

**ADALET BAKANLIĞI
UNVAN DEĞİŞİKLİĞİ SINAVI**

PSİKOLOJİ

**SÜRELER
HAP BİLGİLER
ALAN MEVZUATI
KİTAPÇIĐI**

ANAYASA: 5 GÜN	
Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı İçin Adaylık Süresi	5 Gün(Madde 94)
TBMM Başkanlık Seçimlerinin Tamamlanması İçin Gerekli Süre	5 Gün (Madde 94)

ANAYASA: 7 GÜN	
Düzeltilme Ve Cevap Hakkı	7 Gün (Madde 32)
Dokunulmazlığı Kaldıran Milletvekilinin Anayasa Mahkemesine İtiraz Süresi	7 Gün (Madde 85)

ANAYASA: 15 GÜN	
Yazılı Sorunun Cevaplanacağı Süre	15 Gün (Madde 98)
Kanunların Cumhurbaşkanınca Yayımlanması Süresi	15 Gün (Madde 89)

ANAYASA: 3 AY	
Ara Seçimlerin Yapılma Süresi	3 Ay (Madde 78)
TBMM'nin Bir Yasama Yılında Tatil Yapacağı Süre	3 Ay (Madde 93)
Yüce Divan Yargılamasının Tamamlanacağı Süre	3 Ay (Madde 105)
Olağanüstü Hal Sırasında Çıkarılan Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinin Türkiye Büyük Millet Meclisinde Görüşölüp Karara Bağlanacağı Süre	3 Ay (Madde 119)
TBMM Çalışmalarına Ara Verme Süresi	3 Ay (Madde

ANAYASA : 1 YIL	
Anayasa Mahkemesi İptal Kararının Yürürlüğe Gireceği Tarihin Belirtilmesinde Aranan Süre (En Son)	1 Yıl (Madde 153)
Savaş Sebebiyle Seçimlerin Geriye Bırakılacağı Tarih	1 Yıl (Madde 78)
Ara Seçime Gidilemeyecek Süre	1 Yıl (Madde 78)

ANAYASA: 4 YIL	
Anayasa Mahkemesi üyeleri arasından gizli oyla ve üye tam sayısının salt çoğunluğu ile seçilecek başkanın görev süresi	4 Yıl (Madde 146)
Kamu Başdenetçisinin Görev Süresi	4 Yıl (Madde 74)
Yüksek Mahkeme Başkanlarının Görev Süreleri (Anayasa, Yargıtay, Danıştay ve Uyuşmazlık Mahkemesi)	4 Yıl
Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının Görev Süresi	4 Yıl (Madde 154)
Hakimler Ve Savcılar Kurulu Üyelerinin Görev Süresi	4 Yıl (Madde 159)

ANAYASA: 5 YIL	
Bir Siyasi Partinin Temelli Kapatılmasına Beyan Veya Faaliyetleriyle Sebep Olan Kurucuları Dahil Üyelerine Getirilen Siyaset Yasağı Süresi	5 Yıl (Madde 69)
Cumhurbaşkanlığı Ve Genel Seçimlerin Yapılma Süresi	5 Yıl (Madde 77)
Mahalli İdare Seçimlerinin Yapılma Süresi	5 Yıl (Madde 127)

ANAYASA: 12 YIL	
Anayasa Mahkemesi üyelerinin görev süresi	12 yıl (Madde 147)
Danıştay ve Yargıtay üyelerinin görev süresi	12 yıl

ANAYASA: 20 YIL	
Anayasa Mahkemesine üye seçilebilmek için birinci sınıf hakim ve savcılar adaylık dahil aranan çalışma süresi	20 yıl (Madde 146)
Anayasa Mahkemesine üye seçilebilmek için avukatların fiilen avukatlık yapmış olması gereken süre	20 yıl (Madde 146)

ANAYASA SÜRELER GENEL	
Kararnameler ve Yönetmelikler, Yayımdan Sonraki Bir Tarih Belirlenmemişse, Yürürlüğe Girecekleri Süre	Resmî Gazetede Yayımlandıkları Gün (Madde 104)
Olağanüstü Hal İlanı Kararı	Resmî Gazetede Yayımlandıkları Gün (Madde 119)
Yakalanan Veya Tutuklanan Kişi, Tutulma Yerine En Yakın Mahkemeye Gönderilmesi İçin Gerekli Süre	48 saat (Madde19)
Toplu Olarak İşlenen Suçlarda Hakim Önüne Çıkarılma Süresi	4 Gün (Madde 19)
Anayasa Mahkemesine Anayasa Değişikliği Ve Kanunların Şekil Bakımından İncelenmesi İçin İptal Davası Açma Süresi	10 Gün (Madde148)
Hakimler ve Savcılar Kurulu üyeliği seçimi, üyelerin görev süresinin dolmasından önce yapılacak süre	30 gün (Madde 159)
Cumhurbaşkanlığı Makamının Herhangi Bir Nedenle Boşalması Halinde Cumhurbaşkanı Seçiminin Yapılacağı Süre	45 Gün (Madde 106)
Kanun, Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi Veya İçtüzüğün Esas Bakımından İptali İçin Anayasa Mahkemesine Dava Açma Süresi	60 Gün (Madde 151)
Cumhurbaşkanının Bütçe Kanun Teklifini, Türkiye Büyük Millet Meclisine Sunacağı Süre	75 Gün (Madde 161)
Bir İlin Veya Seçim Çevresinin, Türkiye Büyük Millet Meclisinde Üyesinin Kalmaması Halinde, Seçimin Yapılacağı Süre	90 Gün (Madde 78)
Cumhurbaşkanının Talebiyle Türkiye Büyük Millet Meclisinin Her Defasında Olağanüstü Hali Uzatabileceği Süre	4 Ay (Madde 119)
Olağanüstü Hal Süresi	6 Ay (Madde 119)
Anayasa Mahkemesinin Red Kararının Resmî Gazetede Yayımlanmasından Sonra Anayasaya Aykırılığı İddiasıyla Tekrar Başvuruda Bulunulamayacak Süre	10 Yıl (Madde 152)

ANAYASAYA GÖRE YÜZDE İFADESİ GEÇEN KAVRAMLAR/TERİMLER		
S.NO		YÜZDESİ
1	Cumhurbaşkanlığına, siyasi parti gruplarının, aday gösterebilmeleri için aranan yüzde	%5 (Madde 101)
2	TBMM ara seçimlerinin yapılması için aranan boşalan (milletvekili) üyelik yüzdesi	%5 (Madde 78)

MECLİS ARİTMETİĞİ	
Salt Çoğunluk	Meclis üye tam sayısının yarısından en az 1 fazla olan çoğunluktur. Bu sayı <u>301 dir.</u>
Toplantı Yeter Sayısı	Meclis'in toplanabilmesi için üye tam sayısının en az 3 te 1'i gerekir.Bu sayı <u>200 dür.</u>
Karar Yeter Sayısı	Salt çoğunluk sayısı hiçbir zaman TBMM'nin dörtte birinin bir fazlasından az olmamalıdır. Bu sayı <u>151 dir.</u>
Anayasa Değişikliği Yeter Sayısı	Anayasa değişikliği için karar yeter sayısı Meclis üye tam sayısının 3'te 2'si olan <u>400 dür.</u>
Referandum Kararı	<u>360 oy.</u>
Yüce Divana Sevk	Yüce Divan'a sevk için ise üçte iki çoğunluk, yani <u>400</u> milletvekilinin desteği gerekiyor.
Erken Seçim Kararı	TBMM'nin erken seçim kararını ise beşte üç çoğunluk, <u>360 oy</u> gerekiyor.
Anayasa değişikliği sadece şekil, Kanunların şekil ve esas,CB Kararnameleri, TBMM İç tüzüğü esas ve şekil bakımından itiraz edilebilmesi için aranan milletvekili sayısı	TBMM Üye tamsayısının en az beşte biri. Bu da 120 milletvekilidir.

TBMM ‘NİN NİTELİKLİ ÇOĞUNLUK İLE YAPTIĞI İŞLEMLER			
Üye Tamsayısının Beşte Üç Çoğunluğu (360 Milletvekili)			. Genel ve özel af . Anayasa değişikliği kabulü . Hakimler ve Savcılar Kurulu üye seçimi . Cumhurbaşkanı Yardımcısı hakkında meclis soruşturması açılması . Hakimler ve Savcılar Kurulu üye seçimi . Bakan hakkında meclis soruşturması açılması . Cumhurbaşkanı hakkında ceza soruşturması açılması
Üye Tamsayısının Üçte İki Çoğunluğu (400 Milletvekili)			. TBMM Başkan seçimi . Kamu Başdenetçi seçimi

SOSYAL VE EKONOMİK HAKLAR VE ÖDEVLER	
Sosyal ve Ekonomik Haklar	Açıklama
Ailenin Korunması ve Çocuk Hakları	Aile, Türk toplumunun temelidir ve eşler arasında eşitliğe dayanır.
Eğitim, Öğrenim Hakkı Ve Ödevi	Öğrenim hakkının kapsamı kanunla tespit edilir ve düzenlenir,
Kamu Yararı	Kıyılardan yararlanma
	Toprak Mülkiyeti
	Tarım, hayvancılık ve bu üretim dallarında çalışanların korunması
	Kamulaştırma
	Devletleştirme ve Özelleştirme
Çalışma ve Sözleşme Hürriyeti	Çalışma Hakkı ve Ödevi
	Çalışma, herkesin hakkı ve ödevidir
	Çalışma şartları ve dinlenme hakkı
	Sendika Kurma Hakkı
Toplu İş Sözleşmesi, Grev Hakkı Ve Lokavt	Toplu iş sözleşmesi ve toplu sözleşme hakkı
	Grev hakkı ve lokavt
Ücrette Adalet Sağlanması	Ücret emeğin karşılığıdır.
Sağlık, Çevre Ve Konut	Sağlık hizmetleri ve çevrenin korunması
	Konut hakkı
Gençlik ve Spor	Gençliğin korunması
	Sporun geliştirilmesi ve tahkim
Sosyal Güvenlik Hakları	Sosyal güvenlik hakkı
	Sosyal güvenlik bakımından özel olarak korunması gerekenler:
	Yabancı ülkelerde çalışan Türk vatandaşları
Tarih, Kültür Ve Tabiat Varlıklarının Korunması	Devlet, tarih, kültür ve tabiat varlıklarının ve değerlerinin korunmasını sağlar.
Sanatın Ve Sanatçının Korunması	Devlet, sanat faaliyetlerini ve sanatçıyı korur.

Devletin İktisadi Ve Sosyal Ödevlerinin Sınırları

Devlet, sosyal ve ekonomik alanlarda Anayasa ile belirlenen görevlerini, bu görevlerin amaçlarına uygun öncelikleri gözeterek malî kaynaklarının yeterliliği ölçüsünde yerine getirir.

NOT: Bu haklar, kişiye devletten kendisi için hizmet etmesini isteme hakkını verir.

Siyasi Haklar Ve Ödevler	
Siyasi Hak Ve Ödev	Açıklama
Türk Vatandaşlığı	Türk Devletine vatandaşlık bağı ile bağlı olan herkes Türk'tür.
Seçme ve Seçilme ve Siyasi Faaliyette Bulunma Hakkı	Vatandaşlar, kanunda gösterilen şartlara uygun olarak seçme, seçilme ve bağımsız olarak veya bir siyasi parti içinde siyasi faaliyette bulunma ve halkoylamasına katılma hakkına sahiptir.
Kamu Hizmetlerine Girme Hakkı	Her Türk, kamu hizmetlerine girme hakkına sahiptir.
Vatan Hizmeti	Vatan hizmeti, her Türkün hakkı ve ödevidir.
Vergi Ödevi	Herkes, kamu giderlerini karşılamak üzere, mali gücüne göre, vergi ödemekle yükümlüdür.
Dilekçe, bilgi edinme ve kamu denetçisine başvurma hakkı	Vatandaşlar ve karşılıklılık esası gözetilmek kaydıyla Türkiye'de ikamet eden yabancılar kendileriyle veya kamu ile ilgili dilek ve şikâyetleri hakkında, yetkili makamlara ve Türkiye Büyük Millet Meclisine yazı ile başvurma hakkına sahiptir

Siyasi Hak Ve Ödevler Şifresi → KÂTİP VE DAVASI	
K	Kamu Hizmetlerine Girme Hakkı
A	
T	Türk Vatandaşlığı
i	
P	Partiye Üye Olma Hakkı
V	Vatan Görevi
E	
D	Dilekçe Hakkı
A	
V	Vergi Ödevi
A	
S	Seçme seçilme hakkı
I	

Not: Kişinin devlet yönetimine katılmasını sağlayan haklarıdır. Katılma hakları olarak da bilinir.

2017 ANAYASA DEĞİŞİKLİĞİ İLE ANAYASADAN KALDIRILAN TERİMLER
Başbakanlık, Bakanlar Kurulu, Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği, Müsteşarlık
Kanun Hükmünde Kararnameler, Müşterek Kararname
Kanun Tasarısı, Tüzük, Gensoru
Askeri yargı, Sıkıyönetim

ANAYASAMIZA GÖRE YARGI YOLU KAPALI OLAN İŞLEMLER
Hakimler ve Savcılar Kurulunun meslekten çıkarma cezasına ilişkin olanlar dışındaki kararlarına karşı yargı mercilerine başvurulamaz (Madde 159)
Kamu Görevlileri Hakem Kurulu kararları kesindir ve toplu sözleşme hükmündedir (Madde 53)
Anayasa Mahkemesinin mali denetim sonunda vereceği kararlar kesindir (Madde 69)
Anayasa Mahkemesinin yüce divan kararı ile ilgili yeniden inceleme sonucunda verdiği kararlar kesindir (Madde 148)
Anayasa Mahkemesinin kararları kesindir (Madde 153)
Cumhurbaşkanının tek başına yapacağı işlemler ile Yüksek Askerî Şuranın terfi işlemleri ile kadrosuzluk nedeniyle emekliye ayırma kararları yargı denetimi dışındadır (Madde 68)
Yüksek Seçim Kurulunun kararları aleyhine başka bir mercie başvurulamaz.(Madde 79)

YÜKSEK MAHKEMELER VE KURULLAR

	ÜYE SEÇİMİ	BAŞKAN SEÇİMİ
ANAYASA MAHKEMESİ	ÜYE SAYISI: 15	Kendi Üyeleri Arasından Seçilir.
	CUMHURBAŞKANI:12	
	TBMM:3	
YARGITAY	HSK SEÇER	Kendi Üyeleri Arasından Seçilir.
DANIŞTAY	1/4 'ünü: CUMHURBAŞKANI	Kendi Üyeleri Arasından Seçilir.
	3/4 ünü HSK	
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ	ÜYE SAYISI: 13	Anayasa Mahkemesi Seçer.
	BAŞKAN:1	
	6 ÜYE: YARGITAY	
	6 ÜYE: DANIŞTAY	
SAYIŞTAY	TBMM SEÇER.	TBMM SEÇER.
HAKİMLER VE SAVCILAR KURULU	ÜYE SAYISI:13	Başkanı Adalet Bakanı
	4 ÜYE: CUMHURBAŞKANI	
	7 ÜYE: TBMM	
	1 ÜYE: Adalet Bakanı	
	1 ÜYE: Bakan Yardımcısı	
YÜKSEK SEÇİM KURULU	ÜYE SAYISI:11	YSK GENEL KURULU SEÇER
	6 ÜYE: YARGITAY	
	5 ÜYE: DANIŞTAY	
YÜKSEKÖĞRETİM KURULU	21 ÜYE: CUMHURBAŞKANI	CUMHURBAŞKANI
RTÜK	9 ÜYE: TBMM	Kendi Üyeleri Arasından Seçilir.
DEVLET DENETLEME KURULU	9 ÜYE: CB	CUMHURBAŞKANI

TBMM'nin ANAYASA UYARINCA ÜYE SEÇİMİ YAPTIĞI KURUM ve KURULLAR

MADDE	KURUM/KURUL	SEÇİM ŞEKLİ
146	Anayasa Mahkemesi	3 üye
133	RTÜK	9 üye
74	Kamu Denetçiliği Kurumu	Başdenetçi ve deneticileri seçer.
160	Sayıştay	Başkan ve üyelerini seçer.
159	Hakimler ve Savcılar Kurulu	7 üye
	Kişisel Verileri Koruma Kurulu	5 üye

CUMHURBAŞKANININ ANAYASAYA GÖRE ATAMA YAPTIĞI KURUM VE KURULLAR

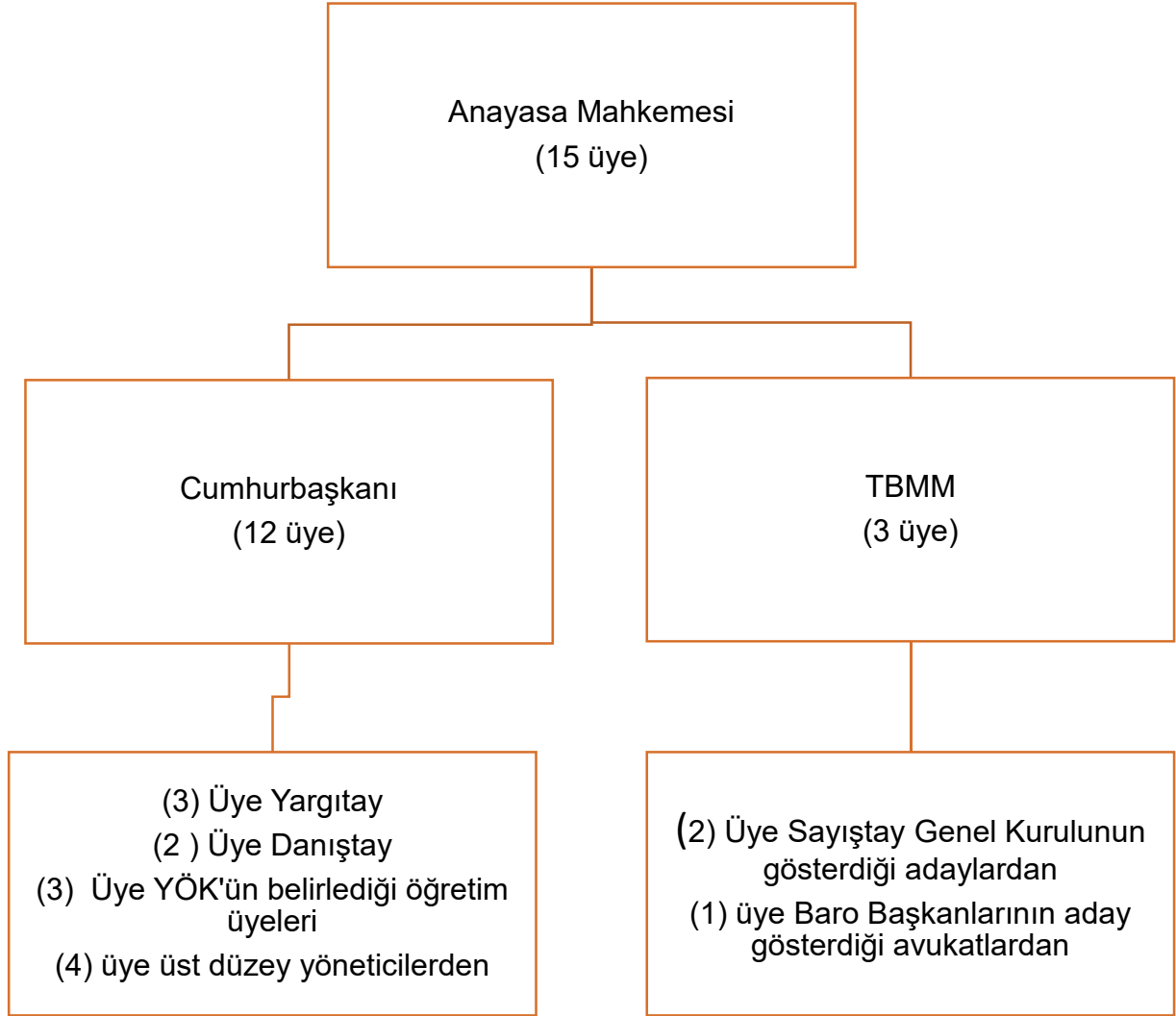
MADDE	KURUM/KURUL	SEÇİM ŞEKLİ
104	Cumhurbaşkanlığı Kabinesi	Bakanlar
146	Anayasa Mahkemesi Üyeleri	12 üye
159	Hakimler ve Savcılar Kurulu	4 Üye
154	Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı ve Başsavcı Vekili	Yargıtay Genel Kurulunun belirleyeceği 5 aday arasından seçer.
155	Danıştay Üyeleri	Danıştay üyelerinin 1/4 dörtte birini seçer.
130	Rektörler	YÖK'ün önerdiği 3 aday arasından seçer.

CUMHURBAŞKANININ GÖREV VE YETKİLERİ TABLOSU

MD	GÖREV ALANI	AÇIKLAMA
104	YASAMA	•TBMM’nin açılış konuşmasını yapmak •Kanunları yayımlamak •Kanunları tekrar görüşülmek üzere Meclise göndermek •Anayasa değişikliklerini halk oyuna sunmak.
104	YÜRÜTME	•Cumhurbaşkanı yardımcıları ve bakanları atamak görevlerine son vermek •Üst düzey Kamu görevlilerini atamak •Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi Çıkarmak. •Yabancı devletlere büyükelçi ataması yapmak •Yabancı devlet temsilcilerini kabul etmek. •Milletlerarası antlaşmaları onaylamak ve yayınlamak. •Devleti ve milleti temsil etme •Genelkurmay başkanını atamak (Madde 117) •Olağanüstü hal ilan eder. •Mahkûmiyet cezalarını kaldırma ve hafifletme (AF) •Türk Silahlı Kuvvetlerinin Başkomutanlığını temsil eder. • Türk Silahlı Kuvvetlerinin kullanılmasına karar verir. •Milli güvenlik politikalarını belirler ve gerekli tedbirleri alır
104	YARGI	•Anayasa Mahkemesine 12 üyesini seçmek. •Danıştay üyelerinin dörtte birini seçmek •Hakimler ve Savcılar Kurulunun 4 üyesinin seçmek.

1982 ANAYASASINA GÖRE İPTAL DAVASI AÇMANIN ŞARTLARI			
Denetime Konu Norm	İptal İsteminin Gerekçesi	Dava Açmaya Yetkili Olanlar	Dava Açma Süresi
Anayasa Değişikliği	Şekil Ayrılığı	1- Cumhurbaşkanı 2- TBMM üye tamsayısının en az beşte biri tutarındaki Milletvekilleri	Resmi Gazete’de Yayınlanmasından İtibaren 10 Gün
	Esas Ayrılığı	Başvurulamaz	
Kanunlar	Şekil Ayrılığı	1- Cumhurbaşkanı 2- TBMM üye tamsayısının en az beşte biri tutarındaki Milletvekilleri	Resmi Gazete’de Yayınlanmasından İtibaren 10 Gün
	Esas Ayrılığı	1- Cumhurbaşkanı 2- TBMM üye tamsayısının en az beşte biri tutarındaki Milletvekilleri -En Çok Oy Alan İki Siyasi Parti 3- İktidar Partisi Meclis Grubu 4- Ana Muhalefet Partisi Meclis Grubu	Resmi Gazete’de Yayınlanmasından İtibaren 60 Gün
Cumhurbaşkanı Kararnamesi	Şekil ve Esas Ayrılığı	1- Cumhurbaşkanı 2- TBMM üye tamsayısının en az beşte biri tutarındaki Milletvekilleri -En Çok Oy Alan İki Siyasi Parti 3- İktidar Partisi Meclis Grubu 4- Ana Muhalefet Partisi Meclis Grubu	Resmi Gazete’de Yayınlanmasından İtibaren 60 Gün
TBMM İçtüzüğü		1- Cumhurbaşkanı 2-TBMM üye tamsayısının en az beşte biri tutarındaki Milletvekilleri -En Çok Oy Alan İki Siyasi Parti 3- İktidar Partisi Meclis Grubu 4- Ana Muhalefet Partisi Meclis Grubu	Resmi Gazete’de Yayınlanmasından İtibaren 60 Gün

HAKİMLER VE SAVCILAR KURULUNUN OLUŞUMU

ÜYE SAYISI	C.BAŞKANI TARAFINDAN SEÇİLEN ÜYE SAYISI	TBMM'NİN SEÇTİĞİ ÜYE SAYISI	ADALET BAKANI VE BAKAN YARDIMCISI
13	4	7	2

YARGI KOLLARI

YARGI KOLU	ANAYASA YARGISI	ADLİ YARGI	İDARİ YARGI	UYUŞMAZLIK YARGISI
ÜST DERECE MAHKEMESİ	ANAYASA MAHKEMESİ	YARGITAY	DANIŞTAY	UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ
İKİNCİ DERECE MAHKEMESİ	ANAYASA MAHKEMESİ	BÖLGE ADLİYE MAHKEMESİ	BÖLGE İDARE MAHKEMESİ	UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ
İLK DERECE MAHKEMESİ	ANAYASA MAHKEMESİ	Hukuk Ceza	İDARİ MAHKEMELERİ	UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

NORMLAR HİYERARŞİSİ” VEYA “HUKUK DÜZENİ PİRAMİDİ”

ANAYASA-VATANDAŞLIK HAP BİLGİLER

***Cumhuriyetin nitelikleri**; Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, milli dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk Devletidir.(SALİH) şeklinde kısaltma yapabiliriz.

S	Sosyal
A	Atatürk milliyetçiliğine bağlı
L	Laik
İ	insan haklarına saygılı
H	Hukuk

*Türkiye Devleti, ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütündür. Dili **Türkçedir**. Bayrağı, şekli kanununda belirtilen, **beyaz ay yıldızlı al bayraktır**. Milli marşı "**İstiklal Marşı**"dır. Başkenti **Ankara'dır**.

*Egemenlik, kayıtsız şartsız **Milletindir**.

***Yasama yetkisi** Türk Milleti adına Türkiye Büyük Millet Meclisindir.

***Yürütme yetkisi** ve görevi, Cumhurbaşkanı tarafından, Anayasaya ve kanunlara uygun olarak kullanılır ve yerine getirilir.

***Yargı yetkisi**, Türk Milleti adına bağımsız ve tarafsız mahkemelerce kullanılır.

*Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin **kanun önünde** eşittir.

***Temel hak ve hürriyetler**, özerline dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak **kanunla** sınırlanabilir.

***Bu sınırlamalar**, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz.

*Temel hak ve hürriyetler; **savaş,ohal ve seferberlik** durumlarında sınırlandırılabilir.

*Temel hak ve hürriyetler, yabancılar için, **milletlerarası hukuka** uygun olarak kanunla sınırlanabilir.

*1982 Anayasası'na göre, **çalışma** aynı zamanda bir hak ve ödevdir.

*1982 Anayasası'nda **çalışma hürriyeti** ile ilgili temel hak ve hürriyetler için herhangi bir sınırlama sebebi öngörülmemiştir.

Yerleşme ve Seyahat Özgürlüğü Sınırlanması

SEÇİMLER VE HALK OYLAMASI	
Serbest	Eşit
Gizli	Tek Dereceli
Genel Oy	Açık Sayım ve Döküm
Yargı Yönetimi ve Denetimi Altında	
YAPILIR	

* **18 yaşını** doldurmayanlar oy kullanamazlar.

* **Onsekiz** yaşını dolduran her Türk milletvekili seçilebilir.

* **Onsekiz** yaşını dolduran her Türk vatandaşı seçme ve halkoylamasına katılma haklarına sahiptir.

* Parti üyesi olabilmek için **onsekiz yaşını** doldurmuş olmak gerekir.

* Silah altında bulunan **er ve erbaşlar** ile **askeri öğrenciler** de oy kullanamazlar.

Cezaevinde bulunan **hükümlüler** oy kullanamazlar.

*Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmayanlar **oy** kullanamazlar

***Memur** statüsündeki görevliler siyasi partilere üye olamazlar.

*1982 Anayasası'na göre, mal bildirimi **siyasi hak ve ödevlerdendir**.

*1982 Anayasası'na göre, aşağıdaki temel hak ve hürriyetlerin hangisinden yararlanma, **Radyo, televizyon, sinema ve benzeri yollarla** yayım yapma hakkı önceden izin alma şartına bağlanabilir.

*Kanun önünde eşitlik ilkesini düzenleyen 1982 Anayasası'nın 10. maddesine, ilk kez 2004 yılında yapılan Anayasa değişikliğiyle **Kadın ve erkeklerin eşit haklara sahip bulunması ve devletin bu eşitliğin yaşama geçmesini sağlamakla yükümlü bulunması eklenmiştir.**

*Kamu düzeninin gerektirdiği hâllerde gecikmede sakınca varsa kanunla bir merci, **dernekleri faaliyetten men** ile yetkilendirilebilir.

***Sendika kurma** önceden izin alma şartına bağlanmamıştır.

Sendika kurma hakkı ancak;

Milli Güvenlik
Suç İşlenmesinin Önlenmesi
Genel Sağlık ve Genel Ahlakın Korunması
Kamu Düzeni
Başkalarının Hak ve Özgürlüklerinin Korunması

Sebepleriyle ve ancak **kanunla** sınırlandırılabilir.

*TBMM üyeliklerinde boşalma olması durumunda, boşalan üyelikler için yapılan seçime **ara seçim** denir.

*Ara seçim her seçim döneminde **bir defa** yapılır.

*Genel Seçimden **30 ay** geçmedikçe ara seçime gidilemez.

*Boşalan üyeliklerin sayısı , üye tamsayısının **%5 ini** bulduğu halde . ara seçimlerin **3 ay** içinde yapılmasına karar verilir.

*Genel seçimlere **bir yıl** kala ara seçim yapılamaz.

*Bir ilin veya seçim çevresinin TMM de üyesi kalmaması halinde boşalmayı takip eden **90 günden sonraki ilk Pazar günü** ara seçim yapılır.

*Yasama organının, bir konuyu başka bir işlemle kendisine yetki verilmesine gerek kalmadan, doğrudan Anayasa'dan kaynaklanan bir yetkiyle ilk elden düzenleyebilmesi **yasama ilkesinin genişliği** ile ilgilidir.

*TBMM'nin Başkanlık Divanının oluşumunda **Meclis Başkanı , Meclis başkan vekilleri , Kâtip üyeler ve , idare amirleri** yer alır.

*Anayasa Mahkemesinde bir kanuna karşı şekil bakımından iptal davası, o kanunun Resmi Gazete'de yayımlanmasından başlayarak en geç **10 gün** içinde açılmalıdır.

*TBMM üye tam sayısının **en az üçte ikisi** tarafından kabul edilen Anayasa değişikliklerinin halk oyuna sunulması Cumhurbaşkanının takdirine bağlıdır.

*1982 Anayasası'na göre, yetki genişliği ilkesi **il idaresine** tanınmıştır.

*Milletvekilinin milletvekilliğinin düşmesiyle ilgili olarak milletvekilliğiyle bağdaşmayan bir görev veya hizmeti sürdürmekte ısrar eden milletvekilinin milletvekilliğinin düşmesine, yetkili komisyonun bu durumu tespit eden raporu üzerine **TBMM Genel Kurulu** gizli oyla karar verir.

*Kamulaştırma bedeli kural olarak peşin ödenmekle birlikte, Anayasa'da belirtilen bazı amaçlarla kamulaştırılan toprakların bedellerinin, taksitlendirme süresi **5 yılı aşmamak** kaydıyla taksitle ödenmesi mümkündür.

*1982 Anayasası'na göre TBMM, ilan edilmiş bir olağanüstü hâl süresini her defasında en çok **4 ay** uzatabilir.

*1982 Anayasası'na göre, Anayasa Mahkemesi Anayasa değişikliklerinin iptalini salt çoğunlukla değil, en az **beşte üç** çoğunlukla alabilir.

*Anayasa Mahkemesi bir kanun hakkında vermiş olduğu iptal hükmünün yürürlüğe giriş tarihini, kararın Resmî Gazete'de yayımlanmasından en çok **1 yıl süre** ile erteleyebilir.

*1982 Anayasası'na göre, bir kanunun esas bakımından Anayasa'ya aykırı olduğu iddiasıyla Anayasa Mahkemesinde iptal davası, kanunun Resmî Gazete'de yayımlanmasından başlayarak **60 gün** içinde açılmalıdır.

*Yetki genişliği ilkesi **Valiye** tanınmıştır.

*1982 Anayasası'na göre bakanlıkların yetkilerinin düzenlenmesi **Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri (CBK) ile olur.**

*Cumhurbaşkanının Anayasa'da gösterilen hâllerde TBMM seçimlerinin yenilenmesine karar verebilmesi için **TBMM Başkanına** danışabilir.

*1982 Anayasası'na göre, Cumhurbaşkanı genel af ilanına ilişkin bir kanunu bir daha görüşülmek üzere TBMM'ye geri gönderdiği takdirde TBMM bu kanunu Meclisin üye tam sayısının **beşte üç** çoğunluğunun kararı aynen kabul edebilir.

*1982 Anayasası'na göre, Milletvekilinin, beyan ve eylemleriyle partisinin temelli kapatılmasına sebep olduğunu belirten Anayasa Mahkemesinin temelli kapatmaya ilişkin kesin kararı gerekçeli olarak **Resmî Gazete'de yayımlandığında** kendiliğinden düşer.

*TBMM tatildeyken, ülkenin ani bir silahlı saldırıya uğraması ve bu nedenle silahlı kuvvet kullanılmasına derhâl karar verilmesinin kaçınılmaz olması hâlinde Türk Silahlı Kuvvetlerinin kullanılmasına **Cumhurbaşkanı** karar verir.

*1982 Anayasası'na göre, seçimlerin geriye bırakılmasına Seçimlerin geriye bırakılmasına **TBMM**, yalnızca savaş sebebiyle karar verebilir.

*1982 Anayasası'na göre, **yaygın şiddet** hareketleri hem olağanüstü hâl hem de sıkıyönetim ilanı için ortak nedendir.

*1982 Anayasası'na göre, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı, Yargıtay Genel Kurulunun kendi üyeleri arasından belirleyeceği 5 aday arasından **Cumhurbaşkanı** tarafından seçilir.

*Milletvekili genel seçimlerinde, birden çok çevreye ayrılacak olan illerdeki seçim çevrelerinin sınırlarını belirlemeye **Yüksek Seçim Kurulu** yetkilidir.

*1982 Anayasası'na göre, bir siyasi partinin Anayasa Mahkemesince temelli kapatılmasına sebep olan üyelerinin bir başka siyasi partinin kurucusu, üyesi, yöneticisi ve denetçisi olması **5 yıl** süre ile yasaklanmıştır.

*Bir kanuna karşı Anayasa Mahkemesinde TBMM üye tam sayısının **beşte biri** tutarındaki milletvekilleri iptal davası açabilir.

*1982 Anayasası'na göre, TBMM'yi yasama çalışmalarına ara verme veya tatil sırasında toplantıya çağırmaya **TBMM Başkanı** yetkilidir.

TBMM NİN BİLGİ EDİNME VE DENETİM YOLLARI

Meclis Araştırması	Belli bir konuda bilgi edinmek için yapılan incelemeden ibarettir.
Genel Görüşme	Toplumu ve Devlet faaliyetlerini ilgilendiren belli bir konunun Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda görüşülmesidir
Meclis Soruşturması	Cumhurbaşkanı yardımcıları ve bakanlar hakkında 106 ncı maddenin beşinci, altıncı ve yedinci fıkraları uyarınca yapılan soruşturmadan ibarettir.
Yazılı Soru	Yazılı olarak en geç onbeş gün içinde cevaplanmak üzere milletvekillerinin, Cumhurbaşkanı yardımcıları ve bakanlara yazılı olarak soru sormalarından ibarettir.

*Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri, Meclis çalışmalarındaki oy ve sözlerinden, Mecliste ileri sürdükleri düşüncelerden, o oturumdaki Başkanlık Divanının teklifi üzerine Meclisce başka bir karar alınmadıkça bunları Meclis dışında tekrarlamak ve açığa vurmaktan sorumlu tutulamamaları **yasama dokunulmazlığıyla** ilgilidir.

*TBMM üyelerinin meclis çalışmalarındaki oy ve sözlerinden sorumlu tutulmamalarına **yasama sorumsuzluğu** denir.

*Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlık Divanı için, bir yasama döneminde **iki seçim** yapılır.

TBMM'nin çalıştığı bir döneme **yasama yılı dönemi** adı verilir.

MECLİS ARİTMETİĞİ	
Salt Çoğunluk	Meclis üye tam sayısının yarısından en az 1 fazla olan çoğunluktur. Bu sayı 301 dir.
Toplantı Yeter Sayısı	Meclis'in toplanabilmesi için üye tam sayısının en az 3 te 1'i gerekir.Bu sayı 200 dür.
Karar Yeter Sayısı	Salt çoğunluk sayısı hiçbir zaman TBMM'nin dörtte birinin bir fazlasından az olmamalıdır. Bu sayı 151 dir.
Anayasa Değişikliği Yeter Sayısı	Anayasa değişikliği için karar yeter sayısı Meclis üye tam sayısının 3'te 2'si olan 400 dür.
Referandum Kararı	360 oy.
Yüce Divana Sevk	Yüce Divan'a sevk için ise üçte iki çoğunluk, yani 400 milletvekilinin desteği gerekiyor.
Erken Seçim Kararı	TBMM'nin erken seçim kararını ise beşte üç çoğunluk, 360 oy gerekiyor.

*1982 Anayasası'na göre, seçimlerin başlamasından bitimine kadar yönetimi **Yüksek Seçim Kurulundur.**

*1982 Anayasası'na göre, istifa eden bir milletvekilinin istifasının geçerli olduğuna **TBMM Genel Kurulu** karar verir.

*Türkiye Büyük Millet Meclisi, çalışmalarını, kendi yaptığı **İçtüzük hükümlerine** göre yürütür.

*Cumhurbaşkanlığı makamının herhangi bir nedenle boşalması halinde, **kırkbeş gün** içinde Cumhurbaşkanı seçimi yapılır.

*Cumhurbaşkanının hastalık ve yurt dışına çıkma gibi sebeplerle geçici olarak görevinden ayrılması hallerinde, **Cumhurbaşkanı yardımcısı** Cumhurbaşkanına vekâlet eder ve Cumhurbaşkanına ait yetkileri kullanır.

***Cumhurbaşkanı yardımcıları ve bakanlar,** milletvekili seçilme yeterliliğine sahip olanlar arasından Cumhurbaşkanı tarafından atanır ve görevden alınır.

*Devlet Denetleme Kurulunun Başkan ve üyeleri, **Cumhurbaşkanınca** atanır.

*Devlet Denetleme Kurulunun işleyişi, üyelerinin görev süresi ve diğer özlük işleri, **Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle** düzenlenir.

*Seçimlerinin birlikte yenilenmesine karar verilen Meclisin ve Cumhurbaşkanının yetki ve görevleri, yeni Meclisin ve **Cumhurbaşkanının göreve başlamasına kadar** devam eder.

*Cumhurbaşkanı sadece **Vatana ihanet** suçlaması ile yargılanabilir.

*1982 Anayasası'nın 15. maddesine göre savaş, seferberlik, sıkıyönetim veya olağanüstü hâllerde dahi **Düşünce ve kanaatlerini açıklamama özgürlüğü** temel hak ve özgürlüklerine dokunulamaz.

*Yüksek Seçim Kurulu ,Yargıtay, RTÜK üyelerinin seçilmesinde **Cumhurbaşkanının** yetkisi yoktur.

- *1982 Anayasası’na göre Türkiye Büyük Millet Meclisi, Anayasa Mahkemesine **3 üye** seçer.
- *1982 Anayasası’na göre, temel hak ve hürriyetlerden hangisinin sınırlama sebepleri arasında **hak arama hürriyetinde** “millî güvenlik” gerekçesi yer almaz.
- ***Kesin hesap kanunu, bütçe kanunu** kanun teklifi şeklinde sunulmaz
- *Cumhurbaşkanlığına, siyasi parti grupları, en son yapılan genel seçimlerde toplam geçerli oyların tek başına veya birlikte en az yüzde beşini almış olan siyasi partiler ile **en az yüzbin seçmen** aday gösterebilir.
- *Cumhurbaşkanı seçilen milletvekilinin **Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeliği** sona erer.
- *Savaş sebebiyle yeni seçimlerin yapılmasına imkân görülmezse, **Türkiye Büyük Millet Meclisi**, seçimlerin bir yıl geriye bırakılmasına karar verebilir.
- ***Radyo ve Televizyon Üst Kurulu üyeleri** TBMM tarafından seçilir.
- *1982 Anayasası’na göre, **yaygın şiddet hareketleri** hem olağanüstü hâl hem de sıkıyönetim ilanı için öngörülen ortak bir nedendir .
- *TBMM her yıl **ekim ayının ilk günü** kendiliğinden toplanır.
- *TBMM Başkanlık Divanı için bir yasama döneminde **2 defa** seçim yapılır.
- ***TBMM karar sayısı** hiçbir şekilde üye tam sayısının dörtte birinin bir fazlasından az olamaz.
- ***Siyasi partiler** ticari faaliyetlerde bulunamazlar.
- *Üniversite **rektörlerini** seçmek , **Genelkurmay Başkanını** atamak Cumhurbaşkanının görevlerindendir.
- ***TBMM’nin Başkanlık Divanının oluşumunda** Meclis Başkanı , Meclis başkan vekilleri, Kâtip üyeler ve idare amirleri yer alır.
- *1982 Anayasası’na göre, seçimden önce veya sonra bir suç işlediği ileri sürülen bir milletvekili **Meclisin kararı olmadıkça** tutulamaz, sorguya çekilemez, tutuklanamaz ve yargılanamaz.
- *Merkezî yönetim bütçe tasarısı, mali yılın başından en az **75 gün önce** TBMM’ye sunulur.
- *Mahkemelerin kuruluşu, görev ve yetkileri, işleyişi ve yargılama usulleri **kanunla** düzenlenir.
- *Hakimler ve savcılar **adli ve idari yargı** hakim ve savcılar olarak görev yaparlar
- ***Hakimler ve Savcılar Kurulu** , mahkemelerin bağımsızlığı ve hâkimlik teminatı esaslarına göre kurulur ve görev yapar.
- *Hâkimler ve Savcılar Kurulu **onüç üyeden** oluşur; **iki daire** halinde çalışır.
- *Hakimler ve Savcılar Kurulu üyeleri **dört yıl** için seçilir. Süresi biten üyeler bir kez daha seçilebilir.
- *HSK Genel Sekreteri, birinci sınıf hâkim ve savcılardan Kurulun teklif ettiği üç aday arasından **Kurul Başkanı** tarafından atanır.
- *Adalet Bakanlığının merkez, bağlı ve ilgili kuruluşlarında geçici veya sürekli olarak çalıştırılacak hâkim ve savcılar ile adalet müfettişlerini ve hâkim ve savcı mesleğinden olan iç denetçileri, muvafakatlerini alarak atama yetkisi **Adalet Bakanına** aittir.

***Yargıtay**, adliye mahkemelerince verilen ve kanunun başka bir adli yargı merciine bırakmadığı karar ve hükümlerin son inceleme merciidir.

*Yargıtayın kuruluşu, işleyişi, Başkan, başkanvekilleri, daire başkanları ve üyeleri ile Cumhuriyet Başsavcısı ve Cumhuriyet Başsavcivekilinin nitelikleri ve seçim usulleri, mahkemelerin bağımsızlığı ve hakimlik teminatı esaslarına göre **kanunla** düzenlenir.

***Yargıtay üyelerini** Hakimler ve Savcılar Kurulu seçer.

. Yargıtay başkanını seçme yetkisi kimdedir?

*Yargıtay Başkanını **Yargıtay Genel Kurulu** Seçer.

*Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısını ve vekilini 4 yıllığına **Cumhurbaşkanı** atar.

***Danıştay**, idari mahkemelerce verilen ve kanunun başka bir idari yargı merciine bırakmadığı karar ve hükümlerin son inceleme merciidir.

*1982 Anayasası'na göre Danıştay Başsavcısını **Danıştay Genel kurulu** seçer.

*Danıştayın, kuruluşu, işleyişi, Başkan, Başsavcı, başkanvekilleri, daire başkanları ile üyelerinin nitelikleri ve seçim usulleri, idari yargının özelliği, mahkemelerin bağımsızlığı ve hakimlik teminatı esaslarına göre **kanunla** düzenlenir.

*Danıştay Başkanı, Başsavcı, başkanvekilleri ve daire başkanları, kendi üyeleri arasından **Danıştay Genel Kurulunca** üye tamsayısının salt çoğunluğu ve gizli oyla **dört yıl** için seçilirler.

*Danıştay üyelerinin dörtte üçü, birinci sınıf idari yargı hakim ve savcıları ile bu meslekten sayılanlar arasından **Hakimler ve Savcılar Kurulu**; dörtte biri, nitelikleri kanunda belirtilen görevliler arasından **Cumhurbaşkanı**; tarafından seçilir.

***Uyuşmazlık Mahkemesi** adli ve idari yargı mercileri arasındaki görev ve hüküm uyuşmazlıklarını kesin olarak çözümlmeye yetkilidir.

*1982 Anayasası'na göre, siyasi partilerin mali denetimini **Anayasa Mahkemesi** yapar.

*1982 Anayasası'na göre, Anayasa Mahkemesi,Yargıtay ve Danıştay üyelerinin görev süresi **12** yıldır.

***Anayasa Mahkemesi**, kanunların, Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinin ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün Anayasaya şekil ve esas bakımlarından uygunluğunu denetler ve bireysel başvuruları karara bağlar. Anayasa değişikliklerini ise sadece şekil bakımından inceler ve denetler.

***Anayasa Mahkemesi**, Cumhurbaşkanını, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanını, Cumhurbaşkanı yardımcılarını, bakanları, Anayasa Mahkemesi, Yargıtay, Danıştay Başkan ve üyelerini, Başsavcılarını, Cumhuriyet Başsavcivekilini, Hakimler ve Savcılar Kurulu ve Sayıştay Başkan ve üyelerini görevleriyle ilgili suçlardan dolayı **Yüce Divan** sıfatıyla yargılar.

*Genelkurmay Başkanı, Kara, Deniz ve Hava Kuvvetleri Komutanları da görevleriyle ilgili suçlardan dolayı **Yüce Divanda** yargılanırlar.

*Anayasa Mahkemesinde doğrudan doğruya iptal davası açma hakkı, iptali istenen kanun, Cumhurbaşkanlığı kararnamesi veya içtüzüğü'nün Resmî Gazetede yayımlanmasından başlayarak **altmış gün** sonra düşer.

*Anayasa Mahkemesinin işin esasına girerek verdiği red kararının Resmî Gazetede yayımlanmasından sonra on yıl geçmedikçe aynı kanun hükmünün Anayasaya aykırılığı iddiasıyla tekrar başvuruda bulunulamaz.

*1982 Anayasası'na göre siyasi partilerin tüzük, program ve eylemlerinden ötürü Devlet yardımından kısmen veya tamamen yoksun bırakılmasına Anayasa Mahkemesi karar verir.

*Anayasa Mahkemesi kararları kesindir. İptal kararları gerekçesi açıklanmadan yazılamaz.

*Anayasa Mahkemesinin kuruluşu, Genel Kurul ve bölümlerin yargılama usulleri, Başkan, başkanvekilleri ve üyelerin disiplin işleri kanunla; Mahkemenin çalışma esasları, bölüm ve komisyonların oluşumu ve işbölümü kendi yapacağı İçtüzükle düzenlenir.

*İnkılap kanunlarının anayasaya aykırılığının ileri sürülemeyeceği öngörülmüştür.

*Yargının en yüksek idari kurulu Hakimler ve Savcılar Kurulu'dur.

*Cumhurbaşkanı, Cumhurbaşkanı yardımcıları, bakanlar, milletvekilleri ve kamu baş deneticisi mecliste yemin ederler.

*Siyasi parti gurupları en az 20 milletvekili ile kurulurlar.

*Hakimler ve Savcılar idari yönden Adalet Bakanına bağlıdır.

*Sermayesinin yarısından fazlası doğrudan doğruya veya dolaylı olarak Devlete ait olan kamu kuruluş ve ortaklıklarının Türkiye Büyük Millet Meclisince denetlenmesi esasları kanunla düzenlenir.

*Atatürkçü düşüncüyü, Atatürk ilke ve inkılaplarını, Türk kültürünü, Türk tarihini ve Türk dilini bilimsel yoldan araştırmak, tanıtmak ve yaymak ve yayınlar yapmak amacıyla; Atatürk'ün manevi himayelerinde, Cumhurbaşkanının gözetim ve desteğinde, Cumhurbaşkanının görevlendireceği bakana bağlı; Atatürk Araştırma Merkezi, Türk Dil Kurumu, Türk Tarih Kurumu ve Atatürk Kültür Merkezinden oluşan, kamu tüzel kişiliğine sahip "Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu" kurulur.

*Radyo ve televizyon faaliyetlerini düzenlemek ve denetlemek amacıyla kurulan Radyo ve Televizyon Üst Kurulu dokuz üyeden oluşur.

*Yükseköğretim kurumlarının öğretimini planlamak, düzenlemek, yönetmek, denetlemek, yükseköğretim kurumlarındaki eğitim - öğretim ve bilimsel araştırma faaliyetlerini yönlendirmek bu kurumların kanunda belirtilen amaç ve ilkeler doğrultusunda kurulmasını, geliştirilmesini ve üniversitelere tahsis edilen kaynakların etkili bir biçimde kullanılmasını sağlamak ve öğretim elemanlarının yetiştirilmesi için planlama yapmak maksadı ile Yükseköğretim Kurulu kurulur.

*Yükseköğretim Kurulu, üniversiteler tarafından seçilen ve sayıları, nitelikleri, seçilme usulleri kanunla belirlenen adaylar arasından rektörlük ve öğretim üyeliğinde başarılı hizmet yapmış profesörlere öncelik vermek sureti ile Cumhurbaşkanınca atanan üyeler ve Cumhurbaşkanınca doğrudan doğruya seçilen üyelerden kurulur.

*1982 TC Anayasasına göre fakülte dekanlarını YÖK seçer.

*Yükseköğretim Kurulunun teşkilatı, görev, yetki, sorumluluğu ve çalışma esasları kanunla düzenlenir.

*İllerin idaresi yetki genişliği esasına dayanır.

*Mahalli idarelerin seçimleri, 67 nci maddedeki esaslara göre beş yılda bir yapılır.

Milli güvenliğin sağlanmasından ve Silahlı Kuvvetlerin yurt savunmasına hazırlanmasından, Türkiye Büyük Millet Meclisine karşı, Cumhurbaşkanı sorumludur.

DEVLET MEMURLARI KANUNU:7 GÜN	
Memurun Kendisinin Veya Çocuğunun Evlenmesi Halinde Verilecek Evlilik İzni Süresi (Mazeret İzni)	7 Gün (Madde 104)
Memurun Eşinin, Çocuğunun, Kendisinin Veya Eşinin Ana, Baba Ve Kardeşinin Ölümü Hâllerinde İsteği Üzerine Verilecek Ölüm İzni Süresi (Mazeret İzni)	7 Gün (Madde 104)
Memura Disiplin Cezasında Savunma Süresi	7 Gün (Madde 130)
Disiplin Cezasında İtirazda Süre (İtiraz)	7 Gün (Madde 135)
Sayman Ve Sayman Mutemetlerinin Devir Süreleri	7 Gün (Madde 171)

DEVLET MEMURLARI KANUNU:10 GÜN	
Memura, Eşinin Doğum Yapması Hâlinde, İsteği Üzerine Verilecek Babalık İzni Süresi (Mazeret İzni)	10 Gün (Madde 104)
Mazeret İzin Süresi (Zaruret Halinde)	10 Gün (Madde 104)
Memurun Görevden Çekilme İsteğinde Bulunmuş Sayılmasında Aranılan Süre Şartı (Çekilme)	10 Gün (Madde 94)

DEVLET MEMURLARI KANUNU:15 GÜN	
Eşleri, Reşit Olmayan Veya Mahcur Olan Çocukları, Yasaklanan Faaliyetlerde Bulunan Memurların Durumu Kurumlarına Bildirmekle Yükümlü Oldukları Süre (Ticaret Ve Diğer Kazanç Getirici Faaliyetlerde Bulunma Yasağı)	15 Gün (Madde 28)
Devlet Personel Başkanlığı Atama Yapılacak Boş Kadroların Sınıf Ve Derecelerini, Kadroların Bulundukları Kurum Ve Yerlerini Başvurma Süresinin Bitiminden İtibaren Duyurulacak Süre	15 Gün (Madde 47)
Başka Yerdeki Görevlere Atananlar, Atama Emirlerinin Kendilerine Tebliğ Tarihinden İtibaren İşe Başlamak Zorunda Olacakları Süre (Atamalarda Görev Yerine Hareket Ve İşe Başlama Süresi)	15 Gün (Madde 62)
Disiplin Amirleri Uyarma, Kınama Ve Aylıktan Kesme Cezalarını Soruşturmanın Tamamlandığı Günden İtibaren Verecekleri Süre (Karar Süresi)	15 Gün (Madde 128)

DEVLET MEMURLARI KANUNU:20 GÜN	
Devlet Memurluğundan Çıkarma Cezası Gerektiren Göreve Gelmemesi Süresi	20 Gün
Devlet Memurlarının, Hizmeti 1 Yıldan On Yıla Kadar (On Yıl Dahil) Olanlar İçin Yıllık İzin Süresi(Yıllık İzin)	20 Gün (Madde 102)

DEVLET MEMURLARI KANUNU:30 GÜN	
Kademe İlerlemesinin Durdurulması Cezasında Disiplin Kurulunun Karar Süresi	30 Gün(Madde 128)
Muvazzaf Askerliğe Ayrılan Memurların Terhislerinde Göreve Başlatılmalarında Aranan Süre	30 Gün (Madde 83)
Devlet Memurlarının Hizmeti On Yıldan Fazla Olanlar İçin Yıllık İzin Süresi	30 Gün(Madde 102)

DEVLET MEMURLARI KANUNU: 1 AY	
Devlet Memurlarının, Yemin Belgelerini Asli Devlet Memurluğuna Atandıktan Sonra İmzalayacakları Süre	1 Ay (Madde 6)
Hizmetleri Sırasında Radyoaktif Işınlara Çalışan Personele, Her Yıl Yıllık İzinlerine İlaveten Verilecek Sağlık İzni Süresi	1 Ay (Madde 103)
Uyarı, Kınama, Aylıktan Kesme Ve Kademe İlerlemesinin Durdurulması Cezalarında Soruşturmaya Başlama Süresi	1 Ay(Madde 127)
Sürekli Görevle Yurt Dışına Gönderilen Devlet Memurlarının, Geçici Görevle Merkeze Çağrılacakları Süre	1 Ay (Madde 181)
Kamu Görevlisi İken Bakan Müşavirliğine Atananlar, Görevleri Sona Erdiğinde Veya Görevden Alındıklarında, Yönetici Kadro, Pozisyon Ve Görevleri Hariç Olmak Üzere Önceki Kadro Veya Pozisyonlarına Atanmalarındaki Süre	1 Ay (Madde 61)

DEVLET MEMURLARI KANUNU: 2 AY	
Bir Ceza Kovuşturması İcabından Olduğu Takdirde Görevinden Uzaklaştırmaya Yetkili Amir (Müfettişlerin Görevinden Uzaklaştırdıkları Memurlar Hakkında Atamaya Yetkili Amir) İlgilinin Durumunu İnceleyeceği Süre	2 Ay (Madde 145)
Mecburi Hizmetle Yükümlü Bulunanların Yetiştirme, Eğitim Veya Staj Sürelerinin Bitiminden İtibaren Kuramlarına Başvuracakları Süre	2 Ay (Madde 225)

DEVLET MEMURLARI KANUNU: 6 AY	
Memurluktan Çıkarma Cezasında Disiplin Kovuşturmasına Başlama Süresi (Zamanaşımı)	6 Ay (Madde 127)
Geçici Süreli Görevlendirmenin Bir Yılda En Fazla Verileceği Süre	6 Ay (Ek Madde 8)
Memurluktan Çıkarma Cezası İçin Disiplin Amirleri Tarafından Yaptırılan Soruşturmaya Ait Dosya, Memurun Bağlı Bulunduğu Kurumun Yüksek Disiplin Kuruluna Tevdiinden İtibaren Karara Bağlanacağı Süre (Karar Süresi)	6 Ay (Madde 128)
Kadroları Kaldırılan Devlet Memurlarının Atanma Süresi	6 Ay (Madde 91)

DEVLET MEMURLARI KANUNU:18 AY	
Memura, Kanser, Verem Ve Akıl Hastalığı Gibi Uzun Süreli Bir Tedaviye İhtiyaç Gösteren Hastalığı Hâlinde Verilecek İzin Süresi (Hastalık Ve Refakat İzni)	18 Ay (Madde 105) 1 kereye mahsus 18 Ay Daha Uzatılabilir (En fazla 36 ay)

DEVLET MEMURLARI KANUNU:24 AY	
Doğum yapan memura En fazla	24 ay
Eşi doğum yapan memura En fazla	24 ay
Evlat edinen memura En fazla	24 ay

DEVLET MEMURLARI KANUNU GENEL	
Kadın Memura, Çocuğunu Emzirmesi İçin, İkinci Altı Ayda Verilecek Süt İzni Kullanma Saati .	1,5 Saat (Madde 104)
Kadın Memura, Çocuğunu Emzirmesi İçin Doğum Sonrası Analık İzni Süresinin Bitim Tarihinden İtibaren Verilecek Süt İzni Kullanma Süresi	3 Saat (Madde 104)
Memurların Haftalık Çalışma Süresi	40 Saat (Madde 99)
Aynı Yerdeki Görevlere Atananların İşe Başlamalarında Aranan Süre (Atamalarda Görev Yerine Hareket Ve İşe Başlama Süresi)	Ertesi Gün (Madde 62)
Kurumlar Gerekliği Takdirde Personelini Günlük Çalışma Saatleri Dışında Fazla Çalışma Ücreti Vermeksizin Çalıştırabilirler. Bu Durumda Personele Yaptırılacak Fazla Çalışmanın Her Sekiz Saati İçin Verilecek İzin Süresi	1 Gün (Madde 178)
Açıktan Vekil Olarak Atananlara, Bir Yılda Yirmi Günü Geçmemek Üzere Çalıştıkları Her Ay İçin Verilecek İzin Süresi	2 Gün (Madde 86)
Devlet Memurlarına Zorunlu Hallerde Yıllık İzin Sürelerine Gidiş Ve Dönüş İçin En Çok Verilecek Süre	2 Şer Gün (Madde 102)
Memurun Bakmakla Yükümlü Olduğu Veya Memur Refakat Etmediği Takdirde Hayatı Tehlikeye Girecek Ana, Baba, Eş Ve Çocukları İle Kardeşlerinden Birinin Ağır Bir Kaza Geçirmesi Veya Tedavisi Uzun Süren Bir Hastalığının Bulunması Hâllerinde, Bu Hâllerin Sağlık Kurulu Raporuyla Belgelendirilmesi Şartıyla, Aylık Ve Özlük Hakları Korunarak, Verilecek İzin Süresi (Hastalık Ve Refakat İzni)	3 Ay (Madde 105) 3 ay daha uzatılabilir.
Sürekli Görevle Yurt Dışında Bulunan Memurların Yurt Dışı Aylık Ödenme Süreleri	4 Ay (Madde 180)
Diğer hastalıklara tutulanlara verilecek izin süresi	En fazla 12 ay 12 ay daha uzatılabilir.

Analık İzin Süresi	16 Hafta (Madde 104)
Memurun Kademe İlerlemesinin Yapılabilmesi İçin Bulunduğu Kademedeki Bulunması Gereken Süre (İlerleme)	1 Yıl (Madde 64)
Memurun Derece Yükselme Süresi (Derecede Kalma Süresi) (Yükselme)	3 Yıl
Yabancı memlekette göreve giden memura verilen aylıksız izin	En Fazla 10 yıl
Uluslararası kuruluşa göreve giden memura verilen aylıksız izin	En Fazla 21 yıl

657 SAYILI KANUN İZİNLER

İZİN ADI	SÜRESİ	MADDESİ
YILLIK İZİN (20 Gün)	Devlet memurlarının yıllık izin süresi, hizmeti 1 yıldan on yıla kadar (On yıl dahil) olanlar için yirmi gün	102
YILLIK İZİN (30 Gün)	Hizmeti on yıldan fazla olanlar için 30 gündür . Zorunlu hallerde bu sürelerle gidiş ve dönüş için en çok ikişer gün eklenebilir.	102
MAZERET İZNİ (ANALIK İZNİ) 16 HAFTA	Doğumdan önce sekiz , doğumdan sonra sekiz hafta olmak üzere toplam ONALTI hafta doğum izni verilir.	104/A
MAZERET İZNİ (ANALIK İZNİ) (18 HAFTA)	Çoğul gebelik durumunda, doğum öncesi sekiz haftalık analık izni süresine İKİ HAFTA eklenir. Doğum öncesi 10 hafta, doğum sonrası 8 hafta olmak üzere toplamda 18 HAFTA doğum izni verilir.	104/A
MAZERET İZNİ (SÜT İZNİ) (3 SAAT)	Kadın memura, çocuğunu emzirmesi için doğum sonrası analık izni süresinin bitim tarihinden itibaren ilk altı ayda günde ÜÇ SAAT , süt izni verilir.	104/D
MAZERET İZNİ (SÜT İZNİ) (1,5 SAAT)	Kadın memura, çocuğunu emzirmesi için doğum sonrası analık izni süresinin bitim tarihinden itibaren ikinci altı ayda günde BİRBUÇUK saat , süt izni verilir.	104/D
MAZERET İZNİ (EVLATLIK İZNİ)	Üç yaşını doldurmamış bir çocuğu eşiyile birlikte veya münferit olarak evlat edinen memurlar ile memur olmayan eşin münferit olarak evlat edinmesi hâlinde memur olan eşlerine, çocuğun teslim edildiği tarihten itibaren SEKİZ HAFTA süre ile izin verilir.	

MAZERET İZİNİ	Merkezde atamaya yetkili amir, ilde vali, ilçede kaymakam ve yurt dışında diplomatik misyon şefi tarafından, birim amirinin muvafakati ile bir yıl içinde toptan veya bölümler hâlinde, mazeretleri sebebiyle memurlara ON GÜN izin verilebilir. Zaruret hâlinde öğretmenler hariç olmak üzere, aynı usûlle ON GÜN daha mazeret izni verilebilir. Bu takdirde, ikinci kez verilen bu izin, yıllık izinden düşülür.	104/C
MAZERET İZİNİ (MEMURUN ENGELLİ ÇOCUĞU İÇİN)	Memurlara; en az yüzde 70 oranında engelli ya da süregelen hastalığı olan çocuğunun (çocuğun evli olması durumunda eşinin de en az yüzde 70 oranında engelli olması kaydıyla) hastalanması hâlinde hastalık raporuna dayalı olarak ana veya babadan sadece birine ON GÜNE kadar mazeret izni verilir.	104/E
MAZERET İZİNİ (BABALIK)	Memura, eşinin doğum yapması hâlinde, isteği üzerine ON GÜN babalık izni;	104
MAZERET İZİNİ (ÖLÜM İZNİ) (7 GÜN)	Memurun eşinin, çocuğunun, kendisinin veya eşinin ana, baba ve kardeşinin ölümü hâllerinde isteği üzerine YEDİ GÜN ölüm izni velir.	104/B
MAZERET İZİNİ (EVLİLİK) (7 GÜN)	Memurun kendisinin veya çocuğunun evlenmesi halinde 7 GÜN evlilik izni verilir.	104/B
HASTALIK VE REFAKAT İZNİ (18 AY)	Memura, aylık ve özlük hakları korunarak, verilecek raporda gösterilecek lüzum üzerine, kanser, verem ve akıl hastalığı gibi uzun süreli bir tedaviye ihtiyaç gösteren hastalığı hâlinde ONSEKİZ AYA kadar, Memura, 105 inci maddenin son fıkrası uyarınca verilen iznin bitiminden itibaren, sağlık kurulu raporuyla belgelendirilmesi şartıyla, istekleri üzerine ONSEKİZ AYA kadar AYLIKSIZ İZİN verilebilir.	105
HASTALIK VE REFAKAT İZNİ (12 AY)	Diğer hastalık hâllerinde ise ONİKİ aya kadar izin verilir.	105
AYLIKSIZ İZİN (DOĞUM İÇİN)	Doğum yapan memura, verilen doğum sonrası analık izni süresinin bitiminden; eşi doğum yapan memura ise, doğum tarihinden itibaren istekleri üzerine YİRMİDÖRT AYA kadar AYLIKSIZ İZİN verilir.	105

AYLIKSIZ İZİN (DİĞER)	Memura, yıllık izinde esas alınan süreler itibarıyla BEŞ hizmet yılını tamamlamış olması ve isteği hâlinde memuriyeti boyunca ve en fazla iki defada kullanılmak üzere, toplam BİR YILA kadar AYLIKSIZ İZİN verilebilir.	105
AYLIKSIZ İZİN (ASKERLİK)	Muvazzaf askerliğe ayrılan memurlar askerlik süresince görev yeri saklı kalarak aylıksız izinli sayılır	105
REFAKAT İZNİ	Memurun bakmakla yükümlü olduğu veya memur refakat etmediği takdirde hayatı tehlikeye girecek ana, baba, eş ve çocukları ile kardeşlerinden birinin ağır bir kaza geçirmesi veya tedavisi uzun süren bir hastalığının bulunması hâllerinde, ÜÇ AYA kadar izin verilir. Gerektiğinde bu süre BİR KATINA kadar uzatılır.	105
YARI ZAMANLI ÇALIŞMA	Doğum yapan memurlar doğum sonrası analık izninin veya 104 üncü maddenin (F) fıkrası uyarınca kullanılan iznin, eşi doğum yapan memurlar ise babalık izninin bitiminden, ilgili mevzuatı uyarınca çocuğun mecburi ilköğretim çağına başladığı tarihi takip eden ay başına kadar olan dönemde düzenlenmesini talep edebilirler.	Ek Madde 43

İSTİHDAM ŞEKİLLERİ

İstihdam Şekli	Tanım	Dayanak
Memur	Asli ve sürekli kamu görevini yerine getiren kişilerdir.	657-4/A
Sözleşmeli Personel	Belirli süreyle sözleşme ile çalışan personeldir.	657-4/B
Geçici Personel	Mevsimlik ve kısa süreli işlerde çalışan personel.	657-4/C MÜLGA
İşçi	İş kanuna tabii çalışanlardır.	4857 sayılı İş Kanunu

DEVLET MEMURLARININ ÖDEV VE SORUMLULUKLARI

Ödevler	Açıklama
Sadakat	Devlet memurlarının, Türkiye Cumhuriyeti Anayasasına ve kanunlarına sadakatle bağlı kalmasını ifade eder.
<u>Tarafsızlık ve Devlete Bağlılık</u>	Hiçbir şekilde siyasi ve ideolojik amaçlı beyanda ve eylemde bulunamazlar
<u>Davranış ve İşbirliği</u>	İtibar ve güvene layık olduklarını hizmet içindeki ve dışındaki davranışlarıyla gösterirler.
<u>Amirlerin Görev ve Sorumlulukları</u>	Kanunda belirtilen görevleri yerine getirirler.
Memurların Görev ve Sorumluluklar	Amirlerine karşı sorumludurlar.
<u>Kişisel Sorumluluk ve Zarar</u>	Devlet memurları, görevlerini dikkat ve itina ile yerine getirirler.
<u>Kişilerin Uğradıkları Zararlar</u>	Kurum aleyhine dava açılır.
<u>Mal Bildirimi</u>	Devlet memurları sonu “0” ve “5” ile biten yıllarda mal bildiriminde bulunurlar.
<u>Basına bilgi veya demeç verme</u>	Basına bilgi ve demeç veremezler.
<u>Resmi belge, araç ve gereçlerin yetki verilen mahaller dışına çıkarılmaması ve iadesi:</u>	Devlet memurları görevleri ile ilgili resmi belge araç ve gereçleri, yetki verilen mahaller dışına çıkaramazlar, hususi işlerinde kullanamazlar.

DEVLET MEMURLARI GENEL HAKLAR

GENEL HAKLAR	AÇIKLAMA
Uygulamayı isteme hakkı	Devlet memurları kendileri hakkında aynen uygulanmasını istemek hakkına sahiptirler
<u>Güvenlik</u>	Devlet memurunun memurluğuna son verilemez.
<u>Emeklilik</u>	Devlet memurlarının emeklilik hakları vardır
Çekilme	Devlet memurları memurluktan çekilebilirler.
<u>Müracaat, şikâyet ve dava açma</u>	Devlet memurları şikâyet ve dava açma hakkına sahiptirler.
<u>Sendika kurma</u>	Devlet memurları sendika kurabilir ve üye olabilirler.
İzin	İzin haklarına sahiptir.
Kovuşturma ve yargılama	Devlet memurlarının haklarında dava açılması özel hükümlere tabidir
İsnat ve iftiralara karşı koruma	Devlet memurları isnat ve iftiralara karşı korunurlar.

DEVLET MEMURLARI İÇİN YASAKLAR

YASAK	AÇIKLAMA
<u>Toplu eylem ve hareketlerde bulunma yasağı</u>	Devlet memurlarının kamu hizmetlerini aksatacak şekilde iş bırakmaları yasaktır
Grev yasağı	Devlet memurlarının greve karar vermeleri yasaktır.
<u>Ticaret ve diğer kazanç getirici faaliyetlerde bulunma yasağı</u>	Ticari faaliyette bulunamazlar.
<u>Hediye alma, menfaat sağlama yasağı:</u>	Devlet memurlarının menfaat sağlama amacıyla hediye almaları yasaktır.
<u>Denetimindeki teşebbüsten menfaat sağlama yasağı</u>	Devlet memurlarının Denetimindeki teşebbüsten menfaat sağlamaları yasaktır.
Gizli bilgileri açıklama yasağı	Devlet memurlarının Bakan izni olmadan gizli bilgileri açıklamaları yasaktır.

657 SAYILI DEVLET MEMURLARI KANUNU HİZMET KOLLARI VE SINIFLANDIRMA

HİZMET KOLU	GÖREV TANIMI
1-GENEL İDARE HİZMETLERİ SINIFI	Kurumlarda yönetim, icra, büro ve benzeri hizmetleri gören memurlardır.
2-TEKNİK HİZMETLER SINIFI	Meslekleriyle ilgili görevleri fiilen ifa eden memurlardır.
<u>3-SAĞLIK HİZMETLERİ VE YARDIMCI SAĞLIK HİZMETLERİ SINIFI</u>	Sağlık hizmetlerindeki memurları kapsar.
<u>4-EĞİTİM VE ÖĞRETİM HİZMETLERİ SINIFI</u>	Eğitim ve öğretim vazifesiyle görevlendirilen öğretmenleri kapsar
<u>5-AVUKATLIK HİZMETLERİ SINIFI</u>	Avukatlık ruhsatına sahip memurlar.
<u>6-DİN HİZMETLERİ SINIFI</u>	Dini görev yapan memurları kapsar.,
<u>7-EMNİYET HİZMETLERİ SINIFI</u>	Emniyet mensubu memurları kapsar
<u>8-JANDARMA HİZMETLERİ SINIFI</u>	Jandarma Genel Komutanlığı kadrolarında bulunanları kapsar.
9-SAHİL GÜVENLİK HİZMETLERİ SINIFI	Bu sınıf Sahil Güvenlik Komutanlığı kadrolarında bulunanları kapsar
<u>10-YARDIMCI HİZMETLER SINIFI</u>	Her türlü yazı ve dosya dağıtmak ve toplamakla görevli olan memurlardır.
11-MÜLKİ İDARE AMİRLİĞİ HİZMETLERİ SINIF	Bu sınıf, valiler ve kaymakamlar ile maiyet memurlarını kapsar
<u>12-MİLLİ İSTİHBARAT HİZMETLERİ SINIFI</u>	Milli İstihbarat Teşkilatı kadrolarında çalışan memurlar kapsar.

DİSİPLİN MEVZUATI					
Başlıkları	Uyarma	Kınama	Aylıktan Kesme	Kademe İlerlemesinin Durdurulması	Memurluktan Çıkarma
Ceza Verecekler	Disiplin Amiri			Atamaya Yetkili Amir	Yüksek Disiplin Kurulu
Soruşturma Başlama Süresi	1 Ay	1 Ay	1 Ay	1 Ay	6 Ay
Karar Verme Süresi	15 Gün	15 Gün	15 Gün	30 Gün	6 Ay
Savunma Süresi	7 Gün	7 Gün	7 Gün	7 Gün	7 Gün
Ceza Zamanaşımı Süresi	2 Yıl	2 Yıl	2 Yıl	2 Yıl	2 Yıl
Silinme Süresi Talep	5 Yıl	5 Yıl	10 Yıl	10 Yıl	-
EK BİLGİ	Aylıktan Kesme Cezası Alan Memurlar 5 Yıl; Kademe İlerlemesinin Durdurulması Cezası Alan Memurlar ise 10 Yıl Boyunca Daire Başkanı Kadrolarına Atanamamaktadırlar.				

SINIFLARIN ÖĞRENİM DURUMLARINA GÖRE GİRİŞ VE YÜKSELEBİLECEK DERECE VE KADEMELERİ AŞAĞIDA GÖSTERİLMİŞTİR.

Öğrenim durumu	Giriş		Yükselinebilecek	
	Derece	Kademe	Derece	Kademe
İlkokulu bitirenler	15	1	7	Son
Ortaokulu bitirenler	14	2	5	Son
Ortaokul dengi mesleki veya teknik öğrenimi bitirenler	14	3	5	Son
Ortaokul üstü 1 yıl mesleki veya teknik öğrenimi bitirenler	13	1	4	Son
Ortaokul üstü 2 yıl mesleki veya teknik öğrenimi bitirenler	13	2	4	Son
Liseyi bitirenler	13	3	3	Son
Lise dengi mesleki veya teknik öğrenimi bitirenler	12	2	3	Son
Lise veya dengi okullar üstü 1 yıllık mesleki veya teknik öğrenimi bitirenler	11	1	2	Son
Lise veya dengi okullar üstü 2 yıl veya Ortaokul üstü en az 5 yıllık mesleki veya teknik öğrenimi bitirenler	10	1	2	Son
Lise veya dengi okullar üstü 3 yıl teknik veya mesleki öğrenimi bitirenler	10	2	2	Son
2 yıl süreli yüksek öğrenimi bitirenler	10	2	1	Son
3 yıl süreli yüksek öğrenimi bitirenler	10	3	1	Son
4 yıl süreli yüksek öğrenimi bitirenler	9	1	1	Son
5 yıl süreli yüksek öğrenimi bitirenler	9	2	1	Son
6 yıl süreli yüksek öğrenimi bitirenler	9	3	1	Son

MAAŞ UNSURLARININ SINIFLANDIRILMASI

AYLIKLAR	SOSYAL YARDIMLAR	TAZMİNATLAR	ÖDENEKLER
Taban Aylığı	Aile Yardımı	Yabancı Dil Tazminatı	Üniversite Ödeneği
Gösterge Aylığı		Yan Ödeme Aylığı ve Özel Hizmet Tazminatı	İdari Görev Ödeneği
Kıdem Aylığı	Çocuk Yardımı	Makam, Görev ve Temsil Tazminatları	Geliştirme Ödeneği
Ek Gösterge Aylığı			Eğitim Öğretim Ödeneği
Vekâlet ve İkinci Görev Aylıkları	Doğum Yardımı	Ek Ödeme	Sendika Ödeneği

DEVLET MEMURLARI KANUNU HAP BİLGİLER

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu , [Genel ve Katma Bütçeli Kurumlar](#), [İl Özel İdareleri, Belediyeler, İl Özel İdareleri](#) ve [Belediyelerin kurdukları birlikler](#) ile bunlara bağlı [döner sermayeli kuruluşlarda](#), kanunlarla kurulan [fonlarda](#), [kefalet sandıklarında](#) veya [Beden Terbiyesi Bölge Müdürlüklerinde](#) çalışan memurlar hakkında uygulanır.

Sınıflandırma: Devlet kamu hizmetleri görevlerini ve bu görevlerde çalışan Devlet memurlarını görevlerin gerektirdiği niteliklere ve mesleklere göre sınıflara ayırma.

Kariyer: Devlet memurlarına, yaptıkları hizmetler için lüzumlu bilgilere ve yetiştirme şartlarına uygun şekilde, sınıfları içinde en yüksek derecelere kadar ilerleme imkânını sağlama.

Liyakat: Devlet kamu hizmetleri görevlerine girmeyi, sınıflar içinde ilerleme ve yükselmeyi, görevin sona erdirilmesini liyakat sistemine dayandırmak ve bu sistemin eşit imkânlarla uygulanmasında Devlet memurlarını güvenliğe sahip kılmak.

Devlet Memurları Kanunu, “memur”, “sözleşmeli personel” ve “işçi” olmak üzere [üç istihdam şekli](#) öngörmüştür.

Mevcut kuruluş biçimine bakılmaksızın, Devlet ve diğer kamu tüzel kişiliklerince genel idare esaslarına göre yürütülen asli ve sürekli kamu hizmetlerini ifa ile görevlendirilenlere [memur](#) denir.

Kalkınma planı, yıllık program ve iş programlarında yer alan önemli projelerin hazırlanması, gerçekleştirilmesi, işletilmesi ve işlerliği için şart olan, zaruri ve istisnai hallere münhasır olmak üzere özel bir meslek bilgisine ve ihtisasına ihtiyaç gösteren geçici işlerde, Cumhurbaşkanınca belirlenen esas ve usuller çerçevesinde ihdas edilen pozisyonlarda, mali yılla sınırlı olarak sözleşme ile çalıştırılmasına karar verilen ve işçi sayılmayan kamu hizmeti görevlilere [sözleşmeli personel](#) denir.

İş Kanunu çerçevesinde, belirsiz süreli iş sözleşmeleriyle istihdam edilen kamu görevlilerine [süreklili işçi](#) denir.

İş Kanunu çerçevesinde altı aydan az olmak üzere belirli süreli iş sözleşmeleriyle çalıştırılan kamu görevlilerine [geçici işçi](#) denir.

Devlet memurları, Türkiye Cumhuriyeti Anayasasına ve kanunlarına sadakatla bağlı kalmak ve milletin hizmetinde Türkiye Cumhuriyeti kanunlarını sadakatla uygulamak zorundadırlar. Devlet memurları bu hususu "[Asli Devlet Memurluğuna](#)" atandıktan sonra en geç [bir ay](#) içinde kurumlarınca düzenlenecek merasimle yetkili amirlerin huzurunda yapacakları yeminle belirtirler ve özlük dosyalarına konulacak aşağıdaki "[Yemin Belgesi](#)" ni imzalayarak göreve başlarlar.

Devlet memuru amirinden aldığı emri, Anayasa, kanun, Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ve yönetmelik hükümlerine aykırı görürse, yerine getirmez ve bu aykırılığı o emri verene bildirir. Amir emrinde ısrar eder ve bu emrini yazı ile yenilirse, memur bu emri yapmağa mecburdur. Ancak emrin yerine getirilmesinden doğacak sorumluluk emri verene aittir

Devlet memurunun kasıt, kusur, ihmal veya tedbirsizliği sonucu idare zarara uğratılmışsa, bu zararın ilgili memur tarafından [rayiç bedeli](#) üzerinden ödenmesi esastır.

Devlet memurları, [kendileriyle, eşlerine ve velayetleri altındaki çocuklarına](#) ait taşınır ve taşınmaz malları, alacak ve borçları hakkında, özel kanunda yazılı hükümler uyarınca, mal bildirimini verirler.

Memurlar Türk Ticaret Kanununa göre (Tacir) veya (Esnaf) sayılmalarını gerektirecek bir faaliyette bulunamaz, ticaret ve sanayi müesseselerinde görev alamaz, [ticari mümessil veya ticari vekil veya kollektif şirketlerde ortak veya komandit şirkette komandite ortak olamazlar](#). (Görevli oldukları kurumların iştiraklerinde kurumlarını temsilen alacakları görevler hariç). (

Kamu Görevlileri Etik Kurulu, hediye alma yasağının kapsamını belirlemeye ve [en az genel müdür veya eşiti](#) seviyedeki üst düzey kamu görevlilerince alınan hediyelerin listesini gerektiğinde her takvim yılı sonunda bu görevlilerden istemeye yetkilidir

İntibak: Memurun öğrenim durumu, hizmet yılı ve geçmişteki hizmetleri esas alınarak 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu çerçevesinde müktesebinin ilerleyebileceği derece ve kademesinin tespit edilmesidir.

Derece yükselmesi: Üst dereceden boş bir kadronun bulunması şartıyla derecesi içinde en az 3 yıl ve bu derecenin 3. kademesinde 1 yıl bulunarak, kadronun tahsis edildiği görev için öngörülen nitelikleri elde etmektir.

Kademe: Derece içinde, görevin önemi veya sorumluluğu artmadan, memurun aylığındaki ilerlemedir.

Emsal: Görevde iken üst öğrenimi bitiren memurun emsali, aynı üst öğrenimi tahsile ara vermeden başlayan ve normal süresi içinde bitirdikten sonra memuriyete giren kişidir.

HİZMET SINIFLARI	AÇIKLAMA
1-GENEL İDARE HİZMETLERİ SINIFI:	Bu Kanunun kapsamına dahil kurumlarda yönetim, icra, büro ve benzeri hizmetleri gören ve bu Kanunla tespit edilen diğer sınıflara girmeyen memurlar Genel İdare Hizmetleri sınıfını teşkil eder.
2-TEKNİK HİZMETLER SINIFI	Bu Kanunun kapsamına giren kurumlarda meslekleriyle ilgili görevleri fiilen ifa eden ve meri hükümlere göre yüksek mühendis, mühendis, yüksek mimar, mimar, jeolog, hidrojeolog, hidrolog, jeofizikçi, fizikçi, kimyager, matematikçi, istatistikçi, yöneylemci (Hareket araştırmacısı), matematiksel iktisatçı, ekonomici ve benzeri ile teknik öğretmen okullarından mezun olup da, öğretmenlik mesleği dışında teknik hizmetlerde çalışanlar, Mimarlık ve Mühendislik Fakültesi veya bölümlerinden mezun şehir plancısı, yüksek şehir plancısı, yüksek Bölge Plancısı, 3437 ve 9/5/1969 tarih 1177 sayılı Kanunlara göre bütün eksperleri yetiştirilenler ile müskirat ve çay eksperleri, fen memuru, yüksek tekniker, tekniker teknisyen ve emsali teknik unvanlara sahip olup, en az orta derecede mesleki tahsil görmüş bulunanlar, Teknik Hizmetler sınıfını teşkil eder.
3-SAĞLIK HİZMETLERİ VE YARDIMCI SAĞLIK HİZMETLERİ SINIFI	Bu sınıf, sağlık hizmetlerinde (Hayvan sağlığı dahil) mesleki eğitim görerek yetişmiş olan tabip, diş tabibi, eczacı, veteriner hekim gibi memurlar ile bu hizmet sahasında çalışan yüksek öğrenim görmüş fizikoterapist, tıp teknolojisi, ebe, hemşire, sağlık memuru, sosyal hizmetler mütehassısı, biyolog, psikolog, diyetçi, sağlık mühendisi, sağlık fizikçisi, sağlık idarecisi ile ebe ve hemşire, hemşire yardımcısı, (Fizik tedavi, laboratuvar, eczacı, diş anestezi, röntgen teknisyenleri ve yardımcıları, çevre sağlığı ve toplum sağlığı teknisyeni dahil) sağlık savaş memuru, hayvan sağlık memuru ve benzeri sağlık personelini kapsar
4-EĞİTİM VE ÖĞRETİM HİZMETLERİ SINIFI:	Bu sınıf, bu Kanun kapsamına giren kurumlarda eğitim ve öğretim vazifesiyle görevlendirilen öğretmenleri kapsar
5-AVUKATLIK HİZMETLERİ SINIFI	Avukatlık hizmetleri sınıfı, Özel kanunlarına göre avukatlık ruhsatına sahip, baroya kayıtlı ve kurumlarını yargı mercilerinde temsil yetkisini haiz olan memurları kapsar
6-DİN HİZMETLERİ SINIFI:	Din hizmetleri sınıfı, özel kanunlarına göre çeşitli derecelerde dini eğitim görmüş olan ve dini görev yapan memurları kapsar

7-EMNİYET HİZMETLERİ SINIFI:	Bu sınıf, özel kanunlarına göre çarşı ve mahalle bekçisi, polis, komiser muavini, komiser, başkomiser emniyet müfettişi, polis müfettişi, emniyet amiri ve emniyet müdürü ve emniyet müdürü sıfatını kazanmış emniyet mensubu memurları kapsar.
8-JANDARMA HİZMETLERİ SINIFI	Bu sınıf Jandarma Genel Komutanlığı kadrolarında bulunan subay, astsubay, uzman jandarma ile çarşı ve mahalle bekçilerini kapsar.
9-SAHİL GÜVENLİK HİZMETLERİ SINIFI	Bu sınıf Sahil Güvenlik Komutanlığı kadrolarında bulunan subay ve astsubayları kapsar.
10-YARDIMCI HİZMETLER SINIFI	Yardımcı hizmetler sınıfı, kurumlarda her türlü yazı ve dosya dağıtmak ve toplamak, müracaat sahiplerini karşılamak ve yol göstermek; hizmet yerlerini temizleme, aydınlatma ve ısıtma işlerinde çalışmak veya basit iklim rasatlarını yapmak
11-MÜLKİ İDARE AMİRLİĞİ HİZMETLERİ SINIFI	Bu sınıf, valiler ve kaymakamlar ile bu sıfatları kazanmış olup İçişleri Bakanlığı merkez ve iller kuruluşunda çalışanları ve maiyet memurlarını kapsar.
12-MİLLİ İSTİHBARAT HİZMETLERİ SINIFI	Bu sınıf, Milli İstihbarat Teşkilatı kadrolarında veya bu teşkilat emrinde çalıştırılanlardan özel kanunlarında gösterilen veya Cumhurbaşkanınca tespit edilen görevleri ifa edenleri kapsar

MEMURLUKTA KADEME VE DERECELER

ÖĞRENİM DURUMLARI	GİRİŞ		YÜKSELİNEBİLECEK	
	Derece	Kademe	Derece	Kademe
İlkokulu bitirenler	15	1	7	Son
Ortaokulu bitirenler	14	2	5	Son
Ortaokul dengi mesleki veya teknik öğrenimi bitirenler	14	3	5	Son
Ortaokul üstü 1 yıl mesleki veya teknik öğrenimi bitirenler	13	1	4	Son
Ortaokul üstü 2 yıl mesleki veya teknik öğrenimi bitirenler	13	2	4	Son
Liseyi bitirenler	13	3	3	Son
Lise dengi mesleki veya teknik öğrenimi bitirenler	12	2	3	Son
Lise veya dengi okullar üstü 1 yıllık mesleki veya teknik öğrenimi bitirenler	11	1	2	Son
Lise veya dengi okullar üstü 2 yıl veya Ortaokul üstü en az 5 yıllık mesleki veya teknik öğrenimi bitirenler	10	1	2	Son

Lise veya dengi okullar üstü 3 yıl teknik veya mesleki öğrenimi bitirenler	10	2	2	Son
2 yıl süreli yüksek öğrenimi bitirenler	10	2	1	Son
3 yıl süreli yüksek öğrenimi bitirenler	10	3	1	Son
4 yıl süreli yüksek öğrenimi bitirenler	9	1	1	Son
5 yıl süreli yüksek öğrenimi bitirenler	9	2	1	Son
6 yıl süreli yüksek öğrenimi bitirenler	9	3	1	Son

Avukatlık stajını açıkta iken yapanlara iki, memuriyette iken yapanlara bir kademe ilerlemesi uygulanır.

Dört yıllık yüksek okul mezunlarından mimar - yüksek mimar, mühendis - yüksek mühendis unvanını almış olanlar ile bunlardan öğretmenlik hizmetlerinde çalışanlar, Erkek Teknik Yüksek Öğretmen Okul mezunlarının giriş derecelerine **bir derece** ilave edilir.

Teknik hizmetler sınıfında görev almak şartıyla teknikerlere, istatistikçilere öğrenimlerine göre tespit edilen giriş derece ve kademelerine **bir derece** verilir.

Ortaokul ve dengi, lise ve dengi okulların normal öğrenim sürelerinden fazla her yılına **bir kademe** verilir

Yüksek lisans çalışması yapanlara **bir kademe**, doktora yapanlara ise **bir derece** verilir. Daha önce yüksek lisans dolayısıyla bir kademe alan ve doktora çalışmasını tamamlayanlara **iki kademe** verilir

Doktora üstü üniversite doçentliği unvanını üniversitede görevli iken kazananlara bir derece, memuriyette iken bu unvanı kazananlara **iki kademe** ilerlemesi uygulanır.

Türkiye ve Ortadoğu Amme İdaresi Enstitüsünü bitirenlere (2 yılı aşmamak üzere) her başarılı öğrenim yılı için **bir kademe** verilir.

Aday olarak atanmış Devlet memurunun adaylık süresi **bir yıldan az iki yıldan çok olamaz** ve bu süre içinde aday memurun başka kurumlara nakli yapılamaz.

Aday memur; Temel Eğitim, Hazırlayıcı Eğitim ve Staj eğitimlerinden geçmesi ve başarılı olması şarttır.

Aylıktan kesme veya kademe ilerlemesinin durdurulması cezası almış olanların ilişkileri kesilir

Adaylık devresi içinde eğitimde başarılı olan adaylar disiplin amirlerinin teklifi ve atamaya yetkili amirin onayı ile onay tarihinden geçerli olmak üzere **asli memurluğa** atanırlar

Adaylık devresi içinde veya sonunda ilişkileri kesilenler (sağlık nedenleri hariç) **3 yıl süre** ile Devlet memurluğuna alınmazlar.

Aynı yerdeki görevlere atanan devlet memurları atama emirlerinin **tebliğ gününü izleyen iş günü** içinde başlamak zorundadırlar.

Genel olarak **18 yaşını tamamlayanlar** Devlet memuru olabilirler.

Bir meslek veya sanat okulunu bitirenler en az **15 yaşını doldurmuş olmak** ve Türk Medeni Kanununun 12 nci maddesine göre kazai rüşt kararı almak şartıyla Devlet memurluklarına atanabilirler.

DEVLET MEMURLUĞUNA ALINACAKLARDA ARANAN GENEL ŞARTLAR (MADDE 48)	
1	Türk Vatandaşı olmak
2	Bu Kanunun 40 ncı maddesindeki yaş şartlarını taşımak
3	Bu Kanunun 41 nci maddesindeki öğrenim şartlarını taşımak,
4	Kamu haklarından mahrum bulunmamak,
5	Türk Ceza Kanununun 53 üncü maddesinde belirtilen süreler geçmiş olsa bile; kasten işlenen bir suçtan dolayı bir yıl veya daha fazla süreyle hapis cezasına ya da affa uğramış olsa bile devletin güvenliğine karşı suçlar, Anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçlar, (...) ⁽¹⁾ zimmet, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, güveni kötüye kullanma, hileli iflas, ihaleye fesat karıştırma, edimin ifasına fesat karıştırma, suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama veya kaçakçılık suçlarından mahkûm olmamak
6	Askerlik durumu itibariyle, Askerlikle ilgisi bulunmamak,Askerlik çağına gelmemiş bulunmak,Askerlik çağına gelmiş ise muvazzaf askerlik hizmetini yapmış yahut ertelenmiş veya yedek sınıfa geçirilmiş olmak,
7	53 üncü madde hükümleri saklı kalmak kaydı ile görevini devamlı yapmasına engel olabilecek (...) ⁽²⁾ akıl hastalığı (...) ⁽²⁾ bulunmamak.

Başka yerdeki görevlere atanan devlet memurları, atama emirlerinin kendilerine tebliğ tarihinden itibaren **15 gün içerisinde** o yere hareket ederek belli yol süresini, izleyen iş günü içinde işe başlamak zorundadırlar. Yeni görevlerine başlamayanlara eski görevlerinden ayrılış ve yeni görevlerine başlayış tarihleri arasında aylık verilmemek şartı ile **10 günlük** bir süre daha verilebilir

Savaş ve olağanüstü hallerde bu süreler **Cumhurbaşkanı Kararı** ile kısaltılabilir.

Belirtilen süre içinde işe başlamayanların atanmaları iptal edilir. **1 yıl süreyle** Devlet memuru olarak istihdam edilemezler.

Devlet memuru iken muvazzaf askerlik hizmetini yapmak üzere silah altına alınanlardan askerlik görevini tamamlayıp memuriyete dönmek isteyenler, terhis tarihinden itibaren **30 gün içinde** kurumlarına başvurmak ve kurumları da başvurma tarihinden itibaren azami **30 gün içinde** ilgilileri göreve başlatmak zorundadırlar.

657 SAYILI KANUNUN 88 İNCİ MADDESİNİN 2 İNCİ FIKRASINA GÖRE İKİNCİ GÖREV VERİLECEK MEMURLAR-MADDE 88		
	<u>İkinci Görev Verilecek Memurlar</u>	<u>Verilebilecek Görevler</u>
1	Tabipler	Sağlık müdürlüğü, sağlık müdür yardımcılığı, sağlık grup başkanlığı, baştabiplik ve baştabip yardımcılığı
2	Diş hekimlerine ve veterinerler,	Meslekleri ile ilgili baştabiplik,
3	Veteriner, diş hekimi ve eczacılar	Baştabip yardımcılığı,
4	Öğretmenler	Okul ve enstitü müdürlüğü, başyardımcılığı ve yardımcılığı

DEVLET MEMURLUĞUNDAN ÇEKİLMİŞ SAYILMA –MADDE-94	
1	Göreve geçerli mazereti olmaksızın ve kesintisiz olarak 10 gün gelinmemesi
2	Aylıksız izin süresinin bitiminden itibaren 10 gün içinde görevine dönülmemesi
3	Yurtdışına gönderilen memurların izin süresinin bitiminden itibaren göreve başlamamaları
4	Naklen atanan memurun göreve başlamaması
MEMURLUĞUN SONA ERME HALLERİ-MADDE 98	
1	657 sayılı Kanun hükümlerine göre memurluktan çıkarılması
2	Memurluğa alınma şartlarından herhangi birini taşımadığının sonradan anlaşılması veya memurlukları sırasında bu şartlardan herhangi birini kaybetmesi
3	Memurluktan çekilmesi
4	İstek, yaş haddi, malullük sebeplerinden biri ile emekliye ayrılması
5	Ölmesi.

Kurumlar gerektiği takdirde personelini günlük çalışma saatleri dışında fazla çalışma ücreti vermeksizin çakıştırabilirler. Bu durumda personele yaptırılacak fazla çalışmanın her **sekiz saati** için bir gün hesabı ile izin verilir. Ancak, bu suretle verilecek iznin en çok **on günlük** kısmı yıllık izinle birleştirilerek yılı içinde kullanılabilir.

SOSYAL HAKLAR

Emeklilik Yardımı, Hastalık ve Analık Sigortası, Yeniden İşe Alıştırma, Devlet Memurları için Konut, Öğrenim Bursları ve Yurtları, Aile Yardımı Ödeneği, Doğum Yardımı Ödeneği, Ölüm Yardımı Ödeneği, Cenaze Giderleri, Giyecek ve Yiyecek Yardımı.

Aylık: Bu Kanuna tabi kurumlarda görevlendirilen memurlara hizmetlerinin karşılığında, kadroya dayanılarak ay itibarıyla ödenen parayı ifade eder.

İş güclüğü zammı: Niteliği ve çalışma şartları bakımından güç olan işlerde çalışanlara ödenen parayı ifade eder

İş riski zammı: Hayat ve sağlık için tahlike arz eden hizmetlerde çalışanlara ödenen parayı ifade eder

Eleman teminindeki güçlük zammı: Temininde, görevde tutulmasında veya belli yerlerde istihdam edilmesinde güçlük bulunan elemanlar için ödenen parayı ifade eder

Mali sorumluluk tazminatı: Sayıştay'a hesap vermekle yükümlü olan saymanlarla vezne açığından sorumlu veznedarlara ödenen parayı ifade eder.

Memurlara aylıkları her ayın başında (15'i) peşin ödenir. **Emekliye ayrılma ve ölüm hallerinde o aya ait peşin ödenen aylık, geri alınmaz**

Karı ve kocanın her ikisi de memur iseler bu ödenek yalnız kocaya verilir

Aile yardımı ödenekleri hiç bir vergi ve kesintiye tabi tutulmaksızın ödenir ve **borç için haczedilemez**

Devlet memurlarından çocuğu dünyaya gelenlere 2500 gösterge rakamının aylık katsayısı ile çarpılması sonucu elde edilecek miktarda **doğum yardımı ödeneği** verilir

Doğum yardımı Ödeneği hiç bir vergi ve kesintiye tabi tutulmaksızın ve ödeme emri aranmaksızın saymanlarca derhal ödenir

Devlet memurlarından: memur olmayan eşi ile ikiden fazla dahi olsa aile yardımı ödeneğine müstahak çocuğu ölenlere **en yüksek Devlet memuru aylığı** (ek gösterge dahil) tutarında, memurun ölümü halinde sağlığında bildiri ile gösterdiği kimseye, eğer bildiri vermemiş ise eşine ve çocuklarına,

bunlar yoksa ana ve babasına, bunlar da yoksa kardeşlerine en yüksek Devlet memuru aylığının (ek gösterge dahil) iki katı tutarında, [ölüm yardımı ödeneği](#) verilir.

657 SAYILI KANUN İZİNLER

İZİN ADI	SÜRESİ	MADDESİ
Mazeret izni (Analık izni)	Doğumdan önce sekiz , doğumdan sonra sekiz hafta olmak üzere toplam onaltı hafta, Çoğul gebelik durumunda, doğum öncesi sekiz haftalık analık izni süresine iki hafta eklenir. sağlık durumunun çalışmaya uygun olduğunu tabip raporuyla belgeleyen kadın memur, isteği hâlinde doğumdan önceki üç haftaya kadar kurumunda çalışabilir.	104
Mazeret izni (Süt izni)	Kadın memura, çocuğunu emzirmesi için doğum sonrası analık izni süresinin bitim tarihinden itibaren ilk altı ayda günde üç saat , ikinci altı ayda günde birbuçuk saat süt izni verilir.	104
Mazeret izni (Evlatlık izni)	Üç yaşını doldurmamış bir çocuğu eşiyle birlikte veya münferit olarak evlat edinen memurlar ile memur olmayan eşin münferit olarak evlat edinmesi hâlinde memur olan eşlerine, çocuğun teslim edildiği tarihten itibaren sekiz hafta süre ile izin verilir. Bu izin evlatlık kararı verilmeden önce çocuğun fiilen teslim edildiği durumlarda da uygulanır.	
Mazeret izni	Merkezde atamaya yetkili amir, ilde vali, ilçede kaymakam ve yurt dışında diplomatik misyon şefi tarafından, birim amirinin muvafakati ile bir yıl içinde toptan veya bölümler hâlinde, mazeretleri sebebiyle memurlara on gün izin verilebilir. Zaruret hâlinde öğretmenler hariç olmak üzere, aynı usûlle on gün daha mazeret izni verilebilir. Bu takdirde, ikinci kez verilen bu izin, yıllık izinden düşülür.	104
Mazeret izni (Memurun engelli çocuğu için)	Memurlara; en az yüzde 70 oranında engelli ya da süregelen hastalığı olan çocuğunun (çocuğun evli olması durumunda eşinin de en az yüzde 70 oranında engelli olması kaydıyla) hastalanması hâlinde hastalık raporuna dayalı olarak ana veya babadan sadece biri tarafından kullanılması kaydıyla bir yıl içinde toptan veya bölümler hâlinde on güne kadar mazeret izni verilir.	104
Mazeret izni (Babalık)	Memura, eşinin doğum yapması hâlinde, isteği üzerine on gün babalık izni;	104
Mazeret izni (Ölüm izni)	Memurun kendisinin veya çocuğunun evlenmesi ya da eşinin, çocuğunun, kendisinin veya eşinin ana, baba ve kardeşinin ölümü hâllerinde isteği üzerine yedi gün izin verilir.	104

Hastalık ve Refakat İzni	Memura, aylık ve özlük hakları korunarak, verilecek raporda gösterilecek lüzum üzerine, kanser, verem ve akıl hastalığı gibi uzun süreli bir tedaviye ihtiyaç gösteren hastalığı hâlinde onsekiz aya kadar, diğer hastalık hâllerinde ise oniki aya kadar izin verilir. Memura, 105 inci maddenin son fıkrası uyarınca verilen iznin bitiminden itibaren, sağlık kurulu raporuyla belgelendirilmesi şartıyla, istekleri üzerine onsekiz aya kadar aylıksız izin verilebilir.	105
Aylıksız İzin (Doğum için)	Doğum yapan memura, 104 üncü madde uyarınca verilen doğum sonrası analık izni süresinin veya aynı maddenin (F) fıkrası uyarınca verilen izin süresinin bitiminden; eşi doğum yapan memura ise, doğum tarihinden itibaren istekleri üzerine yirmidört aya kadar aylıksız izin verilir.	105
Aylıksız İzin (Diğer)	Memura, yıllık izinde esas alınan süreler itibarıyla beş hizmet yılını tamamlamış olması ve isteği hâlinde memuriyeti boyunca ve en fazla iki defada kullanılmak üzere, toplam bir yıla kadar aylıksız izin verilebilir.	105
Aylıksız İzin (Askerlik)	Muvazzaf askerliğe ayrılan memurlar askerlik süresince görev yeri saklı kalarak aylıksız izinli sayılır	105
Refakat izni	Memurun bakmakla yükümlü olduğu veya memur refakat etmediği takdirde hayatı tehlikeye girecek ana, baba, eş ve çocukları ile kardeşlerinden birinin ağır bir kaza geçirmesi veya tedavisi uzun süren bir hastalığının bulunması hâllerinde, bu hâllerin sağlık kurulu raporuyla belgelendirilmesi şartıyla, aylık ve özlük hakları korunarak, üç aya kadar izin verilir. Gerekğinde bu süre bir katına kadar uzatılır.	105
Yıllık İzin	Devlet memurlarının yıllık izin süresi, hizmeti 1 yıldan on yıla kadar (On yıl dahil) olanlar için yirmi gün , hizmeti on yıldan fazla olanlar için 30 gündür . Zorunlu hallerde bu süreler gidiş ve dönüş için en çok ikişer gün eklenebilir.	102
Yarı Zamanlı Çalışma	Doğum yapan memurlar doğum sonrası analık izninin veya 104 üncü maddenin (F) fıkrası uyarınca kullanılan iznin, eşi doğum yapan memurlar ise babalık izninin bitiminden, ilgili mevzuatı uyarınca çocuğun mecburi ilköğretim çağının başladığı tarihi takip eden aybaşına kadar olan dönemde düzenlenmesini talep edebilirler.	Ek Madde 43

657 SAYILI DMK'NIN 125 İNCİ MADDESİNİN BİRİNCİ FIKRASI GEREĞİNCE DİSİPLİN CEZALARI

UYARMA: Memura, görevinde ve davranışlarında daha dikkatli olması gerektiğinin yazı ile bildirilmesidir. Devlet memurlarına verilecek disiplin cezaları ile her bir disiplin cezasını gerektiren fiil ve haller şunlardır:

- a) Verilen emir ve görevlerin tam ve zamanında yapılmasında, görev mahallinde kurumlarca belirlenen usul ve esasların yerine getirilmesinde, görevle ilgili resmi belge, araç ve gereçlerin korunması, kullanılması ve bakımında kayıtsızlık göstermek veya düzensiz davranmak,
- b) Özürsüz veya izinsiz olarak göreve geç gelmek, erken ayrılmak, görev mahallini terketmek,
- c) Kurumca belirlenen tasarruf tedbirlerine riayet etmemek,
- d) Usulsüz müracaat veya şikayette bulunmak,
- e) Devlet memuru vakarına yakışmayan tutum ve davranışta bulunmak,
- f) Görevine veya iş sahiplerine karşı kayıtsızlık göstermek veya ilgisiz kalmak,
- g) Belirlenen kılık ve kıyafet hükümlerine aykırı davranmak,
- h) Görevin işbirliği içinde yapılması ilkesine aykırı davranışlarda bulunmak.

KINAMA: Memura, görevinde ve davranışlarında kusurlu olduğunun yazı ile bildirilmesidir. Devlet memurlarına verilecek disiplin cezaları ile her bir disiplin cezasını gerektiren fiil ve haller şunlardır:

- a) Verilen emir ve görevlerin tam ve zamanında yapılmasında, görev mahallinde kurumlarca belirlenen usul ve esasların yerine getirilmesinde, görevle ilgili resmi belge, araç ve gereçlerin korunması, kullanılması ve bakımında kusurlu davranmak,
- b) Eşlerinin, reşit olmayan veya mahcur olan çocuklarının kazanç getiren sürekli faaliyetlerini belirlenen sürede kurumuna bildirmemek,
- c) Görev sırasında amire hal ve hareketi ile saygısız davranmak,
- d) Hizmet dışında Devlet memurunun itibar ve güven duygusunu sarsacak nitelikte davranışlarda bulunmak,
- e) Devlete ait resmi araç, gereç ve benzeri eşyayı özel işlerinde kullanmak,
- f) Devlete ait resmi belge, araç, gereç ve benzeri eşyayı kaybetmek,
- g) İş arkadaşlarına, maiyetindeki personele ve iş sahiplerine kötü muamelede bulunmak,
- h) İş arkadaşlarına ve iş sahiplerine söz veya hareketle sataşmak,
- ı) Görev mahallinde genel ahlak ve edep dışı davranışlarda bulunmak ve bu tür yazı yazmak, işaret, resim ve benzeri şekiller çizmek ve yapmak
- j) Verilen emirlere itiraz etmek,
- k) Borçlarını kasten ödemeyerek hakkında yasal yollara başvurulmasına neden olmak,
- l) Kurumların huzur, sükün ve çalışma düzenini bozmak.
- m) Yetkili olmadığı halde basına, haber ajanslarına veya radyo ve televizyon kurumlarına bilgi veya demeç vermek.

AYLIKTAN KESME : Memurun, brüt aylığından 1/30 - 1/8 arasında kesinti yapılmasıdır. Devlet memurlarına verilecek disiplin cezaları ile her bir disiplin cezasını gerektiren fiil ve haller şunlardır:

- a) Kasıtlı olarak; verilen emir ve görevleri tam ve zamanında yapmamak, görev mahallinde kurumlarca belirlenen usul ve esasları yerine getirmemek, görevle ilgili resmi belge, araç ve gereçleri korumamak, bakımını yapmamak, hor kullanmak,
- b) Özürsüz olarak bir veya iki gün göreve gelmemek,

- c) Devlete ait resmi belge, araç, gereç ve benzerlerini özel menfaat sağlamak için kullanmak,
- d) Görevle ilgili konularda yükümlü olduğu kişilere yalan ve yanlış beyanda bulunmak,
- e) Görev sırasında amirine sözle saygısızlık etmek,
- f) Görev yeri sınırları içerisinde her hangi bir yerin toplantı, tören ve benzeri amaçlarla izinsiz olarak kullanılmasına yardımcı olmak,
- ı) Hizmet içinde Devlet memurunun itibar ve güven duygusunu sarsacak nitelikte davranışlarda bulunmak.

KADEME İLERLEMESİNİN DURDURULMASI: Fiilin ağırlık derecesine göre memurun, bulunduğu kademedeki ilerlemesinin 1 - 3 yıl durdurulmasıdır. Devlet memurlarına verilecek disiplin cezaları ile her bir disiplin cezasını gerektiren fiil ve haller şunlardır.

- a) Göreve sarhoş gelmek, görev yerinde alkollü içki içmek,
- b) Özürsüz ve kesintisiz 3 - 9 gün göreve gelmemek,
- c) Görevi ile ilgili olarak her ne şekilde olursa olsun çıkar sağlamak,
- d) Amirine veya maiyetindekilere karşı küçük düşürücü veya aşağılayıcı fiil ve hareketler yapmak,
- e) Görev yeri sınırları içinde herhangi bir yeri toplantı, tören ve ve mezhep ayrımı yapmak, kişilerin yarar veya zararını hedef tutan davranışlarda bulunmak, benzeri amaçlarla izinsiz kullanmak veya kullandırmak,
- f) Gerçeğe aykırı rapor ve belge düzenlemek,
- g) Mülga
- h) Ticaret yapmak veya Devlet memurlarına yasaklanan diğer kazanç getirici faaliyetlerde bulunmak,
- ı) Görevin yerine getirilmesinde dil, ırk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din
- j) Belirlenen durum ve sürelerde mal bildiriminde bulunmamak,
- k) Açıklanması yasaklanan bilgileri açıklamak,
- l) Amirine, maiyetindekilere, iş arkadaşları veya iş sahiplerine hakarette bulunmak veya bunları tehdit etmek,
- m) Diplomatik statüsünden yararlanmak suretiyle yurt dışında, haklı bir sebep göstermeksizin ödeme kabiliyetinin üstünde borçlanmak ve borçlarını ödemedeki tutum ve davranışlarıyla Devlet itibarını zedelemek veya zorunlu bir sebebe dayanmaksızın borcunu ödmeden yurda dönmek,
- n) Verilen görev ve emirleri kasten yapmamak,
- o) Herhangi bir siyasi parti yararına veya zararına fiilen faaliyette bulunmak.

DEVLET MEMURLUĞUNDAN ÇIKARMA : Bir daha Devlet memurluğuna atanmamak üzere memurluktan çıkarmaktır. Devlet memurlarına verilecek disiplin cezaları ile her bir disiplin cezasını gerektiren fiil ve haller şunlardır.

- a) İdeolojik veya siyasi amaçlarla kurumların huzur, sükun ve çalışma düzenini bozmak, boykot, işgal, kamu hizmetlerinin yürütülmesini engelleme, işi yavaşlatma ve grev gibi eylemlere katılmak veya bu amaçlarla toplu olarak göreve gelmemek, bunları tahrik ve teşvik etmek veya yardımda bulunmak,
- b) Yasaklanmış her türlü yayını veya siyasi veya ideolojik amaçlı bildiri, afiş, pankart, bant ve benzerlerini basmak, çoğaltmak, dağıtmak veya bunları kurumların herhangi bir yerine asmak veya teşhir etmek,
- c) Siyasi partiye girmek,
- d) Özürsüz olarak bir yılda toplam 20 gün göreve gelmemek,
- e) Savaş, olağanüstü hal veya genel afetlere ilişkin konularda amirlerin verdiği görev veya emirleri yapmamak,
- f) Amirlerine, maiyetindekilere ve iş sahiplerine fiili tecavüzde bulunmak,

g) Memurluk sıfatı ile bağdaşmayacak nitelik ve derecede yüz kızartıcı ve utanç verici hareketlerde bulunmak,

h) Yetki almadan gizli bilgileri açıklamak,

ı) Siyasi ve ideolojik eylemlerden arananları görev mahallinde gizlemek,

j) Yurt dışında Devletin itibarını düşürecek veya görev haysiyetini zedeleyecek tutum ve davranışlarda bulunmak,

k) 5816 sayılı Atatürk Aleyhine İşlenen Suçlar Hakkındaki Kanuna aykırı fiilleri işlemek.

l) Terör örgütleriyle eylem birliği içerisinde olmak, bu örgütlere yardım etmek, kamu imkân ve kaynaklarını bu örgütleri desteklemeye yönelik kullanmak ya da kullandırmak, bu örgütlerin propagandasını yapmak.

DISİPLİN MEVZUATI

	Uyarma	Kınama	Aylıktan Kesme	Kademe İlerlemesinin Durdurulması	Meslekten Çıkarma
Ceza Verecekler	Disiplin Amiri	Disiplin Amiri	Disiplin Amiri	Atamaya Yetkili Amir	Yüksek Disiplin Kurulu
Soruşturma Başlama Süresi	1 ay	1 ay	1 ay	1 ay	6 ay
Karar Verme Süresi	15 gün	15 gün	15 gün	30 gün	6 ay
Savunma Süresi	7 gün	7 gün	7 gün	7 gün	7 gün
Ceza Zamanaşımı Süresi	2 yıl	2 yıl	2 yıl	2 yıl	2 yıl
Silinme Süresi Talep	5 yıl	5 yıl	10 yıl	10 yıl	

İNKILAP TARİHİ HAP BİLGİLER

*Atatürk, sırasıyla Mahalle Mektebi, Şemsi Efendi İlkokulu, Selanik Mülkiye Rüştiyesi, Selanik askeri Rüştiyesi, Manastır Askeri İdadisi ,İstanbul Harp Okulu, İstanbul Harp Akademisi , okullarında okumuştur.

*II. Meşrutiyet Dönemi'nde İttihat ve Terakki Cemiyeti dışında; Osmanlı Ahrar Fırkası, İttihad-ı Muhammedi Fırkası, Fedakaran-ı Millet, Heyeti-i Müttefika-i Osmaniye Fırkası gibi birçok cemiyet kurularak ilk kez çok partili hayata da geçildi.

*Osmanlılık akımı; dil, din ve etnik farklılıkları gözetmeksizin devletin sınırları içerisinde yaşayan bütün toplumları bir arada tutarak bir Osmanlı milleti yaratma amacını taşımaktaydı.

*1908 de Bulgaristan'ın bağımsız olması , Bosna Hersek'in Avusturya tarafından işgal edilmesi ve Girit'in Yunanistan'a katılması II.Meşrutiyet Dönemi gelişmelerindendir.

*Meşrutiyet yönetimine karşı olanlar tarafından 31 Mart Ayaklanması (13 Nisan 1909) çıkarılmış ve bu ayaklanmayı kurmay başkanlığını Mustafa Kemal'in yaptığı Selanik'ten gelen Hareket Ordusu tarafından bastırıldı.

*Trablusgarp Savaşı'nda ; Mustafa Kemal, Derne ve Tobruk'ta; Enver Bey, Bingazi'de önemli başarılar kazandılar.

*İtalya ile Osmanlı Devleti arasında Ouchy (Uşi) Antlaşması (18 Ekim 1912) tarihinde imzalandı. Trablusgarp İtalya'ya bırakıldı. Böylece Osmanlı Devleti'nin Kuzey Afrika'daki varlığı sona erdi. On İki Ada da geçici olarak İtalya'ya bırakıldı.

*Balkan Savaşlarıyla Babıali Baskını'nın gerçekleşmesi, Arnavutluk'un bağımsızlığını kazanması Bulgaristan'ın Doğu Rumeli'yi işgal etmesi gibi gelişmeler yaşandı.

*Balkan Savaşları sonucunda , Osmanlı Devleti Makedonya, Arnavutluk, Ege Adaları gibi Balkan topraklarının büyük bir kısmını kaybetti.

*Osmanlı Devleti, Batı Trakya ve Makedonya'yı Balkan Savaşları sonunda Yunanistan'a bırakmıştır.

*1.Balkan Savaşına katılan devletler; Bulgaristan, Yunanistan, Sırbistan ve Karadağ (BÜYÜSEK)

*2.Balkan savaşı katılan devletler Bulgaristan, Yunanistan, Sırbistan, Romanya.(YÜRÜSEK)

*Balkan savaşlarında göstermiş olduğu başarılarından dolayı Hamidiye kahramanı olarak bilinen kişi Hüseyin Rauf Orbay'dır.

*Üçlü İttifak (Bağlaşma) devletleri: Almanya'nın önderliğinde Avusturya-Macaristan ve İtalya

*İtilaf Devletleri (anlaşma)İngiltere, Fransa ve Rusya.

*Savaş Başladıktan Sonra İtilaf Devletleri:İngiltere, Fransa, Rusya, İtalya, Sırbistan, ABD Romanya, Japonya, Yunanistan

*Savaş Başladıktan Sonra İttifak Devletleri: Almanya, Avusturya-Macaristan, Osmanlı, Bulgaristan.

*Osmanlı Devletiİ. Dünya Savaşı sırasında Kafkas, Kanal, Çanakkale, Irak, Hicaz-Yemen, Suriye-Filistin, Galiçya, Makedonya, Romanya cephelerinde savaştı.

*Osmanlı Devleti:

***Taarruz Cepheleri:** Kanal ve Kafkas

***Savunma Cepheleri:** Çanakkale Cephesi, Irak Cephesi, Hicaz-Yemen Cephesi, Suriye-Filistin Cephesi.

***Yardım Cepheleri:** Galiçya, Makedonya ve Romanya

Cephelerinde savaşmıştır.

*I. Dünya Savaşı süresince Osmanlı Devleti’nin zafer kazandığı tek cephe **Çanakkale Cephesi’dir.**

*Çanakkale Muharebeleri’ni Osmanlı’nın kazanmasıyla **Bulgaristan**, İttifak Devletleri’nin yanında savaşa katıldı.

*Sultan V. Mehmet Reşad’ın halife sıfatıyla yaptığı cihat çağrısı, Araplar üzerinde istenilen etkiyi göstermedi. Bu durum İslamcılık (Ümmetçilik) politikasının etkisini kaybettiğini **Hicaz –Yemen Cephesinde** göstermiştir.

*Almanya ve Osmanlı Devleti’nin **kanal cephesini** açmaktaki amacı, Süveyş Kanalı’nı ele geçirerek İngiltere’nin sömürgeleriyle bağlantısını kesmektir.

*1.Dünya savaşında **Süveyş kanal hareketi** ile Almanya, İngilizlerin sömürgelerine giden yolları kontrol etmek amacını gütmüştür.

*Enver Paşa’nın **Birinci Dünya Savaşı’nda Sarıkamış harekâtı** ile Anlaşma Devletlerinin Rusya’ya yardımlarının engellenmesi, Muş ve Bitlis’in işgalden kurtarılması amaçlanmıştır.

*1.Dünya Savaşı sonrası **Milletler Cemiyeti** kuruldu.

*1.Dünya Savaşı sonrası **Avusturya, Macaristan, Polonya, Yugoslavya ve Çekoslovakya** gibi yeni devletler kuruldu.

*1.Dünya savaşı sonrasında **Ürdün, Irak, Arabistan ve Suriye** bağımsız devlet oldu.

*1.Dünya Savaşının uzamasına sebebiyet veren devlet **Osmanlı Devletidir.**

*1.Dünya Savaşından en kazançlı çıkan devlet **İngiltere** oldu.

*1.Dünya savaşına en son katılan devlet **Yunanistan** olurken ilk çekilen devlet ise **Japonya’ydi.**

*1.Dünya Savaşından çekilen ilk ittifak devleti **Bulgaristan’dır.**

*1.Dünya savaşı başladığında Mustafa Kemal **Sofya’da** askeri ateşeydi.

*I. Dünya Savaşı’nda Orta Asya Türkleri ile birleşmek için Osmanlı Devleti’nin açtığı cephe **Kafkas cephesidir.**

*Atatürk Çanakkale Cephesinde “ **Ben size taarruzu değil ölmeyi emrediyorum.**” emrini vermiştir.

*Atatürk Trablusgarp Savaşında **Binbaşı**, Çanakkale Savaşında **albay** ve Sakarya Meydan Muharebesinde **mareşal** rütbesine yükselmiştir.

*İstanbul Hükûmeti tarafından **Bahriye Nazırı Rauf Bey** başkanlığında görevlendirilen heyet, ile itilaf Devletleri’ni temsil eden **Amiral Calthorpe (Kalthorp)** arasında Mondros Ateşkes Anlaşması imzalandı (30 Ekim 1918).

*18 Ocak 1919 tarihinde I. Dünya Savaşı’nda yenilen devletlerle yapılacak barış antlaşmalarının esaslarını saptamak amacıyla **Paris Barış Konferansı** düzenlenmiştir.

*Mondros Ateşkes Anlaşması'ndan sonra, Anadolu' da **Millî Mücadele hareketinin oluşmasında** İzmir'in Yunan işgaline uğraması ve doğu'da bağımsız bir Ermenistan kurma söylentileri etkili olmuştur.

*Mondros Ateşkes Anlaşması'nın imzalanmasından hemen sonra İngiltere, **Musul'u** . Fransa da **Adana** İtalya ise **Antalya ve Konya'yı** işgal etti.

*Mondros Ateşkes Antlaşması sonrası İzmir ve çevresini işgal eden Yunanlılara ilk kurşunu gazeteci **Hasan Tahsin** sıkmıştır.

*İzmir'in işgaline ilk direnişi gösteren kişi Osman Nevres bilinen diğer adı ile **Gazeteci Hasan Tahsin'dir.**

*Anadolu'nun yer yer işgal edilmesi ve İzmir'in işgali üzerine **Kuvay-i Milliye** ortaya çıkmıştır.

***Kilikyalılar cemiyeti**, Adana ve çevresini işgal eden Fransızlar ve Fransız ordusunda yer alan Ermenilerin saldırılarına karşı bölgede silahlı direnişi başlatmıştır.

***Milli kongre cemiyeti**, Türkler aleyhine basın ve yayın yoluyla yapılan olumsuz propagandaları engellemek amacıyla kurulmuştur.

***Trakya-Paşaeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti**: Merkezi Edirne olup bölgenin Yunanistan'a bırakılmasına karşı mücadele etmiştir.

***Hürriyet ve İtilaf Fırkası**:1911'de İttihat ve Terakki'ye karşı olanların kurduğu cemiyettir.

***Reddi İlhak Cemiyeti** Yunan işgaline karşı kurulan derneklerdendir.

*Erzurum Kongresinin toplanmasında etkin olan cemiyet **Doğu Anadolu Müdafı Hukuk cemiyetidir**,

***Manda ve himaye** ilk kez Erzurum Kongresinde ret edilmiştir .

*Kurtuluş Savaşı'nda Batı Trakya'nın hukuki durumunun tespitinde halkın tam serbestlikle vereceği oyla belirlenmesi ve halkın oyu ile anavatan katılan üç sancak; Kars, Ardahan ve Batum'da gerekirse yine halk oylamasına başvurulması **Misak-ı Milli de** kabul edilmiştir.

*Damat Ferit Paşa'nın istifasından sonra **Amasya Görüşmeleri** gerçekleştirilmiştir.

*Amasya görüşmeleriyle İstanbul hükümeti **Temsil Heyetini** resmen tanımıştır.

*10 Haziran 1930 tarihinde yapılan antlaşmayla Türkiye ile Yunanistan arasında çözülen **sorun Nüfus mübadelesi** sorunudur.

*Sivas Kongresi sonrasında oluşturulan, ilk sayısını Eylül 1919'da çıkaran ve bu dönemde Millî Mücadele'nin yayın organı olma özelliğini taşıyan gazete İrade-i Milliye'dir.

***Amiral Bristol Raporu**, İzmir ve çevresinde Türklerin çoğunlukta olduğunu belirten ve İzmir'in işgali sonrasında yapılan katliamlardan Yunanistan'ı sorumlu tutmuştur.

*Yeni Türk Devleti'nin millî egemenlik ilkesi üzerine kurulacağını gösteren ilk **adım Amasya Genelgesi'nin** yayımlanmasıdır.

*Mustafa Kemal **Amasya Genelgesi'nin yayımlanmasından** sonra askerlik görevinden istifa etmiştir.

***Misak-ı Millinin kabul edilmesi**üzerine anlaşma devletlerin, Osmanlı Mebuslar Meclisini basıp milletvekillerinin çoğunu Malta'ya sürgün etmişlerdir.

*12 Ocak 1920 tarihinde toplanan Osmanlı Mebusan Meclisi **Misak-ı Milli**yikabul etmiştir.

***Siyasî, askerî ve ekonomik** yönden tam bağımsızlık istendiği Misak-ı Milli de açıklanmıştır.

*Misak-ı Milli’den verilen ilk taviz **Batum’dur.**

*TBMM Hükûmetine **Sevr Antlaşması’nı** kabul ettirmek için Yunanlılar I. İnönü Savaşını başlatmışlardır.

*Lozan Barış Konferansı’na sadece Boğazlarla ilgili görüşmeler için katılan iki devlet, **Sovyet Rusya – Bulgaristan’dır.**

*Türkiye Cumhuriyeti’nde resmî işlemlerdeki karışıklıkları önlemek amacıyla 1934 yılında **Soyadı Kanunu’nun** kabul edilmiştir.

*İtilaf Devletleri’nin, Mudanya Ateşkes Anlaşması’ndan sonra yapılacak barış görüşmelerine, TBMM Hükûmeti ile **İstanbul Hükûmetini** birlikte davet etmeleri üzerine saltanat kaldırılmıştır.

*17 Şubat 1926’da kabul edilen Türk Medeni Kanunu **İsviçre’den** alınmıştır.

*Türkiye’nin Balkan Antantı’nı oluşturma çabalarına **Bulgaristan** karşı çıkmıştır.

***Millî kongre cemiyeti** bütün millî güçleri birleştirmek amacıyla İstanbul’da kurulmuştur.

***Erzurum ve Sivas kongresinde** Hristiyan azınlıklara siyasal egemenlik ve toplumsal dengeyi bozacak birtakım ayrıcalıkların verilmeyeceği, karar altına alınmıştır.

*İstanbul’un resmen işgal edilmesine **TBMM’nin açılmasına** zemin hazırlamıştır.

***Sivas kongresini Erzurum kongresinden ayıran en önemli özellik** cemiyetlerin bir çatı altında toplanmasıdır.

*Sivas Kongresi sırasında Ali Fuat Cebesoy’u, Temsilciler Kurulu tarafından Kuvayı millîye Genel Komutanlığına atayarak **yürütme yetkisini** kullanmıştır.

*Manda ve himaye Sivas Kongresinde **KESİN** olarak ret edilmiştir.

*1921 Anayasası’nda yer alan **egemenlik kayıtsız şartsız milletindir** ibaresi ile cumhuriyet yönetimine geçileceğine işaret edilmiştir.

*Teşkilat-ı Esasiye Kanunu ile hakimiyetin **millete** ait olduğu vurgulanmıştır

*Osmanlı Devleti ile yapılacak olan barış antlaşması 10 Ağustos 1920’de imzalanmasının en temel nedeni **İtilaf Devletlerinin, Osmanlı Devleti üzerindeki çıkarlarının çatışmalarıdır.**

***Sevr Antlaşmasını,** Hadi Paşa, Rıza Tevfik ve Reşat Halis’den oluşan bir Osmanlı heyeti imzaladı.

*Sevr Antlaşması’nın yürürlüğe girebilmesi için **meclis onayından** geçmesi gerektiğinden yok hükmündedir.

*İstanbul Hükûmeti tarafından imzalanan Sevr Antlaşması’nın **433 maddesi** vardır.

***Sevr Antlaşmasına göre;** Doğu Anadolu’da iki yeni devlet kurulacak. Ege Adaları, Yunanistan’a bırakılacak. Kapitülasyonlar tüm devletin yararlanacağı şekilde genişletilecek

*I. İnönü Savaşı ve II. İnönü Savaşı arasında **Moskova Antlaşması** imzalanmıştır.

*Kurtuluş savaşında Yunan ordusunun savunma durumuna geçtiği savaş **Sakarya Meydan Muharebesidir.**

*Gümrü Antlaşması TBMM’nin uluslararası alandaki **ilk siyasi** başarısıdır.

*TBMM nin imzaladığı ilk antlaşma **Gümrü Antlaşmasıdır.**

*Millî Mücadele yıllarında Güney Cephesi’nde “Onikiler” olarak bilinen vatansever grup Urfa ilimizde faaliyet göstermişlerdir.

*Batı Cephesi’nde Millî Mücadele’nin kaderini belirleyen savaşlar yapılmıştır.

*I. İnönü Muharebesi, TBMM’nin kurduğu düzenli ordunun Batı Cephesi’nde kazandığı ilk askerî zaferdir.

*Batum’un Gürcistan’a verilmesi Moskova antlaşması ile olmuştur.

*1. İnönü Muharebesin sonucu yaşanan en önemli gelişme TBMM nin Londra Konferansına davet edilmesidir.

*İstiklal Marşı 1982 Anayasasında yer almıştır.

*TBMM düzenli ordusunun Batı Cephesinde Yunanlılara karşı başarısız olduğu savaş Kütahya-Eskişehir Savaşı’dır.

*İkinci İnönü zaferi sonrası Mustafa Kemal, İsmet Paşa’ya şu telgrafı gönderdi: “Siz orada yalnız düşmanı değil, milletin tersine dönmüş talihini de yendiniz. İstila altındaki talihsiz topraklarımızla beraber bütün vatan, bugün en ücra köşelerine kadar zaferinizi kutluyor. Düşmanın istila hırsı, azminizin ve vatanseverliğinizin yalçın kayalarına başını çarparak paramparça oldu.”

*İkinci İnönü Zaferi’nden sonra İtalyanlar işgal ettikleri Anadolu topraklarından çekilmeye başladılar.

*Tekalif-i Millîye Emirleri, Sakarya Meydan Muharebesi öncesi öncesi çıkarılmıştır.

*Mustafa Kemal Sakarya Meydan Muharebesinde şu emri verdi: “Savunma hattı yoktur, savunma sathı vardır. O sath bütün vatandır. Vatanın her karış toprağı vatandaşın kanıyla ıslanmadıkça terk olunamaz. Onun için küçük büyük her birlik bulunduğu mevziden atılabilir. Fakat küçük büyük her birlik, ilk durabildiği noktada yeniden düşmana cephe kurup savaşa devam eder. Yanındaki birliğin çekilmeye mecbur olduğunu gören birlikler ona tâbi olamaz. Bulunduğu mevzide sonuna kadar dayanmaya ve karşı koymaya mecburdur.”

*Sovyet Rusya’nın girişimleriyle Türk Hükûmeti, Azerbaycan, Gürcistan ve Ermenistan arasında 13 Ekim 1921’de Kars Antlaşması imzalanmıştır.

*20 Ekim 1921’de Türk Hükûmeti ile Ankara Antlaşması’nı imzalayarak Hatay hariç güney illerimizden Fransa çekildi

*Ordunun Sakarya’nın doğusuna çekilmesi üzerine . Mustafa Kemale Başkomutanlık verilmiştir.

*İlk kapitülasyonları kaldıran devlet Sovyet Rusya’dır.

*Millî Mücadele Döneminde askeri başarılar sonucu Fransa ile Ankara Antlaşması, Gümrü Antlaşması Ermenistan, Moskova Antlaşması Sovyet Rusya arasında, Mudanya Antlaşması İngiltere ile imzalanmıştır.

*Mustafa Kemal’in büyük kıyım veya subaylar savaşı olarak niteliği savaş Sakarya Meydan Muharebesidir.

*Doğu sınırının kesin olarak çizildiği antlaşma Kars Antlaşması’dır.

*Büyük Taaruzda; Mustafa Kemal, Türk ordusuna şu emiri verdi: “Ordular, ilk hedefiniz Akdeniz’dir. İleri!”

***Mudanya Ateşkes Antlaşması** ile İstanbul, Boğazlar ve Doğu Trakya savaş yapılmadan kurtarılmıştır.

*İtilaf devletleri (anlaşma devletleri) **Londra ve Lozan konferanslarına** Ankara ve İstanbul Hükümetlerini birlikte çağırarak aralarında ikilik çıkarmak istemişlerdir.

*Lozan Barış Antlaşmasıyla ; **Kapitülasyonlar** kesin olarak kaldırılmıştır.

*Lozan Barış Konferansı'na gözlemci olarak katılan devlet **Amerika Birleşik Devletleridir.**

***Lozan Antlaşmasıyla** , Hatay sorunu, Irak sınırı, Rum Patrikhanesi, Boğazlar, Osmanlı borçları sorunları çözülememiştir.

*Türkiye tarihinde çok partili döneme geçiş denemeleri **1924 de** başlamıştır.

***Terakkiperver Cumhuriyet Partisinin kurucuları:** Rauf Orbay ,Ali Fuat Cebesoy, Refet Bele ve Adnan Adıvardır.

*Şeyh Said isyanından sonra **Terakki Perver Cumhuriyet Fırkası** kapatılmıştır.

*Atatürk Döneminde Türkiye'nin ilk siyasi partisi **Cumhuriyet Halk Fırkası** iken Türkiye'nin ilk muhalefet partisi **Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası** , kurulan son parti Fethi Okyar tarafından kurulan **Serbest Fırka'dır .**

*Şeyh Said isyanı sonrası **Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası** kapatılarak Takrir-i Sükûn Kanunu çıkarılmış ve İstiklal Mahkemeleri kurulmuştur.

*Atatürk , **Nutukta** 19 Mayıs 1919 ile 1924 yılları arasındaki olayları anlatmıştır.

***Musul sorununun** Türkiye'nin aleyhine sonuçlanmasının nedenleri Şeyh Said Ayaklanması'nın çıkması ve Musul'un petrol ve stratejik açıdan önemli bir bölge olması etkili olmuştur.

*1927'de çıkartılan **Teşvik-i Sanayi Kanunu** ile özel teşebbüsü güçlendirmek hedeflenmiştir.

*Mustafa Kemal Atatürk **Nutuk'ta** devletin yönetim eklinde bahsetmiştir.

*Lozan Konferansı'nda çözümlenemeyen Irak sınırı sorunu, İngiltere ile yapılan **Ankara Antlaşması** çözüme ulaşmıştır.

*5 Haziran 1926'da Türkiye ve İngiltere arasında imzalanan **Ankara Antlaşması'na** göre Irak, Musul'dan elde edeceği petrol gelirlerinden %10'unu 25 yılına Türkiye'ye verecekti.

*İ.TBMM'nin gerçekleştirdiği tek inkılap **Saltanat'ın Kaldırılması'dır.**

*Saltanatın kaldırılmasıyla **Osmanlı Devleti resmen sona ermiş** ve devlet başkanlığı sorunu çözülmüştür.

***Cumhuriyetin ilan edilmesiyle Kabine** Hükümeti Sistemine geçilmiştir.

***Halifeliğin Kaldırılmasıyla** laikliğe geçişin en önemli aşamalarından biri gerçekleşmiştir.

*1924'te **Şeriye Mahkemeleri** kaldırılmıştır.

***Medeni Konun ile;** . Mecelle yürürlükten kaldırıldı. Tek eşlilik ve resmi nikah zorunlu hale getirildi. . Kadın erkek eşitliği sağlandı.

*Türk Medeni Kanunu, **İsviçre Medeni Kanunu** örnek alınarak hazırlanmıştır.

***Medeni Konun ile;** . Mecelle yürürlükten kaldırıldı. Tek eşlilik ve resmi nikah zorunlu hale getirildi. . Kadın erkek eşitliği sağlandı.

*Türk kara sularında yük ve yolcu taşıma hakkının yalnızca Türk gemilerine verilmesi **Kabotaj Kanunu** ile ilgilidir.

*“Siyasî ve askerî zaferler ne (bilgi yelpazesi.net) kadar büyük olursa olsun, ekonomik zaferle taçlandırılmazsa meydana gelen zaferler payidar olamaz, az zamanda söner.” sözü **devletçilik ilkesi** ile ilgilidir.

*Tevhid-i Tedrisat Kanunu **öğretim birliğinin** sağlanması amacıyla çıkarılmıştır.

*Balkan antantına **Bulgaristan** katılmamıştır.

*Balkan antantına **Türkiye, Yunanistan, Yugoslavya, Romanya** katılmıştır. (TAYYAR) şeklinde kısaltabiliriz.

1921 Anayasası’nda seçimlerin **iki yılda bir** yapılması kabul edilmiştir.

*Öğretim Birliği Yasası’nın kabulüyle **laik eğitime** geçilmiştir.

***Atatürk’ü anlatan eserler:** Çankaya,(Faliş Rıfki ATAY), Atatürk (Yakup Kadri KARAOSMANOĞLU)

*TBMM ‘yi tanıyan ilk Müslüman devlet **Afganistan’dır.**

*Cumhuriyetçilik (egemenlik), Milliyetçilik (bağımsızlık),Laiklik (Din ve Vicdan Özgürlüğü), Halkçılık (Sosyal devlet, eşitlik) İnkılapçılık (Çağdaşlaşma) ,Devletçilik (ekonomi) ile ilgili **Atatürk ilkeleridir.**

*Cumhuriyet Döneminin ilk Başbakanı **İsmet İnönü’dür.**

*Osmanlı Devletinde yabancı girişimcilere ilk demir yolu yapımı imtiyazı verilen yer **İzmir-Aydın** hattı olmuştur.

*Türkiye genelindeki bütün okullar Marif Vekaletine bağlanması **Tevhid-i Tedrisat kanunu** ile olmuştur.

*Afet İnan’ın vatandaşlık bilincini geliştirmek için çıkardığı kitap **Vatandaş için Medeni Bilgiler** kitabıdır.

*1927 yılında **Teşvik-i Sanayi Kanunu** , 1930 yılında **Merkez Bankasının** kurulması , 1933'te **Sümerbank** kurulması , 1934'ten itibaren Beş Yıllık Kalkınma Programın uygulamaya konulması, **Etibank ve Maden Tetkik Arama Enstitüsü** ve 1939'da **Karabük Demir Çelik Fabrikasının** kurulması ile ekonomi alanında yapılan inkılaplardır.

***Toplumsal alanda yapılan inkılaplar;** 30 Kasım 1925'te çıkarılan bir kanunla tekke, türbe ve zaviyeler kapatıldı. Hicri ve Rumi takvim yerine Miladi Takvim (1 Ocak 1926) kabul edildi. Soyadı Kanunun kabul edilmesi ile TBM M Mustafa Kemal'e "Atatürk" soyadını ı vermiştir.

***Cumhuriyetçilik ilkesi ile ilgili inkılaplar**

-TBMM nin açılması

-Saltanatın kaldırılması

-Cumhuriyetin ilanı

-Halifeliğin kaldırılması

Cumhuriyetçilik ilkesinin bütünleyici ilkesi **milli egemenliktir.**

***Milliyetçilik ilkesi ile ilgili İnkılaplar:**

- Kabotaj kanunu
- Türk dil kurumu
- Türk tarih kurumu
- Türk parasını koruma kanunu

Milliyetçilik ilkesinin bütünleyici ilkesi **milli bağımsızlıktır.**

***Halkçılık ilkesi ile ilgili İnkılaplar:**

- Medeni kanunun kabulü
- Kadınlara siyasi hakların verilmesi
- Soyadı kanunu

***Laiklik ilkesi ile ilgili İnkılaplar:**

- Şeriye ve evkaf vekaletinin kaldırılması
- Medrese,tekke ve zaviyelerin kaldırılması
- Devletin dinin İslam'dır maddesinin anayasadan çıkarılması

*Laiklik ilkesinin bütünleyici ilkesi **bilimsellik ve akılcılıktır.**

***Devletçilik ilkesi ile ilgili İnkılaplar:**

- İzmir iktisat kongresi
- Teşviki sanayi kanunu
- MTA, Etibank ve Sümerbank'ın açılması

***İnkılapçılık ilkesi** ise çağdaşlaşma ve batılılaşmayı esas alır.

ETİK MEVZUAT	
Şikâyet Edilen Kamu Görevlisi İçin Savunma Süresi	10 Gün (Madde 35 Yön)
Mal Bildirimlerindeki Bilgilerin Doğruluğunun Kontrolü Amacıyla İlgili Kişi Ve Kuruluşlar (Bankalar Ve Özel Finans Kurumları Dahil) Talep Edilen Bilgileri, Kurula Vermek Zorunda Oldukları Süre	30 Gün (Madde 22 Yön)
Etik Kurulunun Karar Verme Süresi	3 Ay (Madde 35 Yön)
Etik Komisyonu Üyelerinin Özgeçmiş Ve İletişim Bilgilerini, Kurula Bildirecekleri Süre	3 Ay (Madde 29 Yön)
Etik İlkelere Aykırı Davranışlar Hakkındaki Başvurularda Zamanaşımı Süresi	2 Yıl (Madde 40 Yön)
Etik Komisyon Üye Sayısı(Kurumlar İçin)	3 (Madde 29 Yön)
Etik Kurul Üye Sayısı	11 (Madde 2,Kanun)

ETİK HAP BİLGİLER

Etik sözcüğünün Yunanca “ethos-ethikos” sözcüğünden türetildiği belirtilmektedir.

Ahlâk: İnsanın iyi davranışlarda bulunup kötü davranışlardan uzak olmasını ifade etmektedir.

İlkeler söz konusu olduğunda insanlar **etik kavramını**, davranışlar söz konusu olduğunda ise **ahlak kavramı** kullanılır.

Etik, kısaca **ahlaki eylemin bilimi** olarak tanımlanabilir.

Etik;

Metaetik: Eleştirel etik olarak bilinir.

Normatif etik: Kuralcı disipliner etik olarak bilinir.

Betimleyici etik. Olgularla ilgilenir.

Sonuç etiği,kural etiği,sözleşme etiği,kişisel etik,sosyal yaşam etiği olmak üzere **5 çeşit etik sistem** vardır

Sokrates. Yunan felsefesinde “etik” kuramının **kurucusu** olarak bilinir.

Durkheim’a göre etik kurallarının amacı, kişileri uyumlu olarak birbirine bağlamaktır.

Yönetsel etik, 1970’li yıllardan sonra üzerinde önemle durulan konulardan olmuştur.

Yönetsel etik, yönetimde uyulması gereken kurallar bütünüdür.

Mescon, Albert ve Khedouri, etik kodların yasaklamış olduğu davranış biçimlerini; rüşvetçilik olarak ifade etmişlerdir.

J.J. Rousseau (1712-1778)'nın temsilcisi olduğu “Toplumsal Sözleşme Etiği” Martin Buber (1878-1965)'in temsilcisi olduğu “Kişisel Etik” sisteminin temsilcileridir..

Teleolojik Etik (sonuç etiği) kurucusu John Stuart Mill , Deontolojik Etik (ilkeli karar verme) kurucusu ise Immanuel Kant dır.

Meslek etiği, insanlarla ilgili mesleklerde uyulması gereken davranış kuralları şeklinde tanımlanır.

Yönetmelik, 1970’li yıllardan sonra üzerinde önemle durulan ve çalışılan konulardan biri olmuştur.

Etik ikilem, iki veya daha fazla değerin çatışma halinde olmasıdır.

Kamu yönetiminde etik ve iş etiğinin ortak özelliği saydamlıktır.

Kapsam: Kanun, genel bütçeye dahil daireler, katma bütçeli idareler, kamu iktisadi teşebbüsleri, döner sermayeli kuruluşlar, mahalli idareler ve bunların birlikleri, kamu tüzel kişiliğini haiz olarak kurul, üst kurul, kurum, enstitü, teşebbüs, teşekkül, fon ve sair adlarla kurulmuş olan bütün kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan; yönetim ve denetim kurulu ile kurul, üst kurul başkan ve üyeleri dahil tüm personeli kapsar.

Cumhurbaşkanı, Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri, Cumhurbaşkanı Yardımcıları ve Bakanlar, Türk Silahlı Kuvvetleri ve yargı mensupları ve üniversiteler hakkında bu Kanun hükümleri uygulanmaz

Bu Kanunda yazılı görevleri yerine getirmek üzere Kamu Görevlileri Etik Kurulu (Kurul) kurulmuştur.

Cumhurbaşkanı, bu Kanun kapsamındaki konularda her türlü kararları almak ve uygulamak üzere;⁽²⁾

- a) Bakanlık görevi yapmış olanlar arasından bir üye,
- b) İl belediye başkanlığı yapmış olanlar arasından bir üye,
- c) Yargıtay, Danıştay, Sayıştay üyeliği görevlerinden emekliye ayrılanlar arasından üç üye,
- d) Müsteşarlık, büyükelçilik, valilik, bağımsız ve düzenleyici kurul başkanlığı görevlerinde bulunmuş veya bu görevlerden emekliye ayrılanlar arasından üç üye,
- e) Üniversitelerde rektörlük veya dekanlık görevlerinde bulunmuş öğretim üyeleri veya bunların emeklileri arasından iki üye,
- f) Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarında en üst kademe yöneticiliği yapmış olanlar arasından bir üye,

Olmak üzere toplam onbir üyeyi biri Başkan olmak üzere seçer ve atar.

Üyelerin görev süresi dört yıldır

Kurulun sekretarya hizmetleri Çalışma, Sosyal Hizmetler ve Aile Bakanlığı tarafından yerine getirilir.

Kurul, başvurular hakkındaki inceleme ve araştırmasını etik davranış ilkelerinin ihlâl edilip edilmediği çerçevesinde yürütür.

Kurul, kendisine şikâyet veya ihbar yoluyla ulaşan başvurular üzerine yapacağı inceleme ve araştırmayı en geç üç ay içinde sonuçlandırmak zorundadır.

Etik Davranış İlkeleri: Görevin yerine getirilmesinde kamu hizmeti bilinci, Halka hizmet bilinci, Hizmet standartlarına uyma, Amaç ve misyona bağlılık, Dürüstlük ve tarafsızlık, Saygınlık ve güven, Nezaket ve saygı, Yetkili makamlara bildirim, Çıkar çatışmasından kaçınma, Görev ve yetkilerin menfaat sağlamak amacıyla kullanılmaması, Hediye alma ve menfaat sağlama yasağı, Kamu malları ve

kaynaklarının kullanımı, Savurganlıktan kaçınma, Bağlayıcı açıklamalar ve gerçek dışı beyan, Bilgi verme, saydamlık ve katılımcılık, Yöneticilerin hesap verme sorumluluğu, Eski kamu görevlileriyle ilişkiler, Mal bildiriminde bulunma.

Kurum ve kuruluşlarda, etik kültürünü yerleştirmek ve geliştirmek, personelin etik davranış ilkeleri konusunda karşılaştıkları sorunlarla ilgili olarak tavsiyelerde ve yönlendirmede bulunmak ve etik uygulamaları değerlendirmek üzere kurum veya kuruluşun üst yöneticisi tarafından kurum içinden en az üç kişilik bir etik komisyonu oluşturulur.

Etik komisyonu üyelerinin ne kadar süreyle görev yapacağı ve diğer hususlar, kurum ve kuruluşun üst yöneticisince belirlenir. Etik komisyonu üyelerinin özgeçmiş ve iletişim bilgileri, üç ay içinde Kurula bildirilir.

Başvurular; a) Yazılı dilekçe, b) Elektronik posta, c) Tutanağa geçirilen sözlü başvuru yolları ile yapılır.

Başvurunun; gerçek kişiler tarafından elektronik posta yoluyla yapılması halinde, başvuru sahibinin adı ve soyadı, oturma yeri veya iş adresi belirtilir.

Kararlar Başkan ve Üyeler tarafından imzalanmakla kesinleşir. Kararlara karşı idari yargı yolu açıktır.

Oluştugu tarihi izleyen günden başlayarak iki yıl içinde yapılmayan etik ilkelere aykırı davranışlar hakkındaki başvurular incelenmez.

HALKLA İLİŞKİLERDE KULLANILAN ARAÇLAR

Yazılı ve Basılı Araçlar	Yayın ve Gör.-İşit. Araçlar	Sosyal ve Kültürel Etkinlikler	Eğitim
Gazete	Radio ve Televizyon	Gezi	
Broşür	Film ve Video Bant	Yarışma	
El kitabı	Sergi	Sponsorluk	
Basın Bültenleri			
Klavuz			
Mektup			
Yıllık Raporlar			
Dergi			
Afiş –İlan Tahtası ve Bültenler			
Pankart			
Yol gösterici			
Yönlendirici			
Kartvizit			

HALKLA İLİŞKİLER HAP BİLGİLER

Halkla ilişkiler karşılıklı anlayış ve **çift yönlü** iletişime dayanır.

Hedef kitlesini **ikna** etmeye çalışır.

Halkla ilişkiler, **uzun süreklidir**.

Halkla ilişkilerin temelinde yer alan olgu **iletişimdir**.

Halkla ilişkiler ilkeleri: Dürüstlük, inandırıcılık, yineleme, bütçe.

Halkla ilişkiler çalışmalarının aşamaları: Bilgi toplama-Planlama-Uygulama –Değerlendirme.

Bilgi toplama(Kuruluşların çevrelerini tanımaları,)

Planlama, halkla ilişkiler sürecinin ikinci aşaması “planlama”dır. Amaçlara ulaşmak için yapılması gerekenler bu aşamada belirtilir.

Amaçlara ulaşmak için nelerin, ne zaman, nerede, neyle ve kimlere, nasıl yapılacağıının belirlenmesi” **planlama** aşamasında yapılır.

Uygulama: Hedef kitlelere bilgi aktarmaya ve onları etkilemeye yönelik olan iletişim aşamasıdır.

İletişimin temel öğeleri ise gönderici, mesaj, kanal ve alıcıdır.

Değerlendirme: Halkla ilişkiler sürecinin son aşamasıdır. Bu aşamada uygulanan programın etkileri ölçülür ve programın amacına ulaşıp ulaşmadığına bakılır.

Halkla ilişkilerin **kamu yönetimindeki amacı** halkı aydınlatmaktır.

Halkla ilişkiler terimini ilk olarak 19. Yüzyılda ilk kez **Thomas Jefferson** kullanmıştır.

Halkla ilişkilerin öncülerinden sayılan **Ivy Lee (Ayvili) ve Edward Bernays’in (EdvirdBörneys)** günümüz halkla ilişkiler mesleğinin oluşmasında ve gelişmesinde büyük katkılar sunmuşlardır.

Bernays halkla ilişkilerin babası" olarak bilinir.

Bernays halkla ilişkiler faaliyetlerini bir sosyal bilimler uygulaması olarak görmektedir

Bernays, en bilindik çalışmalarından biri kadınları sigara içmeye ikna etme çalışması olarak bilinir.

Bernays, Propaganda isimli eserinde halkla ilişkileri bir aldatmaca olarak değil de, gereklilik olarak ele almıştır.

Bernays **Crystallizing Public Opinion (Kristalize Kamuoyu)**" adlı eserinde halkla ilişkileri kamu ile organizasyonlar arasındaki uyumu sağlama çabası olarak görmüştür.

Halkla ilişkilerin öncülerinden Edward Bernays, 1923 yılında yayınladığı "**Kamuoyunun belirginleşmesi ya da kristalleşmesi**" adlı kitabında mesleğin ilkelerini, uygulamalarını ve etik kurallarını ele almıştır.

Halkla ilişkilerin bir diğer öncüsü **Ivy Lee İlkeler Bildirisi'nde** etik ilkeleri belirtmiştir.

Ivy Lee göre gerçek bilgileri elde etmek önemlidir.

Ivy Lee "Prensipler Bildirgesi'nde halkla ilişkiler çalışmalarının özünü dürüstlüğün oluşturduğunu belirtmiştir.

Ivy Lee "Declaration of Principle" isimli çalışmasında kamuoyu bilgilendirmesi mutlaka yapılmalıdır görüşüne yer vermiştir.

Edward Robinson "Haberleşme ve Halkla İlişkiler" adlı yapıtında halkla ilişkileri karmaşık ilişkiler zinciri olarak tarif etmiştir.

Grunig'e göre, halkla ilişkiler basitçe bir iletişim kurmanın ötesinde, karar alma eylemidir.

Edward Robinson, halkla ilişkilerin **işlevsel yönünü** tanımlamıştır.

Halkla ilişkilerin ilk kez **ABD de** ortaya çıktığı kabul edilmektedir.

Reklam: Ücret karşılığında bir ürünün pazarlanmasını ifade eder.

Reklam satış amaçlı ve **tek yönlü** iletişime dayanır. Halkla ilişkiler **iki yönlü iletişimi** esas alır.

Propaganda: Hedef kitleyi kendi istediği şekilde yönlendirme amacını taşır.

Kuruluşların siyasal iktidarlara yönelik kullandığı halkla ilişkiler uygulamalarından biriside **lobicilik**dir.

Kriz: Beklenmedik bir zamanda ortaya çıkan; acil karar verilerek çözüm getirilmesi gereken durumları ifade etmek için kullanılır.

Kriz neden olan örgüt dışı etmenler: Doğal faktörler, teknolojik faktörler, ekonomik faktörler, hukuksal ve siyasal faktörler.

Kriz yönetiminin temel amacı, krizleri önceden tahmin etmek ve önlem almaktır.

Kriz yönetim merkezi kriz sürecini yöneten bir merkezdir.

Kriz yönetiminin en önemli unsurları **planlama ve hazırlıktır.**

Kriz yönetim süreci, krizden önceki dönem, kriz anı ve kriz sonrası olmak üzere üç safhaya ayrılır.

Kurum içi halkla ilişkilerin en önemli amacı, personel ile yönetim arasında sağlıklı bir iletişim sağlamaktır.

Halkla ilişkilerde kurum içi ilişkilerde **çalışmaların işbirliği içinde yürütülmesi** gerekir.

Herhangi bir halkla ilişkiler kampanyasının başarıya ulaşabilmesi için birincil koşul, doğru **hedef kitle**nin seçilmesidir.

Grunig ve Hunt'ın Dört Halkla İlişkiler Modeli:

- Basın ajansı/tanıtım modeli
- Kamuyu bilgilendirme modeli
- İki yönlü asimetrik model: İknayı temel alır. Modelin temsilcisi Bernaystır.
- İki yönlü simetrik model.

HALKLA İLİŞKİLERDE KULLANILAN ARAÇLAR

1.Yazılı ve Basılı Araçlar

- Gazete - Broşür - El kitabı - Kılavuz - Bülten - Yıllık - Dergi - Mektup – Afiş

2.Yayım ve Gör.-İşit. Araçları

Radyo - Televizyon - Sergi

3.Sosyal ve Kültürel Etkinlikler

- Yarışma – Gezi

Afiş bir olayı bildirmek ve özelliklerini belirtmek için genel yerlere asılan yazı ve resimden oluşan yazılı ve basılı araçlardandır.

Pankart çok kısa mesajların yer aldığı küçük duyuru kartı şeklinde yazılı ve basılı araçlardandır.

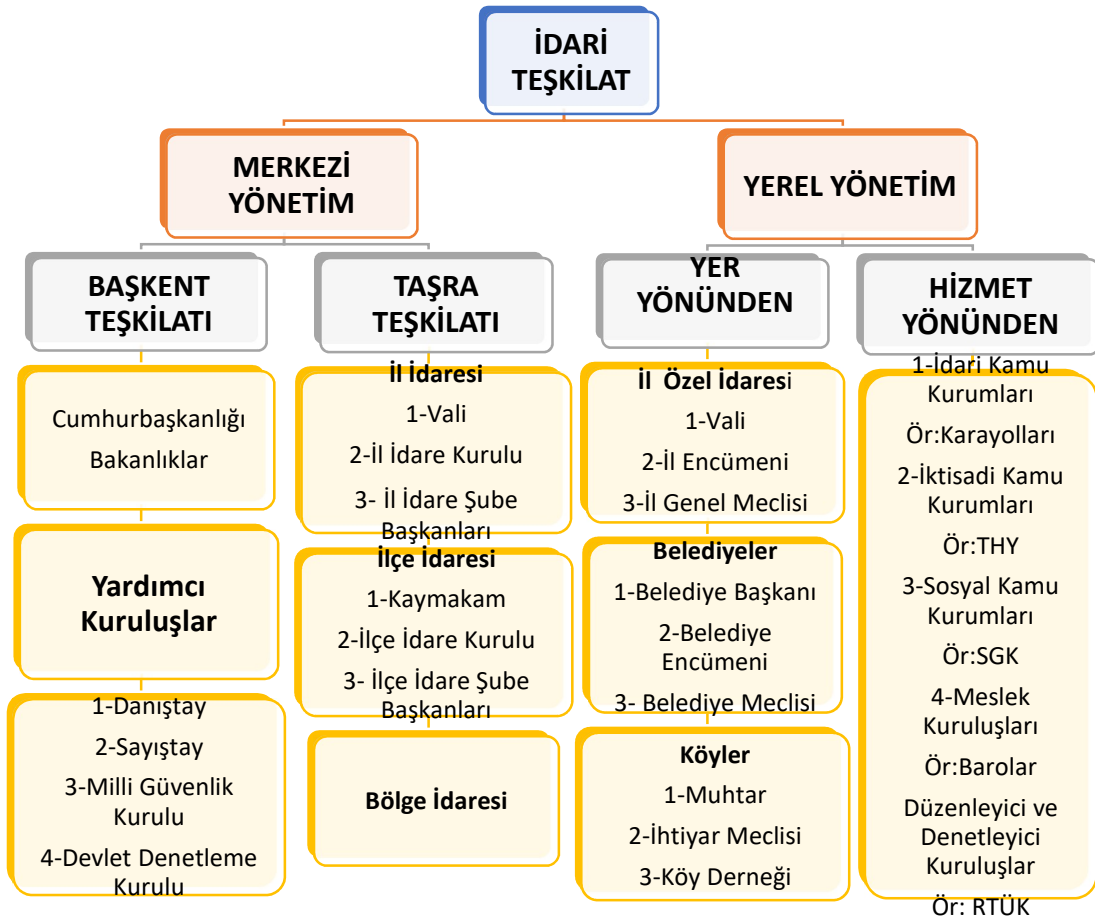
Broşür, hedef kitlelerin kurum, kuruluş, şirket vb tanınması için basılan az yazılı, bol resimli yazılı ve basılı araçlardandır.

Cumhuriyet dönemindeki Atatürk tarafından halklı bilgilendirmek amacıyla kurulan **Anadolu Ajansı** ülkemizde halka ilişkiler açısından atılan ilk adımdır.

Kamusal halkla ilişkilerin halkı aydınlatmak, yönetimle olan ilişkilerde halka yardımcı olmak ve halkla işbirliği yapmak gibi amaçları vardır.

Kaynaklar: [Halkla İlişkiler ve Meslek Uygulamaları 10 17.pdf \(eba.gov.tr\)](#)

TÜRKİYE’NİN İDARİ YAPISI

CUMHURBAŞKANLIĞI GENEL SEKRETERLİĞİ TEŞKİLATI	
1	Hukuk ve Mevzuat Genel Müdürlüğü
2	Personel ve Prensipler Genel Müdürlüğü
3	Güvenlik İşleri Genel Müdürlüğü
4	Destek ve Mali Hizmetler Genel Müdürlüğü
5	Koruma ve Güvenlik Genel Müdürlüğü

CUMHURBAŞKANLIĞI POLİTİKA KURULLARI	
1	Bilim, Teknoloji ve Yenilik Politikaları Kurulu
2	Eğitim ve Öğretim Politikaları Kurulu
3	Ekonomi Politikaları Kurulu
4	Güvenlik ve Dış Politikalar Kurulu
5	Hukuk Politikaları Kurulu
6	Kültür ve Sanat Politikaları Kurulu
7	Sağlık ve Gıda Politikaları Kurulu
8	Sosyal ve Gençlik Politikaları Kurulu
9	Tarım ve Gıda Politikaları Kurulu.
10	Yerel Yönetim ve Afet Politikaları Kurulu.

CUMHURBAŞKANLIĞI BAĞLI KURULUŞLARI	
1	Devlet Arşivleri Başkanlığı
2	Devlet Denetleme Kurulu
3	Diyanet İşleri Başkanlığı
4	İletişim Başkanlığı
5	Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği
6	Milli İstihbarat Teşkilatı Başkanlığı
7	Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı
8	Savunma Sanayi Başkanlığı
9	Strateji ve Bütçe Başkanlığı
10	Türkiye Varlık Fonu
11	Siber Güvenlik Başkanlığı

CUMHURBAŞKANLIĞI OFİSLERİ	
1	İnsan Kaynakları Ofisi
2	Yatırım Ofisi
3	Dijital Dönüşüm Ofisi
4	Finans Ofisi

BAKANLIK TEŞKİLATI	
Merkez Teşkilatı	Bakan -Bakan Yardımcısı
	Genel Müdürlükler
	Kurul Başkanlıkları
	Daire Başkanlıkları
Taşra Teşkilatı	İL KURULUŞLARI
	Vali
	İl Müdürlükleri
	Şube Müdürlükleri
	Şeflikler
	İLÇE KURULUŞLARI
	Kaymakam
	İlçe Müdürlükleri
	Şube Müdürlükleri
	Şeflikler
	BÖLGE KURULUŞLARI
	Bölge Müdürlükleri
	Şube Müdürlükleri
	Mühendislikler -Şeflikler
Yurtdışı Teşkilatı	Yurtdışı
Bağlı, İlgili veya İlişkili Kuruluşlar	Bağlı Kuruluşlar
	1-Genel Müdürlük, 2) Daire Başkanlığı, 3) İhtiyaca göre kurulacak Şube Müdürlüğü,
	İlgili Kuruluşlar
	İlişkili Kuruluşlar

BAKANLIK, ÜNİVERSİTE, İL, İLÇE, BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ, BELEDİYE, BUCAK VE KÖYLERİN KURULUŞ ŞEKİLLERİ	
Kurum / Kuruluş Adı	Açıklama
Bakanlıklar	Bakanlıkların kurulması ve kaldırılması CUMHURBAŞKANLIĞI KARARNAMESİ ile olur.
Üniversiteler	Üniversite kurulması KANUN ile olur.
İller	İl kurulması, kaldırılması, merkezlerinin belirtilmesi, adlarının değiştirilmesi, bir ilçenin başka bir il'e bağlanması KANUN ile; olur.
İlçeler	İlçe kurulması, kaldırılması, merkezlerinin belirtilmesi, adlarının değiştirilmesi, bir ilçenin başka bir il'e bağlanması KANUN ile; olur.
Büyükşehir Belediyeleri	Büyükşehir Belediyesi Kurulması KANUN ile olur.
Belediyeler	Belediye kurulması Cumhurbaşkanı Kararı ile olur
Bucaklar	Bucak kurulması, kaldırılması, merkezinin belirtilmesi, il ilçe ve bucak sınırlarının ve bucak adlarının değiştirilmesi bir köyün veya kasabanın veya bucağın başka bir il ve ilçeye bağlanması, mühim mevki ve tabii arazi adlarının değiştirilmesi CUMHURBAŞKANI ONAYI ile
Köyler	Köy kurulması, kaldırılması adının ve merkezinin değiştirilmesi İÇİŞLERİ BAKANI kararı ile olur.

KAMU İKTİSADİ TEŞEBBÜSLERİ (İLGİLİ KURULUŞLAR)	
İKTİSADİ DEVLET TEŞKİLATI	KAMU İKTİSADİ KURULUŞLLARI
Cumhurbaşkanı kararı ile kurulur.	Cumhurbaşkanı kararı ile kurulur.
Sermayesinin tamamı devlete aittir.	Sermayesinin tamamı devlete aittir.
Ticari esaslara göre faaliyet gösterir	Tekel niteliğindeki mal ve hizmetleri sunar.
Örnek Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğü (ÇAYKUR)	Örnek Devlet hava Meydanları İşletmesi (DHMi)

Normlar Hiyerarşisi: Anayasa- Kanun –Cumhurbaşkanlığı kararnamesi –Cumhurbaşkanı kararı- Yönetmelik-Genelge
Üst Kademe Kamu Yöneticileri İle Kamu Kurum Ve Kuruluşlarında Atama Usullerine Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesine göre Cumhurbaşkanı kararı veya onayı ile üst kademe atamaları yapılır. Görev süreleri Cumhurbaşkanı görev süresi ile sınırlıdır. Cumhurbaşkanının görevi sona erdiğinde, bunların görevi de sona erer. Bunlar, görev süreleri sona ermeden de Cumhurbaşkanınca görevden alınabilir.
En yüksek devlet memuru Cumhurbaşkanı Genel Sekreteridir.
Bakanlar Kurulunun yerini Cumhurbaşkanlığı Kabinesi almıştır.
Millile ve devlete hizmeti geçmiş, bilgi ve birikim sahibi kişilerin bu kazanımlarından istifade edilebilmesi amacıyla Cumhurbaşkanlığı Yüksek İstişare Kurulu oluşturulmuştur.
Cumhurbaşkanlığı bünyesinde yer alan kurullar a) Bilim, Teknoloji ve Yenilik Politikaları Kurulu. b) Eğitim ve Öğretim Politikaları Kurulu. c) Ekonomi Politikaları Kurulu. ç) Güvenlik ve Dış Politikalar Kurulu. d) Hukuk Politikaları Kurulu. e) Kültür ve Sanat Politikaları Kurulu. f) Sağlık ve Gıda Politikaları Kurulu. g) Sosyal Politikalar Kurulu. ğ) Yerel Yönetim Politikaları Kurulu.
Cumhurbaşkanına bağlı kurumlar : Devlet Arşivleri Başkanlığı b) Devlet Denetleme Kurulu c) Diyanet İşleri Başkanlığı ç) (Mülga: RG-15/7/2018-30479 - CK-4/799 md.) d) İletişim Başkanlığı e) Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği f) Milli İstihbarat Teşkilatı Başkanlığı g) Milli Saraylar İdaresi Başkanlığı ğ) Savunma Sanayi Başkanlığı h) Strateji ve Bütçe Başkanlığı ı) Türkiye Varlık Fonu
Cumhurbaşkanı onayı ile Cumhurbaşkanı Genel Sekreteri ,Cumhurbaşkanı Özel Kalem Müdürü, Başdanışmanlar, Danışmanlar ve Genel Müdürlere Büyükelçi unvanı verilebilir.
Cumhurbaşkanı Genel Sekreterliği Cumhurbaşkanlığı Kararnamesiyle kurulur.
Bakanlıkların kurulması ,kaldırılması, görev ve yetkileri teşkilat yapısı ile merkez ve taşra teşkilatının kurulması Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle olur.
İllerin kurulması, kaldırılması ve sınırlarının değiştirilmesi Kanun ile olur.
İllerin idaresi yetki genişliği esasına dayanır.
Vali istisnai bir memurdur.
Mali idareler Anayasamızın 127. Maddesinde düzenlenmiştir.
Büyükşehirlerde il özel idareleri 2014 yılında kaldırıldı.
İl Özel İdaresi: Vali (Yürütme) İl Genel Meclisi (Karar organı) ,İl Encümeni (Danışma)
Nüfusu 5.000 ve üzerinde olan yerleşim yerlerinde belediye kurulabilir.
İl ve ilçelerde belediye kurulması zorunludur.
Cumhurbaşkanı kararıyla belediye kurulabilir.
Nüfusu 750.000 den fazla olan iller büyükşehir belediyesine dönüştürülür.
Toplam 30 adet büyükşehir belediyesi vardır.

Nüfusu **2000** den aşağı olan yerleşimlere köy denir.

Köy **İçişleri Bakanının** kararıyla kurulur.

5442 SAYILI KANUN/DEVLET TEŞKİLATI

S.NO	AÇIKLAMA	SÜRE
1	Memurin Kanunundaki usulüne göre savunmasını aldıktan sonra uyarma, kınama, aylıktan kesme cezası için verilecek süre	5 gün
2	Sistemlerin altyapı, kurulumu ve işletilmesi ile ilgili olarak il özel idaresi, belediye, köy ve diğer kamu tüzelkişilikleri valiliğin talebini sonuçlandırma süresi	7 gün
3	Kaymakam, ilçe idare şube başkanlarına acele hallerde (vereceği izin süresi)	8 gün
4	Vali, kamu düzeni veya güvenliğinin olağan hayatı durduracak veya kesintiye uğratacak şekilde bozulduğu ya da bozulacağına ilişkin ciddi belirtilerin bulunduğu hâllerde ildeki belirli yerlere girişi ve çıkışı kamu düzeni ya da kamu güvenliğini bozabileceği şüphesi bulunan kişiler için sınırlandırabilir; belli yerlerde veya saatlerde kişilerin dolaşmalarını, toplanmalarını, araçların seyirlerini düzenleyebilir veya kısıtlayabilir ve ruhsatlı da olsa her çeşit silah ve merminin taşınması ve naklini yasaklayabileceği süre	15 gün
5	Tayinleri merkeze ait il memurlarının yıllık mezuniyetleri valiliğin iş'arı üzerine mensup oldukları Bakanlık veya tüzelkişiliği haiz genel müdürlükçe verilecek süre	15 gün

A- 5442 Sayılı Kanun İle Yapılanlar

- İl ve İlçe **kurulması**
- İl ve İlçe **kaldırılması**
- İl ve İlçe merkezlerinin **belirtilmesi**
- İl ve İlçe adlarının **Değiştirilmesi**
- Bir ilçenin başka bir ile **bağlanması**.

B- Cumhurbaşkanı Onayı İle Yapılanlar

Bucak kurulması	Bucak kaldırılması	Bucak merkezinin belirtilmesi
Bucak sınırlarının değiştirilmesi	Bucak adlarının değiştirilmesi	
İl Sınırlarının değiştirilmesi	İlçe Sınırlarının değiştirilmesi	
Bir Köyün Veya Kasabanın Veya Bucağın Başka Bir İl Ve İlçeye bağlanması		
Mühim Mevki Ve Tabii Arazi Adlarının değiştirilmesi		

C- Bayındırlık Ve Sağlık Ve Sosyal Yardım Bakanlıklarının Mütalaası Alınmak Suretiyle**İçişleri Bakanlığının Onayı ile Yapılan İşlemler**

Yeniden köy KURULMASI	Köy yerinin DEĞİŞTİRİLMESİ
------------------------------	-----------------------------------

Ç- İçişleri Bakanlığının Tasvibiyle Yapılan İşlemler

Köy ve kasabaların aynı ilçe içinde bir bucaktan başka bir bucağa

BAĞLANMASI

Köy adlarının DEĞİŞTİRİLMESİ	Köylerin BİRLEŞTİRİLMESİ	Köylerin AYRILMASI
Bir köy, mahalle veya semtin o köyden ayrılıp başka bir köy ile BİRLEŞTİRİLMESİ		

D- Vilayetler İdare Heyetleriyle Umumi Meclislerinin Mütalaaları

Kaza KURULMASINDA	Kazanın KALDIRILMASI	Bir kazanın sınırlarının DEĞİŞTİRİLMESİNDE
Bir kazanın başka bir vilayete BAĞLANMASINDA ve merkezinin BELİRTİLMESİNDE		

İl İdare Kurulu VALİNİN Başkanlığında Aşağıdakilerle Toplanır	İlçe İdare Kurulu KAYMAKAMIN Başkanlığında Aşağıdakilerle Toplanır
▪ Hukuk İşleri Müdürü	▪ Tahribat Kâtibi
▪ Defterdar	▪ Mal Müdürü
▪ Milli Eğitim Müdürü	▪ Hükümet hekimi
▪ Bayındırlık Müdürü	▪ Veteriner
▪ Tarım	▪ Tarım Müdürü
▪ Veteriner Müdürü	▪ Milli Eğitim Müdürü
▪ Sağlık ve Sosyal Yardım Müdürü	

5302 SAYILI İL ÖZEL İDARESİ KANUNU

İl Genel Meclisi
1) İl idaresinin karar organıdır.
2) Başkan meclis tarafından seçilir.
3) İl genel meclisi, il genel meclisince belirlenecek bir aylık tatil hariç her ayın ilk haftası meclis tarafından önceden belirlenen günde mutlak toplantı yerinde toplanır.
4) Bütçe görüşmesine rastlayan toplantı süresi en çok yirmi gün , diğer toplantıların süresi en çok beş gündür.
5) Alınan kararlar 5 gün içinde valiye gönderilir.
6) Valiye gönderilmeyen kararlar yürürlüğe girmez.
7) Vali, hukuka aykırı gördüğü kararları, yedi gün içinde gerekçesini de belirterek yeniden görüşülmek üzere il genel meclisine iade edebilir.
8) Vali, Meclisin ısrarı ile kesinleşen kararlar aleyhine idari yargıya başvurabilir.

İl Encümeni
1) İl encümeni valinin başkanlığında, genel sekreter ile il genel meclisinin her yıl kendi üyeleri arasından seçeceği üç üye ve valinin her yıl birim amirleri arasından seçeceği iki üyeden oluşur.
2) Valinin katılmadığı encümen toplantısına genel sekreter başkanlık eder.
3) Encümen, haftada en az bir defa olmak üzere <u>önceden</u> belirlenen gün ve saatte toplanır.
4) Encümen gündemi vali tarafından hazırlanır.
5) Encümen, gündemindeki konuları en geç bir hafta içinde görüşüp karara bağlar.

Vali
1) Vali, il özel idaresinin başı ve tüzel kişiliğinin temsilcisidir.
2) Yürütme organıdır.
3) İl encümenine başkanlık eder.
4) Stratejik planı açıklar.
5) Bütçeyi uygular.
6) Personel atamalarını yapar.
7) İl genel meclisi ve encümen kararlarını yerine getirmek ve kararların uygulanması için her türlü tedbirleri alır.

BELEDİYE KANUNU-5393		
Konu	Süre	İlgili Madde
Başkanlık divanı seçiminin tamamlanma süresi	3 gün	Madde 19
Olağanüstü toplantı çağrısı ve gündeminin meclis üyelerine yazılı olarak duyurulma süresi	3 gün	Madde 20
Belediye meclisi, belediye başkanının başkanlığında toplanma süreci.	Beşinci gün	Madde 19
Belediye başkanı, hukuka aykırı gördüğü meclis kararlarını, gerekçesini de belirterek yeniden görüşülmek üzere meclise iade edebilme süresi	5 gün	Madde 23
Meclis toplantısını müteakip diğer komisyonların kendilerine havale edilen işleri sonuçlanma süresi	5 iş günü	Madde 24
Kararlar kesinleştiği tarihten itibaren mahallin en büyük mülkî idare amirine gönderilme süresi	7 gün	Madde 23
Kesinleşen meclis kararlarının özetleri uygun araçlarla halka duyurulma süresi	7 gün	Madde 23
Meclis toplantısını müteakip imar komisyonu kendilerine havale edilen işleri sonuçlanma süresi Diğer komisyonlar ise beş iş günü içinde kendilerine havale edilen işleri sonuçlandırır.	10 iş günü	Madde 24
Belediye başkanı, meclisin ısrarı ile kesinleşen kararlar aleyhine idarî yargıya başvurabilme süresi	10 gün	Madde 23
Belediye başkanlığının herhangi bir nedenle boşalması durumunda, vali tarafından belediye meclisinin toplanmasını sağlama süresi	10 gün	Madde 45
Belediye başkanı veya başkan vekili seçimi tamamlanmadığı takdirde belediye meclisinin feshine ilişkin hükümler uygulanacağı süre	15 gün	Madde 45

Bir veya birden fazla köyün köy ihtiyar meclisinin kararı veya seçmenlerinin en az yarısından bir fazlasının mahallin en büyük mülkî idare amirine yazılı başvurusu ya da valinin kendiliğinden buna gerek görmesi durumunda, valinin bildirimi üzerine, mahallî seçim kurullarının sonucu valiliğe bildirme süresi	15 gün	Madde-4
Bütçe görüşmesine rastlayan toplantı süresi	20 gün	Madde-20
Belediye meclisinin her yıl tatil kararı alacağı süre	1 ay	Madde -20
İçişleri Bakanlığı gerekli gördüğü takdirde meclisin feshine dair bildirim ile birlikte, karar verilinceye kadar meclis toplantılarının ertelenmesini de ister. Danıştay, bu hususu en geç karara bağlayacağı süre	1 ay	Madde 30
Görevden uzaklaştırma kararının gözden geçirilme süresi	2 ayda bir	Madde 47
Sınır tespiti süresi	6 ay	Madde 5
Meclis üyeleri ise görevleri süresince ve görevlerinin sona ermesinden itibaren belediye ve bağlı kuruluşlarına karşı doğrudan doğruya veya dolaylı olarak taahhüde giremeyeceği, komisyonculuk ve temsilcilik yapamayacağı süre	1 yıl	Madde 28
Belediye başkanı görevi süresince ve görevinin sona ermesinden itibaren, belediye ve bağlı kuruluşlarına karşı doğrudan doğruya veya dolaylı olarak taahhüde giremeyeceği, komisyonculuk ve temsilcilik yapamayacağı süre	2 yıl	Madde 28
Kesinleşen sınırlar zorunlu nedenler olmadıkça değiştirilemeyecek süre	5 yıl	Madde 6

5393 SAYILI BELEDİYE KANUNU

Belediyenin Organları MECLİS-ENCÜMEN –BAŞKAN

Belediyenin Organları ve Temel Özellikleri		
Başkan	Meclis	Encümen
- Yürütme organıdır. - Belediyenin en üst yöneticisidir. - Halkın oyları ile seçilir.	- Karar organıdır - Seçilmiş üyelerden oluşur.	Danışma kurulu ve idari kurul niteliğindedir.

DEVLET TEŞKİLATI

***Cumhurbaşkanı** Devletin başıdır. Yürütme yetkisi Cumhurbaşkanına aittir.

*Cumhurbaşkanı Özel Kalem Müdürüne **büyükelçi** unvanı verilir.

*Millete ve devlete hizmeti geçmiş, bilgi ve birikim sahibi kişilerin bu kazanımlarından istifade edilebilmesi amacıyla **Cumhurbaşkanlığı Yüksek İstişare Kurulu** oluşturulmuştur.

*En yüksek Devlet memuru olan **Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreteri**, Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliğinin en üst amiridir.

***İdari İşler Başkanlığı**, Hukuk ve Mevzuat Genel Müdürlüğü, Personel ve Prensipier Genel Müdürlüğü, Güvenlik İşleri Genel Müdürlüğü, Destek ve Mali Hizmetler Genel Müdürlüğü, Koruma Hizmetleri Genel Müdürlüğü birimlerinden oluşur.

***Cumhurbaşkanı**, kendisine danışmanlık ve verdiği diğer görevleri yapmak üzere Cumhurbaşkanı Başdanışmanı ve Cumhurbaşkanı Danışmanı atayabilir.

* 1 sayılı **Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde** Cumhurbaşkanlığı ve bakanlıkların merkez, taşra ve yurtdışı teşkilatı düzenlenmektedir.

***Cumhurbaşkanı Yardımcıları**

*Bir veya daha fazla olmak üzere **Cumhurbaşkanı** tarafından atanırlar

*Cumhurbaşkanının hastalık ve yurtdışına çıkma gibi sebeplerle geçici olarak görevden ayrılması hallerinde *Cumhurbaşkanına vekalet eder ve Cumhurbaşkanına ait yetkileri kullanır.

*TBMM tarafından kabul edilen kanunların şekil ve esas bakımından Anayasa ve hukukun genel ilkelerine uygunluğunu incelemek, verilecek talimata göre onaya hazırlanması veya bir daha görüşülmek üzere Türkiye Büyük Millet Meclisine geri gönderilmesi için gerekli çalışmaları yapmak, **Hukuk ve Mevzuat Genel Müdürlüğünün** görevidir.

*Cumhurbaşkanına vekâlet işlemlerini yapmak **Personel ve Prensipier Genel Müdürlüğünün** görevidir

*TBMM seçimlerinin yenilenmesine ilişkin işlemleri yürütmek, **Personel ve Prensipier Genel Müdürlüğünün** görevidir.

*Devletin güvenlik politika ve stratejileri ile ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile koordinasyonu sağlamak, belirlenen politikaların uygulamasını izlemek, değerlendirmek ve raporlamak, **Güvenlik İşleri Genel Müdürlüğünün** görevidir.

*Cumhurbaşkanlığı Politika Kurulları **en az üç üyeden** oluşur.

* **Cumhurbaşkanlığı bünyesinde aşağıda yer alan kurullar kurulmuştur.**

a) Bilim, Teknoloji ve Yenilik Politikaları Kurulu.

b) Eğitim ve Öğretim Politikaları Kurulu.

c) Ekonomi Politikaları Kurulu.

ç) Güvenlik ve Dış Politikalar Kurulu.

d) Hukuk Politikaları Kurulu.

e) Kültür ve Sanat Politikaları Kurulu.

f) Sağlık ve Gıda Politikaları Kurulu.

g) Sosyal Politikalar Kurulu.

ğ) Yerel Yönetim Politikaları Kurulu.

*Araştırma altyapılarıyla ilgili genel strateji çalışmaları yapmak ve bu konuda öncelikleri değerlendirmek, Bilim, Teknoloji ve Yenilik Politikaları Kurulu'nun görevidir.

*Ülkenin işgücü planlamasını dikkate alarak eğitim ve öğretim konusunda politika önerileri oluşturmak, Eğitim ve Öğretim Politikaları Kurulu'nun görevidir.

*Kamu ve özel sektör tarafından yapılan yatırımların süreçlerini hızlandırma amacıyla öneriler geliştirmek, Ekonomi Politikaları Kurulu'nun görevidir.

*Karayolu, demiryolu ve havayolu trafik güvenliği ile ilgili politika önerileri geliştirmek Güvenlik ve Dış Politikalar Kurulu'nun görevidir

*Cumhurbaşkanlığı Makamı, Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığı, Cumhurbaşkanı Yardımcılıkları ve Cumhurbaşkanlığı Politika Kurullarından oluşan Cumhurbaşkanlığı Merkez Teşkilatının kadroları, Cumhurbaşkanı kararıyla belirlenir.

*Cumhurbaşkanlığı makamının herhangi bir nedenle boşalması halinde, yenisi seçilene kadar en yaşlı Cumhurbaşkanlığı yardımcısı Cumhurbaşkanlığına vekâlet eder ve Cumhurbaşkanı'na ait yetkileri kullanır.

*Genel Sekreter, kurulların başkanıdır

*Kadınlara ve çocuklara karşı şiddet, aile içi şiddet ve çocuk istismarını önlemek amacıyla araştırma ve çalışmalar yapmak, Hukuk Politikaları Kurulu'nun görevidir.

BAKANLIKLAR

Bakan;

Bakanlık kuruluşunun en üst amiri olup, bakanlık icraatından ve emri altındakilerin faaliyet ve işlemlerinden sorumludur.

MERKEZ TEŞKİLAT

*Bakanlık merkez teşkilatı ile bağlı ve ilgili kuruluşlarının hiyerarşik kademeleri

*Bakanlık merkez teşkilatında;

- Bakan Yardımcılığı,
- Bakan Yardımcılığına bağlı Genel Müdürlük, Kurul Başkanlığı veya Daire Başkanlığı,
- Genel Müdürlük veya Kurul Başkanlığına bağlı Daire Başkanlığı,

*Bağlı kuruluşlarda;

- Genel Müdürlük,
- Daire Başkanlığı,

İhtiyaca göre kurulacak Şube Müdürlüğü,

TAŞRA TEŞKİLATI***Taşra teşkilatı bölge kuruluşlarında;**

- Bölge Müdürlüğü,
- Şube Müdürlüğü veya Başmühendislik,

Şeflik veya Mühendislik

***Taşra teşkilatı il kuruluşlarında;**

- Vali,
- İl Müdürlüğü,
- Şube Müdürlüğü,

Şeflik

***Taşra teşkilatı ilçe kuruluşlarında;**

- Kaymakam,
- İlçe Müdürlüğü,
- İhtiyaç bulunan ilçelerde Şube Müdürlüğü, Şeflik

***İktisadi devlet teşekkülü "Teşekkül";** sermayesinin tamamı devlete ait, iktisadi alanda ticari esaslara göre faaliyet göstermek üzere kurulan, kamu iktisadi teşebbüsüdür.

*İktisadi devlet teşekküllerinin sermayelerinin **en az % 51'inin** devlete aittir.

***Kamu iktisadi kuruluşu** "Kuruluş"; sermayesinin tamamı Devlete ait olup tekel niteliğindeki mal ve hizmetleri kamu yararı gözeterek üretmek ve pazarlamak üzere kurulan ve gördüğü bu kamu hizmeti dolayısıyla ürettiği mal ve hizmetler imtiyaz sayılan kamu iktisadi teşebbüsüdür.

*Teşebbüsler **Cumhurbaşkanınca** kurulur.

*Kamu iktisadi teşebbüsleri **özerk bütçeli** ve **kamu tüzel kişiliğine** sahip kuruluşlardır.

***Müessese;** sermayesinin tamamı bir iktisadi devlet teşekkülüne veya kamu iktisadi kuruluşuna ait olup, ona bağlı işletme veya işletmeler topluluğudur.

***Bağlı ortaklık;** sermayesinin yüzde ellisinden fazlası iktisadi devlet teşekkülüne veya kamu iktisadi kuruluşuna ait olan işletme veya işletmeler topluluğundan oluşan anonim şirketlerdir.

***İştirak;** iktisadi devlet teşekküllerinin veya kamu iktisadi kuruluşlarının veya bağlı ortaklıklarının, sermayelerinin en az yüzde onbeşine, en çok yüzde ellisine sahip bulundukları anonim şirketlerdir.

***İşletme;** müesseselerin ve bağlı ortaklıkların mal ve hizmet üreten fabrika ve diğer birimleridir.

KANUNLA KURULANLAR

- 1.İllerin kurulması ve kaldırılması
- 2.İlçelerin kurulması ve kaldırılması
- 3.İl isimlerinin değiştirilmesi

4.İlçe isimlerinin değiştirilmesi

5.Büyükşehir belediyelerinin kurulması

6.Mesleki oda birliklerinin kurulması

7.Üniversitelerin kurulması

*İl ve ilçe kurulması, kaldırılması, merkezlerinin belirtilmesi, adlarının değiştirilmesi, bir ilçenin başka bir il'e bağlanması **kanun** ile; yapılır.

*Bucak kurulması, kaldırılması, merkezinin belirtilmesi, il ilçe ve bucak sınırlarının ve bucak adlarının değiştirilmesi bir köyün veya kasabanın veya bucağın başka bir il ve ilçeye bağlanması, mühim mevki ve tabii arazi adlarının değiştirilmesi **Cumhurbaşkanı onayı** ile yapılır.

*Köy ve kasabaların aynı ilçe içinde bir bucaktan başka bir bucağa bağlanması, köy adlarının değiştirilmesi, köylerin birleştirilmesi ve ayrılması, bir köy, mahalle veya semtin o köyden ayrılıp başka bir köy ile birleştirilmesi **İçişleri Bakanlığının** tasvibiyle yapılır.

*Bir **beldenin adı** İçişleri Bakanının onayı ile değiştirilir.

*Bir mahallenin adının değiştirilmesi yönündeki belediye meclisi kararı **İçişleri Bakanının** onayına tabiidir.

*Bir beldenin adı, belediye meclisi üye tam sayısının **en az dörtte üç çoğunluğunun** kararı ve valinin görüşü üzerine İçişleri Bakanlığının onayı ile değiştirilir.

*Kamu Tüzel kişileri, Bakanlıklar ve Cumhurbaşkanı **yönetmelik** çıkarırlar.

*Nüfusu **5.000 ve üzerinde** olan yerleşim birimlerinde belediye kurulabilir

*Yeni iskân nedeniyle oluşturulan ve nüfusu 5.000 ve üzerinde olan herhangi bir yerleşim yerinde, **Cumhurbaşkanı kararı** ile belediye kurulabilir.

*Yeni kurulan bir belediyenin sınırları, kuruluşu izleyen **altı ay** içinde tespit olunur.

*Belediye sınırları, belediye meclisinin kararı ve kaymakamın görüşü üzerine **valinin onayı** ile kesinleşir.

*Belde, köy veya bunların bazı kısımlarının bir başka beldeye katılabilmesi için bu yerlerin meskûn sahalrının katılacak beldenin meskûn sahasına uzaklığı **5.000 metreden** fazla olamaz.

***Belediyenin kamu hizmetine ayrılan** veya kamunun yararlanmasına açık, gelir getirmeyen taşınmazları ile bunların inşa ve kullanımları katma değer vergisi ile özel tüketim vergisi hariç her türlü vergi, resim, harç, katılma ve katkı paylarından muaftır.

***Belediye meclisi**, belediyenin karar organıdır ve ilgili kanunda gösterilen esas ve usûllere göre seçilmiş üyelerden oluşur.

*Belediye meclisi, seçim sonuçlarının ilânını takip eden **beşinci gün** belediye başkanının başkanlığında kendiliğinden toplanır.

*Başkanlık divanı seçimi **üç gün** içinde tamamlanır.

*Belediye meclisi, **her ayın ilk haftası**, önceden kararlaştırdığı günde toplanır.

* Belediye meclisi, üye tam sayısının **salt çoğunluğuyla toplanır** ve katılanların salt çoğunluğuyla karar verir.

Belediye başkanı, meclisin ısrarı ile kesinleşen kararlar aleyhine on gün içinde idarî yargıya başvurabilir.

*Belediye başkanı, hukuka aykırı gördüğü meclis kararlarını, gerekçesini de belirterek yeniden görüşülmek üzere beş gün içinde meclise iade edebilir

*Belediye meclisi, üyeleri arasından en az üç en fazla beş kişiden oluşan ihtisas komisyonları kurabilir.

*Belediye meclisi, bilgi edinme ve denetim yetkisini faaliyet raporunu değerlendirme, denetim komisyonu, soru, genel görüşme ve gensoru yoluyla kullanır.

*Meclis üyeliği, ölüm ve istifa durumunda kendiliğinden sona erer

Stratejik plân ve yıllık çalışma programı ile bütçe ve kesin hesabı inceleyip belediye meclisine görüş bildirmek Belediye encümeninin görevidir.

*Belediye başkanı, belediye idaresinin başı ve belediye tüzel kişiliğinin temsilcisidir

*Belediye başkanlığı, ölüm ve istifa hâllerinde kendiliğinden sona erer.

*Görevleriyle ilgili bir suç nedeniyle haklarında soruşturma veya kovuşturma açılan belediye organları veya bu organların üyeleri, kesin hükme kadar İçişleri Bakanı tarafından görevden uzaklaştırılabilir.

*Belediye teşkilâtı, norm kadroya uygun olarak yazı işleri, malî hizmetler, fen işleri ve zabıta birimlerinden oluşur.

*Belediye bütçesiyle ödenek tahsis edilen her bir harcama biriminin en üst yöneticisi harcama yetkilisidir.

*Belediye, özel gelir ve gideri bulunan hizmetlerini Çevre ve Şehircilik Bakanlığının izniyle bütçe içinde işletme kurarak yapabilir.³

*İllerin idaresi yetki genişliği esasına dayanır.

*İçişleri Bakanlığı – Emniyet Genel Müdürlüğü arasında idari vesayet ilişkisi söz konusudur.

*İktisadi devlet teşekkülleri tüzel kişiliğe sahiptir.

*Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının karar organlarının seçim yoluyla oluşturulmuştur.

*Mülki idare amiri hukuka aykırı gördüğü büyükşehir belediye meclisi kararlarına karşı 10 gün içinde idari yargı merciine başvurabilir.

*Belediye Encümeni, vergi, resim ve harçlar dışında kalan ve dava konusu olan belediye uyuşmazlıklarının anlaşmayla tasfiyesine karar verir.

*İl genel meclisi borçlanmaya karar verir, şartlı bağış kabul eder, diğer mahalli idarelerle birlik kurulmasına karar vermek gibi görev ve sorumlulukları vardır.

*İl genel meclisinin karar yeter sayısı üye tam sayısının dörtte birinden az olmamak üzere toplantıya katılanların salt çoğunluğudur.

*Köy derneği köyün isteğe bağlı işlerinin mecburi işler haline getirilmesine karar verebilir.

*Köy aleyhine açılan davalarda hasım olarak mahkemede bulunmak muhtarın göreceği "köy işlerinden biridir.

Köy yönetimi, köy derneği, ihtiyar heyeti ve muhtar'dan oluşur.

Köyler , İçişleri Bakanlığı'nın idari kararı ile kurulur

***Mahalle**, muhtar ve ihtiyar heyeti tarafından yönetilir.

*Köy veya mahalle muhtarlığında boşalma olması hâlinde seçim yapılınca kadar bu görevi Mahallin en büyük mülki idare amiri tarafından atanacak **muhtar vekili** yerine getirir.

VALİ

1.Vali ilde Cumhurbaşkanını temsilcisidir.

2.İstisnai memurdur.

3.Yetki genişliği valiye tanınmıştır.

4.Cumhurbaşkanı kararıyla atanır

*Bir il dahilindeki beldeler arasında sınır uyuşmazlığı çıkması halinde bu uyuşmazlığı ilgili belediye meclisi ve kaymakamın görüşü alındıktan sonra, karara bağlama görevi **valiye** aittir.

*Yetki genişliği ilkesi **Valiye** tanınmıştır.

*Kamu hizmetlerinin devlet tüzel kişiliği dışındaki kamu tüzel kişilerince yerine getirilmesi **yerinden yönetimi** ifade eder.

***Vali** ilde, devletin ve hükümetin temsilcisidir.

*İl genel idaresinin başı ve mercii **validir**.

*Bir il dâhilindeki beldeler veya köyler arasında çıkacak bir sınır uyuşmazlığı **Valinin kararı** ile çözülür.

*Genel yönetimin taşra örgütündeki bazı yüksek kamu görevlilerinin belli konularda merkeze danışmadan genel yönetim (merkez) adına karar alma ve uygulama yetkisi **yetki genişliği** ilkesi ile ilgilidir.

*Hizmet yerinden yönetim kuruluşlarının üzerlerinde **genel idarenin vesayet denetimi** bulunmaktadır.

*Kaymakamın **genel emir** çıkarma yetkisi yoktur. İlçede **hükümetin** temsilcisidir. **Kaymakam** ilçe sınırları içindeki genel ve özel idari kolluk teşkilatının amiridir.

*Köy muhtarı **köy derneği** tarafından beş yıl için seçilir.

*Maliye Bakanlığı – Gelir İdaresi Başkanlığı ile Cumhurbaşkanlığı-Devlet Arşivleri Başkanlığı arasında **hiyerarşi** ilişkisi vardır.

* Merkezi idarenin yerinden yönetim kuruluşları üzerinde sahip olduğu bu denetim **yetkisine idari vesayet** denir.

*Çevre ve Orman Bakanlığı – Orman Genel Müdürlüğü arasında **idari vesayet** ilişkisi vardır.

*Vali, hukuka aykırı olduğunu düşündüğü il encümeni kararlarına karşı **10 günü** içinde **Danıştay'a** başvurabilir.

*İl genel meclisinin feshine ilişkin karara karşı itiraz **Danıştay'a** yapılır.

*Seçilme yeterliliğini kaybeden büyükşehir belediye başkanının başkanlık sıfatını kaybetmesi **Danıştay'ın** kararı ile olur.

*Belediye meclisi kararlarıyla ilgili olarak Belediye başkanı, meclisin ısrarıyla kesinleşen kararlar aleyhine idari yargıya başvurulabilir.

*Nüfusu 5000 ve üzerinde olan yerleşim birimlerinde belediye kurulabilir.

*Yönetmelikler, hukukun genel ilkelerine aykırı olamaz. Dayanağı olan kanunda yer almayan, öngörülmeven hususlar yönetmelikle düzenlenemez.

*İlçe idare kurulu altı üyeden oluşan bir kuruldur. Kaymakamın başkanlığında toplanır.

*İl idare kurulu yedi ve ilçe idare kurulu, başkanlar dahil 6 üyeden oluşur.

*İl idare kurulu, valinin başkanlığı altında hukuk işleri müdürü, defterdar, milli eğitim, bayındırlık, sağlık ve sosyal yardım, tarım ve veteriner müdürlerinden teşekkül eder.

*TÜBİTAK , Üniversite, İl özel idaresinin kamu tüzel kişiliği vardır.

*Bir bakana gerektiğinde bakanlardan biri vekalet eder.

Hizmet yönünden yerinden yönetim kuruluşları idari, iktisadi, sosyal, bilimsel, teknik, kültürel alanlarda görev yaparlar.

Düzenleyici ve Denetleyici Kurumlar

*Her biri ayrı kamu tüzel kişiliğine sahiptir.

*Her biri bir bakanlıkla ilişkilendirilmişlerdir.

*Denetim yapma ve yaptırım uygulama yetkisine sahiptirler.

*Üyeleri RTÜK hariç Cumhurbaşkanı tarafından atanır.

PSİKOLOJİ ALAN BİLGİLERİ (MESLEK BİLGİSİ)

PSİKOLOJİYE GİRİŞ¹

ÜNİTE: Psikolojinin Temel Kavramları (4 soru) a)Psikolojinin alt dalları (deneysel, klinik, sosyal, gelişim, endüstri, sağlık vb.) b)Bilimsel araştırma yöntemleri (veri toplama yöntemleri, gözlem, deney, vaka incelemesi) c)Psikolojide etik ilkeler (yetkinlik, yararlı olmak ve zarar vermemek, sorumluluk, dürüstlük, insan haklarına saygı ve ayrımcılık yapmamak)

- Psikoloji insan ve hayvan davranışlarını inceleyen bir bilimdir. Psikoloji, davranış ve zihinsel süreçleri bilimsel olarak incelemeye çalışır.
- Psikolojinin kökenleri 4. ve 5. yüzyıllara kadar dayanmaktadır. İnsan psikolojisi üzerindeki en eski tartışmalardan biri, insanın sahip olduğu yetenekleri doğuştan mı yoksa deneyimler yoluyla mı kazandığı sorusudur.
- Bilimsel psikoloji, zihin ve davranışının bilimsel analize tabi tutulabileceği anlayışının yerleşmesiyle, 19. yüzyıl sonlarında başlamıştır. İlk deneysel psikoloji laboratuvarı, Wilhelm Wundt tarafından 1879’da Leipzig Üniversitesi’nde açılmıştır.
- Psikolojinin en eski “ekolleri” dediğimizde, 20. yüzyılda karşımıza yapısalcılık, işlevselcilik, davranışçılık, Gestalt psikolojisi ve psikanaliz çıkmaktadır. Bunların yanında 20. yüzyılda psikolojide gerçekleşen diğer gelişmeler arasında, bilgi işlem süreçlemesi kuramı, psikolinguistik ve nöropsikoloji sayılabilir.
- Psikolojinin bütün konularına, farklı perspektiften yaklaşılabılır. Bu anlamda psikolojide biyolojik, davranışçı, bilişsel, psikanalitik ve öznelci perspektifler bulunmaktadır.

¹ Murat Şahin hocamdan izin alınmıştır.

Tablo 1.1 Psikolojinin temel alt dalları veya uzmanlık alanları ve psikologların belli başlı işleri.

Alt Dallar:	Toplamın Yaklaşık %'si
Klinik	29
Deneyssel	10
Danışmanlık	10
Eğitimsel	10
Endüstriyel ve personel	7
Okul	9
Sosyal	3
Gelişimsel	3
Kişilik	2
Psikometrik	2
Mühendislik	2
Diğerleri	11
Temel Faaliyetler:	Öğretme
	23
	Klinik uygulama
	15
	Yönetim
	19
	Temel araştırma
	7
	Psikolojik test uygulama
	10
	Danışmanlık uygulaması
	6
	Uygulamalı araştırma
	5
	Endüstriyel danışmanlık
	2
	Klinik araştırma
	2
	Diğerleri
	10

Kaynak: Cates, 1970'ten.

- Deneyssel Psikoloji
- Klinik Psikoloji
- Biyolojik Psikoloji
- Bilişsel Psikoloji
- Danışmanlık Psikolojisi
- Okul ve Eğitim Psikolojisi
- Kişilik Psikolojisi
- Sosyal Psikoloji
- Gelişim Psikolojisi
- Kantitatif / Psikometrik Psikoloji
- Endüstri ve Örgüt Psikolojisi
- Mühendislik Psikolojisi
- Kültürel Psikoloji
- Nöropsikoloji
- Psikolojinin Uygulamalı Alt Dalları

DENEYSEL PSİKOLOJİ

Deneyssel psikologlar genellikle, davranışçı ya da bilişsel perspektif üzerine kurulu araştırmalar yürütmektedir.

KLİNİK PSİKOLOJİ

Klinik psikolojisi, zihinsel hastalıkların nedenleri ve tedavileri üzerine araştırmalar yapar ve hastalara sorunlarının üstesinden gelmelerine yardımcı olur.

BIYOLOJİK PSİKOLOJİ

Biyolojik psikoloji ya da diğer bir adıyla fizyolojik psikoloji, bedendeki fizyolojik süreçler, hormonal sistemler ve beyin işleyişini, davranışlar ve zihinsel süreçleri açıklamakta kullanılan alt daldır.

BİLİŞSEL PSİKOLOJİ

Bilişsel psikologlar, algılama, öğrenme, hafıza, zeka, bilinç gibi zihinsel süreçler ve yetilerle ilgilenirler.

DANIŞMANLIK PSİKOLOJİSİ

Danışmanlık psikolojisi, klinik psikoloji ile yakından ilişkilidir. Aralarındaki fark, daha hafif duygusal ve kişisel sorunlarla uğraşmasındandır.

OKUL VE EĞİTİM PSİKOLOJİSİ

Eğitim psikolojisi, psikolojinin öğretmen ve öğrenme süreçleri üzerine yoğunlaşan alt dalıdır.

KİŞİLİK PSİKOLOJİSİ

Kişilik psikolojisi, bireyleri birbirinden ayıran kişilik özellikleri üzerine yoğunlaşır. Kişilik psikologları, insanların karakter özelliklerini anlayabilmek için çeşitli kişilik testleri geliştirirler.

SOSYAL PSİKOLOJİ

Sosyal psikoloji, insanların birbirlerini nasıl etkilediklerini, birbirleriyle olan ilişkileri ve grup içindeki davranışlarını inceler.

GELİŞİM PSİKOLOJİSİ

Gelişimsel psikoloji olarak da ifade edilmektedir. Gelişim psikologları, insanların zihinsel süreç ve davranışlarının hayat boyu nasıl değiştiğini inceler.

KANTİTATİF / PSİKOMETRİK PSİKOLOJİ

Kantitatif / psikometrik psikoloji, ölçümleme, araştırma dizaynı ve istatistiksel analiz gibi konulara yoğunlaşır.

ENDÜSTRİ VE ÖRGÜT PSİKOLOJİSİ

Endüstri ve örgüt psikologları insanları iş ortamında inceler. Liderlik, verim, performans, işten alınan tatmin, motivasyon, ekip çalışması gibi konularda araştırmalar yürütür.

MÜHENDİSLİK PSİKOLOJİSİ

Mühendislik psikolojisi, insanlar ve makineler arasındaki ilişkiyi geliştirmek için çalışmaktadırlar.

Örneğin, makineleri tasarımlarken, daha fazla performans, güvenlik ve rahatlığın sağlanması için, sayaç ve kontrol düğmelerini en uygun yerlere koyarak insan-makine etkileşimini artırmayı amaçlamaktadırlar. Günümüzdeki otomobil endüstrisindeki gelişmeleri bu bağlamda ele alıp değerlendirebilirsiniz.

KÜLTÜREL PSİKOLOJİ

Kültürel psikoloji, kültürün insanları nasıl şekillendirdiğiyle, düşünce ve davranışlarına nasıl yansıdığını ele alır.

NÖROPSİKOLOJİ

Nöropsikoloji, beyin ve davranış ilişkisine yoğunlaşarak beynin ve genel olarak sinir sisteminin insan davranışındaki rolünü araştırır.

PSİKOLOJİNİN UYGULAMALI ALT DALLARI

Psikolojinin uygulandığı alanlar arasında psikolojik danışmanlık, adalet, sağlık gibi alanlar sayılabilir. Psikolojik danışmanlık, klinik psikolojiye yakın bir alan olup, insanlarla terapi çerçevesinde ilgilenmeyi kapsamaktadır. Adalet alanında çalışan psikologlar, adli süreçlerin psikolojik yönüyle ilgilenir.

KONU ÖZETİ

Psikoloji davranışa ilişkin değişik konularla ilgilenirler. Psikolojinin ilgilendiği konulara ilişkin birçok alt dalı bulunmaktadır.

Çok farklı kaynaklarda, farklı isimlendirmeler altında yer alabilmektedir. Ders kitabımızda klinik, danışmanlık, okul ve eğitim, kişilik psikolojisi, sosyal psikoloji, gelişim psikolojisi, psikometrik psikoloji, deneysel psikoloji ve endüstri psikolojisi alanları bulunmaktadır. Bunların yanında biyolojik psikoloji, bilişsel psikoloji, nöropsikoloji, kültürel psikoloji, mühendislik psikolojisi gibi alanlar da diğer kaynak kitaplarda yer almaktadır.

Bunlar içerisinde klinik psikoloji çalışma alanı en geniş ve tercih edilen alandır. Ve genel olarak davranış bozukluklarına ilişkin araştırmalar yapar, tanı ve tedavi süreçleri ile ilgilenir.

BİLİMSEL BİLGİNİN MANTIĞI

Birikimlidir

Sistemlidir

Objektiftir

Evrenseldir

Eleştiriye açıktır

Sınanabilir

Yordanabilir.

AKADEMİK ARAŞTIRMANIN BASAMAKLARI

GENEL GEÇER BİLGİLER

PROBLEM DURUMU

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

LİTETATÜR TARAMASI

KAVRAMSAL VE KURAMSAL ÇERÇEVE

BULGULAR

SONUÇ

PSİKOLOJİDE ETİK İLKELER (YETKİNLİK, YARARLI OLMAK VE ZARAR VERMEMEK, SORUMLULUK, DÜRÜSTLÜK, İNSAN HAKLARINA SAYGI VE AYRIMCILIK YAPMAMAK)²

GENEL ETİK İLKELER VE KURALLAR

1. YETKİNLİK /YETERLİLİK

Psikolog, uluslararası standartlar düzeyinde ve T.C. Psikologlar Meslek Yasasının (yasalaştığında) ve Türk Psikologlar Derneği'nin gerekli gördüğü koşullara uygun yasal eğitimi alıp yetkinliğini elde etmek ve en yüksek düzeyde tutmaya devam etmek sorumluluğunu alır. Kendi kişisel ve profesyonel özellikleri ve becerileri ile geliştirmesi gereken yönlerinin bilincine varmaya çalışır ve kendini geliştirmek için uygun adımları atar. Psikolog, bu farkındalık doğrultusunda belli bir görev üstlenirken gerçekçi bir şekilde kendi yetkinliğini değerlendirmekle yükümlüdür.

2. YARARLI OLMAK VE ZARAR VERMEMEK

Psikolog, psikolojik bilgisini ve yaptığı uygulamaları çalıştığı kişi, ve/veya kuruma en yüksek yararı getirecek şekilde planlar ve onlara zararlı olabilecek durumlardan kaçınır.

3. SORUMLULUK

Psikolog, hizmet sunduğu kişi ve/ya da kurumlara ve içinde yaşadığı topluma karşı mesleki ve bilimsel sorumluluklarının bilincindedir. Psikolog, mesleki uygulamalarının nitelik ve sonuçlarından sorumludur; aynı zamanda diğerleri tarafından bir bilim dalının temsilcisi olarak algılandığının da farkındadır.

3.1 Etik Sorumluluk

Psikolog, mesleki uygulamalar içinde etik ikilemlerle karşılaşabilir ve bu ikilemleri çözmekle sorumludur. Bu tür sorunları kendi başına çözemediği durumlarda meslektaşlarından ve TPD Etik Kurulundan yardım alabilir.

3.2 Gizliliğin Korunması Zorunluluğu

Psikolog, çalışması boyunca hizmet verdiği kişi ve kurumlardan edindiği bilgileri gizli tutmakla yükümlüdür.

(a) Psikolog hizmet verdiği kişi ve kurumlara gizlilikle ilgili sınırları belirtir. Psikolojik faaliyetler sonucunda toplanan bilgilerin ileride ne şekilde kullanılabileceğini bildirir.

(b) Gizliliğin sınırları, koşulların uygun ya da olası olmadığı durumlar dışında mesleki ilişkinin başında açıklanır.

3.3 Elde Edilen Bilgilerin Gizli Tutulması

Kişi ve/veya kuruma ait her türlü bilgi, değerlendirme, görsel kayıt ya da yazılı metinler psikolog tarafından koruma altında tutulur.

(a) Psikolog, hizmet verdiği kişilerin sesini ve/veya görüntüsünü kaydetmeden önce izin almakla yükümlüdür.

(b) Psikolog, elde ettiği gizli tutulması gereken bilgileri, gerekirse; isim ve ayrıntıları saklı tutarak, sadece bilimsel ya da profesyonel amaçlar için profesyonel kişilerle paylaşır, hizmet verdiği kişilerle

² <https://ciu.edu.tr/sites/default/files/2023-08/Turk-Psikologlar-Dernegi-Etik-Y%C3%B6netmeli.pdf>

mesleki ilişki içinde elde ettiği özel bilgileri medyaya açıklamaz, kendisinden psikoterapi hizmeti alan kişilerin medyada teşhir edilmesine göz yummaz. Psikolog yazılı ve sözlü raporda, süpervizyon sırasında ve konsültasyonlarda sadece iletişimin amacına uygun ve gerekli bilgiyi vermekle yetinir.

(c) Psikolog kişiye özgü özel bilgileri, o kişi ya da kurumun ya da velayet sahibinin iznini aldıktan sonra ilgili yetkililere verebilir.

(d) Gizlilik ilkesi şu durumlarda göz ardı edilebilir: - Hizmet verilenin kendine, psikoloğa ve diğer insanlara yönelik bir zarar vermiş ve/veya verecek olma durumu söz konusu ise. - Hizmet alanın, 18 yaş altı çocuk veya ergen olduğu, cezai ehliyeti olmayan yaşlı veya özürlü olduğu her türlü kötüye kullanım durumlarında.

3.4 Özel Bilgilerin Eğitim vb. Amaçlar İçin Kullanımı

Psikolog yazılarında, derslerinde, verdiği eğitimlerde ve halka yönelik açıklamalarında danışanlarının, öğrencilerinin, araştırma katılımcılarının, kurumsal danışanlarının ve diğer hizmet verdiği kişilerin kimliklerini açığa çıkarabilecek bilgileri açıklamaz. Bu kural şu durumlarda işletilmeyebilir:

(a) Koşulların gerektirdiği biçimde kişiyi ve kurumu tanıtıcı bilgiler yeterince “gizlenmiş” ise (b) Kişi ve kurum yazılı olarak izin vermişse

3.5 Doğru Bilgilendirme Sorumluluğu

Psikolog mesleki ilişkisini kurarken, hizmet verdiği kişi ya da kuruma çalışmanın koşulları, akışı, bitişi ve takibi hakkında bilgi vererek ve hizmet verilenin onayını alarak bir anlaşma yapar. Psikolog bir değerlendirme ya da bir müdahale yaparken, sonuçları hizmet edilene doğru bir biçimde aktardığından emin olmalı ve bunun sorumluluğunu taşımalıdır.

3.6 Genişletilmiş Sorumluluk

(a) Psikolog asistanlarına, öğrencilerine, eğitim ve süpervizyon aldığı ya da verdiği kişilere bilimsel ve mesleki alanda etik davranma sorumluluğunu taşır. Bunu yaparken de psikolojik çalışma yöntemlerini, yöntemlerin güçlü ve güçsüz yönlerini, etik ilke ve kuralları öğrenmek ve öğretmek durumundadır (Psikoterapi yapan psikologların sorumlulukları için Bkz: Madde 7).

(b) Yetkileri dahilinde ise psikolog, kendisi ile çalışan psikologların gerekli eğitim ve donanıma sahip, yetkin kişiler olmasını sağlar.

(c) Psikolog danışanları yönlendirirken, yönlendirilen kişinin yetkinliğinden emin olmak ve danışanı bu kişinin eğitim, yaklaşım ve uzmanlığına ilişkin bilgilendirmek zorundadır. 18 Nisan 2004 tarihinde yapılan

4. DÜRÜSTLÜK

Psikolog bilimsel, eğitsel ya da uygulamalı çalışmalarında doğruluk, dürüstlük ve tarafsızlık ilkelerini benimser. Psikolog hizmet verdiği kişileri yanıltmaktan, kandırmaktan, aldatarak zarar vermektan ya da bilerek doğruları gizlemekten kaçınır. Verdiği sözleri tutmaya çalışır ve gerçek dışı belirsiz vaatlerde bulunmaz. Psikolog araştırma, eğitim ve uygulamada dürüstlüğü sağlamak için çalışır. Tarafsızdır; çalıştığı tüm kişi ve kurumlara karşı saygılıdır; tüm çalışma alanlarında kendi rolünü olabildiğince açık tanımlar.

4.1 Kendini Doğru Tanıtma Psikolog aşağıda belirtilen konularda, hiç bir koşulda yanlış, aldatıcı, hileli bildirimlerde bulunmaz.

- (a) Eğitimi, deneyimi ve yetkinliği
- (b) Akademik dereceleri
- (c) Ünvanları
- (d) Bağlı bulunduğu kurum ve dernekler
- (e) Verdiği hizmetler
- (f) Verdiği hizmetlerin bilimsel temelleri ve sonuçları
- (g) Başarı dereceleri
- (h) Ücretleri
- (i) Yayınları ya da araştırma sonuçları

4.2 Doğru Bilgilendirme

Psikolog herhangi bir konuda açıklama yaparken, verdiği bilginin nesnel ve tam olmasını amaçlar. Bunu yaparken psikoloji bilimi ve mesleğine zarar vermekten ya da meslekle ilgili yanlış algılamalara sebep olmaktan kaçınır.

4.3 Maddi Koşullar

Psikolog hizmet verdiği kişi ve kuruma, çalışma öncesinde ya da başında, çalışmanın maddi koşullarına ilişkin bilgi verir.

4.4 Topluma Yönelik Bilgilendirmede Dürüstlük

Psikolog topluma yönelik bilgi sunarken (medya yoluyla ulaşılacak her türlü reklam ve demeçler, tanıtım broşürleri ve kitapçıkları, ders notları, özgeçmişleri); kendi çalışmaları, araştırma ve uygulamaları, bağlı olduğu kişi ve kurumlara ilişkin bilerek yanlış, aldatıcı, hileli açıklama yapmaz. Uzmanlığı dışındaki konularda açıklamalarda bulunmaktan kaçınır. 1

4.5 Kamuya Yönelik Yayın Organlarını Kullanma

Psikolog, kamuya yönelik yayın organlarını kullanırken (radyo, televizyon, basılı yayın, internet vb. elektronik ortamlar); açıklama ve önerilerinin bilimsel temellere oturduğundan emindir ve etik yönetmeliği dikkate alır.

4.6 Reklam Amaçlı Açıklamalardan Kaçınmak

Psikolog, halen hizmet verdiği kişi ya da kurumlardan ya da özel ilişkileri nedeniyle psikoloğun etkisi altında kalabilecek kişilerden kendi yararına reklam amaçlı açıklama istemez.

4.7 Kendi Yararına Hizmet Ortamı Oluşturmak

Psikolog, hizmet talep edilmediği halde kişileri etkileyerek, kendinden ya da çıkar ilişkisi olanlardan hizmet alımına yönlendirmez. Toplumsal afet durumları gibi kamu yararına hizmet verilen bazı özel durumlarda bu kural işletilmez.

5. İNSAN HAKLARINA SAYGI VE AYRIMCILIK YAPMAMA

Psikolog, her durumda insan haklarına ve onuruna saygı gösterir. Yaş, kimlik, cinsiyet, cinsel kimlik, cinsel yönelim, etnik köken, din, mezhep, sosyo-ekonomik düzey ve engelli oluşa karşı ayrımcılık yapmaz.

5.1 Hizmet Verilenlere Saygı

Psikolog hizmet verdiği kişi ve/veya kurumun gizlilik, özgürlük ve seçim haklarına saygı duyar ve bunları korumak için gereken önlemleri alır. Yaş, kimlik, cinsiyet, cinsel kimlik, cinsel yönelim, etnik köken, din, mezhep, sosyo-ekonomik düzeye ve engelli oluşa ilişkin konularda baskı ve ayrımcılık yapmaz.

5.2 Meslektaşlara Saygı

Psikolog, meslektaşlarının ve diğer profesyonellerin bilgi, bakış açısı, deneyim, sorumluluk ve uzmanlıklarına saygı gösterir. Yaş, kimlik, cinsiyet, cinsel kimlik, cinsel yönelim, etnik köken, din, mezhep, sosyo-ekonomik düzeye ve engelli oluşa karşı ayrımcılık yapmaz.

5.3 Kişisel Farkındalık

Psikolog kendi kişisel, kültürel ve sosyal geçmişinin, cinsel yöneliminin getirdiği kısıtlamaların çalışmalarını etkileyebileceğinin farkındadır. Bu kısıtlamaların yol açabileceği olumsuzlukları en aza indirmek için uygun adımları atar

5.4 Uzmanlığını Kötüye Kullanmamak

Psikolog kişilerin temel hak ve özgürlüklerine, onurlarına ve değerlerine saygı gösterir. Uzmanlığını bu kişilere zarar vermek, taciz etmek ve bu kişileri yönlendirmek ve bastırmak için kullanmaz.

PSİKOLOJİDE ARAŞTIRMA YÖNTEMLERİ³

1)Betimsel Yöntemler

- a)Gözlem
- b)Test
- c)Anket
- d)Vaka İncelemesi

2) Deneysel Yöntem

3) İstatistiksel Yöntemler

- a) Korelasyon
- b) Farkların Önem Derecesi Yöntemi

³ <https://avys.omu.edu.tr/app/public/hatice.epli>

4) Gelişimsel Yöntemler

- a) Boylamsal Yöntem
- b) Kesitsel Yöntem
- c) Sırasal Yöntem

1) Betimsel Yöntemler

Betimsel yöntemler, araştırılmak istenen problemin var olan durumunu ortaya koymaya yöneliktir. Betimsel yöntemlerin en temel özelliği, söz konusu durumu kendi koşulları içerisinde ve olduğu gibi çalışmaktır.

a)Gözlem

Gözlem; araştırmacının insanların mevcut davranışlarını gözleyerek olduğu gibi kayıt etmesidir. Gözlemci, insan davranışlarına ilişkin bilgiyi duyu organları yolu ile edinmektedir.

- Günlük yaşamda sürekli çevremizi görürüz, çevremizdeki tüm şeylere bakarız. Ancak, bu genellikle bilimsel gözlem veya araştırma olarak isimlendirilmez. Bilimsel bir gözlem için; araştırmacının neye baktığını, kimi gözlediğini, ne zaman ve nerede gözleyeceğini, gözlemleri nasıl yapacağını, nasıl kaydedeceğini bilmek durumundadır.
- Gözlemsel çalışmalarda, incelenen özelliğin mevcut durumu soru sormak yoluyla değil, ancak gözlemek yoluyla belirlenir. Bazı durumlarda problemleri gözlem yoluyla betimlemek en uygun yöntem olabilmektedir

Görüşme ve Anket

- Görüşme ve anket yöntemi, psikoloji alanında yaygın bir kullanıma sahiptir. Çünkü araştırmacılar çoğu zaman geniş bir insan grubundan elde edilen verilere dayalı olarak insan davranışlarının mevcut durumunu betimlemeye çalışırlar. Bu amaçla araştırmacılar; ***hızlı bir biçimde bilgi toplamaya olanak veren*** görüşme ve anket yöntemlerini kullanmayı yeğlerler.
- *Örneğin; öğretmenlerin öğrencilerine yönelik uyguladığı disiplin yöntemini belirlemek.*
- *Ana, babaların çocuklarına karşı sergilediği tutumları belirlemek.*
- *Gençler arasındaki arkadaşlık ilişkilerini veya iletişim çatışmalarını belirlemek.*
- *Reklamların insanların üzerinde bıraktığı etkiyi saptamak.*
- *Trafik kazalarının nedenlerine ilişkin şoförlerin ve yayaların görüşlerini incelemek.*

Vaka İncelemesi (Olay İncelemesi)

- ***Vaka incelemesi, bireyin davranışları açıklamak için geçmiş yaşantıların derinlemesine incelenmesi yöntemidir.*** Vaka incelemesi çoğunlukla geçmişteki yaşantıların hatırlanıp söylenmesi esasına dayanır. Dolayısıyla bu yöntem yanlışlıklar taşımaktadır ve bir kişiden alınan bilgiler diğer kişilere genellenemez.
- Olay incelemesinin temel amacı, incelenmek istenen mevcut davranışa sebep olan faktörleri belirleyerek, bu faktörler arasındaki ilişkileri ortaya koymaktır. Kısaca; olayın veya davranışın nedenini saptamaya çalışmaktır.

- *Örneğin, lise ikinci sınıfa devam eden Deniz, yaklaşık bir yıldır çevresine sürekli saldırgan davranışlar sergilemektedir. Okulda diğer öğrencilere fiziksel saldırılarda bulunabilmekte, öğretmenlerine sözel sataşmalarla cevaplar vermekte, evde ana, babasına ve kardeşine iyi davranmamakta ve sürekli gerginlik yaratmaktadır.*
- Deniz'in bu tür davranışlarının nedenleri olay incelemesi yöntemi ile açıklığa kavuşturulabilir. Bu amaçla, Deniz tüm yönleri ile derinliğine incelenebilir.

Vaka incelemesi yöntemi, özellikle **kllinik psikoloji ve danışma psikolojisi** alanında da geniş bir kullanıma sahiptir. Klinik psikologlar ve diğer ruh sağlığı çalışanları tarafından çok sıklıkla kullanıldığı için **kllinik yöntem** olarak da adlandırılmaktadır.

Vaka incelemesi, günümüzde insan davranışlarını anlamada, özellikle klinik ortamlarda çok geniş biçimde kullanılmasına rağmen, bazı sınırlılıklara sahiptir

DeneySEL Yöntemler

- Bilimsel bilgiyi objektif bir biçimde elde etmeye yarayan bir araştırma yöntemidir. **DeneySEL yöntem; laboratuvar ya da laboratuvar dışında deney düzeneği olan bir ortamda olaylar arasındaki sebep sonuç ilişkilerini belirlemeyi amaçlayan ve araştırmacının önceden öngördüğü hipotezleri test etmeye yarayan bir araştırma yöntemidir.**

DeneySEL araştırmalarda, bağımlı değişkeni etkilediği düşünülen bir ya da daha fazla bağımsız değişkenin, bağımlı değişken üzerindeki etkisi gözlenir. Yani, deneySEL araştırmada araştırmacı bağımsız değişkenin (sebebi) bağımlı değişken (sonuç) üzerindeki etkisini ortaya koymaya çalışır.

- Örneğin, öğretmen sınıfta demokratik tutum sergilediğinde öğrencilerinin daha fazla derse katıldıklarını, otoriter tutum sergilediğinde ise öğrencilerinin derse katılımlarının azaldığını fark etmiş olsun. Öğretmenin sınıf içindeki tutumunun (bağımsız değişken) öğrencilerini derse katılımları (bağımlı değişken) üzerindeki etkisinin gerçekten öğretmenin gözlemlediği gibi olup olmadığı, bu konuya ilişkin bir deneySEL araştırma ile daha kesin bir biçimde belirlenebilir.
- Bu amaçla, araştırmacı önce bağımsız değişkeni (öğretmen tutumu) değişikliğe uğratarak veya ayarlayarak demokratik tutumların sergileneceği bir sınıf ortamı ile otoriter tutumların sergileneceği bir diğer sınıf ortamı oluşturur.

Bu iki sınıf ortamı, öğrencilerin derse katılımlarını etkileyebilecek olan diğer olası etmenler açısından eşitlenerek beklenmedik diğer değişkenlerin etkileri kontrol edilir. Yani; öğretmen tutumları açısından farklı, ancak sınıftaki katılım davranışlarını etkileyebilmesi olası olan başarı, yaş, cinsiyet, sosyo- ekonomik düzey ve benzeri gibi, diğer değişkenler açısından aynı durumda olan öğrencilerin bulunduğu, iki grup oluşturulur. Bu gruplardan birisi deney, diğeri ise kontrol grubu olarak adlandırılır

- Örnekte görüldüğü gibi, bir deneySEL çalışmada, bir dizi bilimsel aşama gerçekleştirilmektedir. Bunlar, çalışılacak problemi betimlemek, değişkenler arasında geçici (hipotetik) sebep sonuç ilişkilerini kurmak, bunun için deney planlamak, deneyi gerçekleştirmek, deney sonucunda elde edilen verileri inceleyerek hipotezleri değerlendirmek ve sonuçları bilimsel topluluğa iletmek olarak belirtilebilir.
- DeneySEL yöntemin temel amacı, değişkenler arasındaki sebep sonuç ilişkisini ortaya koymaktır. Bunu ise diğer koşulların kontrol edildiği bir ortamda gerçekleştirmektedir.

- **Yani, deneysel yöntem, araştırmacının kontrol edilen koşullar içerisinde davranışların sebep sonuç ilişkisinin gözlemesine fırsat verir.**
- Deneysel yöntemde kullanılan değişkenler bağımsız (*independent*) ve bağımlı (*dependent*) değişken olmak üzere iki grupta kullanılır.

Değişken, farklı gözlemlerde farklı değerler alabilen özelliklerdir.

Bağımsız değişken, neden-sonuç ilişkisi içinde neden konumunda yer alan değişkendir.

Bağımlı değişken ise bağımsız değişkenden etkilenecek farklı değerler alabilen değişkendir.

Deney grubu, bağımsız değişkenin değişikliğe uğratıldığı gruptur.

Kontrol grubu, ise bağımsız değişkenin sabit tutulduğu gruptur.

ÜNİTE: KİŞİLİK KURAMLARI (4 SORU) A)PSİKANALİTİK KURAM (FREUD VE BİLİNÇDİŞİ YAPI) B)DAVRANIŞÇI KURAM (SKINNER, WATSON) C)HÜMANİST KURAM (ROGERS, MASLOW) Ç)BEŞ FAKTÖR KİŞİLİK MODELİ (AÇIKLIK, SORUMLULUK, DIŞA DÖNÜKLÜK, UYUM, DUYGUSAL DENGELİLİK) D)KİŞİLİK ÖLÇÜM ARAÇLARI

BEŞ FAKTÖR KİŞİLİK MODELİ (AÇIKLIK, SORUMLULUK, DIŞA DÖNÜKLÜK, UYUM, DUYGUSAL DENGELİLİK)⁴

BEŞ FAKTÖR KURAMI

1985 yılına kadar üç faktörlü modeli savunan McCrea ve Costa 1983-85 yılları arasında gerçekleştirdikleri çalışmalar sonucunda kişiliğin beş temel boyutu olduğunu keşfetmişler ve bu beş boyutun ölçülebilmesini sağlayan bir ölçme aracı geliştirmişlerdir

Bu yeni beş faktörlü ölçek, kişiliğin beş temel boyutunu ölçen ve oldukça yaygın olarak kullanılan bir ölçme aracı haline gelmiştir

⁴ file:///C:/Users/Hp/Downloads/be%C5%9F%20fakt%C3%B6r%20kurami.pdf.

Beş Faktör (Büyük Beşli) Kişilik Modeli

Nevrotizm

Deneyime
Açıklık

Dışadönüklük

Öz Disiplin
(Sorumluluk)

Uyumluluk
(Uzlaşmacılık)

McCrea ve Costa(1991) farklı toplumlarda beş faktör kişilik modelini incelemiş ve bu modelin evrensel olduğunu savunmuşlardır ve çalışmalarında beş faktör kişilik modelinin kişilik özelliklerinin kapsamlı bir modeli olarak geniş bir kabul gördüğünü dört kanıta dayandırmışlardır.

Bunlar:

- 1) Beş faktörün hepsi, davranış biçimlerinde belli olan eğilimlere dayanır.
- 2) Her bir faktörle ilgili kişilik özellikleri çeşitli kişilik sistemlerinde bulunur ve doğal dillerdeki kişilik özellikleri tanımları ile tutarlılık gösterir.
- 3) Bu beş faktör farklı kültürlerde, farklı bir şekilde ifade edilmelerine rağmen farklı yaş, cinsiyet, ırk ve dil gruplarında bulunur.
- 4) Bu beş faktör, bazı biyolojik temellere sahiptir.

Mccrea ve Costa kişilik özelliklerinin iki kutuplu olduğunu ve çan şeklinde bir dağılım izlediğini belirtmişlerdir. Yani çoğu insan her özelliğin ortasına yakındır, yalnızca birkaç kişi aşırı uçlardadır. McCrea ve Costa en uç noktalardaki insanların **dışadönüklük, nevtizm, deneyime açıklık, uyumluluk ve öz disiplin özellik boyutları** ile tanımlanabileceğini öne sürmüşlerdir.

DIŞADÖNÜKLÜK

Bu boyutun bir ucunda aşırı dışadönükler, diğer ucunda ise içedönükler bulunur.

- Dışadönüklük boyutunda yüksek puan alan bireyler eğlenceyi seven, girişken, sıcakkanlı, konuşkan, şakacı, sevecen ve sosyal kişilerdir.
- İçedönükler, dışadönüklerin sergiledikleri özelliklere sahip olmasalar da bu onların asosyal oldukları anlamına gelmez.

NEVROTİZM

Nevrotizm boyutu insanları duygusal kararlılık ve kişisel uyum sürekliliği üzerinde bir noktaya yerleştirir.

- Bu boyutta yüksek puan alan kişiler endişeli, güvensiz, kendine acıyan duygusal kimselerdir ve stresle ilişkili bozukluklara karşı savunmasız olma eğilimindedirler. Bu kişiler nevrozizm boyutunda düşük puan alan bireylere oranla günlük olaylar karşısında daha sık stres yaşarlar.
- Bu boyutta düşük puan alan bireyler ise aşırı ve uyumsuz duygusal tepkilere yatkın olmayan, sakin, rahat ve iyi uyum göstermiş kimselerdir.

DENEYİME AÇIKLIK

Deneyime açıklık boyutu insanları yeni deneyimlere açık olma ve alışkanlıklara bağlı olma sürekliliği üzerinde bir noktaya yerleştirir.

- Deneyime açıklık boyutunda yüksek puan alan bireyler, sürekli olarak farklı ve çeşitli deneyimler arayışında olan bireylerdir. Bu kişiler bağımsız düşüncelere sahip olup geleneksel değerleri de sorgulama eğilimindedirler.
- Düşük puan alan bireyler ise geleneksel değerleri korumaya ve belirli bir yaşam tarzını sürdürmeye eğilimli, yeni şeylerden, insanlardan ya da deneyimlerden alışık oldukları şeyleri, insanları ve deneyimleri tercih eden kimselerdir.

UYUMLULUK

Uyumluluk boyutu, bireyleri uysallık ile acımasızlık sürekliliği arasında bir noktaya yerleştirmektedir.

- Uyumluluk düzeyi yüksek olan bireyler iyi huylu, güvenilir, yumuşak kalpli, yardımsever, şefkatli, affedici ve açık sözlü insanlardır.
- Uyumluluk boyutunda yüksek puan alan bireyler iş birliğine yatkındırlar.
- Uyumluluk düzeyi düşük olan bireylerse alaycı, kaba, şüpheli, acımasız, cimri ve düşmanca insanlar yer almaktadır

PSİKANALİTİK KURAM (FREUD VE BİLİNÇDİŞİ YAPI)⁵

6 Mayıs 1856 - 23 Eylül 1939

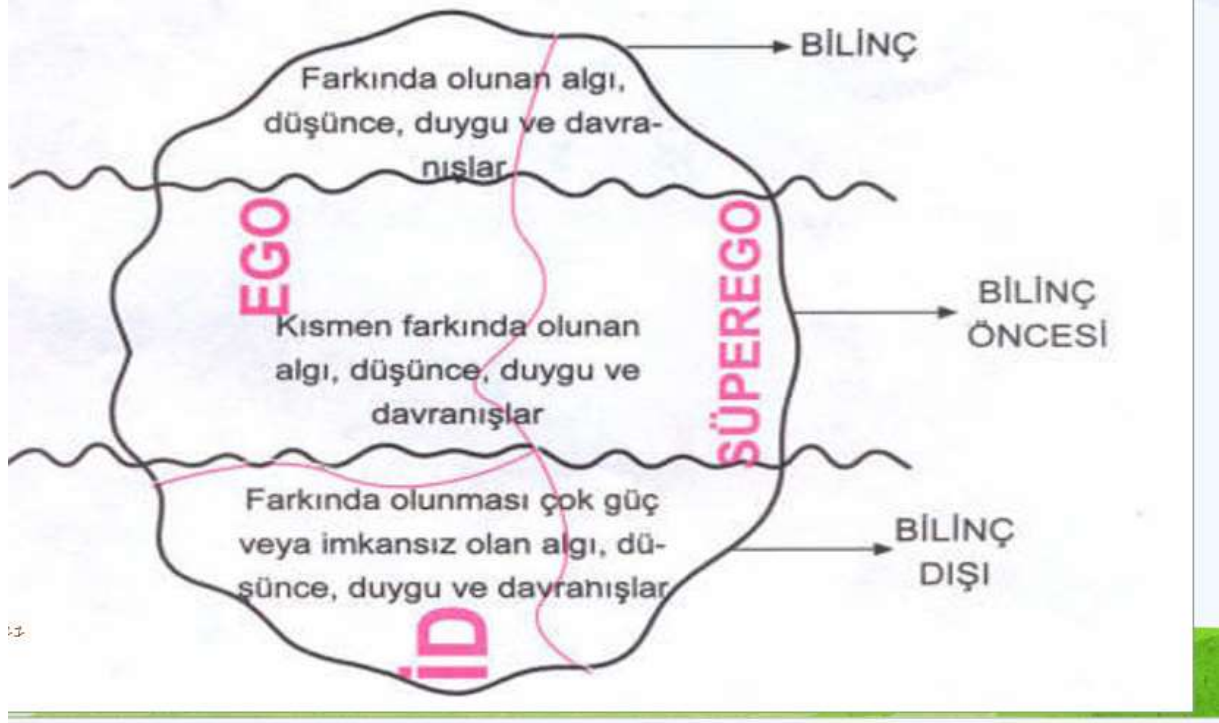
- G1 Kişiliğin 5 farklı dönemden geçerek geliştiğini öne süren Psikoanalitik Kuram'ın kurucusudur.
- G1 Nöroloji uzmanı bir tıp doktorudur.
- G1 Hastalarıyla yaptığı çalışmalardan kuramı için fikirler geliştirmiştir.
- G1 Sorunları yaşamın ilk dönemlerindeki yaşantıların bir sonucu olarak görür
 - Psikanalitik kuram, psikoloji biliminin bilince olan yaklaşımını bilinçdışı süreçlere doğru genişletir.
 - Bu kuram özellikle bir 'Kişilik aygıtı' kavramı geliştirmiştir. Topografik kişilik kavramı adıyla adlandırılan bu kavramsal yapıda

1. Bilinç (Conscious),

⁵ file:///C:/Users/Hp/Downloads/1-%20Simge-psikanalitik%20kuram%20word%20-(pdf).pdf

2. Bilinçaltı ya da ön bilinç (preconscious) ve
3. Bilinçdışı (unconscious)

olmak üzere 3 kişilik bölümü vardır.

Bilinç

Bilinç, dış dünyadan ya da bedenin içinden gelen algıları fark edebilen zihin bölgesidir. Bedensel algıları, düşünce süreçlerini ve heyecansal durumları da kapsar.

Bilinçli zihinsel süreçlerin yaşandığı, gerçeklere uyumu önde tutan, mantıksal düşüncenin egemen olduğu bölmedir.

Bilinç öncesi, dikkatin zorlanmasıyla bilinç düzeyinde algılanabilen zihinsel olayları ve süreçleri içerir.

- Bu içerikte, gerçekliğe ilişkin sorunları çözmeye çalışmak gibi gelişmiş düşünce biçimlerinin yanı sıra, düş kurma gibi ilkel süreçler de bulunur.
- Örneğin, Bir süre önce yaşadığımız bir olayı tamamen bilinçten silmiş gibi olabiliriz. Ancak bu olayla ilgili bir çağrışım ya da bir uyaran tüm olayın yeniden bilince dönmesini sağlayabilir. Bu tür bilinçten silinmiş gibi sanılan, uyaranlarla çağrışımlarla yeniden bilince gelebilen anılar, duygular, dürtüler bilinçöncesi nitelik taşır.
- **Bilinçdışı**, genel anlamda, bilinçli algılamamanın dışında kalan tüm zihinsel olayları, dolayısıyla bilinç öncesini de içerir.
 - Dinamik anlamda ise bilinçdışı, sansür mekanizmasının engeli nedeniyle bilinç düzeyine ulaşma olanağı olmayan zihinsel süreçleri içerir.

- Kişinin özel çabası ile bilince çağrılmayan, ayırdına varılamayan yaşantıların saklı olduğu ruhsal bölme ya da bu nitelikte olan ruhsal süreçlerdir.
- Bu içerik, gerçekliğe ve mantığa uymayan ve insanın içinden geldiğince doyurulmak istenen dürtülerden oluşur.
- Bu dürtüler kişinin bilinçli dünyasında geçerli olan törel inançlara karşıt düşen isteklerden kaynaklanır ve ancak psiko analitik tedavide kişinin dirençleri kırıldığında ortaya çıkabilir.
- Bu yaşantılar ancak hipnoz, serbest çağrışım gibi özel yöntemlerle, düşlerin, anormal ruhsal belirtilerin incelenmesiyle açığa çıkarılabilir.
- Psikanaliz, bilinçdışının derinliklerini inceleyerek, ruhsal yaşamımızın bu yönünü aydınlatmaya çalışmış ve bilinçdışı sürecin özelliklerini tanımlamıştır.

YAPISAL KİŞİLİK KURAMI

- Freud Topografik kişilik kuramına farklı bir boyut getirerek geliştirmiş olduğu yapısal kurama göre, kişilik üç ana sistemden oluşur. Bunlar:
- 1. İd,
- 2. Ego ve
- 3. Superego
- Davranış bu üç sistemin etkileşiminin ürünüdür.
- Bu sistemlerden biri diğerinden bağımsız olarak tek başına çalışmaz.

Ego (benlik): Bebeklikte gelişir. Gerçeklik ilkesine ve ikincil süreçlere göre çalışır. Algı ve bilişi içeren, çevreye uyumu sağlayan, mantıklı zihin bölgesidir. Kişiliğin yürütme organıdır.

İd (alt benlik): Doğuştan gelir, haz ilkesine ve birincil süreçlere göre çalışır.

Yapısal Kuram

Süperego (üstbenlik): İlk çocuklukta gelişir. İdeal ilkesine göre çalışır. Vicdan ve benlik ülküsü olmak üzere iki bölümü vardır. İd'in isteklerini tamamen yok sayar ve engeller. Egoyu gerçekçi amaçlar yerine, törel amaçlara göre yaşaması için zorlar ve Kusursuz olmaya çabalar.

İD (ALTBENLİK)

- Kişiliğin en ilkel ve temel bölümüdür.
- Ego ve Süperego bu bölümden çıkarak gelişir.
- Kalıtsal olarak gelen içgüdüleri de kapsayan ve doğuştan var olan psikolojik gizil güçlerin tümünü kapsar.
- Tümünden bilinçdışıdır.
- Haz ilkesine dayanarak çalışır.
 - Gerginliğin azaltılması, acının engellenmesi ve zevk alınmasını hedef alır.
 - Gereksinimlerinin tatmin edilmesine yöneliktir. Düşünmez ama ister ve harekete geçer.
 - Zaman ve yer kavramı tanımaz, kuralsızdır, geniş ölçüde mantık dışıdır, dış dünya ile bağlantısı yoktur.
- Yaşamın ilk günlerinde çocuğun kişilik yapısı, boşalım arayan içgüdüsel dürtülerle yüklü id'den oluşur.
- Bu dönemde çocuk bu dürtüleri erteleme, denetleme ya da düzenleme olanağına sahip değildir ve çevresiyle baş edebilme konusunda kendisine bakım veren kişilerin egolarına tümünden bağlıdır.

EGO (BENLİK)

- Freud “Gerçek dış dünyanın etkisi altında alt benliğin bir parçasının özel gelişme” gösterdiğini, “dış uyaranları algılayan ve aşırı uyaranlara karşı ruhsal yapıyı koruyan bir dış tabakadan” giderek, özel bir yapı geliştiğini ve bu yapının “alt benlik ile dış dünya arasında bir arabulucu” görevi yüklendiğini ileri sürdü. Bu gelişen yapıyı benlik (ego) olarak adlandırdı.
- Gerçeklik ilkesinin egemenliğindedir ve ikincil süreçler aracılığı ile işler.
 - Gerçeklik ilkesinin amacı, ihtiyacın giderilmesi için uygun bir obje buluncaya kadar gerilimin boşalmasını ertelemektir.
 - Gerçeklik ilkesi haz ilkesini geçici olarak engeller.
 - İhtiyaç nesnesi bulunduğunda, haz ilkesi yine ön plana çıkar ve gerilim giderilir.
- İkincil süreç gerçekçi düşüncedir.
- Bu süreç aracılığıyla egonun ihtiyacının giderilmesi için bir tasarı geliştirir, sonra bu tasarının geçerli olup olmadığını araştırıcı bazı eylemlerde bulunur.
 - Örneğin, Aç bir insan önce yiyeceği nerede bulabileceğini araştırır, sonra oraya doğru yola çıkar. Bu olguya gerçeklik sınaması denir.
- Ego idin talepleri, dünya gerçekliği ve süper egonun talepleri arasında aracılık yapar .
- Benlik ruhsal aygıtın "uyum yapıcı" yapısıdır.

○ SÜPER EGO

- Kişiliğin üçüncü ve en son gelişen sistemi süperegodur.
- Bireyin uzun çocukluk yıllarında, benliğin bir parçası, giderek ana baba ve toplumsal değer yargılarını içeren özel bir yapı olarak ayrışır.
- Bu nedenle buna üstbenlik (süperego) adı verilmiştir.
- Eylemlerin doğrumu yoksa yanlış mı olduğunu yargılayan süperego’dur.
- Ahlak ilkesine göre çalışır.
 - Süperego çocuğa ana babası tarafından aktarılan ve ödül - ceza uygulamalarıyla pekiştirilen, geleneksel değerlerin ve toplum ideallerinin içsel temsilcisidir, kişiliğin vicdani ve ahlaki yönüdür.
 - Gerçekten çok ideali temsil eder, hoşlanmadan çok kusursuzluğa ulaşmak ister.
 - Süperegoyu ilgilendiren, bir şeyin doğru ya da yanlış olduğuna karar verip, toplum ya da temsilcileri tarafından onaylanmış ölçütlere göre davranmaktır.

Toplumsal ve kültürel etkilerin içinde kişinin ne yapması gerektiğini belirler, sansür koyar

Süper Egonun İşlevleri,

1. İd’den gelen dürtüleri bastırmak ve ketlemek, bunlar özellikle dışa vurulduğunda toplumun hoş karşılamayacağı türde cinsel ya da saldırgan dürtülerdir.
2. Egoyu gerçekçi amaçlar yerine ahlaki amaçlara yönelmeye inandırmaya çalışmak
3. Kusursuz olmaya çabalamaktır
4. İd, kişiliğin *biyolojik* yönünü, ego *psikolojik* ve süperego *toplumsal* yönünü oluşturur.
5. İlk ego ayrımlaşması yaşamın ilk 6-8 ayında başlar 2-3 yaşlarında sağlamca kurulur.
6. Süperegonun ayrımlaşması 5-6 yaşlarında başlar, 11-12 yaşlarında sağlamlaşır.
7. Süperego, id ve egoya karşı çıkarak onları kendi istediği düzene yöneltme eğilimindedir.
8. Ego, içgüdüsel isteklere doyum sağlanmasını erteler, süperego ise bu istekleri tümünden engellemeye çalışır.

1. Süperego ile id devamlı bir çekişme içerisinde.

Bu çekişme ego tarafından dengelenir

- İd, ego ve süper ego farklı ilkelerle çalışan psikolojik süreçlere verilmiş isimlerdir.
- Olağan koşullar içinde bu ilkeler birbiriyle çatışmaz ya da karşıt biçimde çalışmazlar.
 - Egonun yönetici liderliği altında bir ekip olarak birlikte hareket ederler.
 - Böylece kişilik üç ayrı parça olarak değil bir bütün olarak işler.
- Kişiliğin dinamiği öylesine işler ki ruhsal enerji, id, ego ve süper ego tarafından paylaşılarak kullanılır.

Psikanalitik görüşe göre psikolojik yönden sağlıklı bir kişi id, ego, süper ego dengesini sağlayabilen kişidir. Bu dengenin bozukluğu psikolojik sağlığı da olumsuz yönde etkilemektedir

PSİKOSEKSÜEL GELİŞİM KURAMI

- Freud insan gelişiminin erken dönemine ilişkin olarak, temelde cinsel gelişime odaklanan karmaşık bir kuram oluşturmuştur.

İçinde bulunduğu Viktoryen profesyonel topluluğu şok edecek bir biçimde, Freud insanların kalıtsal olarak cinsel yaratıklar olduğunu ve bebeklerin ve küçük çocukların bile cinsel itkilerinin olduğunu öne sürmüştür.

Psikanalize göre, insanoğlu doğumla başlayan ve ergenlikte olgun bir cinsel kimliğin oluşması ile sonlanan, bir dizi cinsel gelişim evresinden geçer.

Oral dönem (0-1,5 yaş)	• Haz bölgesi ağız ve çevresidir. • Tüm ruhsal etkinlik ağız bölgesinin gereksinimlerini doyurmaya yöneliktir. • Annenin memesini emmek ve ısırmaktan haz alma. • Etkin işlev içe alımdır. • İD'in egemen olduğu dönem-Doğal dürtülerin karşılanması,
Anal dönem (1,5-3 yaş)	• Anüs, haz bölgesidir. • Etkin işlev tutma ve bırakmadır-BEN SENDEN AYRI VİR VARLIĞIM!!! • Birbirine zıt duygu ve eğilimler aynı anda bulunur. • Çocuğun oto kontrol geliştirmesi önemlidir.
Fallik dönem (3-5 yaş)	• Haz bölgesi genital organlardır. • Kendi cinsel organlarının farkına varma, cinsel eylem ve düşüncelere merak. • Ödipal çatışmanın çözülmesi, iğdiş edilme korkusunu aşma, süperegonun gelişimi görülür. • Ebeveynle özdeşim kurma, girişimcilik, cinsel rol kimlik edinimi.

Fallik Dönem (3-5 yaş)

Oedipus Kompleksi

- Babayla özdeşim kurma, onun gibi olma isteği
- Anneye sahip olma isteği-babayı rakip-düşman olarak görme, babanın rolünü alma isteği
- Kıskançlık ve yok etme istekleri - sevgi kaybı yaşamaktan korkma
- Anneye karşı cinsel istekler-penis kaybı/kastrasyon korkusu-
- Çatışmanın son bulması-Ödipal isteklerin reddi

Elektra Kompleksi

- Kendisini penissiz doğurduğu için anneye karşı yoğun öfke duygusu
- Penis kıskançlığı-Libido enerjisinin babaya yönelmesi.

- Sevgiden mahrum kalma, isteklerinin karşılanmaması korkusu
- Çatışmanın son bulması-isteklerin reddi

Daha ayrıntılı söylemek gerekirse, ruhsal aygıtın algılayıcı, açıklayıcı, uyum yapıcı ve uygulayıcı yapısıdır. Kişinin zaman içinde herhangi bir noktada farkında olduğu duyumları ve deneyimleri kapsar. Bilinçli farkındalık kişinin zihinsel yaşamının çok küçük bir kısmıdır.

1. Bilinç Öncesi Küçük bir çabayla hatırlayabildiğimiz olayları ve deneyimleri kapsar. Bilinç ile bilinç dışı arasında köprü görevi görür. Örneğin yıllar önce girilen bir sınavın, bir telefon görüşmesinin düşününce hatırlanması.

2. Bilinçdışı Bilinçli zihni tehdit eden ve bir kenara itilmesi gereken anılar ve duygular için bir kutudur. Unutulan/bastırılan çocukluk travmaları buna örnektir. Bilinçdışı malzemeyi bilinç farkındalığına getirmek büyük bir terapötik görevdir. Bu rüya yorumu ile gerçekleştirilebilir. Dil sürçmeleri, unutma bilinçdışı ifadenin bir diğer örnekleridir. Freud mizah ve şakaların da gizlenen isteklerin bir ifadesi olduğuna inanmıştır.

KİŞİLİĞİN YAPISI- YAPISAL KİŞİLİK KURAMI

1. İd Doğuştan gelir, kişiliğin gelişmemiş ilkel yönüdür. Bebek doğduğunda tamamen idden oluşur. Açlık, susuzluk gibi fizyolojik güçler çocuğu yönetir. İdin çalışma aracı haz ilkesidir.

İd aktifken bireyler haz almaya veya acıdan kaçmaya çalışırlar.

2. Ego Ego, haz ilkesini bekleterek ya da askıya alarak gerçeklik ilkesini izler. Kişinin gerçekçi, mantıklı yönüdür. Örneğin çocuk büyüdükçe egosu da oluşmaya başlar ve acıktığında bebekliğindeki gibi ağlamaya başlamak yerine yiyecek istemeyi ve beklemeyi öğrenir. Gerçekliği sınamak, planlamak, mantık çerçevesinde düşünmek egonun görevidir.

3. Süperegö İd ve ego bireyin kendisini yansıtırken süperegö daha çok anne-baba değerlerini, toplumun standartlarını yansıtır. Ego ideali anne babanın onayladığı davranışları kapsarken, vicdan onaylamadığı

davranışları temsil eder ve kişi seçim yapar. Süperegö “kin” gibi güçlü etkisi olan değerleri kapsar. Süperegö mükemmellik ve ideale uyumu arayarak hem idi hem egoyu dizginleyerek mantık dışı davranır.

DAVRANIŞÇI KURAM (SKINNER, WATSO⁶)

20 Mart 1904 – 18 Ağustos 1990. ABD’li Psikolog, yazar.

GG1Yazar olmak amacıyla üniversiteye gitti. Mezuniyetinden sonra bir yıl yazarlık yapmaya çalıştıysa da «söyleyecek önemli bir sözü olmadığına» karar verdi. 1928 yılında Harvard Üniversitesi’nde daha önce hiç ders almamış olduğu psikoloji alanında yüksek lisansa kaydoldu 1931 yılında doktora derecesini aldı.

G1Evinin bodrum katında kendi kişisel «Skinner Kutusu»nu inşa etti.

Burada sarı plastik bir tankın içinde uyudu. Yeterli genişlikte bir şiltesi, kitapları için birkaç rafı ve küçük bir televizyonu vardı. Her akşam 10.00’da yatar, üç saat uyur, bir saat çalışır, bir üç saat daha uyur ve üç saat daha çalışmak üzere 5.00’da kalkardı. Daha sonra üniversiteye gider öğlene kadar çalışır, kendisini ödüllendirmek için öğle arasında müzik dinlerdi.

G1Öldüğü günün akşamı bile kendi psikoloji anlayışını eleştiren bilişsel psikoloji akımını suçlayıcı bir dille yazdığı son makalesi üzerinde çalışıyordu.

Thorndike’in çalışmalarından hareket eden Skinner, organizmanın davranışlarını uyarıcılara karşı gösterilen otomatik bir tepki olmaktan çok, kasıtlı olarak yapılan hareketler olarak kabul etmektedir. İnsanların karmaşık uyarıcı durumları ile karşılaştığında gösterdiği davranışlara operant (edim) adı veren Skinner bu operantların, onları izleyen sonuçlardan etkilendiğini ileri sürmektedir

Skinner’e göre, tepkisel ve edimsel olmak üzere iki çeşit davranış vardır. Tepkisel davranışa neden olan uyarıcı her zaman bilinirken, edimsel davranışa neden olan uyarıcı çok belirgin değildirTepkisel davranış

Bilinen bir uyarıcı tarafından oluşturulur.

Örneğin; etin salya meydana getirmesi

Edimsel davranış

Bilinen bir uyarıcı tarafından oluşturulmaz; organizma tarafından ortaya konur ve sonuçları tarafından kontrol edilir.

Klasik koşullanmada önce uyarıcı vardır ve organizma ona tepki gösterir.

(U-T)

Edimsel davranışta önce tepki yapılır sonra tepkinin doğurduğu uyarıcı gelir.

(T-U)

⁶ file:///C:/Users/Hp/Downloads/ki%C5%9Filik%20kuramlar%C4%B1%20%C3%B6dev%20(2).pdf

Skinner deneyinde, edimsel davranış olarak manivelaya basmayı kullanmıştır. Aç olan hayvan, manivelaya basarak yiyeceği elde eder, yiyeceği elde eden hayvan manivelaya basma davranışını sürdürür.

Davranış sonucunda organizmanın hoşuna giden bir durum ortaya çıkar. Örneğin yeni aldığınız bir kazağı giydiğiniz zaman arkadaşlarınız “Kazağın çok güzel, sana çok yakışmış” derse, o kazağı giyme davranışınız devam eder.

Davranışın sonucunda organizmanın hoşuna gitmeyen bir durum ortaya çıkar. Yeni kazağınızı giydiğiniz gün değer verdiğiniz bir arkadaşınız size yakışmadığını söylerse, o kazağı giymek istemezsiniz.

Skinner’e göre bir davranışın sonucu, organizma için hoş giden, olumlu bir durum yaratıyorsa, o davranışın tekrar ortaya çıkma olasılığı artar. Davranışın arkasından olumlu uyarıcı verilerek yapılan koşullamaya **edimsel koşullama** denir

RADİKAL DAVRANIŞÇILIK; Kendi davranışçılık anlayışını Radikal Davranışçılık olarak adlandırmıştır. Radikal davranışçılık: Psikoloji biliminin zihin,bilinç ve bilincin içeriklerini değil, uyarıcı ile davranış arasındaki ilişkileri incelemesi gerektiğini değil, uyarıcı ile davranış arasındaki ilişkileri incelenmesi gerektiğini savunan ekol.

Skinner’a göre insanoğlunun amaçlılık, hedef oluşturma ya da irade gibi bir kapasitesi yoktur.

- İnsanın tüm davranışları daha önceki koşullanmalara bağlı olarak oluşturmaktadır.

• Su içmemizin ya da terlediğimizde ceketi çıkarmamızın sebebi, bunu yapmayı planlamış olmamız değil daha önce bunları yaptığımızda pekiştirilmiş olmamızdır.

Radikal davranışçı yaklaşımı nedeniyle Skinner soyut yapısal kavramlar kullanmayı reddetmektedir. Skinner’a göre kişilikte görece durağan ve sürekli olan şey pekiştirildiği için sıklaşmış olan davranışlar yani alışkanlıklardır. Skinner bu nedenle kişiliğin yapısı konusunda spekülasyonlar öne sürmek yerine bu davranışların nasıl kazanıldığı üzerinde durmayı tercih etmiştir

Davranışçılar insan davranışlarının nedenlerini öğrenme yaşantıları ve koşullanma ile açıklamakta ve kişiliği şekillendiren süreçlerin anlaşılabilmesi için temel koşullanma ilkelerinin incelenmesi gerektiğini savunmaktadırlar. Skinner tepkisel ve edimsel olmak üzere iki tür koşullanma olduğunu belirtmiştir

Klasik koşullama yoluyla öğrenme ilk kez Rus bilim adamı Ivan Pavlov tarafından ortaya konulmuştur.

• Pavlov tarafından gerçekleştirilen ilk koşullanma deneyinde bir köpeğe düzenli olarak, yiyecek verilmeden hemen önce zil sesi verilmiş ve bu işlem pek çok kere tekrarlandıktan sonra, yiyecek verilmediği durumlarda da zil sesini duyduğu zaman, köpeğin salya salgıladığı görülmüştür. Diğer bir deyişle köpek zil sesine salya salgılamayı öğrenmiştir

Watson ve Rayner, Pavlov’un hayvanlar üzerinde uyguladığı klasik koşullanmanın insanlar üzerindeki etkisini ölçmek için Küçük Albert Deneyi ismini verdikleri deneyi yaptılar.

Edimsel Koşullama (Burrhus F. Skinner)

Skinner, organizmanın davranışlarını uyarıcılara karşı gösterilen otomatik bir tepki olmaktan çok, kasıtlı olarak yapılan hareketler olarak tanımlamaktadır. Watson’dan beri geleneksel uyarıcı tepki psikolojisine göre, uyarıcının olmadığı yerde tepki de yoktur. Oysa Skinner bu görüşü meydana getirilen tepki ve meydana gelen tepki ayrımını yaparak farklı hale getirmiştir.

Skinner, edimsel koşullama çalışmaları için ses ve ışık geçirmez çevreden yalıtılmış ‘Skinner kutusu’ adı verilen bir araç kullanmıştır. Bu ses geçirmez kutuda, hayvana manivelaya bastığında belli bir miktar yiyecek veren bir mekanizma vardır. Aynı zamanda manivela, hayvanın kutuda bulunma süresi içinde manivelaya basma sayısını grafik olarak çizen bir kaydetme sistemine bağlıdır. Böylece, belli bir zaman içinde yapılan tepki sayısı tutarlı bir deneysel ortam içinde belirlenmekte ve insan denekle hiç temas etmemektedir. Manivelaya basma davranışının koşullandırılması aşağıdaki basamaklarda gerçekleştirilmiştir.

BITİŞİKLİK KURAMI⁷

John Broadus Watson (1878-1958)

Davranışçılığın kurucusu olarak kabul edilmektedir.

⁷ <https://avys.omu.edu.tr/storage/app/public/eersanli/142387/2.%20HAFTA.pdf>.

Öğrenmeye dair temel yaklaşımı uyarıcı-tepki bitişikliğidir (bağ).

Ona göre davranış gözle görünür bir yapı içinde olmalıdır

Öğrenmeyi sağlayan Uyarıcı ile Tepkinin birleşmesidir.

Bitişiklik İlkesi

Koşullanmanın olması için koşullu uyarıcı ve koşulsuz uyarıcının hemen peş peşe gelmesinin gerektiğini söylemiştir (Bağ ilkesi- koşullu uyarıcıyla tepki arasında bir bağın olması ve bunun zincirleme olarak sürmesidir).

Bu nedenle çevredeki uyarıcılar önemlidir.

Watson, öğrenmede pekiştirme ya da ödüllendirme yerine «sıklık ilkesini» ortaya koymuştur

Bitişiklik kuramında yer alan korku koşullanması, klasik koşullanma süreciyle aynıdır.

Küçük Albert Deneyi: Bebeğin bulunduğu ortama rahatsız edici bir ses verilir. (Koşullu Uyarıcı) = Bebek ağlamaya korkmaya başlar.

- Bebeğin kucağına beyaz bir tavşan konur. (Nötr Uyarıcı) = Bebek tavşanla oynar, korku belirtisi yoktur.
- Bebeğin kucağına tavşan konulur ve rahatsız edici ses ortama verilir. = Bebek sesi duyunca ağlar. (Koşulsuz Tepki)
- Bir kaç kez bu aşama tekrar edildikten sonra
- Bebeğin kucağına beyaz bir tavşan konur. (Koşullu Uyarıcı) = Bebek ağlamaya başlar. (Koşullu Tepki)
- Kürklü bir mont yanına konur. = Bebek kürklü montu görünce de ağlamaya başlar. (Uyarıcı Genellemesi)
- Noel baba gibi sakallı nesneye yaklaştırılır. = Bebek yine ağlar. (Uyarıcı Genellemesi)

Duyarsızlaştırmada korku duyulan koşullu uyarıcıya kademe kademe yaklaştırma söz konusudur

Watson öğrenme için pekiştirmeye ihtiyaç olmadığını savunur.

Öğrenmenin bitişiklik ve tekrar sayesinde gerçekleştiğini belirtir.

Ona göre koşullu ve koşulsuz uyarıcılar ne kadar sık verilirse öğrenme de o kadar güçlenmektedir.

Bir uyarıcıya verilecek tepki, uyarıcıya karşı en son ve en sık yapılmış tepkidir.

HÜMANİST KURAM (ROGERS, MASLOW⁸)

KİŞİ MERKEZLİ YAKLAŞIM

Hümanist modelin geliştirdiği ilkeler ve insan görüşü temel alınarak kurgulan kişi merkezli yaklaşım 1950'li yıllarda Carl Rogers tarafından geliştirilmiştir. Kişi merkezli yaklaşım; bireyin yaşamına etki eden tek aktörün kendisi olduğunu savunurken, yönlendirici tutum ile uygulamalara karşı çıkar ve insanı merkeze alır. Bu yaklaşımın 3 temel bileşeni vardır. Bunlar; empati, kabul ve saygıdır.

Bireyin merkeze alındığı bu yaklaşımdır.

⁸<https://avys.omu.edu.tr/storage/app/public/bilge.abukan/141037/ki%C5%9Fi%20merkezli%20yakla%C5%9F%C4%B1m.pdf>

Birey merkezli yaklaşıma göre: Kişinin kendisini gerçekleştirme yeteneği doğuştan vardır fakat yaşadığı bazı olumsuz yaşam deneyimleri sebebiyle bu yetenek körelir.

Birey merkezli yaklaşımın gelişimi dört aşamada gerçekleşmiştir. İlk aşama, “gelişimsel evre” olarak nitelendirilen ve 1940’lı yıllara denk gelen, Rogers’ın terapisine dair fikrî temelleri attığı dönemdir.

İkinci aşama, 1950’li yıllara tekabül eden “yönlendirici olmayan evredir.” Rogers, bu dönemde, “Danışan Merkezli Terapi

Üçüncü aşama, ise “danışandan hız alan evre” olup 1960’lı yılları içermektedir.

Dördüncü aşama, 1980’li yıllarda başlayıp günümüzü de içine alan kişi merkezli evredir.

MASLOW’UN İHTİYAÇLAR HİYERARŞİSİ KURAMI⁹

İhtiyaç eksenli en önemli kuramlardan biri olan Abraham Maslow’un İhtiyaçlar Hiyerarşisi Kuramı, 1940’ların ortalarından sonra ve 1950’li yıllarda klinik psikoloji alanında ortaya konan bir kuramdır. 1960’lardan itibaren örgütlerde insan davranışlarının önem kazanması, Maslow’un kuramına yaygın biçimde ilgi duyulmasına yol açmıştır (Anık, 2000, s.98)

Kurama göre, ihtiyaçlar tatmin edilmediği ölçüde organizmada bir gerilime yol açacaktır. Söz konusu bu gerilim en fazla fizyolojik ihtiyaçların tatmin edilmemesi durumunda ortaya çıkar ve gerilimin şiddet ve miktarı her bir üst basamağa çıktıkça azalır (Dereli,1981, s.192-193).

- **Fizyolojik İhtiyaçlar**

Hiyerarşinin en alt düzeyinde yer alan bu ihtiyaçlar bilindiği gibi, bireyin yaşamının devamı için tatmin edilmesi gereken en temel ihtiyaçlardır. Nefes alma, açlık, susuzluk, uyku, cinsellik, dinlenme, annelik, faaliyette bulunma, soğuğa ısıya duyarlılık gibi temel ihtiyaçlar, bunlara örnektir.

- **Güvenlik İhtiyaçları**

İnsanlar fizyolojik ihtiyaçlarını her zaman tatmin ettiği ve biyolojik yaşamını her türlü tehlikeden sürekli olarak uzak tutmayı başardığı ölçüde huzurlu olacaktır. Bu ihtiyaçlar, tehlike, yoksunluk ve tehditleri savuşturma amaçlıdır

- **Mensubiyet (Ait olma) İhtiyaçları**

Fizyolojik ihtiyaçları ile güvenlik ihtiyaçlarını karşılamış bir insanda ağırlık kazanan ihtiyaç, mensubiyet (ait olma) ihtiyacıdır. Başka insanlarla bir arada olma, şefkat görme-gösterme, sevme-sevilme, bir sosyal gruba ait olma, karşılıklı sevgi bağlarının bulunduğu insanlarla ilişki kurma gibi sosyal ihtiyaçlar bunlara örnektir (Anık, s.99). Bireyler, önem verdikleri gruplara dahil olmayı ve kabul edilmeyi isterler. Bu sayede, içinde bulundukları sosyal, kültürel çevreye uyum sağlayacaklardır .

Kendini Gerçekleştirme İhtiyacı

⁹ <https://avys.omu.edu.tr/app/public/emine.ceng>

İhtiyaçlar hiyerarşisinin en tepesinde bulunan bu ihtiyaç, insanın gizli yeteneklerini açığa çıkarmasını ve onun yaratıcılığını ifade eder. Bu bireyler, kendini belirli bir konuda kabul ettirerek otorite sağlamış durumdadırlar.

KİŞİLİK ÖLÇÜM ARAÇLARI¹⁰

Kişiliği Değerlendirmede Kullanılan Teknikler

Gözlemsel Teknikler

Bireylerin kişi ,eşya ve olaylar hakkındaki gözlemlerini sayısal olarak saptamaya yarayan ölçme araçlarıdır

Kendini Anlatma Teknikleri

- Bireylerin duyguları, düşünceleri, değerleri ve davranışları ile ilişkili olarak kendilerini anlattıkları tekniklerdir.

Görüşme , envanterler , anketler , otobiyografi gibi yaklaşımlar bu gruba girer

Projektif Teknikler

- Bireyin tepkisine esas olarak uyarıcılar açık-seçik değil, silik, ayrıntısız,kapalı ve belirsiz bir biçimde hazırlanmaktadır.

Testin amacı bireye açıkça bildirilmediğinden, verilen yanıtların bireyin bilinç altı istek ve duygularını, dış dünyayı algılama biçimini yansıtacağı varsayımı kabul edilir

Durumsal Testler

Yapıtlı olarak düzenlenmiş bir test durumunda bireyin ne şekilde davrandığının gözlenmesi esasına dayanır.

¹⁰ <https://avys.omu.edu.tr/app/public/mkaya>

SOSYAL PSİKOLOJİ (5 SORU) ¹¹**A)TUTUMLARIN OLUŞUMU VE DEĞİŞİMİ**

B)SOSYAL ETKİ: UYUM, İTAAT VE GRUP DAVRANIŞLARI (MUZAFFER ŞERİF OTOKİNETİK ETKİ DENEYİ, STANLEY MİLGAM'IN DENEYİ)

C)ÖNYARGILAR VE STEREOTİPLER**Ç)YARDIM DAVRANIŞI VE SALDIRGANLIK****Ç)GRUP DİNAMİKLERİ VE LİDERLİK****A)TUTUMLARIN OLUŞUMU VE DEĞİŞİMİ**

Tutumları doğrudan doğruya gözlenemez, ancak bir bireyin yaptıklarından tutumu hakkında yordamalarda bulunabiliriz. Tutumlar gözlenememelerine karşın, örneğin bireylerin tutumları sevgileri, nefretleri ve davranışlarını önemli ölçüde etkiler. Bu nedenle, örneğin bir iş adamının şirketini yaşatabilmek, bir politikacının seçimleri kazanabilmek için insanların olumlu tutumlarına gereksinimi vardır ve yine bu nedenle hepimiz çoğu kez karşılaştığımız insanların bize ilişkin tutumlarının olumlu olması için çaba sar ederiz.

Tutumların duygu, bilişsel ve davranışsal olmak üzere üç bileşeni vardır. Tutumlar bireyin normal koşullarda uyumlayan veya tutarsız olan duygu ve tepki eğilimlerine tutarlılık kazandırır. Bu, tutumun içerdiği olumlu ve olumsuz öğelerin tutuma tek bir boyut kazandıracak şekilde ortalamalarının alınması

¹¹ <https://avys.omu.edu.tr/app/public/murat.sahin>

ile mümkün olur. Ancak, karar verme durumunda olan bir birey için aynı şey söz konusu değildir. Karar verme durumunda olan bir birey, tutumun içerdiği zır öğelerin ortalamasına yakın bir tutum oluşturmaktan çok, tutumunu verdiği karara uyacak şekilde değiştirir ve böylece kararın verdiği bilişsel çelişkiyi azaltır.

Tutum ve davranış arasındaki ilişkiyi belirleyen ortam, alışkanlıklar ve beklentiler olmak üzere üç ana belirleyici unsur bulunmaktadır. Tutum ile davranış arasında doğrudan bir ilişki olmakla beraber, her davranış doğrudan tutumun bir göstergesi olmayabilir. Örneğin iş yerinde patronuna kızan bir işçi, sahip olduğu tutuma rağmen farklı bir davranış sergileyebilir.

Hemen hemen tüm tutumlar bir ölçüde önyargı olarak nitelendirilebilir, çünkü insanlar tutumlarının haklılığını kanıtlayacak birinci el bilgiye nadiren sahip olabilirler. Önyargı aslında insanları katı bir şekilde sınıflandırma eğilimidir. Önyargılı kişiler insanları siyah derili, Katolik olma, Meksika kökenli olma ve benzeri gibi ortak özelliklerine dayanarak aynı grup içinde sınıflandırılır ve aynı grup içinde sınıflandırdığı tüm bireylerin aynı özelliklere sahip olduğunu kabul ederler. Buna bağlı olarak, tüm önyargıların önemli bir ortak özelliği, önyargı nesnesi hakkında kalıp-yargıların oluşmasıdır.

Önyargı terimi bir etnik veya dinsel gruba ilişkin haklılığı kanıtlanmamış, çoğu kez olumsuz bir tutumu belirtmede kullanılır. Ayırım ise, bir birey veya gruba yapılan haksız veya olumsuz davranışlardır. Ayırım her zaman olmasa bile çoğu kez bir önyargıdan kaynaklanır.

Önyargının en belirgin özelliklerinden biri, insanları basit bir takım kalıp-yargılara dayanarak katı bir biçimde sınıflandırmadır. Önyargılar sosyal uzaklığı artırır. Sosyal uzaklık, bir bireye X grubunun bir üyesini arkadaşlığa, oda arkadaşlığına, komşuluğa, evlilik yoluyla akrabalığa vb. kabul edip etmeyeceğini sorma yoluyla ölçülebilir. Örneğin, zencilere karşı önyargılı bir birey, bir zenciyi bu rollerden hiçbirine kabul etmeyecektir.

Önyargılar çoğunlukla ana-baba, öğretmen ve diğer önyargılı insanlardan öğrenilir. Bir kere öğrenildikten sonra, üstünlük duygusu, saldırgan duyguların ifadesi gibi gereksinimleri karşıladıkları için güç değişirler. Önyargıları besleyen bir diğer kaynak, önyargıların hedefi olan grupların olumsuz özelliklerinin seçici bir biçimde algılanmasıdır. Dolayısıyla önyargılar, sosyal çevre içerisinde öğrenilen tutum ve davranışlardır.

SOSYAL ETKİ: UYUM, İTAAT VE GRUP DAVRANIŞLARI (MUZAFFER ŞERİF OTOKİNETİK ETKİ DENEYİ, STANLEY MİLGAM’IN DENEYİ)

Sosyal Etki ve Uyma: Sosyal psikolojide, kişisel farklılıklardan ziyade, benzer davranışların nedenleri üzerinde durulmaktadır. Bu nedenlerin temelinde şüphesiz *sosyal etki olayı* yatmaktadır. Buna bağlı olarak insan toplumsal yaşamın bir parçası olarak uyma davranışları sergilemek zorundadır.

- Sherif’in “Grup Normunun Oluşması” deneyi
- Asch’in “Uyma” deneyi
- Milgram’ın “İtaat” deneyi
- Zimbardo’nun “Stanford Hapishane” deneyi

Sosyal Biliş: Kendimizi, başka kişileri ve olayları tanıma ve anlama çabamız, olaylar ve kişilerle olan etkileşimi de beraberinde getirir. Günlük yaşamımızdaki bu olguları anlama çabamız ve bu olgularla olan etkileşimimiz sosyal psikolojide, *sosyal biliş* veya *sosyal algı* olarak ele alınmaktadır.

- İzlenim Oluşturma
- Atıf Kuramı
- Uyuşan Çıkarsamalar Kuramı
- Kelly’nin Birlikte Değişim Kuramı
- Zihinsel Kestirme Yöntemleri

Tutumlar ve Tutum Değişimleri: Tutum ve davranış arasındaki ilişkiler incelenmektedir. Tutumlar, sosyal etkileşim süreci içerisinde oluşur.

- Planlanmış Davranış Kuramı
- Tutumların Gelişmesi ve Kalıplaşması
- Kalıplaşmış tutumlar
- Tutumların Ölçülmesi
- Tutum Değişimine Kuramsal Yaklaşımlar
- Festinger’in Bilişsel Çelişki Kuramı

İletişim ve Propaganda:

Sosyalleşme ve Sosyal Gelişim: Sosyal psikologlar sosyalleşme kavramı yerine sosyal gelişim kavramını daha çok tercih ederler.

- Kohlberg’in Ahlak Gelişimi
- Sosyal öğrenme modeli
- Saldırganlık

Benlik: Sosyal psikolojide benlik çalışmaları; benlik saygısı, benliği yüceltme, benliği sunma, benlik kontrolü, benliği doğrulama, benliği olumlama, benliği değerlendirme ve daha onlarca benlik ile ilgili kavramı kapsamaktadır.

Grup Yapısı ve Dinamiği: Grupların işlevleri, grubun birey üzerindeki etkisi, grup yapısı ve süreci, liderlik vs...

ÖNYARGILAR VE STEREOTİPLER¹²

ÖNYARGI VE AYRIMCILIK

- **Önyargı kavramı** diğer insanları grup aidiyetlerine göre olumsuz katı tutumlarda bulunmalarına işaret eder.
- Bireyden ziyade gruba yöneliktir.
- Önyargılar davranışa dönüşürse **ayrımıcılık** denir.

STEREOTİPLER

- Lippmann (1992) “*kafamızdaki imajlar*”a işaret etmek için stereotip kavramını literatüre katmıştır.
- Sosyal psikoloji literatüründe gruplararası ilişkiler, inançlar ve temsiller bağlamında kullanılan stereotip bir birey, grup veya topluluk hakkında sahip olunan temellendirilmemiş kanaattir:
- ÖR: Almanlar disiplinlidir.

Fransızlar iyi aşçıdır.

Japonlar onurlarına düşkündür vb.

Stereotipler ile önyargı arasındaki fark:

- Stereotipler, önyargılara kıyasla olumsuz yükü daha azdır.
- Stereotipler her zaman dış gruplara yönelik değildir.
- Mizah alanında da stereotipler sıklıkla kullanılır.

Bir grubun üyeleri kendi grupları hakkında da stereotiplere sahip olabilirler

PSİKOPATOLOJİ (5 SORU)¹³ A)NORMAL VE ANORMAL DAVRANIŞIN TANIMI B)RUH SAĞLIĞI BOZUKLUKLARI C)ANKSİYETE BOZUKLUKLARI Ç)DUYGUDURUM BOZUKLUKLARI (DEPRESYON, BİPOLAR BOZUKLUK) D)PSİKOTİK BOZUKLUKLAR (ŞİZOFRENİ) E)OBSESİF-KOMPULSİF VE TRAVMA İLİŞKİLİ BOZUKLUKLAR F)YEME BOZUKLUKLARI (ANOREKSİYA NEVROZA, BULİMİYA NEVROZA) G)KİŞİLİK

¹²<https://avys.omu.edu.tr/public/gulten.arslanturk>

¹³ file:///C:/Users/Hp/Downloads/Psikopatoloji-2.pdf

BOZUKLUKLARI Ğ)ÇOCUKLUK DÖNEMİ BOZUKLUKLARI (DİKKAT EKSİKLİĞİ VE HİPERAKTİVİTE BOZUKLUĞU, ÖĞRENME GÜÇLÜKLERİ, OTİZM SPEKTRUM BOZUKLUĞU) H)STİGMA VE RUH SAĞLIĞI

PSİKOPATOLOJİ,

Normal dışı davranışların, düşüncelerin ve duyguların oluşum süreci ve doğası ile ilgilenen bilimsel disiplindir. Psikolojik bozukluk, önemli duygusal stres ya da işlevsellikte bozulma durumlarıyla ilişkili bir normal dışı davranış örüntüsüdür.

GÖZLEM VE GÖRÜŞME TEKNİKLERİ¹⁴ (4 SORU)

A)GÖZLEMİN TANIMI VE TÜRLERİ (DOĞAL, YAPILANDIRILMIŞ, KATILIMCI GÖZLEM)

B)GÖRÜŞMENİN TANIMI VE TÜRLERİ (YAPILANDIRILMIŞ, YARI YAPILANDIRILMIŞ, SERBEST GÖRÜŞME)

C)GÖRÜŞME TEKNİKLERİ, GÖRÜŞMEYİ YÜRÜTME VE VERİ TOPLAMA

Ç)KIRILGAN GRUPLARLA GÖRÜŞME TEKNİKLERİ

İNSANI TANIMAK

- İNSANI TANIMAK GÖZLEMLE BAŞLAR!

DEĞİŞİK ZAMANLARDA GÖSTERDİĞİMİZ/GÖSTERİLEN TEPKİLERİ GÖZLEMLEYEREK BENZER DURUMLARDA NASIL DAVRANACAĞIMIZI/DAVRANILACAĞINI YORDARIZ.

- **GÖZLEM**, BİR YA DA BİRDEN FAZLA KİMSENİN GERÇEK HAYAT İÇİNDE OLUP BİTENLERİ **BİR PLAN DAHİLİNDE İZLEMESİ VE KAYDETMESİDİR** (KAPTAN,1998, S. 150).

BAİLEY'E GÖRE (1987) **GÖZLEM**, BELLİ BİR ORTAM YA DA KURUMDA OLUŞAN DAVRANIŞLARI AYRINTILI OLARAK ARAŞTIRMAK İSTEDİĞİMİZDE TERCİH ETMEMİZ GEREKEN BİR VERİ TOPLAMA TEKNİĞİDİR (AKT. BALCI, 2005, S. 168).

- ARAŞTIRMA SÜRECİNİN TEMEL TEKNİKLERİNDENDİR.
- GÜNLÜK YAŞAMIN GEREKTİRDİĞİ BİLGİLERİN BİRÇOĞU **GÖZLEM** YOLUYLA KAZANILIR.
- GÖZLEMİN ASIL ARACI GÖZ OLMAKLA BERABER, GÖZLEME İŞİ SADECE GÖZÜN DEĞİL, BÜTÜN DUYU ORGANLARININ KATILDIĞI BİR ETKİNLİKTİR.
- GÖZLENENLER KENDİ DOĞAL ORTAMLARINDADIR.

GÖZLEMCİ VE GÖZLENEN OLMAK ÜZERE İKİ TARAF VARDIR

¹⁴ <https://avys.omu.edu.tr › app › public › saynurk>

GÖZLEM TEKNİKLERİ(TÜRLERİ)

- Hovardaoğlu (2000, s. 41), doğal gözlemi YAPILANDIRILMAMIŞ VE YAPILANDIRILMIŞ olarak sınıflandırmaktadır.
- Yapılandırılmamış *doğal gözlemde*, BELİRLİ BİR ZAMAN DİLİMİNDEKİ TÜM DAVRANIŞLAR KAYDEDİLİR ve araştırmacının özellikle ilgisini çeken ya da kaydetmeyi planladığı davranışlar olmayabilir.
- Yapılandırılmış *doğal gözlem*, ÖZEL BİR ZAMAN YA DA KOŞULDAKİ DAVRANIŞLARIN KAYDEDİLMESİDİR. Gözlenecek davranışlar tasarlanmış ya da planlanmamış olabilir. Tasarlanmış davranışlar, araştırmacının ilgisini çeken ve kaydetmeyi daha önceden planladığı davranışlardır

Örneğin, çocukların bayramlarda NELER yaptıklarını gözlemek isteyen araştırmacı yapılandırılmış bir doğal **gözlem** yapmaktadır ama gözlemeyi planladığı davranış biçimleri olmadığından bu, aynı zamanda planlanmamış doğal gözlemdir.

GÖZLEM TÜRLERİ		
Araştırmacı tarafından ortama ilişkin geliştirilen yapı	Doğal Ortam (Alan Çalışması)	Yapay ortam (Laboratuvar Çalışması)
Yapılandırılmamış	Tür 1: Tamamen yapılandırılmamış alan çalışması(araştırmacının katıldığı-participant)	Tür 3: Yapılandırılmamış laboratuvar çalışması. (araştırmacının dışarıda kaldığı-non participant)
Yapılandırılmış	Tür 2: Yapılandırılmış alan çalışması (araştırmacının dışarıda kaldığı-non participant)	Tür 4: Tamamen yapılandırılmış laboratuvar gözlemi (araştırmacının dışarıda kaldığı-nonparticipant)

GÖRÜŞMENİN TANIMI VE TÜRLERİ (YAPILANDIRILMIŞ, YARI YAPILANDIRILMIŞ, SERBEST GÖRÜŞME)

15

Görüşme, bireyi tanıma çalışmalarında en yaygın olarak kullanılan bir tekniktir. Belli bir amaçla yüz yüze gelen iki veya daha fazla kişinin, sözel ve sözel olmayan davranış ve teknikler kullanarak yaptıkları bir etkileşim sürecidir. Görüşmeyi yapan kimse teknik ve beceri yönünden iyi yetişmiş olabilir, görüşme konusunda uzmanlaşmış bir kişi, de olabilir.

Görüşmeciler bilgi toplamak ve bireye yardım etmek amacıyla görüşme yaparken görüştükleri bireylerin giyim-kuşamı, beden dili, ses tonu ve genel davranışlarını doğrudan gözleme olanağı bulur.

Görüşmenin en üstün yanlarından biri budur. Görüşmeci görüştüğü birey hakkında oldukça fazla bilgi edinebilir. Ancak burada görüşmecinin becerikli ve yetenekli olması gerekir. Daha çok bilgi elde edebilmek için açık uçlu sorular sorulmalıdır.

GÖRÜŞMENİN YAPISI BAKIMINDAN;**1-Yapıtlı (Yapılandırılmış) görüşme :**

Görüşmenin tüm aşamaları önceden planlanır ve planlandığı gibi aynen uygulanır.

Elde edilecek bilgiler izlenecek ve sorulacak sorular, soruların hangi sıra ile sorulacağı, yanıtların nasıl kaydedileceği, görüşmenin ne zaman, nerede ve ne kadar sürede yapılacağı belirlenmiştir.

2-Yapısız (Yapılandırılmamış) görüşme :

Görüşmeci, görüşmeye giderken herhangi bir planlama yapmaz.

Görüşme süreci daha doğal ve esnektir. Görüşmeci daha bağımsız davranır ve soruları istediği zaman istediği biçimde sorabilir. Görüşme süresini görüşmeci serbest yürütür

GÖRÜŞME TEKNİKLERİ, GÖRÜŞMEYİ YÜRÜTME VE VERİ TOPLAMA¹⁶**NİTEL GÖRÜŞME:****•Görüşme (Mülakat) Tekniği:**

•Nitel Görüşme: Görüşülen kişiye, bir konu hakkında ayrıntılı, nitelikle ilgili sorular sorarak, konu hakkında ayrıntılı bilgi almaktır.

•Bu tür görüşmelere derinlemesine görüşme türü de denir.

•Verilen yanıtlara bağlı yeni sorular, ara sorular sorularak görüşme sürdürülür.

•Bu tür görüşme daha çok gazete, radyo ve tvlerde uygulanan görüşme türüdür.

¹⁵ <https://avys.omu.edu.tr> › 14. Hafta-Görüşme.ppt

¹⁶https://megep.meb.gov.tr/mte_program_modul/moduller_pdf/G%C3%B6r%C3%BC%C5%9Fme%20Teknikleri.pdf

•Bu tür görüşmeler belgesel niteliğindeki görüşmelerdir. Tutum ve düşünceleri, davranışları ölçmeyi, ortaya çıkarmayı amaçlayan görüşme türüdür. Siyasi parti liderleri, sendika, baskı grupları ile yapılan görüşmeler...

Nitel görüşme tekniği derin olarak da adlandırılmaktadır. Bu görüşme tekniğinin temel özelliği araştırmaya konu olan öznelerin bakış açılarının, anlam dünyalarının ortaya konulmaya çalışılması, dünyayı onların gözüyle görme oluşturmaktadır.

Nitel görüşmeler, bulmaya, ortaya çıkarmaya çalıştıkları bilginin türüne göre çeşitlere ayrılmaktadır. Bunlar; —

Kültürel Görüşmeler (İnsanların deneyimleri ve gelecek kuşaklara geçen değerleri aranır, ortak değerler, beklentiler üzerine sorular sorulur.) —

Konu Merkezli Görüşmeler (Belirli bir olay ya da süreç üzerinde durulur.)

— Sözel Tarihlerle İlgili Görüşmeler (Belirli bir zaman aralığını ya da olayı seçerek olayı yaşayan kilere betimleme yaptırılması)

— Yaşam Öyküsü Görüşmeleri (Görüşmecinin yaşamındaki temel olaylar üzerinde durulur.)

— Nitel Değerlendirme (Bir program yada projenin başarı durumuna ilişkin ayrıntılı bilgiler elde etmek için yapılır.) Görüşülen kişi görüşmenin kontrolünü ele geçirebilir, konuyu değiştirebilir, görüşmecinin yanlış sorular sorduğu izlenimi yaratabilir. Ayrıca görüşülen kişi mesafeli, soğuk ya da tam tersi arkadaşça davranabilir. Bu tür durumlara görüşmeci çabuk uyum sağlayabilmelidir.

Nitel araştırmada üç tür veri toplama yaklaşımı vardır. Bunlar: Mülakat Mülakat, görüşme yöntemiyle veri toplama da kendi arasında üçe ayrılır.

1. Sıkı yapılandırılmış: Sıkı yapılandırılmış mülakatta sorular önceden belirlenmiştir ve herkese aynı sorular sorulur (anket gibi).

2. Gevşek yapılandırılmış: Gevşek yapılandırılmış mülakatta bazı açık uçlu sorular vardır. Görüşen ve görüş veren bazı konularda derine gidebilir.

3. Yapılandırılmamış görüşmeler: Yapılandırılmamış mülakatta sorular serbesttir. İstenen konuda derinlemesine gidilebilir. Verilen cevaplar yönlendirici olur.

NİCEL GÖRÜŞME

•Nicel Görüşme: Görüşülen kişilerin çok olduğu görüşme türüdür.

•Nitel görüşmenin tersine derinlemesine değil, yüzeysel olarak çok kişiden veri toplanır.

•Bunun için şıklar belirlenmiş, soru cetvelleri oluşturulur ve yanıtların su sistemleştirilmiş şıklar arasından seçilmesi sağlanır.

•Bu tip görüşme tekniği daha çok kamuoyu yoklamalarında uygulanan bir yöntemdir

Görüşmecinin önceden hazırlanmış soruları sorarak görüşülenin cevaplar verdiği bir çeşit söyleşidir. Nicel görüşme bir anket görüşmesi olarak da adlandırılır.

Nicel görüşmenin temel özellikleri:

— Görüşmeci sorar, cevaplayıcı cevaplar

- Görüşmeci değil cevaplayıcı duygu ve düşüncelerini ifade edebilir,
- Belirgin sorulara doğrudan cevaplar elde etmeye çalışır,
- Görüşmeci cevaplayıcıyı etkileyecek davranışlardan kaçınmalıdır.
- Cevaplayıcının tüm bilgileri sağlamış olmasına rağmen görüşmeci olgusal hataları düzeltmez.
- Konu, yönelim ve hızı kontrol eder.
- Görüşmeci bir taraftan samimiyet kurmaya çalışırken ciddiyet ve nesnelliğini korumalıdır.

Yüz yüze Görüşme

Yüz yüze görüşme telefona göre daha avantajlıdır çünkü yüz yüze görüşmede görsel yardım kullanılabileceği gibi daha çok zaman ayrılabilir.

Nicel görüşme tekniğinin başarılı olabilmesi için iyi bir planlama yapmak gerekir. İyi bir planlamada şu hususlara dikkat edilmelidir:

- Örneklemin seçimi
- Görüşmenin kaç kişiyle yapılacağı
- Soru formu
- Görüşme tarzı
- Verilerin analizi

PSİKOLOJİK DEĞERLENDİRME VE TESTLER (4 SORU)

A)PSİKOMETRİK İLKELER: GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK

B)ZEKA TESTLERİ (WAIS, STANFORD-BİNET)

C)KİŞİLİK TESTLERİ (MMPI, BİG FİVE)

Ç)PROJEKSİYON TESTLERİ (RORSCHACH, TAT)

PSİKOMETRİK İLKELER: GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK¹⁷

GEÇERLİLİK

Geçerlik, testin belli bir kapsama ilişkin ölçmek istediği şeyi ne kadar iyi ölçtüğüne ilişkin bir yargı veya kestirimdir.

Geçerleme, geçerlik hakkında kanıt toplama ve bu kanıtları değerlendirme sürecidir.

¹⁷ <https://avys.omu.edu.tr/public/filiz.kocoglu>

Kapsam Geçerliliği:

Test ile örneklenmesi amaçlanan davranış evrenini temsil eden davranışları testin hangi yeterlilik düzeyi ile örneklediğine ilişkin bir yargıyı tanımlar.

Bir bireyin, ilgilenilen bir dizi ölçüm üzerindeki en olası konumuna ilişkin çıkarım yapma sürecinde, bir test puanının hangi yeterlilik düzeyi ile kullanılabileceğine ilişkin yargıdır.

Ölçüt

Bir testin veya test puanının değerlendirilmesindeki standarttır.

Bir ölçütün ne olabileceğine ilişkin katı kurallar yoktur. Bu bir test puanı, belirli davranış veya davranışlar grubu, belirli bir süre, bir dereceleme olabilir.

Ölçütün Özellikleri

Yeterli bir ölçüt *amaca uygundur*. Ölçüt test amacına uygun ölçüm yapmalı (örn., depresyonu değerlendirme)

Eşzamanlı Geçerlik: Bir test puanının kendisi ile aynı anda elde edilen bir ölçüt ölçüsü ile ne derece ilişkili olduğuna ilişkin bir indekstir.

Geliştirilen ölçme aracından elde edilen puanlarla gelecekte gözlenecek, ölçülecek davranış arasındaki korelasyon hesaplanır. Böylece ölçme aracının ölçmek istediği davranışı ne düzeyde yordayabileceği saptanır.

- ✓ ÖSS'nin üniversitedeki başarıyı yordayıp yordamadığını saptamak için genellikle birinci dönem ya da birinci yıl sonundaki başarı ortalaması alınır.
- ✓ ölçütün daha uzun süredeki başarıyı kapsamaması (dört yıl gibi) kontrol edilemeyecek başka durumların ortaya çıkmasına neden olabilir.

Yapı Geçerliği

Tek bir boyutla tanımlanamayan bazı karmaşık psikolojik özellikler, belli bir kuramsal yaklaşımla ve kavramsal bir çerçevede birer yapı olarak tanımlanır.

ZEKA TESTLERİ (WAIS, STANFORD-BİNET¹⁸)

Wechsler, 1932'de test çalışmalarına başlamıştır (Wechsler, 1932; akt. Gregory, 2011).

Wechsler'in ilk testi, 1939'da Wechsler-Bellevue Zekâ Ölçeği adıyla yayınlandı (Wechsler, 1941; akt. Gregory, 2011).

WISC, Wechsler Zeka Ölçekleri'nin ikincisi olarak 1949 yılında yayınlanmıştır (Özgüven, 2011).

WAIS, orjinal Wechsler-Bellevue Yetişkinler Zeka Ölçeği'nin 1955 yılında revizyondan geçirilmesi ile elde edilmiştir (Özgüven, 2011).

¹⁸ <https://avys.omu.edu.tr › Wechsler Zeka Ölçekleri 5>

1967’de WISC, daha küçük yaştaki çocuklar için düzenlenerek WPPSI oluşturulmuştur (Aiken, 2000).

1974’te WISC, revizyondan geçirilip, WISC-R elde edilmiştir (Özgüven, 2011).

WAIS, 1981’de revizyondan geçirilerek WAIS-R Ölçeği oluşturulmuştur (Özgüven, 2011).

1989’da WPPSI, revize edilerek, WPPSI-R elde edildi (Kaplan ve Saccuzzo, 2009).

1991’de WISC-R tekrar revize edildi (Kaplan ve Saccuzzo, 2009).

1997’de WAIS-III oluşturuldu (Kaplan ve Saccuzzo, 2009).

2003’te WISC IV yayınladı (Kaplan ve Saccuzzo, 2009).

2003’te WPPSI-III yayınlandı (Murphy ve Davidshofer, 2005).

2008’de WAIS IV oluşturuldu (Kaplan ve Saccuzzo, 2009).

Ülkemizdeki Gelişimi

1952’de Refia Uğurel-Şemin tarafından WISC’in uyarlaması yapılmıştır.

1972’de S. Epir ve Ü. İskit tarafından WAIS’in uyarlaması yapılmıştır.

1974’te I. Savaşır ve N. Şahin tarafından WISC’in Türkçe çevirisi ele alınarak WISC-R geliştirilmiştir.

- ▶ Her ölçek sözel ve performans testler grubu olarak iki bölümden oluşur.
- ▶ Parantez içine alınan testler yedek veya tamamlayıcı olarak kullanılır.
- ▶ Wechsler Zeka Ölçekleri çok puan veren testlerdir. Test uygulayan bireylerin zihin düzeylerine ilişkin “Genel Zeka Bölümü”. Sözel Zeka Bölümü ve Performans Zeka Bölümü olmak üzere üç ölçü vermektedir.
- ▶ Wechsler Zeka Ölçekleri Stanford-Binet Testi’nin aksine önce yetişkinler, daha sonra aşağı yaşlara doğru çocuklar ve okul öncesi seviyelerine göre hazırlanmıştır.
- ▶ Alt ölçekler sorular kolaydan zora doğru sıralanmıştır.
- ▶ Zeka bölümleri yaş ölçeği yönteminde olduğu gibi değil standart puan olarak elde edilmektedir.

STANFORD – BİNET ZEKÂ TESTİ¹⁹

- Psikolog Alfred Binet, öğrencilerin zihinsel yeteneklerini değerlendirmek üzere öğretmenlerden bilgi toplamış ve daha sonra öğrencilere farklı test maddeleri uygulamışlardır. Bu testlerin öğretmenlerin değerlendirmelerine uyan maddelerden yola çıkarak korelasyon teknikleri kullanarak belirlemişlerdir. .
- Böylece günümüzde kullanılan zekâ testlerine benzeyen ilk zekâ ölçeğini hazırlamışlardır. Binet’in elde ettiği verilere dayanarak geliştirdiği bu zekâ ölçe-ğinin uyarlanmasını Terman 1905

¹⁹ <https://avys.omu.edu.tr › app › public › deniz.ozcan>

yılında Stanford Üniversitesi’nde yaparak 1916 yılında Stanford-Binet testi olarak yayımlanmıştır

- Binet zekâyı; “İyi akıl yürütme, iyi hüküm verme, kendi kendine eleştirme gücü, arzulanan bir sonuca ulaşmak için adaptasyonlar yapabilme ve belli bir noktada yoğunlaşabilme kapasitesi” olarak tanımlamıştır. Bu tanım doğrultusunda zekâ altı özellik içermektedir. Bunlar aşağıdaki gibidir:
- Anlamak,
- Hüküm vermek,
- Akıl yürütmek,
- Düşünceye belli bir yön vermek ve bunu devam ettirmek,
- Düşünceyi amacın gerçekleşmesi doğrultusunda intibak ettirmek,
- Kendini eleştirebilmek.
- Binet’in geliştirdiği IQ (Intelligence Quotient- zekâ katsayısı) testleri, önce Paris’teki okullarda zekâ güçlüğü çeken öğrencilerin belirlenmesi amacıyla kullanılmaya başlanmıştır. Akıl yaşının takvim yaşına oranını gösteren bu testler; eğitimde, orduda ve hatta işe alımlarda bir değerlendirme ölçütü olarak kullanılmış ve halen de kullanılmaktadır.
- Binet zekâyı iyi bir muhakeme gücü, iyi hüküm verebilme ve eleştirel bir görüşe sahip olma olarak tanımlamıştır.
- Binet, bireyin diğerlerine oranla olan zihinsel gelişimini ifade eden “zekâ yaşı”terimini geliştirmiştir. Binet yaptığı araştırmalar sonucu, zihinsel açıdan geri olan bir çocuğun kendi yaşından daha küçük bir çocukla aynı olacağını gözlemlemiştir.
- Araştırmalar sonucu belirlenen ortalama zekâ yaşları puanları “kronolojik yaş” ile uyum göstermiştir. Böylece üstün bir çocuğun zekâ yaşının, kronolojik yaşından daha büyük olacağı sonucuna ulaşmış.

• KİŞİLİK TESTLERİ (MMPI, BİG FİVE) ²⁰

KİŞİLİK TESTLERİ

- Kişilik testleri, objektif (kendini bildirim/kendini değerlendirme) testler ve projektif testler olarak ikiye ayrılır.
- Objektif (nesnel) : Ölçme aracının kendisi nesneldir ve standart ölçüm, puanlama yapmak için oluşturulmuştur. Bu testlerin önemli üstünlükleri çok fazla zaman almayışları ve ekonomik oluşlarıdır.

²⁰<https://avys.omu.edu.tr/app/public/mkaya>

Projektif testleri,bireye belirsiz mürekkep lekesi şeklinde ya da çizim şeklinde bir uyarıcı vererek onun duygularını, düşüncelerini ve fikirlerini cevaplarına yansıtmasını sağlamaktır.

KİŞİLİK TESTLERİNİN ÇEŞİTLERİ

- ×Görüşme
- ×Derecelendirme ölçekleri
- ×Yazılı testler ×Projektif testler
- ×Rorschach testi
- ×TAT (Tematik Algı Testi)

KİŞİLİK TESTLERİ

OBJEKTİF KİŞİLİK TESTLERİ PROJEKTİF KİŞİLİK TESTLERİ

• Beck Debresyon Ölçeği • Cattell 16 Pf Şahsiyet Envanteri • Cornell Index • Edwards Kişisel Tercih Envanteri • Empatik Beceri Ölçeği-b Formu • Eysenck Kişilik Envanteri • Hacettepe Kişilik Envanteri • Minnesota Çok Yönlü Kişilik Envanteri-grup Formu • Rathus Kendini Belirleme (Güvengelik)envanteri • Ruhsal Belirti Tarama Listesi • Saldırganlık Ölçeği	• Çocuklar İçin Algı Testi • Tematik Algı Testi • Louisa Düss Psikanalitik Hikayeler Testi • Rorschach Testi • Holtzman Mürekkep Lekesi Testi • Beier Cümle Tamamlama Testi • Rotter Cümle Tamamlama Testi,üniversite Formu • Rosenzweig Testi • Szondi Testi
---	---

KİŞİLİĞİN 5 BÜYÜK FAKTÖRÜ

DENEYİMLERE AÇIKLIK Bağımsız-Uyumlu Yaratıcı-Pratik

SORUMLULUK Özenli-özensiz Kontrollü-dürtüsel Planlı-plansız

DIŞA DÖNÜKLÜK Konuşkan-sessiz Eğlenceye düşkünağırbaşı Girişken-çekingen

UYUMLULUK Sempatik-hata arayan Kibar-kaba Değer bile düşmanca

NEVROTİKLİK (duygusal denge) Dengeli-gergin Sakin-kaygılı Güvenli-güvensiz

BECK DEPRESYON ÖLÇEĞİ

- Bireylerde depresyon düzeyini ve depresyon ile diğer psikopatolojik durumların ayıt edilmesi ile ilgili nitelikleri ölçmektedir.
- Yetişkinlere grup olarak uygulanabilen kağıt-kalem testidir.
- Zaman sınırlaması yoktur.ortalama 10-15 dakikada yanıtlanabilmektedir.
- 21 depresif belirti kategorisini içerir. Bu kategorilerden her biri 4 tane kendini değerlendirme maddesinden oluşur.
- Ölçek materyali olarak soru formu vardır.
- Uygulaması kolay bir ölçektir.
- Soru formunun başında kısa bir açıklama vardır.
- Her maddenin yanında yazılı olan sayı (0 ile 3 arasında değişir),o maddeye verilecek puanı gösterir.En yüksek puan (21x3)63'tür.
- Toplam puanın yüksek oluşu ,depresyon düzeyinin ya da şiddetinin yüksekliği gösterir.
- Ölçeğin uygulanması için özel eğitim gerekmez.

CATTEL 16 PF ŞAHSİYET ENVANTERİ

- Kişinin temel yapısında bulunan özellikleri ölçmektedir.
- 17 yaşından başlayarak her yaş ve öğrenim düzeyindeki yetişkinlere grup olarak uygulanabilen kağıt kalem testidir.
- Envanter 187 maddeden oluşmaktadır.
- Ölçek materyali olarak soru, cevap ve profil formları ile yanıt anahtarı kullanılır.

16 alt boyut ve 5 global faktörden oluşmaktadır. Problem Çözme, Sıcakkanlılık, İhtiyatlılık, Strese Tolerans, Kendine Yeterlilik, Baskınlık, Canlılık, Kurallara Bağlılık, Ketumluk, Değişime Açıklık, Kendini Sorgulama, Sosyal Girişkenlik, Duyarlılık, Soyuta Odaklılık, Mükemmeliyetçilik ve Gerginlik olmak üzere temel 16 kişilik boyutunu ölçmektedir

CORNELL INDEX

- Nörotik ve psikosomatik belirtileri ölçmektedir.
- Yetişkinlere grup olarak uygulanabilen kağıt-kalem testidir.
- Zaman sınırlaması yoktur.
- 101 maddeden oluşan test;korku, depresyon, sinirlilik, ve endişe hali, nöro psikosomatik belirtiler, korku ve irkilme tepkisi, diğer psikosomatik belirtiler,aşırı hassasiyet ve şüphecilik gibi on farklı bireysel niteliği ölçmektedir.

- Soru formu kullanılır.
- Cevaplar soru formuna işaretlenir.

EDWARDS KİŞİSEL TERCİH ENVANTERİ

- Kağıt kalem testidir ve grup olarak üniversite öğrencilerine ve yetişkinlere uygulanabilir.
- Zaman sınırlaması yoktur, 45-50 dakikada yanıtlanabilir.
- 225 maddeden oluşan envanter, Murray tarafından betimlenen 15 ihtiyacı içerir. Her ihtiyaca ait 14 madde vardır. Envanterin ciddi biçimde doldurulup doldurulmadığının denetimi için maddelerden 15 tanesine envanterde iki kere yer verilmiştir.
- 15 maddeye aynı yönde yanıt verip vermediği kontrol edilir. Eğer bu maddeler aynı yönde yanıtlanmışsa her biri için 1 puan verilir. Her ihtiyaç alanından elde edilebilecek en yüksek toplam puan 28'dir.
- Envanterdeki ihtiyaçlar; başarıma, riayet etme, düzen, gösteriş, özerklik, duyguları anlama, yakınlık, ilgi görmeyi isteme-yardım isteme, baskın olma, kendini suçlama, şefkat gösterme-koruma, değişiklik, dayanıklılık ve saldırganlıktır.

Envanterin kullanımı için özel eğitim gerekmez

EYSENCK KİŞİLİK ENVANTERİ

- 16 yaş üstü bireylere grup olarak uygulanabilen kağıt-kalem testidir.
- Uygulamada zaman sınırlaması yoktur.
- Psikotizm,nevrotizm,yalan,dışadönüklük ve içedönüklük boyutlarını ölçen 100 maddeden oluşmaktadır.
- Soru formu ,yanıt kağıdı ve yanıt anahtarı kullanılır.
- Envanterin uygulaması için özel eğitim gerekmez.

PROJEKSİYON TESTLERİ (RORSCHACH, TAT)²¹

• PROJEKTİF TEKNİKLER

- Bireyin tepkisine esas olarak uyarıcılar açık-seçik değil, silik, ayrıntısız,kapalı ve belirsiz bir biçimde hazırlanmaktadır.
- Testin amacı bireye açıkça bildirilmediğinden, verilen yanıtların bireyin bilinç altı istek ve duygularını, dış dünyayı algılama biçimini yansıtacağı varsayımı kabul edilir.

Uyarıcı olarak tamamlanmamış cümlelerden, resimlerden, mürekkep lekelerinden yararlanılmaktadır

²¹ <https://avys.omu.edu.tr/public/filiz.kocoglu>

- Yapıtlı olarak düzenlenmiş bir test durumunda bireyin ne şekilde davrandığının gözlenmesi esasına dayanır.

Öğrencileri sınavda maksatlı olarak denetimsiz bir test durumunda bırakmak ve öğrencilerin haberi olmadan bir yansıtıcı ve gösterici bir araç ile gözlemlemek, denetimsiz ortamda nasıl davranacakları hakkında bilgiler toplamak bu testlere örnek olarak verilebilir.

Kişilerin Değerlendirilmesinde Karşılaşılan Bazı Sorunlar

- Orta yol cevap verme ve boş bırakma
- Sosyal kabul hatası
- Yanıltma hatası
- Cevapların kalıplaşması
- Toto oynamak

RORSCHACH TESTİ

Çok sayıda ve çeşitli kişilik özelliklerine sahip insanlara uygulanarak standart normal değerleri tespit edilir.

- ×Karışık mürekkep lekeleriyle yapılmış 10 kart deneklere gösterilir.
- ×Kartlardaki mürekkep lekelerinin bazıları renkli, bazıları siyahtır.
- ×Deneğe belli bir sürede bütün kartlara tek tek bakması ve bunu yorumlaması söylenir.

TAT (TEMATİK ALGI TESTİ)

- Daha çok kişiliğin sosyal yönünü açığa çıkarmaya çalışmaktadır.
- Deneklere, 20 resim gösterilir.
- Bireye bu resimle ilgili hikaye anlatması istenir.
- Deneğin bu yolla kendi kişilik özelliklerini anlatacağı hikayeye yansıtacağı kabul edilir.

STRES VE BAŞA ÇIKMA YÖNTEMLERİ ²²(5 SORU)

A)STRESİN FİZYOLOJİK VE PSİKOLOJİK ETKİLERİ

B)BAŞA ÇIKMA STRATEJİLERİ: PROBLEM ODAKLI VE DUYGU ODAKLI BAŞA ÇIKMA

C)PSİKOLOJİK DAYANIKLILIK VE STRES YÖNETİMİ TEKNİKLERİ

- Stres konusunda çok önemli çalışmaları olan ve kavramı ilk kez ortaya atan **Hans Selye**'ye göre stres, *bünyenin baskı ve isteklere karşı gösterdiği belirgin olmayan tepkidir.*

²² https://avys.omu.edu.tr/public/Hafta_1_Stres

Stres Sırasında Ortaya Çıkan Fizyolojik Tepkiler

- Solunum sıklaşır.
- Kalp atışları hızlanır, kan basıncı artar.
- Kandaki alyuvar sayısı artar.
- Depolanmış şeker ve yağlar hızlı bir şekilde kana karışır.
- Kanın pıhtılaşma özelliği artar.
- Kas gerginliği artar. Göz bebekleri büyür.
- Duyu organlarının duyarlılığı artar.

Fizyolojik tepkiler yanında psikolojik, sosyal, çevresel, gelişimsel, manevi ya da kültürel tepkiler de gelişebilir

Stres her zaman kötü bir durum olarak tanınmamaktadır. Selye'ye göre terfi etmek, evlenmek gibi insanların ulaşmak istedikleri amaçlar ile ilgili olaylar eustress, ölüm, işsizlik, kayıplar gibi durumların yol açtığı olayları da dystress olarak tanımlamıştır.

PSİKOSOSYAL STRESÖRLER:

Gerçek ya da algısal tehditleri kapsar. Kazalar, kazalar da hayatta kalanlar , aile üyelerinin ve arkadaşlarının stres deneyimleri, gelişimsel dönem stresörleri, depremler, savaş, teknolojik hızlı değişimlerin olması.

Stres kaynaklarını sınıflandıırırsak;

- Bireysel stres kaynakları
- Örgütsel stres kaynakları
- **Bireysel Stres Kaynakları**
- Bireysel stres kaynakları daha çok bireyin bedensel, psikolojik ve kişisel durumlarıyla ilgili olmaktadır. İnsanların kişiliklerini ortaya çıkaran huyları, mizaçları, karakter ve yetenekleri stres kaynakları olmaktadır. Dolayısıyla stres kaynağı bizzat bireyin kendi kişiliği olarak karşımıza çıkmaktadır. Bireyin kendisi ile ilgili stres kaynakları, onun fizyolojik veya biyolojik özellikleri ile ilgili olmaktadır.
- **Örgütsel Stres Kaynakları**

Örgüt içerisinde yaşantısını sürdüren birey, örgütün çeşitli özelliklerinden kaynaklanan bir takım olay ya da davranışlara maruz kalır. Örgüt içi yapısal faktörler, politikalar, örgütsel süreçler ya da çalışma koşulları strese neden olabileceği gibi, bu tür etkenlerin zamanla değişmesi de strese kaynaklık edebilir.

BAŞA ÇIKMA STRATEJİLERİ: PROBLEM ODAKLI VE DUYGU ODAKLI BAŞA ÇIKMA²³**STRESLE BAŞ ETME**

Zorlukları ve/veya strese sebep olan tehditleri kontrol etme, azaltma yada tolere etmeyi öğrenme çabası «baş etme» dir

- ×DUYGU ODAKLI BAŞ ETME
- ×PROBLEM ODAKLI BAŞ ETME

DUYGU ODAKLI BAŞ ETME

- ×Problem hakkında ne hissettiği,
- ×Problemi algılama yöntemlerini değiştirme arayışdır
- ×Diğerleri tarafından kabul görmek, onaylanmak
- ×Bardağa dolu tarafından bakabilmek vb yöntemlerdir

PROBLEM ODAKLI BAŞ ETME

- ×Stresin kaynağını değiştirmeye çalışma
- ×Üzerine düşünme-seçenekleri belirleme-harekete geçme
- ×Örn; zayıf ekip performansını artırmak için grup çalışmaları ve pratiklerin artırılması
- ×Bir diğer baş etme yolu ise olumlu olaylar oluşturmaktır.
- ×Örn; işten bir gün izin alma, etkinliklere katılma
- ×Problemin çözülemediği durumlarda kaçınmacı baş etme sağlıklı bir seçenek olabilir
- ×Kaçınmacı yaklaşım, «keşkeci» yaklaşım ya da «alkolmadde» kullanımı şeklinde ortaya çıkabilir
- ×Öğrencinin yarın kar yağsa da sınav iptal olsa demesi «keşkeci» yaklaşıma örnektir
- ×Kaçınmacı yaklaşım alkol-madde kullanımı gibi ertelemelere de neden oluyorsa sorun daha da büyüyebilir

PSİKOLOJİK DAYANIKLILIK VE STRES YÖNETİMİ TEKNİKLERİ²⁴

- Örgütsel Başa Çıkma Yöntemleri
- Bireysel Başa Çıkma Yöntemleri

²³ <https://avys.omu.edu.tr/app/public/ayyu.gul>

²⁴ <https://avys.omu.edu.tr/public/eren.trabzon>

■ ÖRGÜTSEL BAŞA ÇIKMA YÖNTEMLERİ

Fiziki Yapının İyileştirilmesi:Çalışma ortamındaki gürültü, aydınlatma, renk düzeni, hava koşulları çalışanların yapılarına göre olmalıdır.

b)Sosyal Destek Sağlanmalı: Destekleyici gruplar oluşturulabilir.

ÖRGÜTSEL BAŞA ÇIKMA YÖNTEMLERİ

-Rol çatışmaları-belirsizlikler giderilmeli

-Yöneticilerin yazılı ya da sözlü yeterli görev tanımlamaları yapmaları gerekir.

-Bir kişiye potansiyelinden çok, güvenini kırarak, cesaretini kırarak, gereğinden fazla iş verilmemeli

BİREYSEL BAŞA ÇIKMA YÖNTEMLERİ

A)DİYET

Kilo artırıcı/kalorili besinler yerine meyve/sebze

Tuz-şeker tüketimi

Kırmızı et yerine beyaz et

Alkol-sigara ve uyku ilaçlarından uzak durmak

Kahve-Kola tüketimi

Su

B)EGZERSİZ: Düzenli sporu/ yürüyüşleri yaşam şekliniz haline getirin

C)GEVŞEME:

Vücut kaslarınızı germe ve sonrasında rahatlatma egzersizi.Yoga, Meditasyon

D)GÜNLÜK

14 gün boyunca:

Bugün şunun değerini anladım.....

Bugün şunun için şükrettim.....

Günün en çok keyif aldığım anı.....

Olumlu duygulara yoğunlaşarak, neşe ve huzurla bağlantılı sinir ağları oluşturmak...

E)Biyolojik Geri besleme:

Bireyin bedensel işlevlerinin basit ölçme araçlarıyla gözlenip, kontrol altına alma sürecidir.

Bu programda deneyimli bir danışmanla stres faktörlerinin analizi yapılır. Daha sonra bireyin stres belirtileri, beyin dalgaları, kalp atımı,beden ısısı vb. ölçülüp, saptanır.

Bu ölçme araçları sinyalleri büyütür ve anında feedback verir. Bireyler bu feedbacklerle bir süre sonra bedensel süreçlerdeki değişimleri sezgisel olarak önceden tahmin etmeyi ve otonom sinir sistemini kontrol etmeyi öğrenirler.

F) Davranışsal Kendini Kontrol: Bireyin kendini strese maruz kaldığında başından geçenleri kaydederek hangilerinin kendisini olumsuz etkilediğini, duygu ve davranışlarını ne derece değiştirdiklerinin envanterini hazırlarlar.

Örn: Düşünce Kayıt Formu

G) ZAMAN YÖNETİMİ:

Yapılacaklar Listesi oluşturun

A) Acil Yapılması Gerekenler

B) Önemli ama bekleyebilir olanlar

C) Diğerleri

H) İŞİNİZİ ERTELEMİYİN

a) Parçalara Ayırın

b) Görevler Yönetin

c) Çevresel Kontrol

d) 5dk Kuralını Uygulayın

e) Molalar Verin

I) DESTEK ALIN

J) POZİTİF DÜŞÜNÜNÜN

K) ARA VERİN

■ **L) PSİKOTERAPİ :** Bilişsel Terapi yöntemleri etkili olacaktır.

Çarpıttığımız Düşüncelerimiz:

-Hep ya da hiç düşüncesi: Mükemmelliyetçilikten güç alır. Uç noktalar vardır. Ya siyah ya da beyaz.. Hatasız kimse yoktur.

-Aşırı Genelleme: Hata yapmış olabilirsiniz fakat bu her zaman hata yapacağınız, başarısız olduğunuz anlamına gelmez...

-Zihinsel Filtreleme: Depresyondayken ya da stresli bir durumda karşılaştığımızda olumlu her şeyi filtreleyen bir gözlük takmış gibi oluruz. Buna zihinsel filtre diyoruz.

-Meli,-Malı tarzında Cümleler: Örn: Başarılı olmalıyım yerine başarılı olmak istiyorum

-Büyütme-Küçültme: Bu çarpıtmada ise başarısız olduğumuz konuları, olayları gözümüzde abartacak ,bir felaket gibi görüp aşamayacağımızı düşünürüz. Başarılı olayları ise küçümseriz.

Yaşamın 5 alanı vardır. Bunlar **düşünceler**, ruh halleri, bedensel tepkiler,davranışlar ve çevredir. Bunların hepsi birbiriyle etkileşim halindedir.

Düşüncelerimiz her şeyin başlangıç noktasıdır...

Psikoterapiyle birlikte düşüncelerimizi değiştirerek, farklı bakış açıları geliştirebiliriz. Bu da hayatımızı değiştirecektir

GELİŞİM PSİKOLOJİSİ (5 SORU) ²⁵

A)YAŞAM BOYU GELİŞİM DÖNEMLERİ (BEBEKLİKTEN YAŞLILIĞA)

B)FİZİKSEL, BİLİŞSEL VE DUYGUSAL GELİŞİM

C)PIAGET’NİN BİLİŞSEL GELİŞİM KURAMI

Ç)ERIKSON’UN PSİKOSOSYAL GELİŞİM EVRELERİ

D)BAĞLANMA KURAMLARI (BOWLBY, AINSWORTH)

- İnsanın doğum öncesinden başlayarak ölümüne kadar yaşa bağlı davranış değişikliklerini inceleyen daldır.
- İnsan hayatını çeşitli dönemlere (doğum öncesi, bebeklik, çocukluk, ergenlik, orta yaş ve yaşlılık) ayırarak her dönemin kendine özgü fiziki ve psikolojik özelliklerini ortaya koymaya çalışır.

GELİŞİM SÜREÇLERİ

- Döllenmeden ölüme kadar olan süreyi kapsayan gelişim sürecini ancak birbiriyle iç içe geçmiş olan biyolojik, bilişsel ve psikososyal süreçlerle açıklayabiliriz.
1. Biyolojik Süreçler
 2. Bilişsel Süreçler
 3. Psikososyal Süreçler

YAŞAM BOYU GELİŞİM DÖNEMLERİ (BEBEKLİKTEN YAŞLILIĞA)

Gelişim psikolojisinde ilk olarak, çocukluk dönemi ele alınmıştır. Bu bağlamda öncelikle, bebek biyografileri yazılmıştır. Daha sonra gazetelerde bir çocuğun ilk gelişim yıllarına ilişkin yazılar yayımlanmaya başlamıştır. Örneğin; Almanya’da 1787 yılında Dietrich Tiedmann, kendi oğlunun 1-2 yaşları arasındaki duyu, motor, dil ve bilişsel gelişim özelliklerini yayımlamıştır. Yenidoğanın gelişimsel doğasına vurgu yapan kişilerden biri de, evrim kuramını ortaya atan Charles Darwin olmuştur. Darwin, 1877’de oğlu Doddy’nin ilk 12 aylık yaşamındaki duygusal, bilişsel ve davranışsal alanlardaki gelişimlerini yayımlamıştır. 19. yüzyılın sonlarına doğru, Batı dünyasında ortaya çıkan birkaç eğilim, gelişim alanında bilimsel çalışmaların ortaya çıkmasını sağlamıştır. “Gelişimde kalıtımın mı, yoksa deneyimin mi etkili olduğunu araştırmak”, “çocukların eğitim yaşamına başlamaları”, “çocuğun gelişimsel ihtiyaçlarının

²⁵ Gelişim Psikolojisi Dr. Öğr. Üyesi Abdullah Nuri Dicle den izin alınarak kullanılmıştır.

karşılanmasında öğretmenlerin ve anne-babaların daha duyarlı olmaları” vb. anılan eğilimlerden bazılarıdır

Bilimsel anlamda yenidoğan, çocukluk ve ergenlikle ilgili çalışmalar, 19. yüzyıla dayanmakla birlikte 1940’a kadar uzanır. 1940’tan sonra, yetişkinlik ve yaşlılık konusunda çalışmaların yapıldığı görülür. Örneğin; Hall, “Ergenlik (Adolescence)” kitabını 1904 yılında yayımlamıştır. “Yaşlılık: Yaşamın Son Yarı” adlı kitabını ise, 1922 yılında yayımlamıştır.

- Yaşam boyu gelişim açısından gelişim, doğumla başlayan ve ölümle sonuçlanan süreçteki değişimleri içerir. Gelişim karmaşık bir süreçtir; ölümü ve ölmeyi de içinde barındırır. Gelişim, pek çok alandaki değişikliklerin bir araya gelmesi ile gerçekleşir. Bu bağlamda gelişim, biyolojik, bilişsel ve sosyo-duygusal alanlarda gerçekleşir. Gelişim etkileşimseldir. Bir alanda gerçekleşen gelişim, diğer alanı da etkiler.
- Gelişimde biyolojik, bilişsel, psikolojik ve sosyo-duygusal süreçler etkilidir. Biyolojik süreçler, bireyin fiziksel yapısındaki değişiklikleri içerir.
- Gelişim, sadece olgunlaşmayı amaçlayan biyolojik bir süre. olarak ele alınmaz. Gelişim, yaşam boyu devam eden psikolojik bir süreçtir. Gelişimin psikolojik yönleri, biyolojik gelişimden bağımsız bir şekilde gerçekleşir. Örneğin; birey, biyolojik bir yıkım yaşarken yaratıcı zekâsını kullanabilmektedir. Bu bağlamda, biyolojinin ve psikolojinin sıkı sıkıya birbirine bağlı olmasına gerek yoktur. Ölüm bile önemli bir gelişim sürecidir.
- Bilişsel süreçler, bireyin düşüncesinde dilinde ve zekâsında gerçekleşen değişimleri içerir. Bilişsel gelişim sürecinin örnek göstergeleri, “iki kelimeyi bir cümlede kullanmak”, “şiiirleri hatırlamak”, “bir filmde ne olacağını tahmin etmek”, “bulmaca çözmek” vb. olabilir. Sosyo-duygusal süreçler, bireyin duygularındaki ve kişiliğindeki değişiklikler ile diğer insanlarla olan ilişkilerindeki değişiklikleri içerir. Sosyo-duygusal gelişim sürecinde “yenidoğanın anne dokunmasına gülme tepkisi ile karşılık vermesi”, “küçük çocuğun oyun arkadaşına saldırganca davranması”, “bir kızın duyarlılığını geliştirmesi”, “büyüklerin sevecenliği” vb. örnekler etkili göstergelerdir.

GELİŞİM İLE İLGİLİ TEMEL KAVRAMLAR

Büyüme

- Organizmada boy, kilo ve hacim olarak meydana gelen artışlardır.

Olgunlaşma

- Vücut organlarının kendilerinden beklenen fonksiyonları yerine getirebilecek düzeye gelmesidir

Öğrenme

- Bireyin çevresiyle etkileşimi sonucunda meydana gelen kalıcı izli davranış değişimleridir.

Gelişme

- Büyüme, olgunlaşma, yaşantı ve öğrenmenin etkileşimi sonucu organizmanın sürekli ilerleme kaydederek değişmesidir. Gelişme, olgunlaşma, yaşantı ve öğrenme etkileşimlerinin bir ürünüdür.

Hazır bulunuşluk

- Hazırbulunuşluk olgunlaşma ve öğrenme sonucunda belli davranışları yapmaya *hazırolma* durumudur. (Olgunlaşma, öğrenme, ilgi, tutum, güdülenme, yetenek ve sağlık içerir)

Kritik Dönem

- Bireyin çeşitli gelişim dönemlerinde öğrenmeye ya da gelişmeye en çok eğilimli, istekli ve çevre uyaranlarına en açık olduğu dönemi ifade eden bir kavramdır.

Gelişim Görevi

Normal gelişim süreci içindeki bütün bireylerden beklenen, belirli gelişim dönemlerine ait görevlerin gerçekleştirilmesidir.

DOĞUM ÖNCESİ GELİŞİM ve DOĞUM

Doğumöncesi Gelişim Evreleri

❧ Germinal Dönem

❧ Embriyo Dönemi

❧ Fetus Dönemi

Germinal Dönem

Döllenmeden sonraki ilk iki haftadır.

Bu dönemde zigot oluşur, hücre bölünmesi devam eder ve zigot hücre duvarına bağlanır.

Döllenmeden sonraki 10 ila 14 gün arasında rahim duvarına tutunma tamamlanmış olur.

Blastosit - hücrenin iç tabakası germinal dönemin ilerleyen aşamalarında embriyoyu oluşturur.

Trophoblast - Hücrelerin dış duvarıdır. Germinal dönem boyunca gelişir ve daha sonra embriyonun beslenmesini sağlar ve destek sistemlerini oluşturur.

Embriyo Dönemi

Döllenmeden sonraki 2.-8. haftaları kapsar.

Hücreler hızla farklılaşır. Hücreler için destek sistemleri oluşur ve organlar ortaya çıkar.

Hücre yığınının adı zigot olmaktan çıkar embriyo olur

Fetus Dönemi

- Döllenmeden 2 ay sonra başlar ve yaklaşık 7 ay sürer.
- Önemli dönüm noktaları:
 - Döllenmeden sonraki üç ay
 - Dördüncü ayın sonu
 - Beşinci ayın sonu
 - Altıncı ayın sonu

- Yedinci ayın sonu
- Sekizinci ve dokuzuncu aylar

Doğum Süreci

Doğumun Aşamaları

Doğum Ortamı ve Doğumda Bulunanlar

Doğum Yöntemleri

YETİŞKİNLİK

Beliren Yetişkinliğin Özellikleri

- Özellikle aşk ve iş konularında kimlik arayışı
- Kararsızlık
- Öze-dönüklük
- Kararsız duygular
- Bireylerin yaşamlarını değiştirme fırsatını yakalayabildikleri olasılıklar dönemi

*deneme ve keşif bu dönemin en belirleyici özelliğidir.

- Yaşam doyumu ile ilişkili faktörler
 - Sigara tüketmemek,
 - Düzenli egzersiz,
 - Güneş koruyucu kullanma
 - Meyve tüketimi,

Fast-food tüketiminin azaltılması

BİLİŞSEL SÜREÇLER

- Piaget'e göre ergenler ve yetişkinler niteliksel olarak benzer düşünce yapılarına sahiptir.

Genç yetişkinlerin ergenlere göre düşünme süreçlerinde niceliksel olarak daha ileri düzeyde ve daha fazla bilgiye sahip oldukları vurgulanır

- Genç Yetişkinlerin;
 - İş yaşamında edinilen tecrübelerle birlikte yaşamın sınırlılıklarıyla yüzleşildiği,
 - İdealizm görüşlerinde azalmalar söz konusu olduğu,
 - Bilimsel düşünme süreci çok sergilenmediği düşünülmektedir.
- Genç yetişkinlik dönemindeki bireyler iş yaşamlarında başarılı olabilmek için bilgi edinme yerine bildiklerini uygulama yolunu tercih ederler.

- Ergenlikte dünya siyah-beyaz algılanır (Perry, 1999).
- Yetişkinliğe geçişte farklı görüş ve bakış açıları ile karşılaştıkça, keskin ve ikili görüşler zayıflar.

Keskin ve ikili görüşler yerini yetişkinin yansıtıcı ve göreceli düşünme yapısına bırakır

- Labouvie-Vief (2006)'a göre
 - Belirli dünya görüşlerinin geliştirilmesi,
 - Dünyanın sübjektif bir yapıda olduğunun farkına varılması,
 - Farklı dünya görüşlerinin benimsenmesinin gerekliliğinin anlaşılması

*genç yetişkinlikteki bilişsel gelişimin en önemli unsurlarıdır.

Soyut İşlemler Sonrası Dönem Var mıdır?

- Soruların doğru cevaplarının yansıtıcı düşünme gerektirdiğinin,
- Durumdan duruma değişebildiğinin,
- Doğruyu bulma sürecinin asla bitmeyen devamı bir süreç olduğunun anlaşılmasını içerir.
- Sorunların çözümü sürecinde duygusal ve sübjektif faktörlerin düşünceyi etkilese de, bu sürecin gerçekçi biçimde ele alınmasının gerekliliğine inanılmasını kapsamaktadır.

12-22 yaşlar arası gençlerle gerçekleştirilen mülakatlar (Damon, 2008)

- Bir çok gencin lise ve üniversite eğitimine plansız ve amaçsız bir şekilde devam ettiği,
- Kendi potansiyellerini gerçekleştirecek ve kendilerini harekete geçirecek alternatiflerden çok kendilerini riske atacakları davranış ve seçimler sergilemekte oldukları ifade edilmektedir.
- Nasıl bir yaşam tercih ettikleri
- Neyi, niçin başarmak istedikleri konusunda net değiller,

Katılımcıların %20'si hiçbir hayalinin olmadığını, olması için de neden bulunmadığını düşünüyor.

İş Yaşamının Etkileri

- Bireyin sahip olduğu iş, yaşamını ciddi biçimde şekillendirir.
- Nerede nasıl bir evde yaşadığını,
- Vaktinin çoğunu nasıl harcadığını,
- Arkadaşlarının kimler olduğunu,
- Sağlık durumunu etkiler,
- Bazı insanlar kimliklerini yaptıkları işe göre tanımlar.
- İş insanların yaşamlarını düzene sokmakta ve onlara ritim kazandırmaktadır.

İşsizlik

- Stres
- Düşük benlik algısı

- Evlilik sorunları,
- Tansiyon, felç gibi fiziksel sorunlar,
- Depresyon, kaygı

Yetişkin Yaşam Biçimleri

- Yalnız yetişkinler,
- Birlikte yaşayan yetişkinler,
- Evli yetişkinler,
- Boşanmış yetişkinler,
- Tekrar evlenen yetişkinler,
- Gay /lezbien yetişkinler

Başarılı Evlilikler

- **Gottman (1994)**
 - Eşler duygularını birbirleriyle paylaşmaya isteklidirler.
 - Birbirlerine sevgi ve hayranlık beslerler.
 - Eşler düzenli olarak birbirlerine yaklaşmak için çaba sarfederler.
 - Güçler paylaşılr ve karşı tarafın düşüncelerine saygı duyulur.
 - Cevabı olmayan sorunların değil çözümü kolay olan sorunların üzerine odaklanılır.
 - Anlaşmazlıklar kilitlenmeye neden olduğunda, bu durumdan uzaklaşarak konuşulur ve sabır gösterilir.

Ortak anlamlar yaratmak için çaba gösterilir

ORTA YETİŞKİNLER

- Doğumdan şu ana kadar olan zaman yerine, kalan zaman hakkında daha çok düşünürler.
- Nerede olduklarına dönüp bakmaya başlarlar.
- Bulundukları zamanda ne yaptıklarını ortaya koyarlar.

Kalan zamanı iyi değerlendirme çabasıındadırlar

- Günümüzün 60 yaşındakilerin bir çoğu bir iki nesil öncesinin 40 yaşındakilerden görünüş olarak daha iyi, daha üretici ve daha zinedir.

Neden?

- “60 yeni 40’tır.”
- Yetişkinlerin yaşlandıkça yaş kimliklerinin (kişinin kendisini ait hissettiği yaş) kronolojik yaşlarından daha genç olduğuna ilişkin tutarlı bulgular vardır.
- 65-69 yaşlarındaki kişilerin yarısı kendilerini orta yetişkin olarak tanımlamaktadır.

- Bazı kişiler orta yetişkinliğin üst sınırı olarak emekliliğe geçişi düşünür.

Artan oranda nüfusun yüzdesi orta ve yaşlı yetişkinlerden oluşmaktadır.

- 30-35 yaşları ile 60-65 yaşlar arası gelişimsel dönem.
- Yaşlanmayla ilişkili fiziksel ve psikolojik belirtiler kendini gösterir.
- Zamanın yeniden yapılandırılması ve hayattaki önceliklerin değerlendirilmesi aşamasıdır.
- Biyolojik işlevlerdeki düşüşün aksine eğitim, kariyer ve ilişkiler konusunda yükseliş söz konusudur.
- Bir çok kişi için büyüme ve kaybın dengelendiği tek dönemdir.
- Orta yetişkinliğin sonlarına doğru
- Ebeveyn ölümü,
- En son çocuğun evden ayrılışı,
- Büyükanne büyükbaba olma,
- Emeklilik,
- Ciddi sağlık sorunları
- *kayıplar kazançları geçmeye başlar

• ORTA YETİŞKİNLİK DÖNEMİNDE SOSYO- DUYGUSAL GELİŞİM

- Erikson'un Üretkenliğe Karşı Verimsizlik Dönemi

Üretkenlik: çocuk yetiştirme ya da yaratıcı veya üretken çabalar aracılığıyla yeni nesli oluşturma ve rehberlik etme ilgisi olarak tanımlanır.

- Çocuk yapma tek başına üretkenlik için yeterli değildir.
- Geleceğe inanç, türlere inanç ve başkalarına önem vermek bu evredeki gelişimin ön koşuludur.
- Başkalarının çocuğuna da daha iyi bir dünya bırakmak için uğraşabilir.
- Durağanlık
 - Üretkenliğin olmadığı durum.
 - Kişinin ilgisinin kendisine dönük olması,
 - Sıkıntı,
 - Psikolojik gelişimin olmaması
- Gençlik çağlarını geride bırakmanın duygusallığı ve yaşlanmanın hissedilmesi ile dramatik olarak özgüvenin azalması sonucu görülen bir süreç olarak tanımlanmıştır.
- Bu kişiler amaçları ya da idealleri ile ilgili olarak yeniden bir değerlendirmeye girebilir ve bu durum kariyer, iş-yaşam dengesi, evlilik, duygusal ilişkiler, harcamalar veya fiziksel görünüm gibi günlük yaşamda ya da rutinde, önemli değişimler yapma arzuna dönüşebilir.
- Çoğu insan için orta yaş bir kriz değildir.

- Pek çok bilişsel beceriler orta yaş döneminde zirve yapar
- Bir çok birey kariyerinin zirvesine bu dönemde ulaşır.
- Genel olarak iyi olma hali ve yaşam doyumu bildirimlerinin yüksek olduğu görülür.
- Söz konusu orta yaş krizlerinde yaşam olaylarının etkisi daha fazladır (iş kaybı, ekonomik sorunlar, hastalık).
- Costa ve McCrae’nin Baltimore Çalışması
- 20-90 yaşlar arası, üniversite mezunu 1000 kişi
- Kişilik faktörlerinin büyük ölçüde stabil olduğunu gösteriyor.
- Dışa Dönüklük
- Uzlaşmacılık
- Sorumluluk
- Nevrotiklik
- Açıklık

TABLO 13.1 Beş Faktör Modeli	
Faktör	Boyutların Uç Noktaları
Dışa dönüklük	Konuşkan, enerjik ve iddialı ya da sessiz, çekingen ve utangaç
Uzlaşmacılık	Sempatik, nazik ve şefkatli ya da soğuk, kavgacı ve zalim
Sorumluluk	Planlı, sorumlu ve dikkatli ya da dikkatsiz, uçar ve sorumsuz
Nevrotiklik	Durağan, sakin ve rekabetçi ve ya da endişeli, dengesiz ve huysuz
Açıklık	Yaratıcı, zeki ve yeni tecrübelerle açık ya da basit, sığ ve zeki olmayan

- Boşanmak için neden orta yetişkinliğe kadar bekliyor insanlar?
- Çocuklardan dolayı evliliği sürdürmek
- Kadınlar:
 - Sözlü, fiziksel, cinsel istismar,
 - Alkol ve uyuşturucu kullanımı,
 - Aldatma
- Erkekler
 - Belli bir sorun yok, sadece aşk ya da sevginin bitmesi
 - Aldatma
 - Farklı değerler, yaşam tarzları
- Çocukların evden ayrılması
- Evlilik doyumu

Artar

Çocukların evden ayrılmasıyla eşler birbirlerine daha fazla vakit ayırırlar.

Birbirlerine ayırdıkları zamanın kalitesi de artar.

- Yetişkin çocuğun eve geri dönmesi?

HAYATIN ANLAMININ SORGULANMASI (BAUMEİSTER VE VOHS, 2002)

- **Amaca olan ihtiyaç**
- **Değerlere olan ihtiyaç**
- **Yeterlilik hissine olan ihtiyaç**
- **Benlik değerine olan ihtiyaç**

İLERİ YETİŞKİNLİK DÖNEMİNDE FİZİKSEL VE BİLİŞSEL GELİŞİM

Yaşam Uzamı: bir kişinin yaşayabileceği maksimum yıl. İnsanların maksimum yaşam uzamı 120 ila 125 yıl arasında değişmektedir.

Yaşam Beklentisi: Belirli bir yılda doğan ortalama bir insanın yaşayabileceği yıl

- Kadınlar àààà 80,7 yıl
- Erkekler àààà75,4 yıl
 - Sağlıkla ilgili davranışlar, alışkanlıklar, yaşam tarzları, ve meslek gibi sosyal faktörler,
 - Biyolojik Faktörler
 - Kadınlar enfeksiyona ve dejeneratif hastalıklara karşı erkeklere göre daha dayanıklıdır.
 - Östrojen üretimi damar sertliğine karşı korur.

- İlave X kromozomu hastalıklarla mücadele ederken

daha fazla antikor üretilmesini sağlar.

- Sanayileşmiş ülkelerde 100 ve üzeri yaşta olan kişilerin sayısı artmaktadır.
- 100 yaş üstü 93 kişi ile yapılan bir araştırma bazı

fiziksel kısıtlamalara karşın bu

kişilerde yaşla ilgili hastalık oranının düşük olduğunu, ve çoğunun akıl sağlığının iyi olduğunu ortaya koymuştur

UZUN YAŞAMIN SIRRI

Beslenme

Tahıl, balık, sebze

Stresi düşük yaşam tarzı

İlgili bir toplum

Destek ve alaka

Hareketlilik

Maneviyat

ibadet

- 65 yaş ve sonrasını kapsayan insan gelişiminin herhangi bir dönemi içindeki en uzun süredir.
 - Genç-yaşlı: 65-74
 - Yaşlı-yaşlı: 75-85
 - En yaşlı-Yaşlı: 85 ve daha yaşlı

***işlevsellik**

Kişi 85 yaşında olabilir ama 65 yaşında birinden daha işlevsel olabilir.

YAŞLANMAYI AÇIKLAYAN BİYOLOJİK KURAMLAR

- **Evrimsel Kuram:**
 - doğal seçim yaşlı yetişkinlerde pek çok zararlı durum ve uyumsuz özelliği ayıklamamıştır,
 - bu nedenle evrimsel seçilimin sunduğu faydaların yaş ilerledikçe azalmaktadır.
 - Doğal seçim üreme gücü ile bağlantılıdır.
- **Hücresel Saat Kuramı:**
 - Bir insan hücresinin yaklaşık en fazla 75-80 kez bölünebildiği yönündeki kuramdır.
 - Biz yaşlandıkça hücrelerimizin bölünme kabiliyeti azalır.

- **Serbest Radikal Kuramı**

- Hücreler enerjiyi metabolize ettiğinde bunun yan ürünleri arasında serbest radikaller olarak bilinen kararsız oksijen molekülleri bulunur.
- serbest radikaller hücre arasında sekerek DNA ve diğer hücresel yapılara zarar verirler.

Bu zarar kanser, eklem iltihabı gibi bir dizi bozukluğa yol açabilir

- **Mitokondrial Kuram**

- Mitokondria: hücreler içinde işlev, büyüme ve onarım için gerekli enerjiyi sağlayan küçük cisimlerdir.
- Yaşlanmanın mitokondrianın bozulmasından kaynaklandığını savunmaktadır.

- **Hormonal Stres Kuramı**

– Vücudun hormonal sistemindeki yaşlanmanın strese karşı direnci azaltabileceği ve hastalık olasılığını artırabileceği savunulmaktadır.

- **Yaşlanan Beyin**

- Beyin ağırlığının % 5 ile & 10'unu kaybeder.
- Hacmi de azalır.
- Prefrontal korteks yaşlanma ile büzüşen bir alandır ve belleğin zayıflaması ile ilişkilendirilmektedir.

***Uyum sağlayan beyin**

Beyin yaşlı bireylerde dahi kendini onarma gücüne sahiptir. Yeni nöronların üretimi söz konusudur.

- **Fiziksel Görünüm ve Hareket**

- Kırışıklıklar ve yaş lekeleri,
- Boy kısalması,
- Kilo kaybı,
- Hareket kabiliyetinde

azalma,

- **Duyusal Gelişim**

- Yaşlanma ile birlikte görsel keskinlik, renk görme, ve derinlik algısı azalır,
- Yaşlanmakta olan bireylerde çeşitli göz hastalıkları ortaya çıkabilir.
- İşitmede de önemli kayıplar söz konusudur.
- 75 ve sonrası yaş bireylerde bu kayıplar daha fazladır.
- Koku ya da tat alma duyularının veya her ikisinin de bir kısmını kaybederler.
- Ayak bilekleri ve dizlerde (el bilekleri ve omuzlara göre) dokunmayı daha az hissederler.

Acıya duyarlılıkları azalır. Bu da hastalıklarla baş etmelerini kolaylaştırır.

FİZİKSEL VE DEVİNİMSEL (MOTOR)

GELİŞİM

- Bebek, doğumla birlikte kendini alışkın olmadığı, sürekli değişimlerin yaşandığı, sürprizlere açık olan bir ortamda bulmaktadır.
- Doğum öncesinde gelişim, daha çok biyolojik ve fizyolojik boyutludur. Doğumdan sonraki gelişim, duygusal ve sosyal boyutların da devreye girmesi ile daha karmaşık bir yapı kazanmaktadır.
- Bu nedenle doğumdan sonraki gelişim, bedensel, dil, zihinsel, duygusal, sosyal, ahlaki gelişim ve kişilik gelişimi boyutlarında ayrı ayrı incelenecektir.
- Bu gelişim evreleri birbirinden kopuk değil, birbirinin içinde ve birbirinin devamı niteliğindedirler.
- Çocuğun boy ve kilosunun artışı ile birlikte vücut sistemlerinin gelişip olgunlaşması için geçirdiği gelişim süreci FİZİKSEL GELİŞİM’ dir.
- * Fiziksel gelişim yumurta hücresinin döllenmesi ile başlar, ergenlik çağı sonuna kadar boy ve kilo artışı olarak devam eder.
- * Kalıtımın en çok etkilediği gelişim alanı fiziksel gelişimdir. Bununla birlikte beslenme, hastalıklar ve spor gibi çevresel faktörler de fiziksel gelişimi etkilemektedir.
- * Psikomotor gelişim, canlının gelişim sürecinde vücut hareketlerini kontrol altında tutmasını ve bu yolda pratikleşmesini ifade eder.
- * Bu nedenle psikomotor gelişmediği durumlarda bundan Zihinsel, Sosyal ve Duygusal gelişim de etkilenir

Psiko-motor Gelişim ;

1. Baştan► Ayağa
2. İçten► Dışa
3. Büyük kaslardan► Küçük kaslara

Psiko-motor gelişim büyük kas ve küçük kas gelişimi olmak üzere iki alanda ele alınır.

Büyük kas psiko-motor gelişim: Bu gelişim “kaba psiko-motor becerileri” olarak ifade edilir. Bir bütün olarak vücudun genel hareketlerini ve denge dinamiğini kapsar. Emekleme, ayakta durma, yürüme, koşma, salınım, dönme, yuvarlanma, zıplama, denge gibi hareketler üzerindeki kontrolü anlatmak için kullanılmaktadır.

Küçük kas psiko-motor gelişim: Bu gelişim “ince psiko-motor beceriler” olarak ifade edilir. Eli ve ayağı kullanması ile ilgili becerileri kapsar. Tutma, kavrama, yazma, yırtma, çizme, yapıştırma, kesme gibi beceriler örnek olarak gösterilebilir.

Çocuk için yaptığı her psiko-motor beceri, hareket ve sözsüz iletişim anlamındadır. Psiko-motor beceriler yolu ile dış dünyayla iletişim kurar. Kazandığı her yeni beceri ile de kendi dünyasının genişlemesine ve yeni deneyler yapmasına yardımcı olur.

Ergenlik Dönemi (12–20 yaşlar arası)

- Bu dönemin başlarına kadar hızı iyice azalmış olan büyüme, kızlarda 11–12 erkeklerde 12–13 yaşına gelince birdenbire hız kazanmaya başlar.
- Ergenlik dönemi büyüme hızı, bebeklik dönemindekine ulaşamazsa bile son çocukluk dönemindeki hızın üstüne çıkar.
- Hızlı büyüme genellikle ergenliğin ilk üç yılında görülür.(yıllık büyüme hızı 6–7 cm’yi bulur.)
- **Erinlik (Püberte /Ön ergenlik)**
 - * Büyüme Atılımı : Erinlik döneminde bedensel gelişim aniden hızlanır
 - * Erinlik dönemde cinsel açıdan olgunlaşmanın başladığını gösteren gelişmeler meydana gelir. Bunlar:
 - - Birincil Cinsiyet Özellikleri: Bu özellikler doğrudan üreme ile ilgili özelliklerdir. (Erkeklerde penis, sperm üretme ve testislerin, kızlarda yumurtalıklar, klitoris, vajina ve rahim gelişimi.)
 - - İkincil Cinsiyet Özellikleri: Doğrudan üreme ile ilgili olmayan değişikliklerdir. (Kızlarda göğüslerin büyümesi, kalçanın genişlemesi, erkeklerde sesin kalınlaşması, bıyıkların ve sakalların çıkması, her iki cinsten cinsiyet organlarının ve koltuk altlarının kıllanması,)
 - * Cinsel gelişim ile beyin gelişimi arasında Nöbetleşe İlkesi vardır.
 - * Yaşanan en önemli sorunlardan biri Sakarlıklar
 - * Bu dönemde ergene yardım etmek için akran danışmanlığı yöntemi kullanılabilir.
 - * Fiziksel ve cinsel yönlerden akranlarına göre erken olgunlaşma cinsiyetler arasında farklı etkilere sahiptir.

	KIZ	ERKEK
Erken Olgunlaşma	- Akranlarına oranla sessiz ve çekingen. - Sosyal ilişkilerde yetersiz.	-Akranlarına karşı açıktır, kendine güvenir. - Lider olarak kabul edilir. - Sosyal ilişkileri gelişmiştir ve popüler olma çabasıdadır.
Geç Olgunlaşma	-Yaşıtlarına yakındır ve kolay uyum sağlar. - Kendine güvenir ve girişimcidir.	-Yaşıtlarına göre daha az ilgi görür. - Çevrenin dikkatini çekecek farklı davranışlarda bulunur.

- Çocuklar, değişik genetik yapılar ve çevresel koşullara sahip olduklarından fiziksel gelişim açısından farklılıklar gösterebilirler. Bu nedenle çocuklar arasında karşılaştırmalar yapılmamalıdır.
- Belli bir fiziksel gelişme ve olgunlaşma düzeyine ulaşmamış çocuklar, başaramayacakları etkinliklere zorlanmamalıdır.
- Çocukların bazı devinsel özellikleri bakımından yetersizlik göstermeleri doğal karşılanmalı. Uygun eğitim yaşantıları sağlanmalıdır.
- Çocuklar ve ergenler, fiziksel gelişimleri hakkında önceden bilgilendirilmelidir. İnsan organizmasının değişiminin normal ve doğal olduğu vurgulanmalıdır. Cinsel konular tabu olmamalıdır. Böylece ergen kendisi ile barışık, mutlu ve uyumlu olur.
- Yetişkinler, çocukların fiziksel ve psikolojik gelişimlerine uygun eğitsel tutumlar geliştirmelidir.

Yetişkinler ergenler ile yakın bir ilişki içerisinde olmalı ve onlara karşı empati geliştirmelidir. Çünkü ergen yetişkinlerin hoşgörüsü ve anlayışına ihtiyaç duyar.

Fiziksel Gelişim Sürecinde Yetişkinlerin Dikkat Etmesi Gereken Konular

- Çocuk ve ergenler, fiziksel eksiklikleri ve özürleri nedeni ile eleştirilmemeli, başarısızlıkları nedeni ile suçlanmamalıdır.
- Fiziksel gelişim de yoğun bireysel ayrılıklar ve farklılıklar bulunur. Bu nedenle karşılaştırmaların yapılmaması gerekir. Karşılaştırmalar hem anlamsız hem de kişilik gelişimini olumsuz yönde etkiler.

Genç (İlk) Yetişkinlik Dönemi

- 18 ile 30 yaşları arasını kapsayan dönemdir.
- Fiziksel gelişimin durakladığı dönemdir. Ancak azda olsa boy ve kilo artışı olabilir.

Genç (İlk) Yetişkinlik Dönemi Gelişim Ödevleri

- Eş seçme
- İşe Girme
- Aile Kurma
- Evli yaşamayı öğrenme.
- Evi idare etme.
- Çocuk yetiştirme.
- Vatandaşlık sorumluluklarını yerine getirme.
- Sosyal gruplara katılma ve diğer insanlar ile iyi ilişkiler kurma.

Orta Yetişkinlik Dönemi

- 30 ile 60 yaşları arasını kapsayan dönemdir.
- Bu dönemde bazı fiziksel değişiklikler yaşanır ve buna bağlı orta yaşa özgü sorunlar ortaya çıkar.

Orta Yetişkinlik Dönemi Gelişim Ödevleri

- Toplumsal sorumluluğa erişme.
- Ekonomik standartlara ulaşma.
- Çocuklara iyi yetişkinler olması için yardımcı olma.
- Boş zamanları değerlendirme.

Orta yaşın fizyolojik değişikliklerine ayak uydurma.

İleri Yetişkinlik (Yaşlılık - İhtiyarlık) Dönemi

- 60 yaş ve sonraki yaşları kapsayan dönemdir.
- Fiziksel açıdan en fazla yıpranmanın ve hastalıkların zayıf düşen beden de olumsuz etkiler yarattığı dönemdir.
- Bu dönemde psikomotor gelişimde sorunlar yaşanır.

İleri Yetişkinlik (Yaşlılık - İhtiyarlık) Dönemi Gelişim Ödevleri

- Azalan fiziksel güce ve sağlığa uyum sağlama.
- Emekliliğe ve azalan gelire uyum sağlama.
- Eş kaybına uyum sağlama.
- Yaş grubu ile yakınlık kurma.
- Toplumsal ve vatandaşlık yükümlülüklerini yerine getirme.
- Doyurucu fiziksel yaşantı düzeni oluşturma.

BİLİŞSEL, DİL VE OKUMA-YAZMA GELİŞİM

- Bilişsel gelişim kimi kaynaklarda “zihinsel gelişim” olarak anılır. Biliş sözcüğü akıl, bilgi, bellek, akıl yürütme, anımsama, unutma, problem çözme, kavramlar ve düşünce gibi zihinsel işlevleri ifade eder (Yeşilyaprak, 2002).
- Başka bir ifadeyle, biliş, insanların dünyayı öğrenmeleri ve anlamalarına-anlamlandırmalarına kaynaklık eden zihinsel faaliyetleri ifade eder. Bilişsel gelişim, bireylerin zihinsel yapı, becerileri ve süreçlerindeki değişimleri konu alır.
- Marcy Driscoll’a göre, bilişsel gelişim, “bebeğin farklılaşmamış-özelleşmemiş zihinsel becerilerinin yetişkin kavramsal yetkinliğine ve problem çözme becerilerine dönüşme” sürecidir.
- Kısacası, bilişsel gelişim, bebeğin reflekslerden ibaret olan ve kendisiyle etrafındaki nesne ve kişileri ayırt edemediği basit zihinsel becerilerinden- hastalıklara çareler bulan tıp uzmanlığına, Nobel ödülü kazanan bilim ve sanat insanlarına nasıl bir süreç takip ederek ve ne tür yaşantılardan geçerek dönüştüğümüzü betimleme çabasıdır.

- **Biliş**, çevremizi öğrenme ve anlamayı içeren zihinsel etkinlikleri ifade etmek için kullanılan bir kavramdır.
- Zeka, genel zihin gücü, bilişsellik ise, zihinsel davranışların tümü.
-
- **ZEKA**
- *Algılama*: Benzerlikler ve farklılıkları görerek gerek iç, gerekse dış dünyadan edinilen bilgilerin yorumlanması, organize edilmesi,
- *Bellek*: Algılanan bilginin bulunup getirilmesi ve depo edilmesi,
- *Muhakeme*: Bilgiyi belirli bir anlam çıkarma ve sonuca varma amacıyla kullanabilme,
- *Düşünme*: Bilginin ve çözümlerin nitelikçe değerlendirilmesi, yaratıcılığın gelişmesi olan düşünce, içselleştirilmiş hareketlerin sonucu olarak gelişir,
- *Kavrama*: Bilginin iki ya da daha fazla kısımları arasındaki yeni ilişkileri tanımlayabilme
- olmak üzere beş alt kavram yer almaktadır
- Yeni doğan bebeğin, baş etmesi gereken en önemli problem, yaşadığı dünyayı öğrenmesi ve anlamasıdır.
- Başlangıçta bebekler, uyarıcıların kontrolü altındadır ve değişik uyarıcılara belli yollarla tepki gösterirken tepkileri, zamanla uyarıcıdan bağımsız hale gelir. Çevresiyle olan etkileşimi içinde kendilerini ve dünyayı anlama ve anlamlandırmayı öğrenirler.
- Bilişsel gelişim, tepkilerin uyarıcıdan bağımsız hale gelmesidir.
- Bu süreç, doğumundan başlayarak, kendini ve çevresini anlama, yorumlama ve yaşamı anlamlandırma biçiminde otaya çıkan nitelik ve niceliksel gelişme süreçleri olarak tanımlanabilir.
- Beyin, zekânın vücutta konuşlandığı bir organdır.
- Bilişsel gelişimin ilk koşulu sağlıklı bir beyin gelişimidir.
- Bebek, beyni milyarlarca sinir hücresi ile donatılmış olarak dünyaya gelir.
- Bebeğin genetik donanımı ve doğumdan sonraki ilk yıllarda karşı karşıya kaldığı uyarıcılar ve deneyimler onun zekâsının şekillenmesini sağlar.
-

ÇOCUKLAR BİLİŞSEL OLARAK NASIL GELİŞİRLER

- Gelişim psikologlarının çoğu bilişsel gelişimde genetik ve çevre faktörlerinin ortak etkileşiminin söz konusu olduğuna inanmaktadırlar.
- Sürekli gelişim kuramları çocuğun içinde yaşadığı sosyal ortamlara odaklanırken, kesintili (süreksiz) gelişim kuramları ise çevresel faktörlerden çok, doğumla getirilen özelliklere (genetik faktörlere) odaklanmaktadır.
- Piaget; gelişimin, soya çekim ve çevrenin karşılıklı etkileşiminin bir sonucu olduğunu belirterek, bilişsel gelişimi açıklarken olgunlaşma kadar yaşantı ve öğrenmeye de ağırlık vermiştir.
- Bilişsel yapılar gelişim sırasında oluşur, doğuştan getirilen sadece zihnin işleyiş biçimidir.
- Piaget, bilişsel gelişim için doğumdan itibaren genç yetişkinliğe kadar süren dört dönem öne sürmektedir. İnsanoğlu dünyaya uyum sağlayabilmek için özümleme ve uyma süreçleriyle şemalarını ayarlamaktadır.
- Piaget, tüm çocukların çevreleriyle etkileşimde bulunma ve anlamlandırmaya yönelik doğuştan eğilime sahip olduklarına inanmaktadır.
- Şema dünya hakkında görüşler geliştirmemize ve eylemlerde bulunmamıza yaramaktadır; her bir şema tüm nesne ve olayları aynı biçimde işlemesini sağlamaktadır.

- Bilginin yapılanmasında temel unsur olan şemalar, birbirine benzeyen, tutarlı ve birbiriyle güçlü bağları olan, bir bütün oluşturan eylem grubuna ilişkin bilişsel yapılardır.
 - Başka bir anlatımla şemalar, bireyin çevresindeki dünyayı anlamak için geliştirdiği bir bilgisayar programı gibidir.
Bireyin çevresiyle etkileşerek, çevresine ve çevresindeki değişikliklere uyum sağlamasıdır.
Bu iki türlü gerçekleşir:
 - Özümleme
 - Uyumsama
 - Özümleme, bireyin, kendinde var olan bilişsel yapılarla çevresine uyumunu sağlayan bilişsel bir süreçtir. Diğer bir deyişle; çocuğun karşılaştığı yeni bir olayı, fikri, objeyi, kendisinde daha önceden var olan bilişsel yapı içine alması sürecidir. Birey yeni karşılaştığı bu durumları daha önceki benzer şemalara yerleştirerek bir **genelleme** yaparak açıklamaya çalışır. Yani özümleme şema içinde bir değişikliğe neden olmaz. Bu nedenle şemanın ürettiği şemaya ait davranış ve düşüncede değişiklik de olmaz.
 - Örnek: Hayatında ilk kez leopar gören bir çocuk daha önce edindiği kedi şemasına leoparı yerleştirerek, leoparı kedi olarak tanımlayacaktır ve kedilere yaptıklarını (sevme, dokunma gibi) yapmaya çalışacaktır.
 - Birey yeni bir durumla karşılaştığında, bu durumu yorumlayarak eski şemalara uydurmaya (özümleme) çalışır veya yeni yaşantıları bilgi düzeyinde kazanmak için eski şemada değişiklik yapar.
 - Çevredeki yeni deneyimlerden yararlanarak, şemaları değiştirmek yoluyla, problem çözme sürecine Piaget, uyumsama adını verir.
 - Uyumsama, içsel yapıların gerçeğe uyacak şekilde yeniden yapılandırılmasıdır.
 - Mevcut şemayı yeni durumlara göre yeniden biçimlendirme süreci veya yeni şemaların oluşturulması sürecidir. Uyumsama da yeni şemalar oluşturulur veya daha önceki şemaların kapsamı ve nitelikleri değiştirilir.
 - Uyumsama, karşılaşılan bir durumda eski şema işe yaramadığında ortaya çıkmaktadır ve böylece yeni şemalar zorunlu olarak oluşturulmaktadır.
 - Örneğin; köpekler kedilere davrandığı gibi davranan çocuk, köpeğe yemesi için süt verir, ancak onun havladığını, kemik yediğini görünce (ayırt etme) köpeği kedi şemasından çıkarır, ayrı bir köpek şeması oluşturur.
 - Özümleme bir nevi genelleme (davranışçı kuramcılara göre) iken Uyumsama ayırt etme (davranışçı kuramcılara göre) dir.
 - **Örneğin;** zebraı çizgili eşek olarak algılamak özümleme (bir nevi genelleme), iken zebra ile eşek arasındaki farklılıkları fark edip ayrı bir şema kurmak uyumsama (bir nevi ayırt etme) dır.
- DENGELEME**
- Özümleme-örgütlenme ve uyum süreçlerinin birbirleriyle etkileşmesi sonucu yaşanan bir süreçtir.
 - Dengelenme, örgütlenme işlevinin bir uzantısıdır.
 - Bütünlüğün tutarlı ve dengeli olmasını ifade eder.
 - Bir denge durumu olarak tanımlanabilecek bu eğilime dengelenme dürtüsü denmektedir.
Dengeleme ile, bireyin ilk kez karşılaştığı bir durumla, kendisinde önceden var olan bilgi ve deneyimler arasında denge kurmak için yaptığı zihinsel işlemler kastedilmektedir.
 - **Mevcut şema: Elma**

- (başlangıç dengesi)
- **Domatesi gördü**
- (denge bozuldu)
- **Domatese elma dedi – denge sağlandı ama yaşantı devam ediyor**
- (özümleme)
- **Koku ve tadın elmaya benzemediğini fark etti**
- (denge bozuldu)
- **Yeni bir şema oluşturdu domates şeması**
- (uyumsama) **zihin yeniden dengeye ulaştı**
- **Örnek:** Toz şekeri bilen bir çocuk tuzu ilk defa gördüğünde buna şeker diyecektir. Şekeri yemeye çalıştığında çocuk acı bir tat alacak ve şaşırarak bunun sonucunda zihninde dengesizlik oluşacaktır. Çocuğa annesi o tuz onun tadı acıdır dediğinde çocuk tuzun acı ve şekere benzeyen bir şey olduğunu öğrenecektir.
- **Önemli:** Adaptasyon (Uyum sağlama) ve örgütleme doğuştan getirilir ve yaşam boyu işlevselliğini korur bu yüzden bu iki kavram Piaget tarafından fonksiyonel işlevler olarak adlandırılmıştır.
- Piaget çocukların ve gençlerin bilişsel gelişimleri için dört dönem belirlemiştir:
 1. Duyusal–Hareket (Sensorimotor) Dönemi (Doğum–2 Yaş)
 2. İşlem Öncesi Dönem (2–7 Yaş)
 - a) Sembolik evre (2–4 yaş)
 - b) Sezgisel evre (4–7 yaş)
 3. Somut İşlemler Dönemi (7–11 Yaş)
 4. Soyut İşlemler Dönemi (11–18 Yaş)
- Kendisi tüm çocukların bu aşamaları belirtilen sırada tamamladığını, hiçbir çocuğun herhangi bir aşamayı atlayamayacağını, fakat çocukların aşamaları geçiş hızlarının farklılıklar sergileyeceğine inanmaktadır. Aynı birey farklı aşamalarındaki işlemleri aynı zamanda sergileyebilir, bu durum özellikle yeni bir aşamaya geçiş döneminde görülmektedir.
- Bebek, doğduğunda kendisi ve dış dünyanın varlığı konusunda bilgisi yoktur.
- Başlangıçta dünyası durağan olmayan geçici imgelerle dolu olan bebeğin zihinsel etkinlikleri, duyusal uyarıcılar, refleksler ve basit hareketlerle sınırlıdır.
- Bebek, doğumunun ilk gününden itibaren çevresini ve kendini keşfetme çabası içindedir.
- Dokunma gibi basit duyusal verilerden, tutma ve emme gibi basit hareketlerden işe başlayan çocuk, temel süreçlerin üzerine yenilerini koyarak çevresini anlayabilecek bir bilişsel sistem geliştirmeye başlar.
- Bu dönemde bebekler, hareketleri ile bu hareketlerinin sonuçları arasındaki ilişkileri keşfetmekle meşguldürler.
- Bebeğin bu dönemdeki önemli bir keşfi, dış dünyadan kendisini ayırt etmesidir.
- Bebek, çevresi ile kurduğu etkileşimleri sonucu yaşantılarıyla yeni bilişsel yapılar kazanarak refleksif eylemlerden amaçlı davranışlara doğru ilerleme sağlar.
- Önceleri duyu organlarının dışında bir dünyanın varlığını düşünemeyen ve kendine dönük olan bebek; bu dönemde bir yaşına doğru *nesnenin devamlılığını* anlamaya başlar.
- Böylece bebek belleğini kullanılmaya başlar.
- Resimdeki bebekte bu kavram henüz gelişmemiştir.
- Bu nedenle önünde ilgi gösterdiği oyuncakla kendisi arasına oyuncağı kapatacak bir kâğıt parçası konduğunda, oyuncağı olan ilgisi kaybolur (başka yöne bakıyor ikinci resimde).
- Bu da bebeğin oyuncağın hala kâğıdın arkasında gizli olduğunu “bilmediğini” gösterir.

- **I.Evre**
- 1. ayın sonundan başlayarak, refleksif hareketlerde giderek ustalaşır (giderek annenin meme ucunu daha kolaylıkla bulur). Piaget buna *fonksiyonel özümseme* demiştir,
- Bu da *genellenmiş özümsemeye* yola açar (anne memesi dışındaki objeleri de ağza alma)
- Ve bu da *ayırt etme özümsemesine* (anne memesinin diğer objelerden farklı olduğunu algılama) yol açar
- **II. Evre**
- 4. aydan itibaren başlar
- Refleksif olarak parmak emme davranışı gösterir. Bu davranış anne karnındaki benzeri davranıştan farklıdır çünkü bebeğin bunu bir nevi beslenme amaçlı yaptığı düşünülür
- Bu *temel* (beslenme temelli olduğundan) *döngüsel* (çünkü tekrar tekrar yapılır) bir davranış olarak tanımlanır
- **III. Evre**
- İkincil döngüsel reaksiyon dönemi olarak bilinir
- 4-8 ay arasıdır
- Daha önceden seslere aşina olan çocuk ve objeleri yakalamayı öğrenmiş olduğundan bu iki şemayı birleştirerek çığırarak alıp tekrar tekrar sallar
- Böylelikle bebek iki şemayı birleştirmeyi öğrenmiştir
- **IV. EVRE**
- 8-12 aylar arası dönemi kapsar
- Gözleri önünde bir yastık altına gizlenen oyuncağın yok olmadığının farkındadır ve arayıp bulur oyuncağı
- Bir süre oyuncak ilkin aynı (kırmızı) yastığın altına sonra da oradan çıkarılıp sarı yastığın altına gizlendiğinde, çocuk oyuncağı arar ama sadece kırmızı yastığın altına bakar
- **V.EVRE**
- 12-18 ay arası dönem
- Nesnelere ulaşmak için yeni yöntemler araştırır
- Mesela birçok deneme-yanılmadan sonra ve kimi kez kazara battaniyenin uzak ucundaki oyuncağa battaniyeyi çekerek ulaşabileceğini fark eder
- Bu dönemde nesnenin sürekliliği edinilir/yerleşir
- Bu da mantık yürüterek düşünme için önkoşuldur
- **VI. EVRE**
- 18 ay–2 yaş arası dönem
- Nesne ve kişilere dair semboller/temsiller oluşturabilmeye başladıklarından zihinsel gelişimlerinde bir dönemi kapayıp –bir yenisini açıyor olurlar
- **SEZGİSEL DÖNEM (4-7 YAŞ)**
- Bu dönemin işlem öncesi dönem olarak nitelendirilmesinin nedeni çocukların işlemleri **tersine çevirmenin** mevcut olmamasıdır. Buna benzer bir şekilde, çocuk $7+9= 16$ olduğu için $16-9=7$ olduğunu aynı anda tasavvur edemez.
- **Örnek:**
- Piaget: Ali hiç kardeşin var mı?
- Ali: Evet. Bir tane. Adı Ezgi.
- Piaget: Ali, Ezginin hiç kardeşi var mı?
- Ali: Hayır.
- **SOMUT İŞLEMLER DÖNEM (7-11 YAŞ)**
- Bu dönemin gelişimsel görevleri:
- Somut problemler çözebilir
- «Korunumu» edinir
- Olayların, nesnelerin birden fazla yön- özelliğini hesaba katarak düşünebilir

- Geri çevrilebilirlik edinir
- Bu çocukların düşünceleri kendilerini çevreleyen fiziksel gerçeklikle ve “şimdi ve burada” ile sınırlıdır.
- Dolayısıyla uzak geleceğe ya da varsayımsal olarak akıl yürütemezler.
- Bir önceki dönemdeki çocuklar da kendilerine verilen farklı uzunluktaki çubukları sıralayabilirler ancak bunu yaparken sık sık çubukları yan yana getirerek boylarını kıyaslarlar.
- Somut işlemler döneminde böyle bir kıyaslamaya ihtiyaç duyulmaksızın ve dolayısıyla boy sırasına koyma çok daha hızlı yapılabilir.
- Önceki dönemdeki çocukların aksine bu çocuklar çubuk sıralama işlemini yaparken daha çok içsel bilişsel süreçlerini kullanırlar yani kendi zihinlerinde çubuk boylarını kıyaslayabilirler.
- Bu çocuklar **korunumu** edinmişlerdir yani maddenin miktarının onların aldıkları şekil ve ya pozisyonla değişmediğini kavramışlardır.
- Çocuklar ilkin miktarların (sayılar, uzunluk, alan) korunumu, sonra ağırlık, sonra da hacim korunumu edinirler. Piaget buna **gelişimde ardışıklık** adını vermiştir.
- Yani, edinilen her bir beceri, öncesinde edinilmiş başka becerilerle mümkün olur. Her bir dönemde bu deyim yerindeyse dikey öğrenme tekrarlar oluşur.
- Okul çağı çocukları yine işlemleri **geri çevirebilirler** (zihinlerinde). Bu nedenle, Piaget bu dönemi işlem yapılabilen ilk dönem olarak nitelemiştir.
- Bu yaş çocuklar yine önceki dönemin aksine bir nesne ya da durumun sadece bir özelliğine odaklanmazlar ve birden fazla özelliği göz önünde bulundurabilirler.
- Piaget bu çocukların tersine çevirme ve bu odaktan uzaklaşma sayesinde korunumu edindikleri kanısındadır.
- **KORUNUM**
- Piaget’nin korunumu test etmek için kullandığı örneklerden bir tanesi çiftlikteki inek örneğidir.
- Resimde görülen yeşil renkli karelerin yemi temsil ettiğini ve hangi ineğin daha çok yem yediğini (ya da hangi ineğin daha çok yemi var?) diye sorar çocuklara.
- Oysa korunumun gelişmesi için mantık yürütmenin üç ögesinin oluşması gerektiği kanısındadır: özdeşlik, ödünleme ve dönüşümsel düşünebilme.
- **Özdeşlik/aynıyet (identity):** maddeye herhangi bir şey eklenmemiş ya da çıkarılmamışsa maddenin aynı kaldığını bilme
- **Ödünleme (compensation):** Çocuğun nesnenin bir boyutundaki artmanın başka bir boyuttaki azalmaya neden olduğunu kavrama.
- **Dönüşümsel düşünebilme (reversibility):** Herhangi bir değişimi (uzun bardakta daha fazla görünen su) işlemi zihninde geri-başlangıç noktasına (kısa bardaktaki haline) geri götürerek ortadan kaldırım maddede bir değişim olmadığını bilebilir.
- Vygotsky ve Piaget’nin yaklaşımları birlikte dikkate alındığında dil gelişiminin, zihin gelişiminin bir parçası olduğunu söyleyebiliriz.
- Dil düşünceye paralel gelişmektedir, dil ve düşünme birbiriyle oldukça iç içe ve karşılıklı etkileşim halindedir.
- Psikolinguistikçilere göre dil gelişimi, olgunlaşma ve yaşantıların etkileşim sürecinin bir ürünüdür.
- Bu nedenle dil gelişimi, bireyin olgunlaşma ve geçirdiği yaşantıların zenginliğiyle doğru orantılıdır.
- Lenneberg’e göre beyindeki sağ ve sol küresel denetimle ilgili yapılanma, 2 yaşında oluşmaya başlar ve 10–12 yaşlarında oluşum ve odaklanma tamamlanır. Bu odaklanma bitmeden, çocuk bir yabancı dili de rahatlıkla öğrenebilir,

SOSYAL ÖĞRENME KURAMI

- Bu kuramının öncüsü **A. Bandura’ dır.**
- Bu kurama göre öğrenme, bellekteki model davranışın temsili ve uygulanmasıyla oluşmaktadır.
- Çocuk, çevresinde olup bitenleri gözleyerek yeni bilgiler kazanır. Seçtikleri üzerinde yoğunlaşan çocuk, onları taklit eder, onlarla ilgili sembollerini kodlar ve belleğe transfer eder.

DUYGUSAL – SOSYAL GELİŞİM

Duygusal gelişim, çevreden iç ve dış dünyalardan gelen etkiler herhangi bir olayın ona hoş gelip gelmeme hâli olarak tanımlanır.

Birey sosyal çevre ile etkileşim içindeyken az ya da çok haz ve elem duyguları içindedir.

Duygu, birey ile çevresi arasında ilişki kurmak, ilişkileri değiştirmek ve ilişkileri ortadan kaldırmak için çaba olarak adlandırılmaktadır.

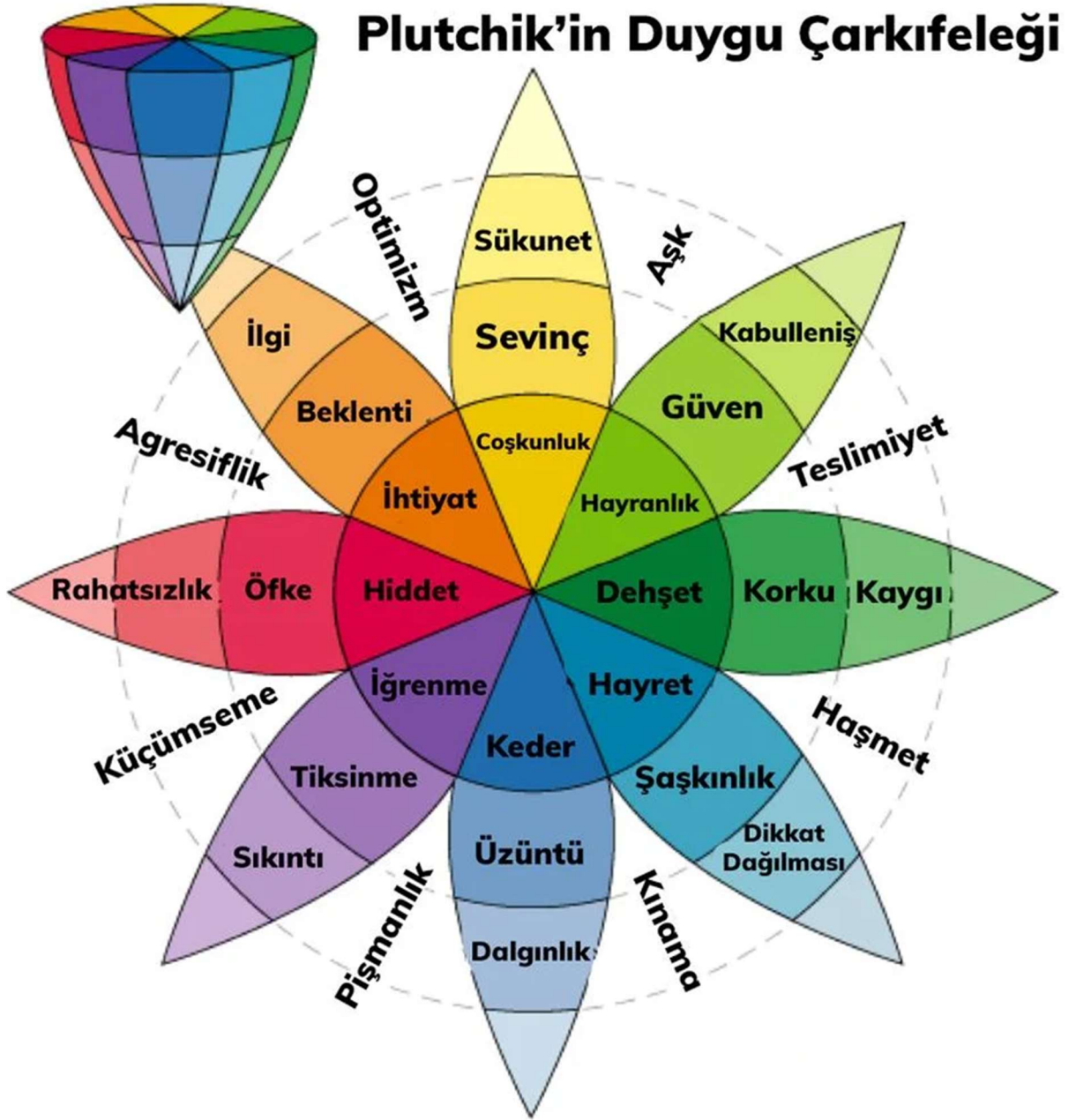
- Duygular, hisleri ve deneyimleri, fizyoloji ve davranışları, bilişi ve kavramları içerir.
- Duygular, belli bir durumun sonucunda ortaya çıkarlar ve o duyguları yaşayan kişiler tarafından da yapılırlar.
- Duyguların gelişimi, gelişimin diğer yönleri ile yakından ilişkilidir.
- Başlangıçta sadece sesi algılayan bebek, deneyimi arttıkça sesteki öfkeyi ve sevgiyi ayırt edebilmektedir.
- Oynadığı bir kutunun açılıp açılmamasını başlangıçta fark etmezken, giderek onu açamayınca öfkelenmekte, açınca sevinmektedir.
- Tutumlar ve duygular zamanla oluşur ve kazanılır.
- Donald Hebb’e göre duyguların gelişimi çocukluktaki nörolojik olgunlaşma ile öğrenmenin bir ürünüdür.
- Olgunlaşmanın rolü: Olgunlaşma süreci içinde zihinsel gelişim, bir uyarana uzun süre bağlı kalma, bir obje üzerindeki duygusal gerginliği uzun süre yoğunlaştırabilme yeteneği kazandırır. Yine hayal gücü, hatırlama ve unutma gibi zihinsel işlevlerin gelişimi, duygusal tepkileri etkiler.
- Öğrenmenin rolü: Çocukluk döneminde öğrenme, duygusal gelişim yüzlerinin oluşumunda etkin bir rol oynar. Bu öğrenme biçimleri, deneme yanılma, taklit, özdeşleşme ya da koşullanma yoluyla gerçekleşir.
- Davranışsal olarak derin uykudan yüksek gerilime kadar değişebilen genel uyarılmışlık hali» olarak tanımladığımız heyecan, nelere erişmek ve nelerden kaçmak istediğimizi belirleyen yönlendirici ve güdeleyici bir kuvvettir.
- Kısa süreli ve yoğun olan, genellikle denetlenmesi güç olan «korkma, dehşete düşme, öfke, ürkme, irkilme, coşku duyma, aşırı sevinme» gibi duygular heyecanlar olarak ifade edilmektedir.
- Heyecan uyandıran olaylar ve varlıklar bireyde memnuniyet, hoşnutluk ve sevinç ifade eden tepkiler doğuruyorsa haz; hoşnutsuzluk ve nefret doğuruyorsa elem olarak nitelendirilmektedir.
- Birey, haz veren varlık ve durumlara yaklaşırken, elem veren varlık ve durumlardan kaçır.
- Haz, düşünmeyi kolaylaştırır ve etkinliği artırırken; elem ise, bıkkınlık uyandırdığı için düşünmeyi yavaşlatır ve etkinliği azaltır.

- «Heyecanlanmanın meydana getirdiği yaşayış şekilleri» olarak ifade edilen duygular, ya bir davranışa sebep olur, ya bir davranışa eşlik eder, ya da bir davranışın sonunda yaşanır.
 - Sevme, beğenme, hoşlanma, mutlu olma, kıskanma, gurur duyma, alınma, gücenme, kızma, birer duygu durumlarıdır.
 - Duygular her ne kadar belli bölümlerinde kendini ortaya koyarsa da; duyguların yaşanması organizmanın tümüyle ilgilidir.
 - Duygusal gelişim de bilişsel, bedensel ve sosyal gelişime paralel bir yol izlediği gibi aynı zamanda bu gelişim alanları ile iç içedir.
 - Genel uyarılmışlıktaki fizyolojik halin, her türlü duygusal yaşantı için aynı olmasına rağmen duygular; birey tarafından içinde bulunduğu duruma göre yorumlandığı için, farklı kavramlarla ifade edilmektedir.
- Duyguların dile getirilmesinde his, sevgi, şefkat, üzüntü, korku, kaygı, öfke, düşmanlık, kıskançlık gibi kavramlar kullanılmaktadır.

DUYGUNUN 4 BOYUTU

- Tepki uyandıran bir uyarıcı
- Duygular: fark ettiğimiz olumlu veya olumsuz bilinçli yaşantı
- Fizyolojik tepkiler
- Davranışsal tepkiler
- Plutchik, duyguları 8 temel kategoriye ayırmıştır: sevinç, güven, korku, şaşkınlık, üzüntü, tiksime, öfke ve beklenti. Daha sonra bu 8 temel duyguyu, 3'lü seviyelere ayırmıştır. Görseldeki çarkıfeleğin her bir yaprağında, her bir duygunun 3 ayrı seviyesini de görmeniz mümkündür. Her bir yaprağın en dış kısmı, bir duygunun en **ılıman duygu** seviyesine karşılık gelir. Örneğin sükunet, sevincin en ılıman halidir. Yaprığın ortasındaki duygular **temel duygu** seviyeleridir. bu yaprakların arasında kalan duyguları da, o iki yaprağın birleşimi olarak kategorize etmiştir. Bu birleşimlere **ikililer** adı verilmiştir. Örneğin, sevinç ve güven bir araya gelerek aşkı oluşturur.

Plutchik'in Duygu Çarkıfeleği

Duyguların Kazanımı

Duygu	Ortaya Çıkışı
İlgi	Doğumla birlikte
Üzüntü	Doğumla birlikte
İğrenme	Doğumla birlikte
Neşe (Gülümseme)	4-6 hafta
Öfke	3-4 ay
Şaşkınlık	3-4 ay
Korku	5-7 ay
Utanma	6-8 ay
Mutluluk	2 yaş
Suçluluk	2 yaş

BİRİNCİ GRUP (olumlu duygular): Sevgi, şefkat, mutluluk ve zevk duyguları.

İKİNCİ GRUP (engelleme duyguları): Endişe, kaygı, keder, üzüntü, suçluluk, pişmanlık, utanç ve iğrenme duyguları.

ÜÇÜNCÜ GRUP (düşmanlık duyguları): Öfke, nefret, kıskançlık gibi duygulardır.

Heyecan, genellikle yoğun yaşanan, olumlu ya da olumsuz durumların organizmada durgun ve olağan durumunu bozması olarak tanımlanır.

REFLEKS

Organizmanın, bir uyarana karşı verdiği cevaptır. Bebeğin dünyaya gelmesiyle birlikte tutma, emme gibi refleksleri devreye girerek hayata uyumunu kolaylaştırır.

- Bu refleksler 10 ile 15-16. haftalardan itibaren kaybolur ve yerini öğrenilmiş davranışlara bırakır.

HİS

- Bireyin her hangi bir nedenle içinde oluşan duygularının farkına varması halidir. “Bugün kendimi iyi hissediyorum.”, “İçimde her an başıma kötü bir şey gelecekmiş gibi bir his var.” cümleleri his kavramının anlamı ve bireyde yarattığı duyguyu açıkça ortaya koymaktadır

SEVGİ

- Bireyi bir kimseye ya da bir duruma karşı yakın ilgi ve bağlılık göstermeye iten ya da yönelten, hoşnutluk hissi veren bir duygudur.
- Sevmek ve sevilme insan ruhunun ihtiyaç olduğu çok önemli bir duygudur.

GÜLME

Gülme, ilk duygusal tepkilerdendir. Bebeğin ilk günlerdeki gülümsemesi, yüz kaslarının belli bir duruma gelmesidir ve bu gülümsemeler bir reflekstir.

- Bebek, ilk aylarda insan yüzüne gülümser. Daha çok alışkın olduğu annesi, babası ya da kendisine bakan kişiye güler. Sekiz haftalık bir bebek, annesini gördüğü zaman mutluluk ifadesi verir.
- 5-9 aylık olan bebekler, tanımadığı kişilere tepki gösterir.
- Ergenlik dönemi öncesinde gülme, daha çok argo konuşmalara, esprilere, cinsellik, aile ve okuldaki yasaklar üzerinedir.

AĞLAMA

Bebeğin doğumdan sonraki ilk tepkisi ağlamadır. Karnı acıktığında, rahatsızlığında, altı ıslandığında, gaz sancısı çektiğinde, uykusu geldiğinde huzursuzlaşıp ağlayan bebek ilk zamanlar fiziksel ihtiyaçlarını belli etmek için ağlar.

- Çocuk, 2 yaş ve daha sonrasında olumsuz duygularını ifade etmek için ağlar. Oyunu engellendiğinde, istediği yapılmadığında ya da oyuncağı elinden alındığında ağlar.
- Ergenliğe yaklaşan çocuğun mahcup duruma düşmesi kendisiyle alay edilmesi, küçük düşmesi, utanma, sert tartışmalara girmesi ağlamasına neden olabilir.

ÜZÜNTÜ

- Kayba karşı gösterilen bir duygu halidir.
- Normalde bu kayıp, değerli kabul edilen veya sevilen varlığın yokluğudur.
- Üzüntünün belli başlı belirtileri, bitkinlik, iştahsızlık, uykusuzluk, dikkatini yoğunlaştıramama gibi hallerdir.
- Üzüntü, şok, hüznün ve alışma evresi olmak üzere üç aşamalı bir duygusal yaşantıdır.
- Üzüntünün anlamı içinde bulunulan toplumun değerlerine göre yaşanır.

KORKU

- » Varlığını tehlikede hisseden bireyin, doğuştan getirdiği “varlığını koruma güdüsüne” dayalı olarak gösterdiği, huzursuzluk verici bir tepkidir.
- » Korku, doğuştan getirilen korunma güdüsünün bir tepkisi olmasına rağmen şartlanma, deneme-yanılma ya da sosyal öğrenme yoluyla kazanılan ve biçimlenen bir duygudur.
- » Korkular 1–2 yaşlarından itibaren şekillenir ve korku veren durumlar, ilerleyen yaşlara göre değişir.
- » **KORKULAR 4 GRUPTA TOPLANABİLİR (RICE, 1997);**
- » 1. Bazı somut şeylere ve doğal olaylara ilişkin korkular: Böcek, yılan, köpek, fırtına, farklı sesler, ateş, su, kapalı yer, yükseklik, tren, uçak gibi...
- » 2. Benliğe ilişkin korkular: Okulda başarısızlık, meslekle ilgili beceriksizlikler, hastalık, yaralanma, ölüm, kişisel yetersizlik ve ahlak dışı dürtüler...
- » 3. Toplumsal ilişkilere ilişkin korkular: Anne babadan, insanla birlikte olmaktan, yalnızlıktan, kalabalıktan, yetişkinlerle birlikte olmaktan, karşı cinsten, toplu eğlencelerden, topluluk önünde konuşmaktan ve kendi dış görünümünden korkmak.
- 4. Bilinmeyene ilişkin korkular: Doğaüstü olaylardan, gelecekte yaşanabileceği düşünülen trajedilerden, yordanamayan bir gelecekte korkmak.

KORKUNUN ÖNLENMESİ

Korkuya neden olan etmenleri ortadan kaldırılmalıdır.

- Yetişkinler çocuklarına örnek teşkil edeceğinden korkularını onlara belli etmemelidir.
- Çocukların korkularıyla alay edilmemeli, korktuğu şeyle karşı karşıya getirmeye çalışılmamalıdır.

- Çocukların korku filmleri izlemesine izin verilmemelidir.
- Çocuğa fiziksel cezalar uygulanmamalıdır.
- Korku, eğitim aracı olarak kullanılmamalıdır. Çocuğa güven duygusu kazandırılmalı, sevgi ve şefkat gösterilmelidir.

FOBİLER

FOBİLER ÜÇ GRUPTA TOPLANABİLİR;

- Basit fobiler; akrofobi (yükseklik korkusu), hematofobi (kan korkusu), hidrofobi (su korkusu), zoofobi (hayvan korkusu) gibi korkulardır.
- Toplumsal fobiler toplumsal ortamlarda duyulan korkulardır. Yabancılarla karşılaşmaktan, işe başvurmaktan, bir toplantıya gitmekten korkmak gibi...
- Agorafobi açık alan korkusudur. Alışverişe gitme, işe gitme, kalabalık yerlere gitmekten duyulan korkular agorafobi örnekleridir.

DUYGUSAL GELİŞİM DÖNEMLERİ

- Duygusal gelişim, diğer gelişimlerden ayrı düşünülemez.
- Duygusal gelişim, özellikle bilişsel gelişime dayalı ve paralel olarak gerçekleşmektedir.
- Duyum mekanizmaları sağlıklı olarak işlemeyen bir bireyin duygusal gelişiminin yeterliliğinden söz edilemez.

SOSYALLEŞME

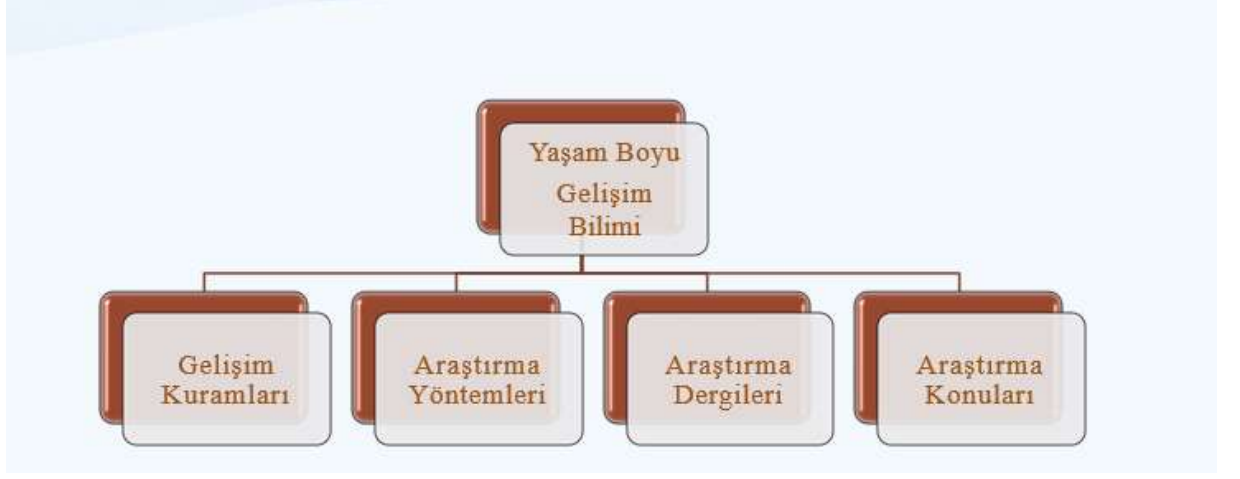
- Sosyalleşme insana özgü bir gelişimdir.
- İnsan, sosyal olma eğilimi ve sosyal olma için gerekli olan donanım ile dünyaya gelir.
- Bu donanımın içeriği içinde yer aldığı ilişkiler ağına göre değişir.
- Bebek dünyaya geldiğinde sosyal olarak nitelendirilecek her hangi bir davranışa sahip değildir.
- İlk sosyal davranış, bebeğin eşyalarla insanları birbirinden ayırmaya başladığı zaman görülür.
- Bebeğin katıldığı ilk sosyal organizasyon ailedir.
- İnsan neslinin devamının sağlandığı, topluma hazırlanma sürecinin ilk cereyan ettiği, eşler ve çocuklar arasında içten, sıcak, güven verici ilişkilerin kurulduğu ve ekonomik etkinliklerin yer aldığı sosyal bir kurum olan aileyi, insan ilişkilerinin kazanıldığı ve sürdürüldüğü, mutluluk zincirinin ilk psikososyal halkası olarak da tanımlayabiliriz.
- Aile, bireyin yaşantısının devamı bakımından gerekli ve önemli bir sosyal gruptur.
- Bebeğin, ailede ilk sosyal teması anne ile olur.
- İlk aylarda anne ile kendini bir bütün olarak algılayan bebek, giderek anne ile kendisi arasında ayırım yapmaya başlar. Bu, bebeğin ilk başarısıdır.
- Bu aylarda bebek, sadece beslenmek için değil, güvenlik gerekçesiyle de anneye dokunmak ve onun sıcaklığını duymak ister. Böylece arzu edilen ilk sosyal ilişki, anne ile kurulmuş olur.
- İlk sosyal davranış olarak nitelendirilen gülümseme, ikinci aydan itibaren görülmeye başlar.
- Sosyalleşme ve sosyal davranışların gelişimi, her şeyden önce algının ve algılamının gelişimine bağlıdır.
- Üçüncü ayda yalnız kalmaktan hoşlanmaz.
- Dördüncü ayda çevresinden gelen seslere ilgi göstererek ortak yaşantıya katılır
- Beşinci ayda aile bireyleri ile yabancıları birbirinden ayırır.

- Altıncı ayda çevresindekilerin öksürüklerini veya dil çıkarmalarını taklit eder, kucağında bulunduğu kimsenin saçını çekme ve burnunu tutma gibi davranışlar göstermeye başlar.
- Yedinci ve sekizinci ayda saklanan yerden oyuncağını bulur. “Hayır” kelimesinin anlamını bilir.
- Dokuzuncu ayda çevreyi mutlu etme isteği, davranışlarına egemen olmaya başlamıştır.
- Onuncu ayda elindekini başkalarıyla paylaşıyormuş gibi yapar, ama vermez. Paralel oyun görülür.
- Çevresindekilerin yüz ve mimik hareketlerini taklit eder.
- Bu davranışlar, toplumsal gelişimin temelidir
- Onbirinci ayda müziğe ritmik hareketlerle eşlik eder.
- Çevresiyle olan ilişkilerini kıskançlık, sevgi, kızgınlık ve korku gibi duygusal yaşantılarla süsler.
- Bir yaşına kadar çocuk, kendisi için büyük önem taşıyan anneye bağımlı iken bir yaşını geçince bu bağımlılıkta bir değişim başlar.
- Çocuk bir yanda bağımlı kalma eğilimini korur, öte yanda da başına buyruk ve dediğim dedik olmak ister.
- Anneye boyun eğme ile baş kaldırma arasında bocalar.
- Kendiliğinden verdiği bir oyuncağı biraz sonra ağlayarak geri ister
- Oniki-onüç aylık çocuk, çevresindekilerle oyuncak için kavgaya girer. Bu kavgalar birbuçuk yaşına gelince azalır ve yerini dostça ilişkilere bırakır.
- Enerjik olduğu kadar da şüphecidir.
- Çocuk artık kendisinin ayrı bir şahsiyet olduğunu kavramaya başlamıştır.
- İki yaşına kadar hala vermekten hoşlanmaz.

• ERGENLİK DÖNEMİNDE SOSYAL GELİŞİM

- Ergenlik, hemen hemen her gelişim alanında çok sayıda köklü değişimlerin süratle yaşandığı bir evredir.
- Bu değişimler, ergenin kendisiyle ve çevresiyle olan ilişkilerini etkilemektedir.
- Çevresiyle ilişkilerinde kısa süreli bozulmalar olur. Kardeşleriyle arası iyi değildir.
- Ergenler, inişli-çıkışlı duygular yaşamaktadır
- Ergenlerin arkadaşları ile olan ilişkileri, anne-babaları ile kuracağı ilişkilerden farklıdır.
- Ondört-onyedi yaşları arasında ise kendini sever, görünümünden mutlu olduğu için saatlerce aynada kendini seyreder.
- Yardım almaktan hoşlanmaz. Grup tarafından reddedilmekten korkar
- Ergenlikle birlikte sıkı dostluklar kurulmaya başlar. Sırdaş grupları adını verdiğimiz bu gruplar, iki ya da üç kişiyi geçmez ve genellikle tek cinsiyetlidir. Ergen, yoğun bir dengesizlik yaşadığı ve arayış içinde olduğundan anne-babası ve çevresindekilerden, diğer dönemlerde bulunanlardan ve her zamankinden daha çok anlayışa ve desteğe gereksinim duymaktadır.
- Diğer gelişim alanlarında olduğu gibi sosyal gelişimde de birey, çevresinde bulunanların ilgi, sevgi, saygı, güven desteğine, anlayış, kabul ve paylaşım içeren tutum ve davranışlarına çok üst düzeyde gereksinim duymaktadır.
- Arkadaşlarının başkaları tarafından eleştirilmesinden çok ama çok rahatsız olurlar.
- Bu dönemin sonuna doğru ilk ergenlikte oluşturulan aynı cins ve arkadaşlıkların yerini, olgun erkek-kadın ilişkileri almaktadır

GELİŞİMSEL KURAMLAR

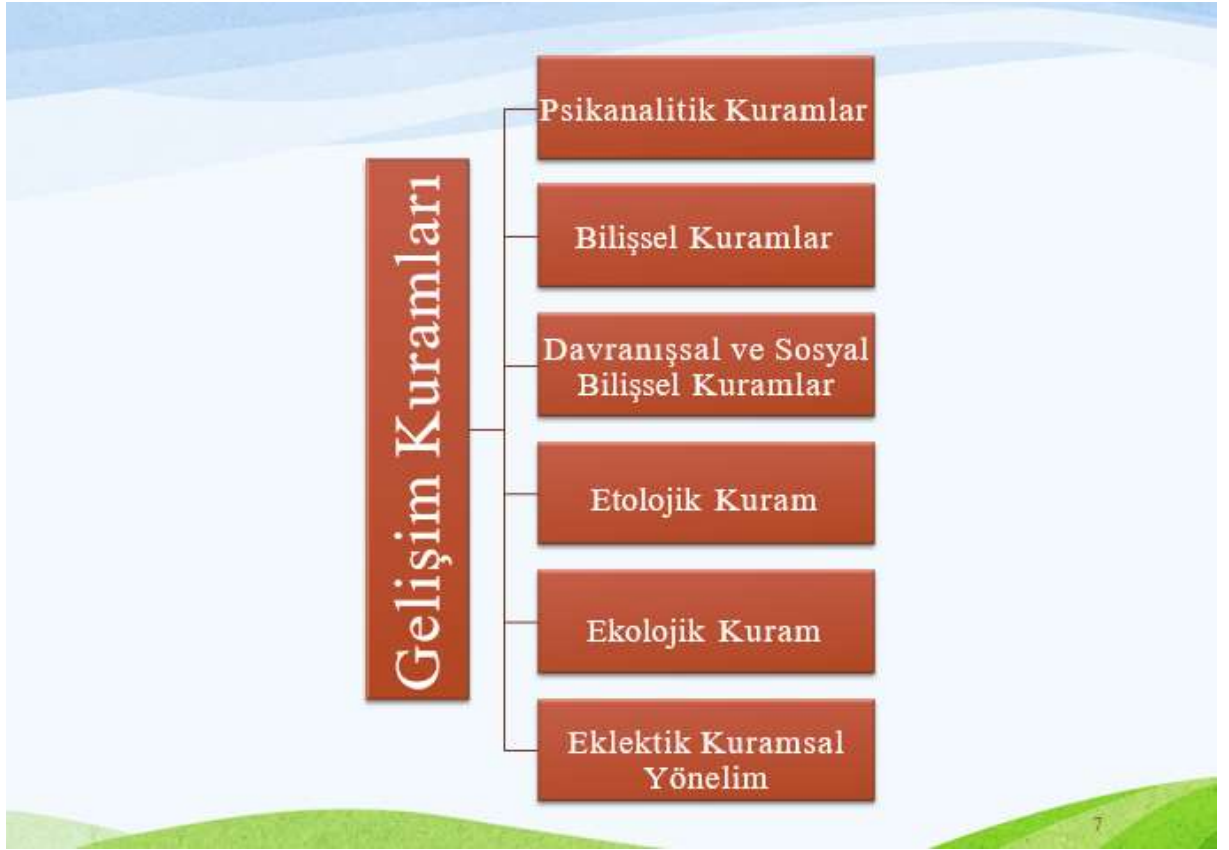
Bilimsel Yöntem

Dört aşamalı bir süreçtir

- İncelenecek olan olguyu ya da problemi kavramsallaştırma
- Araştırma bilgisini toplama
- Veriyi analiz etme
- Sonuç çıkarma

Bir kuram açıklama ya da yordamalar yapmaya yardımcı olan, birbiriyle uyumlu ve ilişkili fikirler setidir

Araştırmacılar bir problem ortaya koyarlar ve bu problemi incelemek için kuramlardan yola çıkarak hipotezler geliştirirler.

ERİK ERİKSON

15 Haziran 1902 - 12 Mayıs 1994

G1 Gelişim psikolojisi, psikoanaliz alanlarında çalışmaları ve psikososyal gelişim kuramı ile tanınmaktadır.

G1 "Kimlik bunalımı" kavramını ilk kullanan psikologdur.

G1 Freud'un, insan gelişiminin bazı yönlerini yanlış değerlendirdiğini düşünür.

İnsan davranışının asıl motivasyonu sosyaldir ve diğer insanlarla birlikte olma isteğini yansıtır.

G1 Gelişimin sekiz dönemi tüm yaşama yayılmıştır.

G1 Her döneme özgü gelişimsel bir görev vardır ve bireyi çözülmesi gereken bir krizle yüz yüze bırakır

Krizler, bir felaket durumu değildir. Bireyin kırılganlığının arttığı ve potansiyelinin genişlediği dönüm noktalarıdır.

G1 Birey, krizleri başarılı olarak çözdükçe gelişim sağlıklı olarak ilerler.

PSİKO SOSYAL GELİŞİM DÖNEMLERİ

Güvene karşı güvensizlik

G1 Özerkliğe karşı kuşku ve utanç

G1 Girişimciliğe karşı suçluluk

G1 Çalışma ve başarılı olmaya karşı aşağılık duygusu

G1 Kimliğe karşı kimlik karmaşası

G1 Yakınlığa karşı yalıtılmışlık

G1 Üretkenliğe karşı durgunluk

G1 Ego bütünlüğüne karşı umutsuzluk

- Bebek, dünyaya geldiğinde yeni bir çevre ile etkileşime başlamaktadır.
- Bu etkileşim onu ne ölçüde mutlu ederse, o ölçüde ve o yönde kendisine ve yaşama ilişkin temel *güven* ya da *güvensizlik* duygusunu kazanacaktır.
- Bebek açısından bu etkileşimden kazanımların en önemli belirleyicileri anne ve baba veya bebeğin bakımını üstlenen kimselerin tutum ve davranışlarıdır.
- Bebeklik başkaları tarafından sevmeyi ve kabul edilmeyi gerektiren bir süreçtir.
- Sıcak, sevecen, şefkat dolu ve akla uygun iletişim içinde bir yılını geçiren bebek, güvensizlik yerine temel güven duygusunu geliştirecek ve pekiştirecektir.
- Ayrıca bu dönemde yürüme gibi oldukça önemli olan bir becerinin de gelişmiş olması bebeğin çevresini araştırma ve keşfetmesini kolaylaştırmaktadır.
- Çevresini ve kendisini tanıdıkça kendine güvenmeyi öğrenir.
- Çocuk “bana verilen kadar varım” der.
- Bebeğin, yaşamında yer alan önemli kişiler gerekli olan sevgiyi gösterirlerse bebek güven duygusu geliştirir.
- Sevgi olmazsa, kendine ve çevresindekilere karşı bir güvensizlik duygusu gelişir.
- Bu dönem, özerkliğin kazanıldığı dönemdir.
- Özerkliğin gelişmediği durumlarda bağımlılık gelişir.
- Kendine kontrol mekanizması geliştiremeyen ve dünya ile başa çıkmada yetersiz olan çocuklar, kendileri ile ilgili, olarak utanç duygusu ve güvensizlik geliştirirler.
- Bağımlı kalmaları desteklenen çocuklar, başa çıkma konusunda güvensizlik yaşarlar.
- Bu dönemde önemli olan çocuğun kendi gücünün farkına varmasıdır.
- Çocuk deneyimlerde bulunarak yanlışlıklar yapabileceğini, yanlışlıklarına rağmen de halen kabul edildiğini anlar.
- Kendisini diğer bireylerden ayıran güçlerinin farkına varır.
- Çocuk kendi yemeğini yeme, tek başına dolaşma, kendi kendine giyinme gibi pek çok davranışta özerkliğini ortaya koymaya çabalasa da, kendi kapasitesiyle üstesinden gelemeyeceği durumlarla karşılaşma korkusu, başarısızlık kuşkusuna yol açar
- Çocuk, önceki dönemlere göre; daha enerjik ve daha hareketlidir.
- Çocuğun girişimleri
 - desteklenir,
 - soruları cevaplanır,
 - davranışları onaylanırsa; kendini becerikli olarak nitelendireceğinden, girişimcilik düzeyi yükselir.
- Freud’ün ilk genital evresine denk gelen bu dönemde Erikson, cinsiyetin farkına varıldığı, merak duygusunun yoğun olduğunu belirtir.
- Bu dönemde çocuk yapması gerekenlerle yapmaması gerekenleri ayırt etmeyi öğrenerek, kendini yönetme yeterliği kazanır.
- Böyle bir yeterliği kazanamayan çocuk,
 - yapacağı yanlışlıklar karşısında sürekli eleştirilir ve suçlanırsa,
 - suçluluk yaşamaya başlar ve girişimci karakterden mahrum, kararsız ve bağımlı bir kişilik örüntüsü oluşturur.
- Erikson’a göre girişimciliği yöneten kuvvet, vicdandır.
- Çocuk vicdanını, bu evrede anne-babasının üst-benlikleri ve toplumsal değerleri üzerine inşa eder.
- Vicdanın gelişmesiyle, çocuğun girişimciliği sadece dış çevreden değil, içten gelen vicdanın sesinden de etkilenir.
- Kişilik gelişiminin bu evresinde bulunan çocuk, “hayal ettiğim şeyi olacak kişiyim” kanaatine vararak; hayal sınırlarını zorlar.
- Kimlik kazanma ömür boyu devam eden bir süreçtir.
- Bu süreçte ergenlik oldukça önemli bir evredir.

- Erikson’a göre, kimlik arama çabası psikososyal bir maratondur.
- Her genç, bu maratona girdiği andan itibaren üzerinde toplumsal bir baskı ve dışlanmışlık hisseder.
- Bu evrenin en önemli sorunlarından biri de, meslek seçimidir.
- Ergenlik döneminde gençlerin mesleki eğilimleri daha çok “renkli”, “ideal”, “bol kazanç getiren” veya “gerçekçi olmayan” seçimler doğrultusunda gelişmektedir.
- Bu evre tüm kararsızlıkların, yaşanarak karara bağlandığı bir evredir.
- Bu nedenle yetişkinlerin dünyasıyla bütünleşebilme için genç, diğer evrelerden daha çok zamana ve toplumun hoşgörüsüne gereksinim duymaktadır.
- **YAKINLIĞA KARŞI YALNIZLIK KARMAŞASI**
- Dönemin tezi ve antitezi, yakınlık (yakınlaşma) ve yalıtılmışlıktır. Gerçek yakınlık kimlik duygusunun bir ölçüde gelişmiş olmasıyla ilişkilidir. Erikson ve Erikson’a (1997) göre ancak kendisinin kim olduğundan emin olan biri kendiliğini karşılıklı bir ilişkide kaybetmeyi göze alabilir. Erikson’a (1963) göre karşı cinsle yakınlık sadece genital anlamda değil, yaşamı birlikte paylaşma ve farklı yönlerini karşılıklı olarak planlama anlamındadır. Yalıtılmışlık hissi ise insanlardan ayrı kalma, tanınmama, bilinmeme ve aranmama korkusunu içerir. Gençler bu korkuyla birbirlerine yaklaşır ve bağlanırlar. Yakınlık ve sevgiyle güçlenen ego karşısındaki karşıt güç, kendine yönelme, kendini özel bulmadır. Bu his daha sonraki dönemlerde ortaya çıkabilecek reddetme eğilimiyle yakından ilişkilidir. Bazı şeyleri dışarıda tutma ya da reddetme eğilimi, bazen bireyin kendini reddetmesi şeklinde olumsuz bir sonuç ortaya çıkarabilir (Erikson ve Erikson 1997).
- Kendini tamamıyla verme, yakın ilişkilerdeki dayanışmada, cinsellikte ve yakın arkadaşlıklarda önemlidir. Yakınlık, ait olma hissini de içerdiğinde ait olunan gruba ait konuşma ve davranış biçimleri de beslenir. Ego kaybından korkulduğunda ise gerçek anlamda yakınlaşma sağlanamaz. Bu durumda ilişkilerde mesafe korunur. Başkalarıyla, tehlikeli görünenle ve başka toplumlarla mesafe koyma ise önyargıyı getirir. Bu dönemin tehlikesi birbirine benzer olan insanlar arasında yaşanan yakın, yarışmacı ve mücadeleci ilişkilerdir
- Yetişkinlikteki temel ikilem üretkenliğe karşı durgunluk yada verimsizliktir. Üretkenlik, doğurganlığı, bir şey üretmeyi ve yaratıcılığı birlikte içerir. Kendini geliştirme, yeni bir şey öğretme, yeni fikirler ve yeni nesiller ortaya çıkarma, üretkenliğin kapsamındadır. Bu dönemde yaratıcı ve üretken bireylerde bile zaman zaman durağanlık hissi söz konusu olabilir. Sonraki kuşak ve her tür üretim için sorumluluk alma dönemidir: Birey önceki dönemlere ait görevleri başarıyla yerine getirerek, sırasıyla geliştirmiş olduğu umut, irade, amaç, yeterlik, sadakat ve sevgi gibi ego güçlülüğünü şimdiki üretkenlik sorumluluğu için kullanır
- Doğurganlığı da içerecek biçimde üretkenliğin çeşitli alanlarda başarısızlığa uğraması, sahte yakınlık arama ihtiyacına, bireyin kendilik imgesiyle aşırı uğraşmasına yol açabilir. Birey kendine yöneldiğinde ve sonraki kuşaklar ve toplum için bir şey yapmadığını fark ettiğinde durağanlık yaşayabilir. Yetişkinlik döneminde enerjinin olumlu biçimde ortaya konulması ilgi gösterme ve bakım vermeyle sonuçlanır. Bunun tersi ise reddetme eğilimidir. Bakım sorumluluğu üstlenme, kimlere ve nelere ilgi gösterileceğiyle ve bakım verileceğiyle ilgili biraz seçicilik gerektirmekle birlikte, reddedici tavır, aile içinde çocuğa kaba muamele, toplumun diğer kesimlerine yada yabancılara karşı olma şeklinde kendini gösterebilir. Erikson’a göre yetişkinler, sonraki kuşaklara karşı bazen yol gösterici bazen engelleyici davranarak, değerlerin sonraki kuşaklara aktarılmasında model oluştururlar. Olgun yetişkinlik, bir önceki dönemde başarılan gerçek yakınlık ve genital karşılıklılık sonucu ortaya çıkmaktadır. İnsanlar yaşlandıklarını hissettiklerinde geriye dönüp bakmakta, kayıp ve kazançlarını

değerlendirmektedir. Bu dönemdeki çatışmanın olumlu ucu ego bütünlüğüdür. (ego integrity). Ego bütünlüğü, bedendeki güç kaybı, bellekte zayıflama ve toplumsal açıdan da üretkenlik ve sorumlulukla ilgili kayıpların bir denge içinde bir arada tutulmasıdır. Umutsuzluk ise genellikle süregelen durağanlığın bir sonucu olarak ortaya çıkmaktadır. Yaşlılıkta çocukluğa bir dönüş söz konusudur. Ancak dönemden güçlenmiş olarak çıkan bireylerde akıl ve bilgelik gelişmiştir. Bunun karşısındaki olumsuz uçta açık yada örtük biçimde kendini gösteren aşağılama, hor görme vardır; yaşlı birey, işi bitmiş, çaresiz ve zayıf olarak algılanır Erikson (1968).

- Yaşlılıkta egonun üretim işlevini bir ölçüde de olsa yerine getirebilmesini önemli bulmaktadır. Yaşlı, sadece yitirilen zaman ve boşalan çevreye üzülmeyen, aynı zamanda önceki dönemlerde kazanılmış olan kimlik alanlarında da kayba uğramaktadır. Özerklik duygusu zayıflamakta, girişimcilik kaybolmakta, yakınlık ve üretkenlik azalmaktadır. Genital enerji zayıfladıkça dokunma duygusu ve temas öne çıkar. Yaşlı birey, beden ve zihin arasındaki bozulan bütünlüğü sağlamak, hayata düzen ve anlam verebilmek için bir araç olarak felsefeyi kullanır.
- Erikson yaşlılığı tek bir dönem olarak ele almış olmakla birlikte, geçen yıllar içinde yaşam beklentisinin uzaması yaşlılık dönemini de uzatmış olduğu için, bazı gelişim psikologları bu dönemi daha da ayrıştırarak genç yaşlı, yaşlı yaşlı ve enyaşlı yaşlı olmak üzere üçe ayırmaktadır (Santrock 2006). Erikson (1997), Erikson'un ölümünden sonra yaşam döngüsüyle ilgili açıklamalarını genişleterek yayımladığı kitabında 80-90 yaşlarından sonrasının yaşlı için yeni talepler, değerlendirmeler ve günlük zorluklar anlamına geldiğini ifade etmiştir. İyi bakım görmüş, sağlıklı beden bile bu yaşlarda güç olarak önemli ölçüde zayıflamakta ve işlevlerinde eksilmeler görülmektedir.
- Piagetian bilişsel gelişim kuramı
- G1 Jerome Bruner'in bilişsel gelişim kuramı
- G1 Vygotsky'nin sosyokültürel bilişsel kuramı
- G1 Bilgi işleme yaklaşımı
-

JEAN PİAGET

Genetik epistemoloji ve bilişsel gelişim alanında çığır açıcı çalışmalar yapmış olan Piaget, çocukta düşünce ve dil gelişiminin bir süreklilik içinde değil de, evrelerden geçerek oluştuğunu ve birey çevre ilişkilerinde etkin bir şekilde yapılandığını ortaya koymuştur.

G1 Kuramını kendi çocuklarının bilişsel gelişimini gözleyerek oluşturmuştur.

G1Çocukların zihinlerinin nasıl geliştiği konusundaki düşünceleri değiştirmiştir.

- Piaget; gelişimin, soya çekim ve çevrenin karşılıklı etkileşiminin bir sonucu olduğunu belirterek, bilişsel gelişimi açıklarken olgunlaşma kadar yaşantı ve öğrenmeye de ağırlık vermiştir.

Bilişsel yapılar gelişim sırasında oluşur, doğuştan getirilen sadece zihnin işleyiş biçimidirPiaget, bilişsel gelişim için doğumdan itibaren genç yetişkinliğe kadar süren dört dönem öne sürmektedir. İnsanoğlu dünyaya uyum sağlayabilmek için özümleme ve uyma süreçleriyle şemalarını ayarlamaktadır

Piaget, tüm çocukların çevreleriyle etkileşimde bulunma ve anlamlandırmaya yönelik doğuştan eğilime sahip olduklarına inanmaktadır.

Şema dünya hakkında görüşler geliştirmemize ve eylemlerde bulunmamıza yaramaktadır; her bir şema tüm nesne ve olayları aynı biçimde işlemesini sağlamaktadır.

- Bilginin yapılanmasında temel unsur olan şemalar, birbirine benzeyen, tutarlı ve birbiriyle güçlü bağları olan, bir bütün oluşturan eylem grubuna ilişkin bilişsel yapılardır.
- Başka bir anlatımla şemalar, bireyin çevresindeki dünyayı anlamak için geliştirdiği bir bilgisayar programı gibidir.
- Piaget çocukların ve gençlerin bilişsel gelişimleri için dört dönem belirlemiştir:

1. Duyusal–Hareket (Sensorimotor) Dönemi (Doğum–2 Yaş)

2. İşlem Öncesi Dönem (2–7 Yaş)

a) Sembolik evre (2–4 yaş)

b) Sezgisel evre (4–7 yaş)

3. Somut İşlemler Dönemi (7–11 Yaş)

4. Soyut İşlemler Dönemi (11–18 Yaş)

- Kendisi tüm çocukların bu aşamaları belirtilen sırada tamamladığını, hiçbir çocuğun herhangi bir aşamayı atlayamayacağını, fakat çocukların aşamaları geçiş hızlarının farklılıklar sergileyeceğine inanmaktadır. Aynı birey farklı aşamalardaki işlemleri aynı zamanda sergileyebilir, bu durum özellikle yeni bir aşamaya geçiş döneminde görülmektedir.
- Bebek, doğduğunda kendisi ve dış dünyanın varlığı konusunda bilgisi yoktur.
- Başlangıçta dünyası durağan olmayan geçici imgelerle dolu olan bebeğin zihinsel etkinlikleri, duyuusal uyarıcılar, refleksler ve basit hareketlerle sınırlıdır.
- Bebek, doğumunun ilk gününden itibaren çevresini ve kendini keşfetme çabası içindedir.

Dokunma gibi basit duyuusal verilerden, tutma ve emme gibi basit hareketlerden işe başlayan çocuk, temel süreçlerin üzerine yenilerini koyarak çevresini anlayabilecek bir bilişsel sistem geliştirmeye başlar

- Bu dönemde bebekler, hareketleri ile bu hareketlerinin sonuçları arasındaki ilişkileri keşfetmekle meşguldürler.
- Bebeğin bu dönemdeki önemli bir keşfi, dış dünyadan kendisini ayırt etmesidir.
- Bebek, çevresi ile kurduğu etkileşimleri sonucu yaşantılarıyla yeni bilişsel yapılar kazanarak refleksif eylemlerden amaçlı davranışlara doğru ilerleme sağlar.
- Önceleri duyu organlarının dışında bir dünyanın varlığını düşünemeyen ve kendine dönük olan bebek; bu dönemde bir yaşına doğru *nesnenin devamlılığını* anlamaya başlar.
- Böylece bebek belleğini kullanılmaya başlar.

 Başlangıçta zihninde varlıkların temsili olmayan bebek,

- ☐ 4. aydan itibaren çevresindeki varlıkların varlığından haberdar olmaya başlar.
- ☐ 4-8 ay arası bilinçli uyum sağlamaya çalışır.
- ☐ 8-12 ay arası amaçlı davranışlarda bulunur ve taklit ederek ve nesnenin hareketlerini izler.

- ❑ 18-24 ay arası deneme ve yanılma yoluyla basit sorunları çözmeye başlar.

2. yaştan sonlarına doğru çocuklar, bireysel farklılık göstermelerine rağmen genelde, zihinsel ve fiziksel deneme yanılma davranışlarını gerçekleştirebilecek düzeyde şemalar oluşturabilecek bir yeterliğe ulaşırlar

SEMBOLİK EVRE

- Bu evrede mantıksal düşünme işlemi tam olarak gelişmemiş olduğundan çocuklar, nesnelerin görüntüsünün etkisinde kalırlar.
- Kullandıkları sembollerin anlamları, kendilerine özgüdür ve çoğu zaman gerçek değildir.
- Dikkatleri, nesnelerin bir özelliğine odaklanarak diğer özelliklerini dışta bırakır.
- Görüntünün etkisindedir.
- Akıl yürütmesinin yönü özelden özele doğrudur.
- Durumu oluşturan elemandan elemana giderek sorunu çözmeye çalışır.
- Çocuk, hayal ettikleri ile konuşur, onunla iletişim kurar.
- Benmerkezci düşünce yapısını hala korur.
- Çevresindeki olayların kendisi için meydana geldiğini düşünür.
- 3 yaşına kadar çocuklar, cansız varlıkları da insanlar gibi düşüncelerinin, duygularının, isteklerinin olduğunu düşüncesindedirler onları canlı varlıklar olarak kabul ederler (animistik düşünce).

Sezgisel Evre (4-7 Yaş)

- Canlı ve cansız eşyaları ayırt edebilir.
- Geçmiş, anlamaya başlamıştır.
- Dil gelişimleri oldukça iyidir. (3 yaşında 1000; 4 yaşında 1500; 5 yaşlarında 2072; 6 yaşlarında 2562 sözcüğü bilebilecek düzeye çıkarır.
- Anlatımları, kısa anılara ve imgelere dayanır.
- Olandan ve gördüğünden daha çok, zihninden geçenleri anlatmaya çalışır.
- 6. yaştan sonlarına doğru yaptırılacak alıştırmalar ve özel çalışmalarla maddenin korunum ilkesini kazanmaları sağlanabilir.
- Grup etkinliklerine katılır.
- Cinsiyetinin kalıcı olduğunu dönemin sonuna doğru kavramaya başlar.
- Olaylara başkalarının açısından kısmen de olsa bakmaya başlar.
- Konuşmaları monolog tarzındadır.
- İşlemleri tersine döndüremezler ($5 + 9 = 14$ ise, $14 - 5 = 9$ işlemi düşünemezler).
- Evrenin sonuna doğru başlangıçtaki benmerkezcilikten sıyrılır.

- “-cı” ekini kullanarak sözcük türetebilir.
- Piaget’nin kuramı çocuklardaki gelişimi izleyebilmek için oldukça kapsamlı, sabit ve aşamalı dönemler öne sürmektedir. Ancak, çocukların yeteneklerinin olduğundan az kabul edildiği şeklinde eleştirilmektedir.
- Yeni Piaget’cilerde ise bilişsel gelişimde sosyal ve çevresel faktörlere çok daha fazla önem verilmektedir.

Piaget’nin ilkeleri müfredat içine ve etkili öğretim uygulamalarının içine yerleştirilmekte ve Piaget’nin kuramından etkilenecek öne sürülmüş bilişsel yapılandırıcılık ve gelişime uygun öğretim uygulamaları eğitim reformu içerisinde geniş yer tutmaktadır.

- Piaget’nin kuramına yönelik eleştirilerden en önemlilerden biri kuramının “dönemli” (evreler değişmez) bir kuram olmasıdır.
- Birçok araştırmacı bilişsel işlemleri etkileyen geniş kapsamlı gelişim dönemlerine yönelik şüpheler geliştirmektedir ve bunun yerine çocukların becerilerinin farklı işlerde farklı biçimde geliştiğini öne sürmektedirler ve çocukların deneyimlerinin gelişimlerine katkıları oldukça yoğun biçimde olmaktadır (Gelman, 2000; Siegler, 2006).

Yenilikçiler bilişsel gelişimi dönemler çerçevesinde değil işlemlerin türleri bağlamında ele almaktadır